

148381

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KÂSİMZÂDE ES SEYYİD MUHAMMED
EL-BURSEVÎ DÎVÂNİ
TRANSKRİPSİYONLU METNİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Gülseren YAĞIZ**

**Enstitü Ana Bilim Dalı : TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı : ESKİ TÜRK EDEBİYATI**

-148381-

Tez Danışmanı :Yrd. Doç. Dr. Hüseyin YORULMAZ

EYLÜL-2004

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÂSİMZÂDE ES SEYYİD MUHAMMED
EL-BURSEVÎ DÎVÂNİ
TRANSKRİPSİYONLU METNİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Gülseren YAĞIZ

Enstitü Ana Bilim Dalı : TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı : ESKİ TÜRK EDEBİYATI

Bu tez 01.01/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/ Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Hüseyin
YORULMAZ

Jüri Başkanı

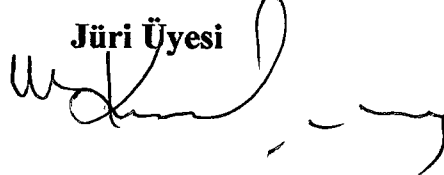
Yard. Doç. Dr. M. Emin
ERTAN

Jüri Üyesi

Yard. Doç. Dr. Mahmut
KIRKPINAR

Jüri Üyesi

ÖNSÖZ

18. yüzyıl Osmanlı devleti için siyâsi, ekonomik ve sosyal yönden oldukça çalkantılı bir dönem olmuştur. Bu dönemde edebiyatta sadeleşme, aktüel hayatın günlük hayata girmesi, halka yaklaşma, yüzyıllardır dilimizde kullanıla kullanıla klişeleşmiş atasözü ve deyimlerin sık sık kullanıldığı hakimane söyleyiş tarzı eserlere daha yoğun bir şekilde yansımıştır.

Bu dönemde yetişen ünlü şairlerimizin dışında adı sanı fazla duyulmamış ‘meçhul meşhurlardan’ birçok şair vardır. İşte üzerinde çalışma imkanı bulduğumuz Kasımzade es-Seyyid Muhammed el-Bursevi bunlardan biridir.

Elimizde dîvânından başka bir eseri bulunmayan Kâsımzâde es-Seyyid Muhammed el-Bursevî'nin mürettep bir dîvânını yüksek lisans tezi kapsamında incelemeye çalıştık.

Çalışmamızda tek nüshası Bursa Yazma Eserler Kütüphanesi 744 no'lu demirbaşa kayıtlı olan Dîvân'ı esas aldığımız şairimiz hakkında şu'arâ tezkirelerinde ve tarihî kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlayamadık.

Üç ana bölüm olarak hazırladığımız bu çalışmanın ilk bölümünde kaynakların ve şâirin hayatını, edebî ve tasavvûfi kişiliğini incelemeye çalıştık. İkinci bölümde ise Dil ve imlâ özellikleri, kullanılan vezin, dinî-tasavvufî unsurları, sosyal hayat açısından inceledik. Üçüncü bölümde ise divânın transkripsiyonlu metnini verdik.

Çalışmada vezin dolayısıyla şairin bazı tarihi şahsiyetlerin isimlerini eksik verdiğini fark ettik. Bu anlamda yaptığımız düzeltmeleri köşeli parantezle belirtmeyi uygun bulduk.

Bu çalışmanın her bölümünü tek tek inceleyip ilmî usüllere uygun çalışma yapmama yardımcı olan saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Hüseyin YORULMAZ'a ve çalışmam boyunca benden destek ve yardımlarını esirgemeyen değerli eşim Ebubekir SEMERCİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

GÜLSEREN YAĞIZ

SAKARYA 2004

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
METİNDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON LİSTESİ	iv
ÖZET.....	V
SUMMARY.....	Vi
GİRİŞ.....	1
1.HAYATI ve ŞAHSİYETİ.....	3
1.1. HAYATI.....	3
1.2. ŞAHSİYETİ.....	3
1.2.1. EDEBİ ŞAHSİYETİ.....	3
1.2.2. TASAVVUFİ ŞAHSİYETİ.....	6
2.KÂSİMZÂDE DİVÂN'I'NIN İNCELENMESİ.....	9
2.1.Dil ve İmlâ.....	9
2.2.Vezin.....	12
2.3.Dini-Tasavvufi Unsurlar.....	13
2.3.1.Din.....	13
2.3.1.1.Allah.....	13
2.3.1.2.Melekler.....	14
2.3.1.3.Kitaplar.....	15
2.3.1.4.Ayetler/ Hadisler.....	16
2.3.1.5.Peygamberler.....	18
2.3.1.6.Dört Halife.....	24
2.3.2.Tasavvuf.....	25
2.3.2.1.Tasavvufi Kavramlar.....	25
2.4.Sosyal Hayat.....	32
2.4.1.Meşhur Şahsiyetler ve Efsânevî Kahramanlar.....	32
2.4.2.2.Muhtelif Hikâyelerin Kahramanları.....	39
2.5.Yer Adları.....	39

3. DÎVÂN-I KÂSİMZÂDE.....	43
SONUÇ.....	439
KAYNAKLAR	440
ÖZGEÇMİŞ.....	442

KISALTMALAR

- Sh.** : Sayfa
Bkz : Bakınız
A.g.e. : Adı geçen eser
Mad. : Madde
Prf. : Profesör
Dr. : Doktor
İst. : İstanbul
Ank. : Ankara
DİA : Diyânet İslâm Ansiklopedisi
H. : Hicri
M. : Miladi

TRANSKRİPSİYON LİSTESİ

آ	a, e
ب	b
پ	p
ت	t
ث	ṯ
ج	c
چ	ç
ح	h
خ	ḫ
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ṣ
ص	ṣ
ض	ẓ

ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	c
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
و	v; o, õ, u, ü; ū
ه	h
لا	lā
ي	y, î, i
ك	ñ
گ	g
ء	,

ÖZET

Üzerinde çalıştığımız eser Kasımzâde es- Seyid Muhammed el- Bursevî divânı 18. yüzyıl ürünüdür. Eser, Bursa Yazma Eserler Kütüphanesi, 744 no'lu demirbaşta kayıtlıdır. Osmanlı türkçesi alfabesiyle 166 varak halinde el yazma manzum bir eserdir. Eser tam olarak bir dîvan tertibine göre yazılmamıştır. Ancak akıcı bir uslûba sahiptir. Şairimizin tasavvufî hayat görüşünü yansıtan eserde Halvetîlik yaşayış sistemi ile ilgili beyitlerle yer verildiğini görürüz. Bunun yanı sıra on iki imam sevgisi, ehl-i beyt sevgisi eserde göze çarpar.

Eserde yer yer imlâ ve vezin hatalarının olduğunu görmekteyiz. Arapça ve Farsça tamlamaların yanı sıra anlaşılması kolay, yalın bir dille yazılmış şiirleri de mevcuttur. Hikemî şiir tarzında olan dîvanda tasavvufî temalar da ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

Kasımzâde es Seyyid Muhammed el- Bursevî, Halvetîlik sisteminin yaşayış tarzını dîvâna yansıtmış olması yanı sıra yazdığı şiirlerde Yunus Emre gibi bir şairden etkilendiğini ifade eden beyitlerin yer alması ve içinde bulunduğu yüzyıl itibarıyla sade bir dil kullanmış olması münasebetiyle üzerinde zevkle ve ehemmiyetle çalışmamıza sebep teşkil etmiştir.

Tezimizde, daha önce üzerinde çalışma yapılmamış orijinal bir el yazma eseri edebiyat sahsına aktarmaya amaçladık. Eser, Osmanlıca alfabesinden Latin alfabesine çevrilip transkripsiyonlu metin haline getirilmiştir. Elde edilen metnin dil, şekil, muhtevâ çerçevesinde değerlendirmesi yapılmıştır.

SUMMARY

KÂSİMZÂDE ES-SEYYİD MUHAMMED EL-BURSEVİ'S COLLECTION (DÎVÂN) WITH THE TRANSCRIBED TEXT

KEYWORDS: Kâsımzâde, Dîvân (Collection), Sufism, Halwati, Dervish Order

Our subject work of art is an 18th century book that belongs to the collection (divan) of Kasımzâde es-Seyyid Muhammed el-Bursevi . The work is recorded as item no 744 in Bursa Handwritten Works Library. It is a handwritten verse in 166 pages in Ottoman Turkish alphabet. The work was not written exactly according to a specific collection scheme (divan). However, it has a fluent style. The work, which reflects the author's Sufi perspective towards life, also has verses defining the Halwati life style. Moreover, love for the twelve imams and the prophet's family is clearly expressed.

We see that there are several mistakes in spelling and meter. Besides phrases in Arabic and Persian, there are also poems written in a simple, pure language. In the collection, which has the Hikemi poetry style, Sufi themes are profusely used.

Besides reflecting the Halwati life style to the collection, Kasımzâde es Seyyid Muhammed el-Bursevi wrote verses expressing that he was influenced by Yunus Emre, the great poet, when writing his poems and used a simple language due to the contemporary trend, which led us to a pleasurable and elaborate analysis.

The purpose of our thesis was to introduce an original handwritten work of art, which has not been analyzed before, to the world of literature. The work was translated from the Ottoman alphabet to the Latin alphabet and a transcribed text was produced. The resultant text was evaluated in terms of language, style and content.

GİRİŞ

18. yüzyıl Osmanlı döneminde içte ekonomik ve siyâsi çalkantıların yoğun bir şekilde yaşandığı, dışta ise savaşlarla birlikte gelen toprak kayıplarının hüküm sürdüğü bir dönemdir. Bu yüzyılda Osmanlı çok yönlü bir gerileme dönemine girmiştir. Özellikle 1699 Karlofça Antlaşmasından sonra Osmanlı İmparatorluğunun gerileme ve çöküş süreci bu yüzyılda artarak hızlanmıştır. Batıyla yapılan Pasarofça antlaşması ile birlikte Lâle devrine girişimiz de yine bu dönemde olmuştur.

Dolayısıyla Batıyla etkileşim başlamış ve Osmanlı üzerindeki etkisi kendisini göstermeye başlamıştır. Lâle Devri ile başlayan on iki yıllık zevk ve eğlence devri Patrona Halil isyânı ile son bulmuştur. Böylece başta siyâsi kargaşalar olmak üzere değişik sorunların yaşandığı bir döneme girilir. Bu yüzyıl çalkantılarına rağmen ıslahat hareketlerinin de gerçekleştiği bir yüzyıldır. İstanbul'da imar çalışmaları hızlanmış, bir basımevi kurulmuş, bilim, kültür ve edebiyat çalışmaları hızlanması, Nizâm-ı Cedid adında yeni bir ordunun kurulması bunların bazılarıdır. Ancak bu ıslahatlar bile sorunlara köklü çözümler getirememiştir.

Osmanlı Devleti 18. yüzyılda siyâsi gücünü kaybetmesine ve ekonomik sıkıntılara rağmen bilim, kültür ve edebiyat alanında fazla etkilenmemiştir. Aksine 17. yüzyıldaki Nâbi, Nef'î, Nâilî gibi üstadların arkasından Nedim gibi zevk ve eğlenceyi seven mahallileşme cereyanına yön veren bir şâir kazanmıştır.

Bu yüzyılda şairler önceki yüzyılın ünlü isimlerinin izinden gitmişlerdir; ancak mahalli konular ve günlük yaşayış edebiyata daha çok girmiş, edebiyat halk zevkine yaklaşmıştır.

Yine bu yüzyılda Şeyh Gâlib dilde sadeleşmenin göstergesi olabilecek ürünler vermiş, Hüsn ü Aşk mesnevisi ile ve kendi üslûbuyla hem kendi hem de kendinden sonrakiler üzerinde derin izler bırakmıştır.

Padişah ve sadrazamlar bu yüzyılda daha önceki dönemlerde olduğu gibi şairleri desteklemiştir. Aynı zamanda III. Ahmed ve III. Selim divanı olan devrin şair sultanlarıdır.

18. asırda pek çok edebî şahsiyet yetişmiştir. Bunlar sırasıyla Nedim, Osmanzâde Taib, Seyyid Vehbî, Kami, Sami (Arapeminzâde), İzzet Ali Paşa, Nahifi, İsmail Beliğ, Haşmet, Fıtnat, Neş'et, Sünbülzâde Vehbi, Ebubekir Kâni, Koca Ragıp Paşa, Şeyh Galib, Enderunlu Fazıl ve daha ismini zikredemediğimiz pek çok edip ve şâir mensur ve manzum eserler yazmışlardır.

Kâsımzâde es-Seyyid Muhammed el-Bursevî de bu dönemde yaşamış, Anadolu'da evliyâlar kenti olarak bildiğimiz Bursa'da yetişmiş mutasavvıf bir şairdir.

Devrin özellikleri düşünüldüğünde yer yer Farsça ve Arapça terkiplerin kullanılmış olmasına rağmen halka yakın, anlaşılır bir dille yazılmış beyitlerin de sıkça kullanıldığını görürüz.

18. yüzyılda yaşamış Kasımzâde Divânî ile ilgili inceleme yapmamızdaki gaye 'meçhul meşhur' diyebileceğimiz şairlerden biri olan bu zâtı ve kıymetli eserini Türk Kültür ve Edebiyat dünyasına tanıtmak, üzerinde çalışmalar yapılmasına zemin hazırlamaktır.

1. KÂSİMZÂDE ES-SEYYİD MUHAMMED EL-BURSEVÎ HAYATI ve ŞAHSİYETİ

1.1. HAYATI

Elimizdeki tek nüshası Bursa Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan Dîvânını esas aldığımız şairimiz hakkında şuarâ tezkirelerinde ve tarihi kaynaklarda ne yazık ki herhangi bir bilgiye rastlayamadık. Şairimiz hakkında ulaşabileceğimiz tek kaynak elimizdeki divamıdır.

Bursa Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 148 arşiv ve 744 Genel demirbaş numarası ile kayıtlı eserin künyesinde Kasımzade es-Seyyid Muhammed el-Bursevi'nin 1130 H. tarihinde öldüğü kayıtlıdır. Bu da M. 1718'e denk düşmektedir. Yani 17. yüzyılın ikinci yarısı ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamıştır. Bu dönem Osmanlıda güçlü şairlerin yaşadığı dönemdir.

Yine divanın ilk sayfalarında eserin yazılış tarihi 1270 H. (M. 1853-54) olarak gösterilmektedir. Mustafa Lütfullah tarafından talik hattı ile yazılmıştır.

Şairin eserinden yola çıkarak kendisinin Halveti tarikatine mensup ve Niyâzi Mısıriye tâbi olduğunu ona ithâfen yazdığı şiirlere bakarak söyleyebiliriz. Dolayısıyla ehl-i tarîk ve mutasavvif bir şairdir. Böylece onun şiirindeki coşkunun kaynağını da keşfetmiş oluyoruz. Bu yönünü şiirlerinde dile getirdiği görüşlerinden de açıkça anlamak mümkündür. Açık, arı Yunusvari söyleyişleri üzerinde durmak gerekir.

1.2. ŞAHSİYETİ

1.2.1 Edebi Şahsiyeti

Yaşadığı yüzyılın özellikleri de göz önünde bulundurulduğunda Kâsımzâde'nin Arapça ve Farsça tamlamalarla dolu süslü ve ağıdalı bir dil kullanmaktan çok daha sade ve anlaşılır bir üslupla yazdığı görülür.

Onun şiirlerinde yukarıda da belirttiğimiz gibi tasavvufi temaların önemli yeri vardır. Divânı âşıkâne ve yer yer rindâne bir edâyaya sahiptir. Bunun yanı sıra onun şiirleri atasözü, özdeyiş nitelikli didaktik çizgiler taşır. Tam olarak hikemi şairler çizgisinde

olduğunu söyleyemeyiz. Ölüm tarihini de gözönünde bulundurursak, Nabi'nin ölümünden sonra hikemi şiir onsekizinci yüzyıldan itibaren gelişme göstermiştir. Ancak buna rağmen divanda sözkonusu ettiğimiz çizgide sayılabilecek mısra ve beyitlere de rastlanmaktadır.

Atasözü ve mısra-ı berceste niteliğinde mısraların bulunduğu beyitlerden bazıları şunlardır:

Daği kendüni öğme halk içinde 44b

Bu ki mezmûm şıfattır eyle nefret

Ki gıybet kardaşın etin yemekdür 44b

Gel itme kadaşın lahmına rağbet

İki kimse arasına fitne bırakma 44b

Ki ekberdür kaldın bil bu fitrat

Şakın hor görme mahluk-ı Hudānın 45a

Ki mümkün olduğunca eyle hürmet

Sözün az eyle öz eyle karındaş

Virir çok söylemek bil 'akla hıffet

Şakın hem bilmedüğün dime bildim 45b

Katı müşküldürür yanlış şehâdet

Şecerden mîvedür maksud kırı eşcârı neylerler 12a

Cihânı bir şecer farz eyle âdem mîvedür gûyâ

Hacimli sayılabilecek divanın sayfaları arasında bazı şiirleri de didaktik özellikler taşır.

Biz bunlardan birkaçı üzerinde duracağız:

Bu haşletden yūri kendin halaş it 45b
Kōmaz ādemden bu din u diyānet

Ribā malın yer iseñ bunda yarın
Sūrūrler yüzūñ üzre seni elbet

Uyub nefsine men' itdin zekātı
Kōmaz yarınki günde cīfeden bet

Eğer dünyā kovarsañ bil küllābısın
Yakışmaz ādem olana bu haşlet

Bu dünyā zıll-ı zāildür muhakkak
İremezsın yürü var çekme kasāvet

Tama' ehli olan bil dāim açdur
Velī Ehl-i kana' at tok ve rāhat

Şiirlerinde yer yer Yunus Emre'yi hatırlatan beyitler vardır. Öyle ki kimi şiirlere bakarak onüçüncü yüzyılın bu büyük mutasavvıf Türk şairini taklid ettiğini bile söylemek mümkündür. Anadolu'da yirmiye yakın Yunus Emre isimli şairin varlığını göz önünde bulundurursak, bu da Yunus Emre'nin tekkelerde ve tasavvuf çevrelerinde ne derece tutulduğunu ve okunduğunu gösterir.

Seyyid değil bunu diyen Yūnus Emredür söyleyen 110b
Münkirlerdür inanmayan seni anlar bilmez Allāhım

Duydunsa Seyyid bu remzi sen de 129a
Yūnus gibi var 'irfānı iste

Geldi baña dostdan haber 23a

Cānān iline kim gider

Anıñün cānım ivāz

Ben giderim dostdan yaña

Kāsimzāde dīvānında dikkat çeken on iki imam sevgisi, Hz. Ādem’le ilgili aşağıda belirtmiş olduğumuz beyiti, önceleri onun Alevî- Bektāşî kültürüne āit olduğu fikrine sıcak bakmamıza sebep olmuştu, fakat sonrasında Ehl-i Beyt sevgisi taşıyan ifādeleri, Niyāzî Mısrî’ye tābî olup Halvetî tarīkatine mensup olması onun sūnnî bir mutasavvıf olduğu düşüncesine ulaşmamızı kolaylaştırmıştır. Bu çerçevede onun şu dōrtlüğünü belirtmekle yetinelim:

“Anam Fātımā atam Ali 23a

Cennetde vardur sözleri

Da’vet eylediler beni

Ben giderim dostdan yana”

1.2.2. Tasavvufi Şahsiyeti

Kāsimzāde es-Seyyid Muhammed el-Bursevî’nin vahdet-i vücud anlayışı çerçevesinde şiirleri de vardır.

Aldanma Seyyid kesrete iriş sarây-ı vahdete 15a

Kurb et bulub ol hāzrete tâ olasın vaşla sezâ

Hakk yüzi insan yüzünden görünür bî-iştibā 147a

Bil ki zāt-ı Huda insanı bürhān eyledi

‘Ayn u vahdetle gel bu ‘āleme bak 32b

Bir görünsün gözüne zerle türāb

Bu anlayışta sūfî gerçek varlığın bir tane olduğunu, bunun da Hakk'ın varlığından ibâret bulunduğunu, Hakk ve O'nun tecellilerinden başka hiçbir şeyin hakiki bir varlık olmadığını bilir. Vahdet-i vücud ehli bu bilgiye şair nazarı olarak değil, yaşayarak ve manevî tecrübe ile ulaşır. Bunun böyle olduğunu başka bir yol ile bilmenin herhangi bir değeri yoktur [Uludağ, 2001: 364].

Kāsımzāde şiirlerinde XIV. yüzyılda Fazlullah Hurūfî Esterābādi ile başlayan ve edebiyatımızda Seyyid Nesîmi ile biçimlenen Hürūfilik'in etkilerini de görebiliriz.

Ḥakikat nutk u şavt u söz ucu bir aşla mebnîdür 12b

Fürû'ı otuz iki harfde zâhir oldu taksîmâ

Üç yüz altmış ile kırk makâmı bildin ise 67a

Yigirmi sekiz ile gel otuz ikiden vir haber

Vahdet-i harfe irüb bunda bilişdi Ḥakla 84a

Zâhidin ferdâsına ol tutmadı hergiz kulâğ

Fazlullah Hurufî, Arapça'daki yirmi sekiz harf ve bunlara ilâveten Farsça'daki dört harf ile sayılar arasında çeşitli ilişkiler kurmak sūretiyle Hürūfilik sistemini yerleştirmiştir. Bu sistemde bütün evren ve varlıklar, insanın yüzünde bulunduğu kabul edilen ve birine "hutût-ı ebiyye", diğerine "hutût-ı ümmiye" denilen yedişer hatlı iki görünüşle açıklanır. Bütün bu dîni hükümler yirmi sekiz ve otuz iki sayısına uygulanarak bu hükümlerin insanın yüzünde temsil edildiği ileri sürülür [Uludağ, 2001: 364].

Bu malzeme sūfî olsun olmasın pek çok şaire ilham vermiştir.

Kāsımzāde ehl-i tarik bir şairdir. Halvetî tarikatine mensuptur. Bunu divanının değişik sayfalarında bir takım vesilelerle sık sık dile getirmektedir. Onun Halvetî olduğuna dâir yazmış olduğu beyitlerden birkaçını buraya alabiliriz:

Ṭarīk-i Muṣṭafāda biz ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz 75a
Reh-i sıdk u şafāda biz ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz

Ḥakkı zākirdür dilimiz kisvemizdedür dālimiz
Sultān-ı Mısrīdür pīrimiz ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz

Kāmildürür erlerimiz şīr-i Ḥudā rehberimiz
Muḥammedür serverimüz ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz

Ser-çeşmedür ṭarīkimiz ḥablü'l-metīn refikimiz
Hū der bezm-i celisimiz ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz

Şer'-i nebī akvālimiz fi'l-i nebī ef'ālimiz
Ḥakka muzāf her hālımız ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz

İlhām olur Ḥakdan bize 'ilm-i ledün gön̄lümūze 75b
İḥsān olur sırrımıza ḥalvetiyyüz ḥalvetiyyüz

Künt-i kenziñ miftāhiyuz her müşkilin̄ keşşāfiyuz
Heb ṭarīkin̄ eşrāfiyuz Ḥalvetiyyüz Ḥalvetiyyüz

Halvetiliğin kurucusu Ömer Halveti'dir. (ö.1397) Bu zāt halvete çok önem verirdi, hattā kırk defa erbāin çıkardığı söylenebilir. Bu sebeble tarīkate Halvetilik adı verilmiştir. Tarīkatin Kafkasya ve Anadolu'da yayılmasına öncülük eden kişi "ikinci pīr" unvānıyla anılan Yahyā Şirvānīdir. (ö.1464) Halvetiliğin doğuş yeri İran- Afganistan olmasına rağmen Osmanlı döneminde İstanbul, Anadolu ve Balkanlarda en yaygın tarīkat haline gelmiştir.

Halvetilik'te halvetten başka esmā-i seb'a (Allah'ın yedi ismi) ve tevhid zikrinin büyük önemi vardı. Kalbi arındırmak için Allah'tan gayrı şeyleri (māsivā) düşünmekten

uzaklaşp, O'nun zikri ile meşgul olmak gerekir. Bu tarīkate seyr u sülükte ilerlemek için rüyā yorumları büyük önem taşır.

Halvetlik İstanbul'un fethinden sonra buraya gelen halvetī Büyükleriyle önem kazanmıştır. II. Bayezid, Yavuz ve Kānūni gibi pādīşahların çevresinde genlikle Halvetī İleri gelenleri bulunmuştur. Tekkelerin kapandığı yıllarda İstanbul'da en çok Halvetī Tekkesi mevcuttur. Çeşitli kolları göz önünde bulundurulursa Halvetīlik Türk toplumunda en fazla etkisi olan tarīkatlerden biridir [Demirci, 2001: 90].

2.KASIMZÂDE DÎVÂNININ İNCELENMESİ

2.1. Dil ve İmlâ

Kâsımzâde Divânında kullanılan dil, onsekiz ve ondokuzuncu yüzyılın ilk yarısında yaşamış diğer şairleri göz önünde bulundurursak nisbeten sade ve açık olduğu söylenebilir. Şiirleri bir bütün olarak göz önünde bulundurursak tekke ve divan şiiri dilinin bir karmasıdır diyebiliriz. Çünkü yazmış olduğu gazeller divan şiirinin bariz özelliklerini yansıttığı gibi, mesnevi tarzında yazdığı beyitler ve kimi dörtlükler de onu tekke şiirine yaklaştırmaktadır. Dönemin bütün şairlerinde olduğu gibi Arapça ve Farsça tamlamalar yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Şeyh Galib'le çağdaş olduğu düşünülürse, yaşamış olduğu dönemin gözde bir akımı olan Sebk-i Hindî adıyla edebiyatımıza girmiş olan bir takım özelliklerin Kasımzade'nin şiirinde nadir de olsa yer yer görüldüğünü söyleyebiliriz. Aşağıdaki beyitler buna örnek olarak gösterilebilir.

Beli kenz-i hafidür zât-ı muṭlak 160b

Hemân âlât-ı kemâ-kāndur muḥakkak

Bildi çün mâhiyyetĩ anĩ şerīfe sâ'ime 164b

Terk idüben kıldı 'azm-i şaḥn-ı gülzâr-ı cinân

Ey dahĩ derd-i hakāyık cism-i "mazāga'l-basar" 4b

Zülf ü kaşĩn sünbül ü reyhân Muḥammed Muştafâ

Öte yandan onsekizinci yüzyılın halk zevkine ve konuşma diline yaklaşmış örneklerini de görebiliriz. Kâsımzâde günlük konuşma dilini sade ve canlı bir biçimde atasözleri ve deyimlerle süsleyerek kullanır.

Gücün̄ yittikçe halka iyilik eyle 45a
Daḡi hisâbına itme eziyyet

Ḳarındaḡ benden istersen̄ naḡihat 43b
Tutarsın̄ ger diyem birkaç vasiyyet

Hem abdestsiz ḡakın gezme karındaḡ
Ṭuhūr ol da'imâ eyle ṭahâret

Yukarıdaki beyitlerde de görüldüğü gibi didaktik, sade ve anlaşılır bir Türkçe ile söylenmiş mısralar dikkat çekicidir. Mesela:

ḡakın ḡor görme maḡluk-ı Hudânın̄ 45a
Ki mümkün olduğunca eyle ḡürmet
beyinde de görülebileceği gibi deyimlere de başvurarak dili daha bir canlı kullanmaktadır. Burada geçen “hor görmek” deyimini günümüzde de aynı canlılığını sürdürmektedir.

Kâsımzâdenin şiirlerinde Eski Türkçe dönemine ait kelimelerin de sık sık kullanıldığı göze çarpar. “digil, eylegil, olgıl, terkin ur, kapu, terk idüben ” gibi kelimeleri buna örnek olarak gösterebiliriz.

-gII emir eki Eski Türkçe döneminde (Köktürk-Uygur) görülür.

di- : Eski Anadolu Türkçesi'nden önce (Karahanlı, Köktürk, Uygur) ti- şeklinde idi. Batı Türkçesinde # t > #d ötümsüzleşmesiyle bu biçimini almıştır.

eyle-: Köktürk, Uygur ve Karahanlı Türkçesinde yoktur. Eski Anadolu Türkçesinde (bkz. Dede Korkut Kitabı) olduğu görülür.

terk : Bu kelime Karahanlı Türkçesi döneminde ve öncesinde bu anlamıyla yoktur. “Çabuk” anlamında bir terk kelimesi vardır. Dede Korkut Kitabı’nda da bulunmadığına göre en erken EAT döneminin sonlarında Türkçeye girmiş olduğunu söyleyebiliriz.

-UbAn: EAT döneminde (13-15.yy) yoğun olduğu görülen bu ek Karahanlı Türkçesi’nde az da olsa görülür. Bu ek Eski Türkçede –gAn şeklindedir.Kaynak mı

kapu : Eski Türkçe’de ‘kapıg’ biçimindedir. Karahanlı Türkçesi’nde “Kutadgu Bilig”de kapug biçimi görülür. EAT’nde kelimenin sonundaki ğ# sesi erimiştir. İşte Eski Anadolu Türkçesine ait kelimelerin kullanıldığı beyit ve mısralar:

Niceye dek şugl-ı fenā yā nice bu hubb-ı sivā 127a

Diler isen ‘izz u bekā cāndan digil Allah hū

Duyam dirseñ bu ‘irfānı vüçüduñ eylegil fāni 73b

Yine oldur bilen ānı dīn bilmez bilin dimez

Benliġiñden kendüñi şāf eyle var 125b

Yokluk ile şu gibi olġıl turu

Bildi cūn māhiyyetiñ anıñ şerīfe sā’ime 164b

Terk idūben kıldı ‘azm-i şahn gülzār-ı cinān

Bulmak istersenñ hakkı cān terkin ur 61b

Canlular bulmaz anı bī cān bulur

Şu beyitlerde de görüldüğü üzere onun şiirlerinde 2. şahıs iyelik ekinin bazen ‘ñ’ bazen de ‘n’ şeklinde yazıldığı görülür:

Tehi dest kapuna geldim ilāhi 105a

Sorub dergāhına rüy-ı siyāhı

Kamu mücrimlere kapuñ açıkdur 105a

Heman ihsânına kaldım efendim

2.2. Vezin

Kasımzade aruz vezninin değişik kalıplarını kullanmıştır. Yazdığı tüm şiirlerin vezne uyduğunu söylemek güçtür. Problemlili ve tamir isteyen birçok beyit ve mısraları vardır. Dîvânında kullanmış olduğu vezinleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fe'ülün : 1 tâne

Mef'ülü / Mefā'ilün / Mef'ülü / Mefā'ilün : 2 tâne

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün : 1 tane

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fe'ülün: 2 tane

Müstef'ilün / Fe'ülün / Müstef'ilün / Fe'ülün : 4 tane

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün: 4 tane

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün : 48 tane

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilür: 25 tane

Müstef'ilün / Müstef'ilün : 5 tane

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün : 1 tane

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün : 34 tane

Müstef'ilātün / Müstef'ilātün: 10 tane

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün : 2 tane

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fa'lün : 2 tane

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fā'ilün : 3 tane

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün : 5 tane

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün : 19 tane

Mef'ülü / Fā'ilātün / Mef'ülü / Fā'ilātün : 3 tane

Mefā'ilün / Mefā'ilün : 1 tane

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün : 1 tane

Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün : 1 tane

2.3. Dini-Tasavvufi Unsurlar

Şairlerin büyük çoğunluğu yaşadıkları zamanın ve kendilerinden önceki devirlerin tesiriyle şekillenen eserler vermişlerdir. Kasımzāde es-Seyyid Muhammed el-Bursevi'nin şiirlerinde de tasavvufun tüm özelliklerine rastlayabiliriz. Bu özellikler deyim yerindeyse şairlerin miri malı niteliğindedir. Önemli olan bu malzemeyi başkalarından farklı bir şekilde nitelikli ve daha özgün bir şekilde ifade etmektir.

Kasımzade divânında yer alan tasavvufi unsurlardan birkaçını şu şekilde sıralamak mümkündür:

2.3.1. Din

2.3.1.1 Allah

Klasik şairlerimizin divanlarında tevhid önemli bir yer tutar. Divânın ilk sayfalarında şair Allah'ın büyüklüğünden, onun isim ve sıfatlarından bahseder. "Tasavvufi bakımdan tevhid, Hakkın varlığını tek ve benzersiz olarak kabul ve ikrar, zatını zihinlerde tasavvur ve hayallerde tahayyül edilen her şeyden tecrid etmektir." Bu da üç şekilde olur 1. Rububiyetini (Tanrılığını) bilmekle. 2. Birliğini ikrar etmekle. 3. Kendisine hiçbir şeyi eş tutmamakla [Türk Dili ve Edebiyatı,2001:341]. Kasımzade Allah'ı lafza-i celâl'in yanı sıra, en çok Arapça Rabb, Mevlâ, İlâh, Kayyum, Settâr, Halık, Hak gibi ve Farsça Huda, Yezdan gibi isimlerle anar. Zaman zaman Türkçe Tengri ismini de kullanır.

Bu varlık ile zâhid Hakk'a iremez kimse 164a

Gel külli bu varlıktan 'uryân olalım 'âşık

Saňa bu senlik ü benlik hicâb olmaz saňa senden 14b

Beni terk eyleyüb sensiz varırsan görünür Mevlâ

Allah'ın alemi yaratış sebebinin Hz. Peygamber olduğu ve kainatın onun yüzü suyu hürmetine yaratıldığı ifade edilir:

Seninçün dedi **Hakk** ey ‘âli zât **18b**
Olmasan olmazdı kamu kâinât

Aşağıdaki beyitlerde ise Allah, kudret sahibi olması, ezeli , bağışlayıcı, yoktan var edici, affedici, kerem sâhibi, merhamet eden, esirgeyen sıfatlarıyla anılmıştır:

İlâhi Kâdir ü Kayyûm u Settâr **157b**
Ki sensin Hâlik-i dâna-yı esrâr

Ki zirâ sen ‘afv u hem kerîmsin
Ġafûr u hem Raûf u hem Rahîmsin

O’nun:

Hakk yüzi insan yüzünden görünür bî-iştibâ **147a**
Bil ki zât-ı **Huda** insanı bürhân eyledi

beytinden de şu anlamı çıkarabiliriz: Allah çeşitli suretlerde tezahür etse de O, hakikatde birdir. İnanan insanlar kendi özlğinde onu bulabilirler. Burada, ‘Hoşça bak zatına kim zübde-i alemsin sen’ diyen Şeyh Galib’in ünlü mısraını hatırlamamak mümkün değil.

2.3.1.2. Melekler

Divânda meleklerden ağırlıklı olarak Cebrâ’îl adlı meleği ismen zikretmişir. Bunun yansıra bir beyitte Azrâil ve İsrâfil isimleri geçer. Şair bu meleklerden bahsederken onların vazifelerinden ilham alarak tasavvufî görüşlerini açıklamıştır.

Divanda vahiy meleği olan Cebrâil daha çok bu görevini çağrıştıracak şekilde ve Mi’raç gecesinden Hz. Peygamber ile olan yolculuğunda geçen hâdiseler dolayısıyla anılmıştır:

Yigirmi üç yılda Cibrîl-i emînî **39b**
Getürdiği Resûle vahyi hâzret

Ḥakkın selāmĩn getürdi Cibrĩl 42b
Hem bir Burak-ı ferişte-süret

Da'vet olub bir gece etdin semavāta 'urüc 28b
Sidreye irdüñ Ḥabibā Cibrĩl andadur rikāb

Bir gece nişfü'l-leyl idi meger ol zevā'l-atā 112a
Cebrā'ile emr idüben didiğim var yā emin

Aşağıdaki beyitte ise İsrāfil, kıyāmet zamānında Sür'a üfürececek olması münāsebetiyle,
Azrāil ise ölüm meleği olma sıfatıyla anılmıştır:

Emin-i Lahy-i Cebrā'il müekkil kabz-i 'Azrāil 73a
Ne sırdır şür-ı İsrāfil din bilmez bilen dimez

2.3.1.3. Kitaplar

Divānda kutsal kitapların dördü de zikredilmiştir. Ve dört kitabın da bir tek hakikati dile getirdiğini beyan eder. Hz. Muhammed'e çeşitli yerlerde medhiyeler yazılmış ve "Dört Kitap"ta da O'nun mucizeleri anlatılmıştır. Bu konuyla ilgili birkaç beyit şöyledir:

Ṭahā vü Yāsın ile memdāḥ u hem mükerrem 52a
Tevrāt ü İncil içre mezkür olan Muhammed

Mu'cizātına nihāyet yokdur ey mesrūr seniñ 58b
Mu'cizātın a'zāmı işbāt için Kur'an yeter

'Alemdede hiç efsāneye tutmaz kulağın bellü bil 79b
Ol 'arif-i billāh ki Seyyid mürşidi Kur'an imiş

2.3.1.4. Âyetler ve Hadisler

Kasımzâde, sözlerinin manâsını tesirli hale getirmek için edebî geleneğe uygun olarak Kur'ân-ı Kerîm âyetlerinden tam ve kısmî iktibaslar yaparak yararlanmıştır. Âyetlerin bir kısmını tam olarak alırken, bir kısmını da şiirlerinde birkaç kelime şeklinde iktibas etmiştir. Bu klasik şiir geleneğinde sanatkarlarımızın sık sık başvurduğu bir yoldur. Kur'ân-ı Kerim'den sonra en önemli sırayı alan Hadisler de tasavvuf ve divan edebiyatının en önemli malzemelerinden biri olmuştur. Hadis metinlerini de âyetlerde olduğu gibi kullanmıştır.

Kâsımzâde divânında sahih hadislerin yanında halk arasında şöhret bulmuş özlü sözlere de yer vermiştir. Şairin divânda kullanmış olduğu âyet ve hadislerden birkaçını şu şekilde iktibas edebiliriz:

Şânına didi "*elem neşrah*" Cenâb-ı Kibriyâ 57b
Ol sebebden kalemdi aşla derûnunda keder
"Senin göğsünü yarmadık mı?" [İnşirah / 1]

"*Lâ'netullâhi 'aleyhim*" di añâ etbâ'ına 59b
Zirâ yokdur 'âlem içre daîhi anlardan eşer
"Allahın lâneti onların üzerine ve tabi olanlaraydı" [Âli İmran/ 61, Nur/ 7].

"Len tenâlû'l-birra hatta tûfiku" oydu çü 72a
Ruhumuz tarî eyleyüb ferzâne gelmişlerdenüz
"Sevdiğiniz şeylerden harcayınca kadar iyiliğe nail olamazsınız" [Âli İmran/92] .

Hüvellah ahd-ı şânım ki Allâhüşşamed vâşfim 122b
Ki "*lem yelid velem yüled*" kefum yokdur benim reyyân
"Doğmamıştır, doğurmamıştır" [İhlas/ 3-4].

“*Nefāhtu fihi min rūhi*” iriřdi feyz-i akdesden 144b

Bihamdullah ’ıyān oldu o demde fażl-ı Yezdāni

“Ona ruhumdan üflediğim zaman”[Hicr / 29].

Ayetler sadece metindeki şiirlerde değil, zaman zaman şiirlerin arasında ve başlık olarak da zikredilir. İşte birkaç örnek:

6a

Ķālellāhu te’alā “*Subhānellezi esrā bi abdihi leylen mine’l- mescidi’l haram ilel mescidi’l -aksā*”

“Noksan sıfatlardan mūnezzehtir o -kudret sahibi yaratıcı-ki , kulunu bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini mūbarek kıldıđımız Mescid’i Aksā’ya yürüttü [İsrā/ 1].

Ķālellāhu te’alā “*Fekāne Kabe kavseyn-i ev ednā*”

“Derken iki yay kadar veya daha yakın oluverdi”[Necm/ 9].

Ķālellāhu te’alā “*İnnellāhe ve melāiketehu yūsellūne ‘alennnebiyyu yā eyyūhelezīne āmenu’s-sellu ‘aleyhi ve sellimu teslimā*”

“ Muhakkak ki, Allah Te’alā ve melekleri Peygamber üzerine sel- ātta bulunurlar. Ey imān etmiş kimseler! Onun üzerine selātta, teslimiyetle selāmda bulunun”[Azhab/56].

Ķālellāhu te’alā “*ve nefahtu fihi min rūhi*” (ruhumdan üflediđim zaman) [Hicr/29] ve *kāle* “*ve nahn u akrabu ileyhi minkūm*” (Ve biz sizden daha yakınız) [Vakıa/ 85].

“Kale subhānehu “*lekad halekne’l-insāne fi ahseni takvim sūmme redednā hu esfele sâfilin*” “Muhakkak ki: Biz insanı en güzel bir biçimde yarattık. Sonra da onu aşağıların en aşağısına döndürdük”[Tin/ 4-5].

Kallîhu te'âlâ “ve ‘alleme ademe’l esmâe küllêhâ”

“Ve -Allahu Teâlâ- bütün eşyanın isimlerini Adem'e bildirdi” [Bakara/ 31].

5a

“*Çale subhânehu te'âlâ ve inneke lealâ hulukî'n-'azîm*”

“Ve muhakkak ki: Sen pek büyük bir ahlak üzerindesin” [Kalem/4].

Çalellâhu tebareke ve te'âlâ “ve mâ erselnâke illâ Rahmeteni'l-âlemîn”

“Ve seni başka değil, bütün âlemlere bir rahmet olmak için gönderdik” [Enbiya/107].

1b

“Âdemden murâd sultan-ı enbiyânîñ nûr-ı şer'i fidür ki evvel mâ-çalâk nûrî buyurmuşdur vü şânında “*levlâke levlâk lemâ çalaktü'l-eflâk*” gelmişdür.

“Sen olmasaydın âlemleri yaratmışdım.” Sahih bir hadis değildir.

3a

Çale'nnebiyyü 'aleyhisselâm “*men arefe nefsehu fakat arefe Rabbehü*”

“Kim nefsinı tanırsa Rabbinı tanımıştır.”

4b

Çale 'aleyhisselâm “*küntü nebiyyan ve Âdem u beyne'l mai ve't-tibni*”

“Âdem, su ve toprak arasında iken ben Nebî idim.”

2.3.1.5. Peygamberler

Âdem:

Semâvi dinlere göre Allah'ın yarattığı ilk insan ve peygamber olarak kabul edilmektedir.

Kâsımzâde'nin divanında çihânın yaradılış gayesinin Âdem'in yaratılmasında gizlenmesi, İblis'in O'na secde etmemesi ve bunun üzerine kıyamete kadar

lānetlenmeye müstahak oluşu, kainatın altı günde yaratılması dolayısıyla söz konusu edilir. Bu konuyla ilgili birkaç beyit şöyledir:

Cihānîñ aşlı vü fer'i olubdur ma'ni Ādem
Bu ma'niden haberdār ol 'ayāndur bu değil rü'yā

Secde it Ādeme gel 'ār itme 31a
Tā kabūl eyleye seni Vehhāb
Ādeme secde itmedi İblis
Anı red olmadı Rabbü'l-erbāb

Ādeme kılmadı çün İblis sücūd 96a
Müstehāk-ı lānet oldu ol fuzūl

Ādemi Ħak kırk gün niçün yediyle tahmir eyledi 67a
Ya niçün oldu altı güne kâinatdan vir haber

Mūsa:

Hiz. Musa Tūr-ı Sinā'ya yaklaştığında şiddetli bir rüzgarla karşılaşır ve yolunu şaşırarak ateş yakmak ister. O sırada uzaktan bir ateş gözüne ilişir, ancak yaklaşınca onun bir ağaç tepesinde olduğunu görür. Korkar ve geri dönmek ister. O zaman ağaçtan: “ Yā Mūsā ben ālemlerin Rabbi olan Allahım” nidāsını işitir[Pala, 2001:363]. Bu olay Hazret-i Musa bir beyte konu olmuştur:

'Āşık iseñ Musa gibi yandır vücudun tağların
Tūr-ı tecellide bugün gūş idesin Hakdan nidā

Ki Mūsāya şecerden didięi gibi “inne'llāhi” 24b

“Len terāni” geldi Musāya hitāb-ı müstetāb 59a

Leyletü'l-isrāda didār oldu saña mazhar

peygamber veya veli olduğu hakkında rivayetler vardır. **Ab-1**
vebiyle “bāde-i ‘aşkı elinden içelim” ifadesiyle bir beyite **konu**

len **80b**

erviş

n ‘ilminin esrarın **12b**

mân ihsân ider incâ

neridir. İsa Cebrail’in Meryem’e üflediği ruhtur. Bu **nedenle**
r. Ölülerini diriltirdi. Körlerin gözünü açmak, çamurdan **kuşlar**
k, bebekken konuşmak, su üstünde yürümek gibi **mucizeler**

ele alınır. Meryem’in İsa’ya gebe kalışı, doğumu **esnâsında**
olağanüstü haller, peygamberlik mucizeleri, özellikle **elle**
körleri körleri gördürüp hastaları iyi etmesi, **ölümleri**
ele alınan yönleridir[Pala, 2001: 258]. Mesih, **Mesîha**,
ünvanıdır[Onay,1992: 219]. Kâsımzâde divânında **ölümleri**
liseye telmihte bulunulmuştur.

ar eyle irşâdı **12b**

ekdür yuhyi’l-mevtâ

em ‘İsi-i vaktim **109a**

Mikâ’ile hem Türem

Cihânî câmî Âdemdir kim anın cismi ‘âlemdür 12a

Şolar kim sırta mahremdür olardur hem-dem-i ‘İsâ

Süleyman:

Hz. Süleyman hem pâdişâh hem de peygamberdir. Allah tarafından kendisine birçok mucizeler verilmiştir. Kuşlarla, hayvanlarla konuşur, onların dilini anlar. Üzerine İsm-i A’zam yazılı bir mühürlü yüzüğü varmış. Bu yüzüğün taşı kibrî-i ahmerden olup bütün vahşi hayvanlar ve kuşlar bu yüzük sayesinde ona boyun eğmişler. Tahtını rüzgarlar taşımıştır[Onay,1992: 381].

Kasımzâde dîvânında Hazret-i Süleyman’dan kuş dilini bilmesi, mühür yüzüğü münasebetiyle söz konusu edilir.

Ne denlû ‘âlem ü fâzıl bu ilm ü ilâhide ebkemdür 56a

Dilâ bu Mantiku’t-Tayrî Süleymân-ı zaman anlar

Başarsîñ diyü nefsinî Süleyman-ı zemân oldîñ 60a

Vücûduñ mülküñi oldîñ elînde mühr-i hatemdür

Yusuf

İsrâiloğulları peygamberlerinden olup Yakup aleyhisselamın oğludur. Divan şiirinde en çok anılan peygamberlerden biridir. Güzelliği yanında ay ve güneşin ona secde etmesi, kana bulanıp babasına götürülen gömleği, kuyuya atılması, sonra kuyudan kurtarılarak Mısra götürülmesi, Mısır azizinin kölesi oluşu, Züleyha ile karşılaşması, Züleyhanın Yusuf’a olan aşkı, Yusuf’un bu aşk karşısında edebini muhafaza edişi, Mısırlı kadınların elma soyarken Hazret-i Yusuf’un güzelliği karşısında parmaklarını doğramaları, zindana düşmesi, orada rüya tabir etmesi, Mısra sultan oluşu gibi hayatının önemli noktaları edebiyatımıza intikal etmiştir. Hayatı ve kıssası Kur’ân-ı Kerîm’de anlatılmıştır. (Bkz. Yûsuf/1-4)

Kurtarır çāh-ı bedenden Yusuf cāmı o kim 69a
Pir-i Ken'āndan açılmış dide-i bināsı var

Gel Mısr-ı ma'ānide 'aziz olmağa say' it 35b
Cān Yūsufuñā çāh-ı beden virmeye şıklet

Halilullāh gibi oda atulursa 146a
Yūsuf gibi Mışırdā şatulursa

Sabr itmede Eyyüb ol gam çekmede Ya'kub 164a
Yūsuf gibi gel Mışra sultān olalım 'āşık

Eyyüb

Sabır timsāli olan peygamberdir. Dünyā saadetine mālİK olduğu için Allah onu ~~imtihan~~ etmek istedi. Malı ve mülkü elinden gitti. O şükretti. Evlātları birer birer öldü. O sabretti. Hastalandı, vücudunda yaralar açıldı, hatta yaralarına kurt düştü, o yine sabretti. Sonra Allah'ın emriyle tüm dertlerinden kurtuldu ve ecrini aldı. Böylece sabır imtihānını kazanmış oldu. Allah da ona yeniden mal, mülk ve evlāt verdi [Pala, 2001:158].

Kasımzāde divānında sabretmesi, yaralarına kurtların düşmesi ve çektiği sıkıntılara rağmen Allah aşkından ayrılmaması münāsebetiyle anılır:

Eğer Eyyüb gibi derde düşerse 145b
Tenine nice biñ kurdlar üşerse

Yānub büryān olub bağı pişerse
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilāhi

Sabr itmede Eyyüb ol ğam çekmede Ya'kub 164a
Yusūf gibi gel Mıřra sultān olalım 'āřık

Hz. Muhammed

İslām peygamberidir. Her müslümanın O'nun hakkında bilmesi gerekenleri şairler de ele almış, böylece dīnī ve tasavvufi edebiyatımızı zenginleştirmişlerdir. Varlıĝın ilki O'dur. Cihan güzelliĝinin tecellisidir. İnsanların efendisi, ezel ile ebedin tek hākimidir[Pala,2001: 359].

Kasımzāde divānında kutsal kitapların onun gelişini müjdelemesi, çeşitli mucizeler göstermesi gibi birçok yönüyle ele alınmıştır.

Divānda Fahr-i Cihān, Fahr-i Kainat, Habībullah, Mustafā, Resūlullāh, Ahmed, Resul, Nebi řeklinde zikredilmiřtir. İřte onlardan birkaçı:

Cümle evřāf-ı cemālīnle toludur dōrt kitāb 115a
İncil-i Tevrāt Zebūr Kur'ānla mezkūrsun

Bir koyunla üç yüz ashābı ziyāfet eyleyüb 5b
Cümlesin kıldīn o ğün şeb'ān **Muĝammed Muřtafā**

Göricek şakku'l-kamer sırrını cihanda 'ıyān
İki şakk oldu māh-i tābān **Muĝammed Muřtafā**

Ol zamān kim sen nebī idin eyā Fahr-i Cihān 4b
Yok idi Ādemden ād u san **Muĝammed Muřtafā**

Zikr-i evřāf-ı cemālīnle toludur dōrt kitāb
Heb seni ider beyān Furkān **Muĝammed Muřtafā**

2.3.1.6. Dört Halife

Kāsımzāde dīvānında Hz. Peygamberden sonra hilafet makamına oturmuş olan halifelerinin yaşantıları önemli birer nasihat ve ibret tablosu olarak karşımıza çıkar. Aşağıdaki beyitlerde dört hālifenin sıfatlarından bahsedilmektedir. Ebu Bekir sıddık sıfatıyla yani Hazret-i Peygambere sadakatinden ötürü, Ömer adāletli ve doğru olması, Osman hilm ve hayā sahibi kişiliği, Ali ise yiğitliği ve yürekliliği ile anılır. Bu konuyla ilgili birkaç beyti de şöylece aktarabiliriz:

Ol yār-ı gārīn [E]bū Bekr-i şıddīk 43a
Cem' oldı anda cümle şadākat

Ṭayyib-i ḫatırla bezl itdi malın
Kulluğūn bildi cānına mihnet

İkinci yārīn 'Ömerü'l-Fāruk
Kārındır anīn da'im 'adālet

Şol denlü virdi şer'ine revnak
İslām anīnla ṭıtdı ikāmet

Hem yār-ı şālīşdir saña 'Oşmān
Hilm ü hayādır aña ḫasālet

Cāmi'ü'l Kur'ān şāhibü'l-imān
Keşfle kıldı Kur'āna hizmet

Dördüncü yārīn beşer-i Hüdādur
Hakdan viridi aña şecā'at

Ol kim ‘Alidür kadri celidür
Anda oldu tekmil emr-i halāvet

Bu Bekr u ‘Ömer ‘Osman u ‘Ali
Çār-ı yārĩndır dünyā vü ahret

‘Ömerdür yār-ı şāni o Resūle 54b
‘Adālet ehline çün muktedādur

Üçüncü yārı ‘Osman İbn ‘Affān
Ki zinnūreyn ü hem ‘ilm-i hayādur

Kerāmet menba’ı kān-ı sehāvet
Ki çār-yār-ı ‘Aliyyü’l-Murtazādur

2.3.2 TASAVVUF

2.3.2.1 Tasavvufi Kavramlar

Adem

Tasavvufta genel olarak hiçlik ve yokluk olarak tarif edilmektedir. Aşağıdaki beyitlerde insanın yoktan vārediliş gāyesinin tasavvufi aşk olduğu, Hz. Muhammed yaratılmamış olsaydı kâinatda yaratılmış maddenin de hiçlik ve yokluktan ibāret olacağı ifāde edilmiştir:

Vücūda gelmeye bā’is ‘ademden 88b
Heman ‘aşkdur heman ‘aşkdur heman ‘aşk

Sanma levlāk levlāk deñildi müzeyyen 99a
Yaradılmasañ kalurdı cümle eşyālar ‘adem

‘Adem mülki serayında olan eşyâ-yı ma’dûmda 8a

Nasîb ola vücûdundan zuhûra geleler cem’â

Rind ü Zâhid

Dünyâ işlerini hoş gören kişidir. Çoğulu rindândır. Acıyı, tatlıyı, iyiyi, kötüyü hoş görür. Üzüntü ve neşe onun katında aynıdır. Divân şâiri kendini rind-meşreb olarak değerlendirir. Ona göre cihânın bir pul kadar değeri yoktur. Hayatında hiç içki içmeyen şâirlerin dahi çok zaman meyhâneden, içkiden, sâkiden bahsetmeleri çok zaman rindâne bir hayat yaşadıklarını empoze etmek istemelerindedir [Pala, 2001:410].

‘Ar u nâmus şebşe seni bir taşa çaldık kim 74a

Lâubâli rind ü şeydâ vâla vü hâyran biziz

Zâhid kelimesi tasavvufta, borç olan, ibâdetleri yerine getiren, bunun dışında şübheli gördükleri günahlardan kaçınan kimsedir. Rind-meşreb şairler tarafından sık sık eleştirilmiş ve kınanmıştır:

İtme zâhid ‘uşşâka ta’an inkârı ko Hakdan utan 66a

Kurb-ı Hakda tıtdı vağan Hâliki zikr eyleyenler

Derviş

Bir tarîkate bağlı kimse. Kelimenin asıl anlamı Allah yolunda alçak gönüllülüğü ve fakirliği kabul eden kimse demektir. Dervişlerin mânevi yücelikleri dâima imrenilecek bir durumdur. O, ferâgat köşesinde, kanaat hazinesini bulan kişi olarak ele alınır. Bu bakımdan âşığa çok benzer. Özellikle kerâmetleri, fakirliği, kanaatkârlığı, dünyâya önem vermemesi ve bu nedenle aslında bir kul kılığında olmasına rağmen sultan mertebesinde olması, mâneviyat pâdişâhı oluşu, evinde dâima bir misâfir bulunması, hırka giymesi, ızdırâba alışkın oluşu yönleriyle ele alınır [Pala,2001: 126].

Gel ey sālīk olalım dervīş 80b

Dost-1 fikr ile tōlalım dervīş

Gel rāh-1 Ḥakka ‘azm eyleyelim

Zāt-1 Mevlāya irelim dervīş

Līk bu rāha tenhā gidilmez

Mürşid-i kāmīle varalım dervīş

Teslīm olalım hizmet kılalım

Sıdkile ānā uyalım dervīş

Alalım telkin bulalım temkin

Zünnārı bildin kırdım dervīş

Vahdet –Kesret

Vahdet, birlik demktir. Kesretin zıddıdır. Bir olan Hakk’ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görünmesi kesret, bu çokluğun hakiki bir varlığı olmadığını kavrayıp var olarak sadece Hakk’ı görmeye vahdet denir [Uludağ,1991.285].

Tasavvufda gerekli olan vahdet, kesret içinde olandır.

Nedür keşret nedür vahdet nedür fırkat nedür vuşlat 73b

Nedür rü’yyet nedür hayret din bilmez bilin dimez

Bu şehādet ‘āleminde gerçi kim keşretdeyüz 74b

‘Ālem ṭahkīke gel gör cānlara cānān bizüz

Ol zemān kim bahr-i vahdet-i ‘aşkla cūş eyledi 84b

Zāhir oldı cümle mevcūdāt bi-emr-i nun kāf

Velâkin gözlerin örttü halkîñ 'âlem-i kesret 8b
Velî 'ârif olan her zerrede gördü bilâ-ihfâ

Ayne'l-yakîn, İlme'l-yakîn, Hakka'l-yakîn

Göz ile görür derecede müşâhede ederek bilmek. Tasavvufta müşâhede ve keşif ile hasıl olan ilme denir. Bilginin ikinci ve en olgun şeklidir. Bundan aşağıda ileme'l-yakîn, üstte ise hakke'l-yakîn dereceleri vardır [Pala,2001: 63].

Var Habîbe ilet benden selâm di âña 112b
Gelsün 'arşım seyr idüb görsün beni 'ayne'l-yakîn

Esmâya bunlardur emîn 'ilme'l-yakîn 'ayne'l-yakîn 155a
Bulam dirseñ Hâkke'l-yakîn gel halvetî ol halvetî

Fenâ-fi'llâh

Allahın varlığı içinde yok olma. Tasavvufun temel düşüncelerinden biridir. Eski edebiyatımızda çok sık kullanılmıştır. Sûfi, bütün varlığını yok ederek, herşeyi unutup, her türlü dünya alâkasından geçerek Allah ile bir olmayı amaçlar. Fenâ-fi'llâh kesiksiz bir vecd ve coşkunluk hâlidir. Ancak o zaman sûfi, gerçek olmayan varlığından geçmiş, Allahın varlığı ile var olarak O'nu gönlünde duymuştur. Tasavvufta bir çok şeyde fâni olmak gerekir. Ancak o zaman fenâ-fi'llâha erişilir [Türk Dili ve Edebiyatı, 2001: 188].

Vücüdîñ eyleyen ifnâ bekâya irişür elbet 144a
Fenâfillah olan 'âşık bulur vücüd-ı Hakkânî

Felek

Divan şâirleri tarafından daha çok yükseklik, yücelik, genişlik, sonsuzluk, parlaklık gibi özellikleriyle anılmıştır. Sevgili, felekten bile yüksek değerdedir. Felek, ancak onun sarayı olabilir. Âşığın çektiği acı ve ızdıraplardan dolayı ettiği âh ve figanlar da felekler

kadar sonsuzdur. Hatta onları doldurur ve aşar. Bazen bu ateşli ahlak felekleri ateşe verir. Āşığın çektiği ızdıraplar karşısında bazen felek ağlar [Pala,2001:164].

Feleğin bu özelliği münasebetiyle Kasımzāde aşağıdaki beytinde āşığın çektiği ızdıraplar dolayısıyla āh etmesi sonucunda felekleri ağlattığını ifade eder.

Āh itse ‘āşık inler felekler 64b

Rahm idüb āna ağlar melekler

Ledün

Allah katı, Allah’ın sırlarına ait mānevi bilgi. Ledün bilgisi ve ledün ilmi, tasavvufta Tanrı sırlarını ve işlerin iç yüzünü bilme ilmidir ki bunu ancak Allah bilir ve Peygamberlerine öğretir. Ledün ilmi ancak Allah’tan ilhām gören müşhidin feyzi ile bilinebilir. İşlerin gizli sebeplerine ledünniyāt denir. Peygamberimiz de ilm-i ledün sultānı olarak tavsif edilir [Pala,2001: 311].

Odur hem a’lem-i ‘ilm ü ledünni 65a

Hakikat ‘ilminin ol ehlidür

Bilmeğe sen bu hikmeti var ilm-i ledünni oku 67b

Tā duyasin bu mantıki soñra gel andan vir haber

‘İlm-i hikmetle ledünniden gelür güftarımız 71b

Tālib iseñ gel berü ihsāna gelmişlerdenüz

Ki zāhir ‘ilmiyle yok şöhretimiz 76b

Ledün ‘ilminde lik deryālarız biz

Ledün ‘ilminin esrārın ‘ıyân etdi saña seyyid 14b

Eğer sırrına mahremseñ nazıre söyle gel buña

Pervâne

Dīvan şiirinde āşıkı temsil eder. Pervâne sessizce ve gürültü etmeden can veren sādık bir āşıktır. Tek bir ışık etrafında döner ve kendini yakıp yok eder. Vahdet yolundaki dervişin yok oluşu da buna benzer. Yāni ışık ilāhi aşk, pervâne ise bu aşka kendini kaptırarak yanan kavru lan tarikat ehlidir [Onay, 1992: 333].

Âteş-i ‘aşkile yandur varlığın külli kül olan 16a

Per ü bâlin saklayan pervâne olmaz âşinâ

Ruḥun şem’i firâkında yanar pervâne-tek Seyyid 22a

Yol kıl vasl-ı hicrânı hasudun câmi tâyânâ

Şem’-i pervâne yansa pervâne 80b

Nâr-ı sūzâne yanalım derviş

Bezm-i Elest

Ālem-i ervahta cenāb-ı Hakk’ın “ Ben sizin rabbiniz değil miyim” diye sorduğu, ruhların da: “Evet, Rabbimizsin” şeklinde cevap verdikleri meclistir. Tasavvufta ve İslām edebiyatlarında en eski zaman, en eski meclis olarak değişik biçimlerde çokça kullanılmıştır. Şairler sevgililerine Elest bezminde āşık olduklarını, aşklarının o zamandan bu yana devām ettiğini söylerler. Kelime yalnızca “elest” olarak da anılır. Çok zaman telmih yoluyla kullanılır [Pala,2001: 85].

Bezm-i elestde şâki şundı şarāb şâki 136a

Hızır elinden o câmi içdik elhamdülillāh

Bezm-i elest câmını gel bize sun safia 17a

Kim teşnedür o câme zümre-i ehl-i safâ

Tecelli

Allah'ın lutfuna uğrama. İlâhi kudretin meydana çıkması, görünmesi. Hak nûrunun te'siriyle kulun kalbinde hakikatin bilinmesi. Tasavvufta bütün varlıkların **değişik** ölçülerde tecelli ettiği düşünülür. Sûfi vahdet-i vücûda erebilmek için önce **tevhid-i ef'âl**, sonra tevhid-i sıfat ve en son olarak da tevhid-i zât tecellilerine uğrar. İlk **durakta** her işi yapanın Allah olduğunu, ikincide bütün sıfatların Allah sıfatı olduğunu, sonuncuda da her şeyin, Allah'ın zuhurundan ibâret olduğunu anlar[Pala,2001: 483].

Tecelli'nin nasıl vukua geldiğini Allah'tan başka kimse bilmez. Ancak âlem, **tecellinin** vukuu halinde (hâdis) ve hemen aslına rücuu ile fânidir. Fakat bu tecelliler o kadar **serî** ve dâimdir ki, iki tecellî arasında hiç fâsıla hissedilmez ve böyle devâm eylemekle **biz**, mevcûdâtı dâimi farzederiz[Levend, 1980: 20]. Kasımzâde divânında bu anlamda **tecellî** kelimesi sıkça zikredilmiştir.

Benliğin maḥv eyle Seyyid aradan 90a

Tâ tecelli ide senden sanâ Hak

Menem ki zât-ı Hakkı görmeğe Kur'ândur vechim 109a

Zuhûr-ı tecelliyât Hakka ki kalb-i meksûrem

Muhîtim cümle eşyâyı ki 'arş u kürsime sığmam 123a

Velîkin kalb mü'minden tecelli eylerim her ân

'Aks-i hüsnün vech-i dilberden numâyân eyledi 147a

Ol tecelliyle kamu 'uşşâkı hayrân eyledi

Teslim ve Tevekkül

Her türlü tedbiri aldıktan sonra işi Allaha havâle edip kadere râzı göstermektir. Kasımzâde divânında tevekkül kelimesinin zaman zaman kullanıldığını görmekteyiz.

im tevekkül eyle var 163a
her işe olma 'acül

İYAL HAYAT

Şehir Şahsiyetler ve Efsânevi Kahramanlar

Mansûr

Şehir onu hak yolda şehid edilmiş bir mücâhid olarak ele alır ve eserlerinde
sederler. "Ene'l- Hakk" dediği için işkence görmüş ve öldürülmüştür.
Şu iki beytinde bu olaya telmihte bulunmuştur:

Şehir gibi ber-dâr idersen 146a
Şehir'den ayrılmaz ilâhi

Şehir sırrını fâş eyleyen Mansûr gibi 90b
Şehir'de nice virdi cânını kurbâna bak

Muhammed Celâleddin olan Mevlâna, Horosan'ın Belh şehrinde 1207'de

Şehir olmak üzere Mevlâna eserlerinde daha çok tasavvufla ilgili konular
Şehir. Bu konular arasında tasavvufun ana noktası olan "vahdet-i vücud"
Şehir olarak işlenir. O da diğer mutasavvıflar gibi eserlerinde sık sık, gerçek
Şehir Allah olduğu, evrendeki herşeyin Allah'ı yansıttığı görüşünü savunur.
Şehir göre Allah, insan ve görünen bütün varlıklar temelde birdir. Bu birlik
Şehir insanda ilâhi bir öz vardır. İnsandaki bu ilâhi özün kavranılması yani Allah,
Şehir evren üçlüsü arasındaki birliğin anlaşılmasında gönlün önderliği gerekir
[80:48].

Kasımzāde divānında Mevlāna'nın tasavvufi kimliği ile ilgili bir takım beyitlere yer verilmiştir.

Mukaddem geçdi Mevlānā-yı 'Attār 64a

Bu şultan anlarıñ şeyh-i ekberidür

Şāh-ı kevnin olmak istersen var 'aşka ol esir 88a

Pir-i 'aşka kul olanlar oldı Mevlānā-yı 'aşk

Niyāzi Mısri

17. yüzyılda yaşamış büyük bir ālim ve mürşiddir. Henüz 25- 26 yaşlarında buldukları sırada hem Arapça lisānını ilerletmek hem de tanınmış sofilerle görüşmek ve onların kemāl ve zevklerine erişmek için Bağdat'tan başlayarak bütün Arap yarımadasını dolaşmış, o zamanlar hocası yalnız Mısırda bulunan "Miftāh-i Ulūmi'l-Gayb", (Gayb İlimleri Anahtarı) ilmini öğrenmek üzere Mısır'a gidip Ezher Camii civārında bir kadiri şeyhinin yanına yerleşmişlerdir. Dört yıla yakın burada tahsil görmüş, sonunda bir gece rü'yāsında Abdulkādir-i Geylāni hazretlerini görmüş ve bu rü'yāsını yanına yerleştiği Kadiri şeyhine tabir ettirmiştir. Şeyh, kendisinin artık olgunlaştığını ve mürşidinin Anadolu'daki bir kāmīl insan olacağını bildirerek Mısır'dan ayrılmasına izin verince 30 yaşında Mısır'dan ayrılmıştır.

Daha sonra Halveti Sinān-ı Ümmi'ye intisāb etmiştir. (1651) Ve kendilerinden hilāfet olarak irşāda mezun kılınmıştır. (1655)

Halveti şeyhi Niyāzi Mısri'nin bundan sonraki hayatı mücādelelerle geçmiştir. Ümmi Sinān Hazretleri'nin vefātından sonra Uşak'tan ayrılarak Bursa ve Edirne'den sonra İstanbul'a gelerek Hazret Aziz Mahmud Hüdāyi ile komşu olmuşlardır.

Hazret, 1694 yılının Çarşamba günü irtihāl-i dār-ı bekā eylemiş ve Limni adasındaki türbesine defnedilmiştir.

Niyāzi Mısri Hazretleri kuvvetli bir şāir, yetkili bir vā'iz, iyi bir hatip, coşkun bir sofi, mükemmel bir mürşid ve büyük bir velidir [Memişoğlu, 2000.148].

Divānda Kasımzade, Halvetî tarîkatine mensub olduğunu ve Niyâzi Mısri'ye intisâb ettiğini şu beyitlerle dile getirmiştir.

Ḥakkı zākirdür dilimiz kisvemizedür dālimiz 74a
Sultān Mısri'dür pīrimiz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Almışım māye-i zātı dil-i Mısri'den ben 102a
Tālib isen berü gel kim bu yoluñ rehberiyim

Bil bu tarîkiñ ekmeli Ḥazret-i Mısri'dür piri 155b
Seyyid kamunuñ kemteri gel Ḥalveti ol Ḥalveti

İbrahim Edhem

Rivāyete göre bir gün ovada bir ceylan peşinde koşarken sahrada bir karganın eli ve ayağı bağlı bir adamı, ağzına yiyecek getirerek beslediğini görür. Adam, kervan soyguncuları tarafından bu hale getirilmiş, Allah da ona kargayı gönderip rızık sebebi yapmıştır. Bu olaydaki hikmeti kavrayınca tãc ve tahtından vazgeçib dervişliğe soyunmuştur [Pala, 2001: 148].

Kāsımzāde şu iki beytinde bu olaya telmihte bulunmuştur.

Şāh iken İbrāhim Edhem tãc u tahtın terk idüb 88a
'Aşka şundı külli vārın oldı çün lāla-yı 'aşk

Bu tarîkatin ekmeleri İbrāhim Edhemdür biri 150
Heb şabakāt erenleri ḥalvetilerdür ḥalvetilerdür

Üveys el-Karāni

Peygamberimiz zamanında bulduysa da onu görememiştir. O'nu görmeden müslüman olmuştur. Hakkında birçok menkıbeler vardır. Rivâyete göre Peygamberimizin bir dişinin kırıldığını duyunca acaba düşen diş şu mudur, bu mudur diye sırayla bütün dişlerini söktürmüş[Pala, 2001: 513]. Kāsımzāde divânında bu olayla anılmıştır.

Cümle dendānını çekti Üveys el-Karāni 151b

Ol zamānda ki ‘adūlar dişine urdı taş

Lokman

Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan tarihî bir şahsiyettir. Kur’ân-ı Kerim’de adına bir süre vardır. (Bkz. süre:31) Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman’ın bir peygamber veya nebî olduğu hakkında tefsirlerde rivâyetler vardır. Ancak çoğunluk “Salih bir kul” olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o hikmet ve hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir. Kur’an’da oğluna öğütler veriş, onu tevhid ve ahiret konusunda uyarması, İlâhi emirlere vasita olması yönleriyle adından bahsedilir [Pala, 2001: 316].

Du’āsız derd imiş ‘aşkı bildim 74b

Duā istemez Lokmān gerekmez

Ki anî derdi baña ‘ayn-ı devadur

Hemān derd isterem dermān gerekmez

Eflātun-Calinus

Eflātun, edebiyatta akıl, hikmet ve isābetli görüş timsāli olarak söz konusu edilir. Calinus ise eski Greklerin en büyük hākimlerinden biridir. Klāsik edebiyatta bu filozoflar akıl, hikmet ve doğru görüş sembolü olarak gösterilirler. Kasımzāde bu özelliklerine bināen aşağıdaki beyitte bu isimleri zikretmiştir.

Bulamadı buña ne çâre ne Eflâtun ne Calinus 16a-b
Heman ancak buña dermân yine derdiñ dürür cânâ

Nemrud

Bâbil ülkesinin kurucusu sayılan ve Bâbil Kulesi'ni yaptıran kral olup Hz. İbrâhim'i ateşe attırmasıyla ünlüdür. Kâsımzâde bu olay münâsebetiyle telmihte bulunmuştur.

Gelib İbrâhim ile hem atıldım nâr-ı Nemrûda 124a
Âna berd-i selâm itdim veli kâfirlere nîrân

Ebū Cehl

Adı Abdü'l-Hakem Amr b. Hişâm b. Muğire'dir. Kureys'in reislerinden olup Peygamberimizin en büyük düşmanıdır. İman etmediği gibi Peygamberimiz aleyhine girişilen her harekette onun büyük rolü olmuştur [Pala, 2001: 146].
Kâsımzâde onun düşmanlığını ve inançsızlığını aşağıdaki beyitlerde dile getirmiştir.

Seni inkâr iden ol ebter [E]bu Cehl-i la'in 151b
İrmedi âna hidâyet karadur içi tışı

Şunlara kim irmedi nûr-ı hidâyyetden ziyâ 114a
Oldılar münkir olan mişl-i Ebu Cehl-i la'in

Söyleyüb imân getürdi taşca taş kıldı kabûl 112a
Kılmadı levh-i kalbi taşdan katı Bu Cehl-i la'in

Görmeyüb ol nûrî Ebū Cehl cehlü'l-'ayn 5a
Eytti ol bî-din berk-i nîrân Muḥammed Muştafâ

Bilāl-i Habeşi

Habeşli bir köle olduğu için Bilāl-i Habeşi diye bilinir. Peygamberimizin müezzini dir. Müşriklerin işkencelerine uzun müddet göğüs germiştir. Kāsımzade aşağıdaki beyitinde Bilāl-i Habeşi'nin Peygamberimize yakınlığını takdir ve gıptayla dile getirir.

Takdirimdür müznib kuluñ olursa şehā 151a

'Abd-i makbūl olıser mişl-i Bilāl Habeşi

Hasan-Hüseyn

Hız. Ali'nin büyük oğlu olan Hasan, Peygamberimizin torunudur. İslām halifelerinin beşinci on iki imamın da ikincisidir. Muāviye kendinden sonra yerine Hasan'ı halife yapacağını halka duyurunca, oğlu Yezid Şam'dan Medine'ye zehir gönderir ve Hız. Hasan'ın hanımını çeşitli vaadlerle kandırarak kocasını zehirletir. Daha çok kardeşi Hüseyn ile birlikte anılır [Pala, 2001: 215].

Hüseyn, Hız. Ali'nin oğlu olup Peygamberimizin torunudur. 628 yılında doğmuş, 683 yılında Kerbelā'da şehid edilmiştir. Hakında bir çok mersiyeler yazılmış, onun çektiği sıkıntılar dile getirilmiştir [Pala, 2001. 240].

Kāsımzade Divānında bu iki kadreşin öldürülmeleri konusu aşağıdaki beyitlerde dile getirilmiştir.

Ol iki pākize-cevher kim Hasan ile Hüseyn 6a

Kim bulardır cān veren merdān Muḥammed Muştafā

Ol iki ma'sūm Hasan Hüseyn 43a

Zūlmüyle bunlar buldı şehādet

Ḥasandur halkla vāsıl Hüdāya 54b

Ki zātından anın kadri a'lādur

Hüseyndür nür-ı çeşm-i şîr-i yezdân
Ser-efrâz-ı şehîd-i Kerbelâdur

Kim Hasandur biri zehr içirdi aña eşkiyâ 113b
Hânedânîñ bagrını ihrâk idüb ol hâ'inin

Ol beri şâh-ı Hüseyñ Kerbelâdur kim anîñ
Ağlayub katli gününde 'arş-ı farş kıldı enîñ

Yunus Emre

Anadolu'da Selçuklu üstünlüğünün sona erip, Beylikler'in kurulmaya başlandığı 13. yüzyıl ortaları ile 14. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı kabul edilen ünlü mutasavvıf şâir Yunus Emre'nin tarihi kimliği hakkında bilinenler sınırlıdır.

Yalnızca Türk dilinin değil sanat gücüyle edebiyatımızın da en önde gelen ustalarından biridir. Yedi asır boyunca şiirleri dilden dile okunmuştur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Anadolu'da Yunus ismiyle şiirler yazan yirminin üzerinde şair vardır. Bu da o tarz şiirlerin ne kadar çok okunduğunu ve tutulduğunu göstermektedir.

Yunus Emre herşeyden önce mutasavvıftır. O'nun tasavvuf anlayışında İlâhi aşk, İlâhi aşkın verdiği coşku, heyecan ön plânda yer alır. O da diğer mutasavvıflar gibi "insan-ı kâmil" olmanın neleri gerektirdiğini anlatmıştır [Mengi, 1980: 48].

Kâsımzâde Divânında Yunus Emre ismi ve O'nun tarzını hatırlatan beyitlere yer verilmiştir. Bu da bize Kâsımzâde'nin Yunus'tan etkilenmiş olabileceği fikrini vermiştir

Seyyid değil bunı diyen Yûnus Emredür söyleyen 110b
Münkirlerdür inanmayan seni anlar bilmez Allâhım

Duydunsa Seyyid bu remzi sen de 129a
Yûnus gibi var 'irfânı iste

2.3.4.3. Muhtelif Hikâyelerin Kahramanları

Leylâ ile Mecnûn

İslâm edebiyatında mesnevî konusu olan bir aşk hikâyesidir. Hemen bütün şâirler Leylî (karanlık, gece) ve Mecnûn (deli, aşk çılgını) kelimeleri üzerinde sanatlar yapmışlar ve sevgilinin saçını ve âşıklığı birer mazmun hâline getirmişlerdir. Tenâsüp, tevriye, telmih gibi sanatlarla da sık sık Leylâ ile Mecnûn'dan bahsetmişlerdir. Hikâye hakkında birçok kaynakta bilgi vardır.

Kâsımzâde divânında tasavvûfi bir anlam içerisinde Leylâ-Mecnûn hikâyesine atıfta bulunma söz konusudur.

‘Aklı koduk baş açık rāh-ı fenâ abdālıyuz 88a
Nice ‘âkilleri Mecnûn itdi bu Leylâ-yı ‘aşk

Şar-âb-ı cezbe-nûş it ki seni cezb ide Hakkâ 9a
Gehî kim cezb ide ‘âlem olur heb gözüne Leylâ

Kişi kim her neyi sevse o olur zikr ü fikri 16b
Nitekim dilde Mecnûn dem-â-dem zikr ide Leylâ

Gâh cümle Seyyidîñ boş iden gâh zevkle serhoş iden 92a
Mecnûn gibi bî-hüş iden Yârab şevkindür seniñ

2. 3.4.YER ADLARI

Kasımzâde Divânı’nda birçok yer adından bahsedilmektedir. Belli başlı yer adlarını şu şekilde sıralayabiliriz. Mısır, Adn, Mekke, Safâ, Merve, Kaf, Anka, Şam, Haleb, Mescid-i Aksa, Kerbelâ, Nil, Ceyhun, Aras, Fırat, Tûr vb. Bunlardan Anka ve Kaf gibi yer adları mitolojik yer adlarıdır.

Nil, Ceyhun, Aras Fırat

Hum-ı vahdetden içen ‘âşıkları 78a

Ķandıramaz Nil ü Ceyhun u Aras

Her kimiñ kim bağıını şusuz kurıda Hak 34a

Bilki añı kandıramaz Nıl Ceyhün Fırāt

Tür Dağı

Bu dağ Musā Peygamber münāsebetiyle ve Allah’ın Tür dağına tecelli edişii dolayısıyla zikredilmektedir:

Ṭür üzre kıldı Musā müracāt 42b

Sen fevk-i ‘arşda itdiñ hitābet

‘Âşık iseñ Musa gibi yandur vücudun tağların 15a

Tür-ı tecellide bugün gûş idesin Hakdan nidâ

Kaf

Masallarda adı çok anılan Ankā kuşunun yaşadığına inanılan hayāli bir dağdır. Klasik şairlerimiz tarafından çok sık kullanılmıştır.

Her ne ki var gönüldedür gönüldedür ‘Ankā-yı Kāf 85a

Safā -Merve

Mekke yakınındaki iki tepenin adıdır.Bu iki tepe arasında 7 defa gelip gitmek İsmāil peygamberin annesi Hacer’in, su aramak için koşuşturması hatırasına yapılır. Divān şiirinde Kā’ be unsuru ile berāber anılır[Pala, 2001: 334].

Vişāli Kā’besin her kim bulub añı sücüd itmez 144b

Safā vü Merve hakkıçün tavāf itmez o hannānı

Kā'be

Tasavvufa göre Kābe bir semboldür. İlähi aşk gönülde tecellî ettiği için gönül de bir Kābe sayılır. Allah'ın evi olduğu için de gönül ile benzerlik kurulur[Pala,2001: 269]. Divān edebiyatında bazen 'āşığın gönlü Kā'be olur bazen sevgilinin cemāli, āşığın maksūd Ka'besi olur. Bazen de herhangi bir benzetme gayesi güdülmeksizin yer adı olarak kullanılmıştır. Kāsımzāde divānında Beytullāh olarak da zikredilmiştir.

Gel sūretin̄ düzme yeter cehd ile kıl içim̄i şāf 84b
Kā'be gibi tā kim seni halk ideler dā'im tavāf

Zemzem lebīndür Ka'be cemālin 42a
'Uşşāk iderler dā'im ziyāret

Adn

Firdevs gibi Cennetin bir bölümüdür. Adn Cennetinde Allah Mü'minlere görünecektir. Bu bakımdan adından en çok zikredilen ve cennetlerin en ünlüsü. Kasımzāde divānında Adn cenneti bu anlamda zikredilmiştir.

Ehl-i tevḥīd ile 'Adn uçmağına 114b
Girmek isteyenler tevḥīde gelsün

'Adne girdikde hulle giydikde 126b
Dīdār gördükde hū dirim yā hū

Kāmillerin̄ şöḥbeti cennet-i 'Adne beñzer 53a-b
Nākışların̄ şöḥbeti bil cehennem deresi

Kerbelā

Irak'ta bulunan bir bölgedir. Peygamberimizin torunu İmam Hüseyin'in şehid edildiği yerdir. Kabri de burada bulunmaktadır. Hüseyin'in bu sahrada çok acıklı bir şekilde ve susuz bırakılarak şehid edilmesini anlatan ve adına Maktel denilen birçok eser yazılmıştır [Pala, 2001: 291].

Kasımzāde divānında Kerbelā, Hz. Hüseyin'in şehid edilmesi münāsebetiyle anılır.

Seyidim hem Seyyidā sādāt ceddimdür benim 103a

Ol hüsn-i halk Hüseyin Kerbelāya mülhakim

Hüseyindür nār-ı çeşm şiri yezdān 54b

Ser-efrāz-ı şehid-i Kerbelādur

“Hezā dīvān aṣlu’l-hamdi sırru ‘ārif mubāsedü’l şeyhu’l-Muḥammedü’l-Bursevî
Ḥanefiyyü’l-Halveti eş-şehir bî Kāsım zāhirü’l-māzun min şeyhü’l-şebuḥ ve menbau’l-
feyzü’l-fütūh farīdū’l- ‘asru vāhidü’l-dehr Ḥazret-i eş-şeyḥ Muḥammed el-Mısri El-
Niyāzi kuds-i esed esrār-ı hümā el-‘alā”

Bismilāhirrahmānirrahīm el Elif

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

Yine kenz-i ḥafî bābını açdı Ḥazret-i Mevlā 1a

O kenz-i bî-nihāyetden zuhūr itdi şifāt esmā

‘Ademde idiler külli eşer yok idi bunlardan

Ḥurūf-ı ‘āliyāt ile şu’ün-ı zātiye cem’ā

Anîñ zātı idi kenz ü hafî cümle ta’ayyünden

Tekāzā eyledi ḥubb u ezel cūş eyledi deryā

“Vefî’l ḥadisü’l-kudsî künt ü kenzen mā ḥafiiyyen fe aḥbebtu men ‘arafehu fe ḥalektu’l-
ḥalka lien ‘u’life”

Ki rü’yet dileyüb cümle kemūnāt-ı kenūzā hem

Yine zātiyla zātına tecelli eyledi Ḥakkā

Velî zātî şifātından zuhūrun iş’ār itdi

Sıfatı daḥî zātında göründü bî şey’in min mā

Ḳavābilden kamu şey’e işābet eyledi feyzā

‘Adem ile vücūdı ḥeb ihāta eyledi maḥzā

Bes esmādan müzāhir her ne isme kim ola mazhar
Anîñ hükmü zühür eyler anı kılur hem icrā

O ismiyle olur ma'rūf o ismiyle olur mevşūf
O ismiyle olur zāhir āna yok ğayri tebdilā

Ṭaleb kıldı velī zāt-ı aḥad bir mazharı kābil
Cemāl-i cemi' hakkānī ide tā anda isticlā

Kemāl-i feyz-i cūdından yaratdı Ādemi ol Hāk
Ne Ādem-i şüret-i Raḥmān ne şüret-i kenzü'l-bekā

“Kalessāhu Teāla lekad ḥalkne'l insāne fi aḥsen-i takvim ve fi'l ḥadisü'l-kudsī ḥaliku'l
insān a'lā şüreti şadakallah.”

Ḥalife eyledi ānı dü 'ālem ḥalkına cem'an
Anîñ emrindedür külli eger esfel eger a'lā

Egerçi zāhirā 'ālem toğurdı Ādemi ammā 1b
Bilir 'ārif ki Ādemden toğar 'ālem ider ibdā

Sıfāt esmāsınñ āyinesidür şüret-i 'ālem
Velī zātına mazhar ma'nī-i Ādemdürür ānla

Cihānñ aşlı vü fer'i olubdur ma'nī-i Ādem
Bu ma'niden ḥaberdār ol 'ıyāndur bu degil rü'yā

Cihān ādın cihāna ism iden Ādemdür Ādemdür
Cihān ancak ḥeyülādur vukūfi yokdurur aşlā

Ḳurı bir ād u şandır ‘ālem o mesned ḥakīkatde
Hemān Ādemle zāhirdür bu ‘ālem denilen dünyā

Hemān bir şem’i fānūsa beñzer şüret-i ‘ālem
Bil ānıñ şem’i Ādemdür kim oldur lütf-ı Āşafā

“Ādemden murād sultan-ı enbiyānıñ nur-ı şer’ifidür ki evvel -mā- ḥalākan-nūrı
buyurmuşdur vü şānında levlāke levlāk lemā-ḥalaktü’l-felāk gelmişdür.”

Gel imdi zātıñ āñla ki sen şahs-ı ma’nisin
Aşlı sensin fūrügundur ne deñlü vār ise eşyā

Sen ol kenz-i niḥānsın kim zūhūrundan zūhūr itdi
Serādan tā süreyyā ḥalk olan dünyā vü māfihā

Seniñ zātın idi her ibtidāya ibtidā evvel
Yine āḥirsin oldıñ sendedür tekmil-i tekmilā

“Bu sözleriñ nāsıñ feḥmine akreb olan te’vili budur ki sultan-ı enbiyā aleyhisselām
buyurdu ki evvel mā halakullah ‘aklu’l-ḥadīş ehl-i taḥkīk iderler ki öyle tah’kīk akl-ı
evvel cümle maḥlūkāta hem mebde vü hem me’ddür her ne deñlü bu ‘āleme gelür andan
gelür vü her ne ki bu ‘ālemden gider āña varur imdi evveldür bā ‘itibārü’l-mebde’ vü
āḥirdür bā -‘itibārü’l merci’ imdi maḥşūd akl-ı külli iren insandur yoḥsa her hayvān
değül.”

Bu evşāf-ı kemāli kodılar bi’l-kuvve zātında
Velī sen gāfil ü maḥbūb esir-i bend-i ta’likā

Eger Ādem olub bi-dār olursañ ḥāb-ı gāfletden
Enisiñ olıser her dem seniñ Ğılman ile Havvā

Eger zāt-ı şıfātın sırrını añlamak istereñ
Beyān eyleyeyim saña iderseñ sözümi Āsafā

Başiretle nazār kıl gör görübdür ālemin Ādem 3a
Görür dinler bilir söyler ider endişesin imlā

Velī Ādem odur kim “men aref” sırrına ermişdür
Ki Hızr vaktile her dem bir nefesde ola hem-dem tā

Ḳāle’-n-nebiyyü ‘aleyhisselām men arefe nefsi fekat arefe Rabbihi

Ne görürse bu ‘ālemde eyü kim zāhir ü bātın
Göre öz nefsinı ancak eger zir eger bālā

Sıfāt Raḥmāni şeytāni ikisi de ānıñ sende
Yürü var nefsinı añla olasin sen daḥi dānā

Erenler meclisinde ir bula gör zevk ü rühāni
Ola şuḡl cezbe-i Ḥakka bulasin ni’met-i ‘uzmā

Şu’unāt-ı İlähiye niḥāyet yokdur ey ‘ārif
Görür her laḫzada bürrān-ı ber-şān olan bīnā

Eger rā’i vü mer’idür eger mir’āt mücellādur
Ḳamūnuñ aşlını añla bil Ādemdeki demdür hā

Nefesdür baḫr-i zāt ancak ḫurūfi mevci bil anıñ
Zuhūr ider gehi emvāc gehi kalur hemin deryā

Daḥī añla bu ‘ālemde baḥrdur hem mevālid heb
Anñ emvācıdur cümle dime şakın buña sen lā

Hezārān mevcī bir anda yoğ idi ben kılır ifnā
Kılır ikbālını tecdīd dem-ā-dem etmede ihyā

Muḥakkıl cān-ı ‘ālem cān-ı Ādem bir nefesdür bil
Nefes ile tecellī söz olur pinhān iken peydā

Añā derler ki cān sırr-ı nefahat demini buldı
Kim oldur nefha-i Rahmān hem oldur matlab-ı a’lā

Odur rūḥ-ı izāfī her kim erdi odur Ādem
Odur bil şūret-i Rahmān odur hem nokta-yı kübrā

Anıñün kim ciḥāna ol yine geldüğüni bildi
Odur insān ḥakīkatte odur hem Ādem-i ma’nā

Bil ol nefḥa ile dürübdürür cümle vücūdiyyāt
Hem ol nefḥayle buldı zeynini bil cennetü’l mevā

Ol nefḥayle olubdur çün ‘imārāt hep kamu ‘ālem
Olubdur heb ekālīm hem o nefḥayle behişt-āsā

O nefḥayledürür gözü açıklar gördüğü ‘ibret
O nefḥayle işidilür kelāmı kelmet-i ğarrā

El anñ ile meyl itdi Ḥakka bezl etmeğe hālī
O nefḥayle kodı şer’i kadīm üzre koyanlar pā

Bil ol nefha imiş Ādem olana meşreb-i a'lā
Hem ol nefhadürür Kāf-ı vücūdunla olan Ankā

3b

Bu dil ānīn ile kılır özini zikr ile ma'nā
Hem ol nefha ile dā'im sürer tevhīd ile esmā

Daḥī nefis ānīn ile rāziye vü marziye oldu
Ki emmāre līkin terk eyleyüben buldı çün ezkā

Bu rūḥ ānīn ile itdi semavāta 'urūcı hem
Geçüb kürsi ile 'arşı bulur kurbetde ol şāh

O nefha bil ki Ādem demidür var iste Ādemden
Ki vechinden 'ıyān oldu rumūz-ı 'ālemü'l-esmā

“Kālellāhu tebāreke ve ta'ālā ve 'alleme Ādemi'l-esmāi küllehā”

Bu Ādem demini her kim ki buldı bil odur Ādem
Görünen yoḥsa bu sūret hemān bir gölgedür gūyā

Bu demde kim ki buldı yol Ḥudāya vāsıl oldu ol
Ki tācı dinilen fırka bulardur ānla tahkīkā

O demle buldı çün Seyyid Cenāb-ı Ḥazret-i gurbet
Ki kenzinde bulub vaḥdet çü buldı ḥālet-i kurbā

**“Der-na’t-ı sultānu’l-enbiyā vü Seyyidü’l-asfiyâ Muhammedü’l-Mustafâ
Aleyhisselât”**

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

Merhabâ ey şâh-ı ‘âlî-şân Muhammed Muştafâ

Merhabâ ey Rahmet-i Yezdân-ı Muhammed Muştafâ

Ey nübüvvet burcunuñ hürşid-i mäh-ı enveri

Ey risâlet tahtına sultân Muhammed Muştafâ

Sensin ol sultân-ı kevneyn-i resülû’s-sakaleyn

Bâbına hep bendedür şâhân Muhammed Muştafâ

Gerçi şehlerdür cihanda enbiyâ vü mürselîn

Lîk sen oldın şeh-i şâhân Muhammed Muştafâ

Şânına “Levlâke levlâk” geldi Hakdan şübhesiz

Olmasañ olmazdı hiçbir cân Muhammed Muştafâ

“Vefî’l- hadişü’l kudsî kâle şubhânehu ve te’âlâ levlâke levlâk lemâ halâktu’l-eflâk”

Olmasaydıñ halk olunmazdı zemîn ü âsmân

4a

Dostluğına oldı bu eyvân Muhammed Muştafâ

Ger bir olmasa nûruñ zulmet içre bî-gümân

Kalur idi cümle şey’ pinhân Muhammed Muştafâ

ansız âlem sanki bir cansız ceseddür şübhe yok

İş bu ‘âlem cismine sen cân Muhammed Muştafâ

Bil ki 'ālem halk olunmakdan murād sensin hemān
Cümlesin cān u cānān Muḥammed Muştafā

Kenz-i maḥfiñîñ zuhūruna vücūdundur sebeb
Senden izhār oldu kün fe-kān Muḥammed Mustafā

“Vefi'l-ḥadisū'l-kudsī künt ü kenzen maḥfiyyen fe eḥbebtu en arefe hufe ḥalektu'l-
ḥalke li en u'rafe”

Evvelīn ü ahīrinīñ 'ilmi sendedür kamu
Yok senin 'ilmine hiç pāyān Muḥammed Muştafā

Baḥr-i ilmiñ katresidür hep ulûm-ı cüz'-i küñ
Ey ledünnî 'ilmine ummān Muḥammed Muştafā

Gerçe şaydīñ “mā-arefnā” ki bize ta'lim için
Sende ḥatm oldu kamu 'irfān Muḥammed Muştafā

“Kāle 'aleyhisselām sübhāneke ma'arafnāke ḥakka ma'rifetike”

Hokka-i lā'lin ma'ārif gevheriniñ kāmıdur 4b
Dişleriñ dürr lebleriñ mercān Muḥammed Muştafā

Ey dahī derd-i hakāyık cism-i “mazāgu'l-basîr”
Zülf ü kaşīñ sünbül ü reyhān Muḥammed Muştafā

“Kāle 'aleyhisselāmü “verdū'l-ebyaż min 'urfi fi leyletü'l-mi'rāc vel verdū'l-ahmeri
min Cebrāil ve'l-verdū'l-ebyaż men 'arefe'l-burak şıdk-ı Resūlullah ve kālellāhu te'alā
māzāgu'l-başar şadakallah”

Bûy-ı enfâsın nesîmiyle pür olmuşdur cihân
Zindedür anîñla ins ü cân Muḥammed Muştafâ

Şol ki bulmadı bugün enfâs-ı kudsîñ ile cân
Dü cihânda kaldı ol bî-cân Muḥammed Muştafâ

Enbiyâ olsa tufeylîñ tañ mıdur ey âli zât
Kim seniñle buldılar ünvan Muḥammed Muştafâ

Ol zamân kim sen nebî idin eyâ Fahr-i Cihân
Yok idi Âdemden âd u san Muḥammed Muştafâ

“Kâle ‘aleyhisselâm küntü nebiyyan vü Âdemu beyne’l-mai ve’l-tıbl”

Sâna indirdi semâdan peyk Rabbü’l’âlemîn
Da’vetiñ isbâtına Kur’ân Muḥammed Muştafâ

Şer’-i pâkiñ ile kâ’imdür senin arz-ı semâ
Şer’iñi ihyâ iden nu’mân Muḥammed Muştafâ

Zikr-i evsâf-ı cemâlîñle toludur dört kitâb

5a

Heb seni ider beyân Furkân Muḥammed Muştafâ

‘İlm ü hilm ü halk ile kul eylediñ düşmenleri
Ey ‘azîmü’l-halk kerimü’ş-şân Muḥammed Muştafâ

“Kâle subḥānehu ve te’ālā ve inneke lealli ḥuluku’l-‘azîm”

Rahmetenli’l-âlemînsin hem şefi’ü’l-müznibîn
N’ola kılursün bize ihsân Muḥammed Muştafâ

“Kālellāhu tebāreke ve te’ālā ve mā erselnāke illā Raḥmeteni’l-ālemīn”

Cümle ‘ālem senden umarlar kerem ey zî-kerem
Zîrā sensin fazl-ı Ḥakka kân Muḥammed Muştafā

Ol tecellî eyleyen vechinde ey mir’āt-ı Hak
Şübhesiz hakdur hemān elan Muḥammed Muştafā

“Kāle’n-nebiyyu aleyhisselām men zāti fekat zāye’l ḥakka şadaka Resūlullāh”

Nur-ı zāt-ı kibriyānıñ pertevdür kim senin
Hüb cemālinden ider lem’an Muḥammed Muştafā

Görmeyüb ol nūrı vechinde Ebū Cehl-i la’in
İtdi ol bî-dîn-i berk nîrān Muḥammed Muştafā

Ey şolar kim gördi vechinde Hakkın envārını
Sıdkile getürdiler imān Muḥammed Muştafā 5b

Hakkın inkār iden münkirleri ilzām için
Virdi saña mu’cizāt bürhān Muḥammed Muştafā

Ol mübārek başın üzre kande azm etsen şehā
Olur idi bir sehāb hayvān Muḥammed Muştafā

Göricek şakku’l-kamer sırrını cihanda ‘ıyān
İki şakk oldı māh-i tābān Muḥammed Muştafā

Bir koyunla üç yüz ashābı ziyāfet eyleyüb
Cümlesin kıldın o gün şeb’an Muḥammed Muştafā

K'ey sakın benden tenāvül itme diyüb söyledi
Saña zehr-ālūd olan büryān Muḥammed Muṣṭafā

Bir avuç ḥāk ile itdīn bunca küffārı zebūn
Kim seniñ oldı o gün meydān Muḥammed Muṣṭafā

Avn-i Rabbānī ile bir demde oldılar helāk
Hep saña yavuz sanan düşmān Muḥammed Muṣṭafā

Mu'cizātīña seniñ hiç hadd u ad yokdur velī
Mu'cizātīn a'zamı Kur'ān Muḥammed Muṣṭafā

Ol Şeb-i İsrā ki esrārına ermedi 'ukûl
Da'vet itdi seni ol sübhān Muḥammed Muṣṭafā

“Kālellāhu te'alā subhānellezī İsrā bi-abdihi leylen mine'l-mescidi'l-ḥaram ile'l-
mescidi'l-aksā”

Emr-i Ḥakk ile o dem itdīn semāvāta 'urûc 6a
Arş-ı kürsî eyledīn seyrān Muḥammed Muṣṭafa

Görünüb diyüben kaldıkta cümlesiyle emîn
Eyledīn lāhūta sen cevlan Muḥammed Muṣṭafā

Kāb-ı kavseyn o ednādan gecüb ol dem hemān
Ol Cenāb-ı Ḥazreti mihmān Muḥammed Muṣṭafā

“Kālellāhu te'alā fekāne kāb-ı kevseyn ev-ednā”

Rabbim̃ gördüñ o dem ‘ayne’l-yakīn hakke’l-yakīn
Kem u keyfe bī-ibn u bī-ān Muḥammed Muṣṭafā

Sad-hezārān sad-selābetle teḥiyāt ü selām
Rūhuṅa olsun seniñ her ān Muḥammed Muṣṭafā

“Kālellāhu te’ālā innellāhe ve melāiketehu yüsellūne ‘ale’n-nebiyyu yā eyyühelezīne
āmenu sallu ‘aleyhi ve sellimu teslīmā”

Çār-yarīñ ol Ebu Bekr ü ‘Ömer ‘Osman Ali
Lāyık oldı bunlara rıdvān Muḥammed Muṣṭafā

Ol iki pākīze-cevher kim Ḥasan ile Ḥüseyn
Kim bulardur cān veren merdān Muḥammed Muṣṭafā

Bu iki şehzādeyi zulmüyle kıldılar şehīd 6b
Ol Yezīdiler edüb tuğyān Muḥammed Muṣṭafā

Āline evlādīna ashābīna ezvācīna
Hādīm olsun bunlara ğılmān Muḥammed Muṣṭafā

Daḥī ensār ü muhācir kim ne varsa cümleye
İre her dem raḥmet-i Raḥmān Muḥammed Muṣṭafā

Māl-ı mülkin cān u bāşın terkedüb oldı bular
Her birisi emrine fermān Muḥammed Muṣṭafā

Zāhir ü bātın kamu varlıklarından şoyunub
Oldılar yolunda heb ‘uryān Muḥammed Muṣṭafā

Olduğıçun Őohbetin kulli kuduratdan beri
Pak kıldı kenduzin selman Muhammed MuŐafā

Gel beşer Şimden geru hatm it kelamin Seyyidā
Kim beşer fehminden 'ari Şan Muhammed MuŐafā

Hem ne haddimdur seni medh etmek ey 'ali-cenāb
Halim etmektur hem i'lan Muhammed MuŐafā

Sana meddah olucak Allah Rabb-ı zu'l-Celal
Nice medh itsun seni insan Muhammed MuŐafā

Kıl bu bend-i dert-mendin gonlu derdine devā
Ey gonuller derdine derman Muhammed MuŐafā

Derd sendedur senin ir gor visalin 'abdine 7a
Ta kim olsun yoluna kurban Muhammed MuŐafā

Bi-kesim kaldım ayaklarım bana ol dest-gir
Ey kamuya dest-gir olan Muhammed MuŐafā

Hakka layık bir 'amel yok bunda ey kan-ı 'ata
Ruz-Şeb heb ittiğim 'ısyān Muhammed MuŐafā

Gerçi cektur seyyi'atım lik senin Őafi'im
Itme bu mucrim kuluñ giryān Muhammed Mustafā

Ab-ı ruyun hurmetine iderim Hakdan ricā
Ola medhin ba'is-i gufran Muhammed MuŐafā

“Bu kaşide Hakke azzu şânuhu ve Ümmü Nevâle hazretleri bu mevcûdâtı ketm-i
‘ademden şahrâ-yı vücûda getürdüğini şerh ü beyândur sâdât-ı sûfiye ıstılâhı üzre
vefil-hadîsü’l-kudsî Künt-i kenzen maḥfiyyeñ fe ahbebtu en a’ref faḥa lekat el ḥalak lān
a’ref şıdkullahü’l-‘azim”

Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün

Elâ ey Hazret-i ins-i şuhûd üzre olan zâtâ

Elâ ey kuds-i lâhuta devâm üzre olan cebâ

Eyâ ‘ilm-i İlâhî bahrine gavvâs olan ‘âşık

Kelâmıñ nakdini bilüb hakâyıktan duyan ma’nâ

İdeyim kenz-i maḥfiden saña bir cevheri ihrâc

7b

Ḳulluk tutub basîretle idersin sözüümü ihfâ

Eger ‘âşık ise cânın bana tut cân ile sem’in

Ki vasf idem hakâyıktan bilesin hikmet-i eşyâ

Ġanî bizzât idi ol Hak sıfât-ı cümle esmâdan

Münezzehdür te’ayyüşten tecellîsi idi yektâ

Tecellî eyleyüb cilve iderdi zât-ı zâtına

Ana maḥsûs idi ancak kemâl-i hüsn-i bî-hemtâ

Kamu esmâ-i müzâhirle ‘ummâ içre idi mestûr

Yoğ idi gayri hiç anda tevahhudda idi Hakkâ

Velîkin hubb-ı zâtîsi te’alluk eyledi tâ kim

Kemâlâtı müzâhirden zühûr idüb biline tâ

'Adem mülki serayında olan eşyâ-yı ma'dûmda
Nasîb ola vücûdundan zuhûra geleler cem'â

Tecellî eyledi tâ kim anîñ zâtı çün a'yâna
Zuhûr itdi kamu a'yân ta'ayyûn buldılar esmâ

Olub a'yânla esmâ biribirine âyîne
O yüzden nûrına dâni bu yüzden zulmet-i zulmâ

Çün esmâsına Allahîñ müzâhir oldılar mir'ât
Her ismiñ mazharı bil ol ismden eyler istid'â

Velî a'yân hakâyıktan ne şey'e kim ola kâbil
Anı izhâr ider ancak 'ademden feyzile ihyâ

8a

Hakikatde bî-hükmi tabî'iyet ile her mazhar
Ne ismi kim taleb eyler anîñ hükmine kılur icrâ

Mudill ismine mahzardur kimisi bâdî ismine
Mudilliñ mazharı esâsında hâdî mazharı bâlâ

Ki şânı ne taleb kıldı kamu buldı ta'ayyûn ol
Ne tağyîr ü ne hüdâ tebdîl anâ gelmeye hiç hâşâ

Sözün tay' ile gül oldu mukarrez hep kamu ahvâl
Ki fark oldu nebî ile velî hem mü'mîn tersâ

Hüdâ su'bına kıldı bu vücûdâtı müzâhir çün
Kamuya bilki feyz andan irer a'lâ vü ger ednâ

Tecellî eyler ol dâ'im celâl ü geh cemâlinden
Biriniñ hâsılı cennet birinden nâr olur peydâ

Ne hikmetdür ne kudretdür ne san'atdur görün imdi
Kılur bir kande ki şems gehî bir katre-i deryâ

Egerçi zâhirâ ism-i müsemmâ görünür gayrı
Görür her lahzada bir ân u bir şân-ı 'ârif-i dâna

Eger ism ü müsemmâ 'ilmine sen 'âlim olduñsa
Bilürsen sırr-ı esmâyı okursun 'allemü'l-esmâ

8b

Aniñ zâtına gâyet sun'ına hergiz nihâyet yok
Tecellî eylemez bir sûret ile iki kez Mevlâ

Velâkin gözlerin örtüdü halkiñ 'âlem-i kesret
Velî 'ârif olan her zerrede gördü bilâ-ihfâ

Ki her şeyde Hakkıñ bir varlığı var zâhir ü bâtın
Hakkı hasr itme boş yere nitekim hasr ider tersâ

Rûmuz-ı semte vechullâh ile her şey'e zâhir ol
Ki her şey'i okursın Mushâf-ı defterdürür mahzâ

Bu 'âlem kim görürsün çâr 'unsurdan mürekkebdür
Ne kalur çâr 'unsur gitse izhâr ile bî-pervâ

Gören ve görünen kendü dürür bil zâhir ü bâtın
Cihân vechiñde kendü varlığıdur gayri yok kat'â

Ta'ayyün kesreti cümle o vahdetde olur fânî
Ne 'ârif bâkîdür onda ne 'irfân eyleme ifâ

Vücûd-ı vâhidi gör kim ta'ayyünle olur zâhir
Vücûdî dâ'im bâkî ta'ayyündür olan ifnâ

Mecâza bakma ey sâlik hakikî matlaba azm et
Ki zîrâ zıll zâildür ikâmet eylemez dânâ

Temevvüc eyleyen deryâya bak emvâca aldanma
Güneş kabında çün şebnem bilürsün kim olur ifnâ

9a

Muhîtin bahr-ı nevmîde hâkim dirsene eger cânâ
Vücûdîñ katresin mahvet koma senden eşer aslâ

Şerâb-ı cezbe-nûş it ki seni cezb ide Hakkâ
Gehî kim cezb ide 'âlem olur heb gözine Leylâ

Nice yüz bin kıyâmet kopsa âyrılmaz o mestlikden
Zihî devlet zihî 'izzet zihî kudretdürür 'uzmâ

Olursañ sâzî fillâh müşâhid olasın her dem
Tecellîsini ol zâtîñ göresin bî-men ü bî-mâ

Erdürür sevk-i Rabbânî yolîñ bir 'aceb bahre
Edersen seyr yüz biñ yıl bulunmaz intihâ añâ

Şu deñlü 'ilm olur hâsıl beyân olmaz lisân ile
Ki ebced-hân olur katında senin [E]bû 'Alî Sînâ

Olursañ ‘ilmile ‘âmil ki keremnâya lâıksın
Bilenler defter-i şâhide nâmiñ ‘âlim u dâna

Sakın aḥvâl-i mezkûre ‘inâdla olmagıl münkir
Hudâniñ luḫfi bî-ḫaddur verir sanâ da tahkîkâ

Gel ey mestûr olan der -ḫâb-ı gaflet kendüden gâfil **9b**
Gözün aç şânını fehm it ki sensin cümleden a’lâ

Nefehat fiḫî men ruhî seniñ şânında gelmişdür
Ve nahn u akrebi münkir seniñ ḫakkındadır hakkâ

Seni ḫak fazl-ı lütfünden kılubdur zâtına mazḫâr
Yüzinde Fâtihâ ayâtını yazdı bilâ-implâ

Ḫamu esrârına mahrem idüb kıldı seni teşrîf
Seniñ ḫakkında dinildi budur ‘âlem-i kübrâ

Dedi ahsen-i takvîmde halk etdik biz insâni
Ki redd etdiñ varub seyr eyleye tâ esfel-i a’lâ

**“Kâle subḫânehu lekad ḫalekne’l-insâne fi ahseni takvîm sümme redednâhu esfele
sâfilin”**

Sebeb budur ki ide merâtib-i zâhir ü bâtin
Sakın zan itme insanı ola merdûd-ı ḫak ḫâşâ

Dinildi ‘ilmü’l-esmâ cemî’â vasf-ı âdemde
ḫakîkatde ḫakâyık her ne var zâtındürür ḫakkâ

“Kâle’llâhu te’âlâ ve ‘alleme ademe’l esmâe küllehâ”

Mücellâ olmamış mir’âta benzer sûret-i ‘âlem
Cilâsıdır anîñ Âdem biri lafz u biri ma’nâ

Muhabbet tahtını cânda ma’ârif sırrını dilde **10a**
Emânet eyledi saña telef kılma sakın cânâ

Muhaşşıl bu mevcûdât seninle oldılar kâ’im
..... sen bâtın olsan cümle mevcûdat olur ifnâ

Zuhûrûndan zuhûr itdi bu ma’lumât-ı mahsûsât
Bütünüñdan nihân olur zuhûr-ı sûret-i eşyâ

Cihânı bir cesed farz eylesen sen cânısın anîñ
Bu ser-nakdi İlâhidür degildür va’de-i ferdâ

Cesed kândur güher cândur birbirinden ayrulmaz
..... gibi kim birbirine oldılar hemtâ

Başîretle başar cem’iyyete mevkûf lîk bu görmek
Başar kim cism-i sûret cân gibidür fi’l-mesel gûyâ

Basîretsiz basar bî-cân ceseddür bilmez ü görmez
Basîretsiz basar gördüğünüñ hiç aslı yok aslâ

Bu görmeklik ile rûşen degilse dîde-i cânın
Görür sanma nice görsün cihânı dîde-i a’mâ

Gel anla zâtını ‘ayn-ı ıyân devr-i zamân sensin
Özüñden gayrı yokdur bir özüñdür Kâf ile ‘Ankâ

Mekânîñ 'âlemi kuds ü makâmın

10b

Düşüb bu çâh-ı imkâna gezersin kûh ile sahrâ

Saña tâvûs-ı kudsîler müşâhib olmağa râgıb

Sen uyub zâg-ı nefsine olursuñ 'âleme rüsvâ

Ricâlîñ izini izle bu süflîden iriş memlûh

Geçûben kâb-ı kavseyñî bula göresiz o ednâ

Ricâli kalbi toludur feyzile gerçi

Velf tâlibde lâ'zımdur sadâkat himmet-i vâlâ

Erenler sohbetinden behre-dâr olmak mukarrerdür

Şolar kim hak bilüb her nutfını şeyhîñ dimeye lâ

Murîd-i hâzık olur kim murâdından ola fânî

Murâdı şeyh ola bâkî fenâ ola kamu ihvâ

Kelâm-ı ehl-i hak şol katre-i nîsâna benzer kim

İşitse kalb-i kâbil hâsıl eyler kenz-i lâ-yefnâ

Dil-i nâkâbilîñ kalbinde hak söz semm olur fi'l-hâl

Döker zehrini mişâl-ı mâr kimi görse eder ağvâ

Nazar kıl kendüne gör kangî cânib sende gâlibdir

Kelâm-ı ehl-i hakkı eylediñ mi maksad-ı aksâ

Ne cânib gâlib ise câna cânîñ menzili oldur

Cudâ oldukça neden bil añna menzil olur ol câ

Letâfetten kesâfedden ne kesb etdĩnse dũnyâyı
O menzildũr karargâhın biri esfel biri a'lâ

11a

Letâfet kesb iderseñ menziliñ 'alâdan a'lâdur
Kesâfet kesb iderseñ bil olursun cũmleden âşinâ

Sa'adet ehlinin devlet senindũr iki 'âlemde
Bu sözlerden uyanıklık gelürse cânına cânâ

Kemâl-i âdemi sözden bilindi ey melek haslet
Vef ol sözdür ol kim ola ol huccet ü akvâ

Söz oldur benliğinden koymaya ol söz koya Hâkdan
İşiden dahi hakkıyla işide koymaya gavgâ

Kaçan kim zâtını bilmez kişiden zâhir olsa söz
Denilmez söz aña kim ol söze menşe' ola sevdâ

Benim söz dediğim Ruhu'l-Kudsten söylenen sözdür
O söz 'İsî-i vaktiden söylese sıhhat bulur merzâ

Netice her ne söz söylene ol sözdür Kelâmullah
Ne vechile kelâmullahdur sũz u güle te'vîlâ

Sözũñ aslı nefesdũr cũmle sözler bir nefesdendũr
Nefesden zindedũr 'âlem eger 'âlâ eger ednâ

Ꞑamu eşyâ-yı hakikat ol nutkdan inkâr oldu
Ꞑıdem bahri nutkdur cũmle eşyâdan habâb âsâ

Nefes girdikçe çıkdıkça gönül söz ile kâ'imdür 11b
Gönülsüz söz ve sözsüz hem gönül olmaz ebed kat'â

Sözün aslı nefesdür bir nefesden zindedür 'âlem
Nefes-i nutkile zâhirdür nutkdur remz-i mâ-evhâ

Sözü fark eylemek sözden velîkin kâr-ı dânadur
Sözü fark etmeyen sözden ölüdür pîr ü humekâ

Anadan doğma gözsüzler karâdan gayrı görmezler
Görür mü rûy-ı dildârı karakulakda nâbiyâ

Anadan doğma gözsüzler gibidür nâkıs olan idrâk
Nedür fehm eylemez sözden rumûz-ı nûkte-i garrâ

Öz 'aklı ile billûrı mûmâsildür dîr elmâsa
Berâber dir ise elmâsile billûr dinür hâşâ

Hakikat-bîn olan sarrâfa sorsun cevherin kadrin
..... boncuğun gevher satandan olmaya sen tâ

Hakikat nutk u şavt u söz ucu bir aşla mebnîdür
Fürû'ı otuz iki harfde zâhir oldı taksîmâ

Yaratılmış ne kim varsa kamusı nutka mazhardur
Dü 'âlem dil dudakdur nutka nâtkdur kamu eşyâ

Sifâtîñ zâtîña bürhân sözün bil zâtını ey cân 12a
Sifâtîñdan sözün gitse sifâtîñ hod olur ifnâ

Fer'dür gösteren aşlı fer'siz aşla yokdur yol
Sedef-i fer' ü asl içindedür bil dürre-i beyzâ

Şecerden mîvedür makşūd kurı eşcârı neylerler
Cihânı bir şecer farz eyle Âdem mîvedür gûyâ

Cihânî cânı Âdemdür kim anî cismi 'âlemdür
Şolar kim sırra mahremdür olardür hem-dem-i 'Îsâ

Hudâyı bilmek âsân-ı Âdemi bilmekdür müşgil
Nitekim Kâf-ı ecsâmda olan cân içre ki Ankâ

Cism-i maşūs u cân ma'lûm odur bir emr-i Rabbânî
Yine kimdür ortada Âdem ya ânın zevcesi Havvâ

Benim Kaf ile 'Ankâdan murâdım remz-i îmâdur
Vücûdum içre gönülüm Kâf-ı tecellî sırrıdur Ankâ

Ene'l-Kur'âne ve's-seb'u'l-mesânî dedi Muhyiddîn
Ve rûhe'r-rûh lâ rûhe'l-evânî dedim imtinâ

Gönül katında 'Ankânın tecellisine erdînse
Görürsün hâk-ı pâyinde turur bu kubbe-i mînâ

Hayât-âbın içersen Hızır olursun bezm-i vahdetden
Mürîdîñ olmağa me'mûr olur İskender u Mûsâ

12b

Eger Kaf eger 'Ankâ eger İskender u Mûsâ
Senîñ zâtındadır cem'ân eger sidre eger tûbâ

Eger bu rütbeye vâsıl isen var eyle irşâdı
Ki 'Îsâ-yı zamân öldük demekdür yuhyi'l-mevtâ

'İlm kim sahibîñ hattı itmeye ol 'ilmi neylerler
'İlm ol 'ilme derler sahibîñ ol 'ilm ider erzâ

Dinilmez 'ilm aña kim sâhibîñ ol 'ilm ider şeytân
Dinilür 'ilm aña kim sâhibini ide ol meselâ

İriş Hızr-ı zamâna soraldan 'ilminiñ esrârın
Beyân eyler saña Hızr-ı zamân ihsân ider incâ

Kime kim Hakk müyesser eyledi 'ilm-i ledünnîden
Hayât-âbını kalbinde ider Hızr-ı zamân icrâ

Ledün 'ilmi odur kim kendi kalbînden tulû' eyler
Bu 'ilmiñ menba'ı Hızr-ı zamânın kalbidür anda

Hızrdur dedikleri kutb-ı zamândur her zamân içre
Zamânda ân dâ'imde tasarruf üzredir irfâ

Taşarruf üzredür kutb-ı zamân 'âlemde Âdemde
Hakkın ihsânını kutb-ı zamândur eyleyen bahşâ

İrersiñ kutb-ı devrâna bulursuñ matlabîñ sen de
Sadâkatle muhabbetle idersiñ hikmetiñ bâlâ

13a

İrişür her nefesde bil saña ilhâm-ı Rabbânî
Seni irşâd idüb Hakkı sana ol demdedür ilcâ'

Kime kim feyz irer ol bil zamânîñ vahidindendür
Bi-kadri kâbiliyet her vücûda neşr olur ibhâ

Bu çarh dolabı dâ'im ân-ı dâ'im üzre devr eyler
Ki her devrinde biñ sûret ile zâhir olur 'Ankâ

O devrile gelüpdür enbiyâ mursel-i merâtibce
Gehî mü'min zuhûr eyler zuhûr ider gehî tersâ

Ki ben dañi o devrile nice geldim nice gitdim
Nice oldum devirlerim nice kez olmuşum ifnâ

Hakkıyla bî-nişan iken kamu canlara cân iken
Gelüb bu 'âlem-i mülke edindim esfeli misvâ

A'mâ idi makâm-ı ezelim bil hayret andandur
Vücüdüm 'aynımı hûn itdi bu şems nûrumı zulmâ

İkinci menzirim oldı benim bil 'âlem-i ervâh
Ki 'arşîñ fevki oldum çün o 'arşîñ istivâ inhâ

Tebâyi'den güzer kıldım 'anâsır rengine girdim
Me'âdinden nebât renginde giydim hulle-i hadrâ

Bırakdım hulle-i hadrâyı hayvân rengine girdim
Geçüb hayvândan insân sûretin giydim didim hûbâ

13b

Çün insân sûretin buldum Hakkâ hamd u şenâ kıldum
Ne didiler ise alâ dedim hergiz dimedim lâ

Dil insân-ı kâmil fâhrini feyzini ilâhidür
O yüzden bahşın ider bil ân dâ'im feyzini ifzâ

Bana feyz-i İlâhi Hazret-i Mısrîden ermişdür
O dahi bil Sinân Ümmîden almuşdur yed-i tûlâ

O dahi bil er oğlundan olubdur mâye-i zâtı
O dahi şeyh Abdülvahhabdan oldı sırrı âmennâ

O dahi şeyh 'Alâeddînden irdi zât-ı Rahmâna
Şeb-i vuşlatda vahdet itdi buldı hâlet-i kurbâ

O dahi Kayseri Tâcü's-süddeynden aldı çün telkîn
Anınçün zâhir ü bâtın odur 'âriflere 'urfâ

O da Erzincânî Monla pîrden erdi bu esrâra
Anınçün 'ilm-i sır bahrinde olmuşdur dürr-i yektâ

14a

O da bil Seyyid Yahyâdan erdi vuslat-ı Hakka
Tarîkat ehli içre nâmı olmuşdur cihân-ârâ

Bu tertib üzre sırr sâridürür 'âlemde 'âdemde
Bu sırrın sırrını bu Seyyide Hak eyledi a'tâ

Bu esrâr-ı hakâyıkda eger duyduñsa sır sende
Yüri şâd ol ki 'âlemde ki sensin 'âlim ü dâna

Bu sırdan kim haber-dâr oldı 'ârifdür özi anın
Geçüb hayvân özinden ol çü buldı menzil-i me'vâ

Saňa deryâ-yı hükmünden çıkardım bir dürr-i yektâ
Ki mislin görmedi ‘âlemde hiç İskender ü Dârâ

İşâret ‘ilmine ‘âlim iseñ nazmın saňa kâfi
‘İbâretten murâdım fehm idendür kâbil ü ezkâ

Eger fehm olmaya nazmım haberdür leys-i fi’ddâreyn
Duyarsñ ma’nisin ânñ yiyessin men ile selvâ

Cihân içre bu tarz üzre rivâyet itmedi kimse
Ne Sadreddin ne Bedreddin ne Muhyiddin ne Mevlânâ

Dürüst idrâk ile bu nazmıma kılssa nazar ‘ârif
Her izâhat okurdu ol lisân-ı Hakkile Hakkâ

Cevâhirlle müzeyyen bir kusurdur bu kasîdem kim **14b**
İçine girenñ hâkin ziyâret idiser hûbrâ

Hakikatde bu manzûme cemi’i ‘ilme hâvîdür
Veli bir harfini bilmez vücûdun kılmayan ifnâ

Bunuñ her beytiniñ zımında nice biñ me’âni var
Velî a’mâ gözi görmez gerekdür dîde-i bînâ

Ledün ‘ilminiñ esrârın ‘ıyân etdi saňa seyyîd
Eger sırrına mahrem iseñ nazîre söyle gel buña

Berü gel tâlib-i haksan dilersenñ matlab-ı a’lâ
Vakûruñ eyle gil fâni koma senden eser aşlâ

Saňa bu senlik ü benlik hicâb olmaz saňa senden
Beni terk eyleyüb sensiz varırsan görünür Mevlâ

Geçersen lâ-i vâlâdan halas oldıñ eyâ server
Cemâl-i yâr ile oldum görürsün toludur her câ

İkilikten geçen ‘âşık olur birlikte ol fâ’ik
Aña eşyâ olur nâtik hakâyıktan virir ma’nâ

Şolar kim dâr-ı dünyâda ma’arif kılmaya hâsıl
Anñ hiç oldı tahsili işi dâ’im kurı gavgâ

Cihâne gelmeden maksud-ı hakkı bilmekdür ancak **15a**
Bilinmez hak varılmaz yol vücuduñ kılmasın ifnâ

Fenâ mâhinde ey Seyyid nihâyet bulmadı kimse
Cevâbı bu mu’ammânın Huve’l-Hak Huve’l-a’lâ

Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün

İsterisen zât-ı Hüdâ gel râh-ı Hakka tâlibâ
Bu yolda kıl dârın fedâ tâ bulasın vasl-ı likâ

Gel rahat olma sâlikâ sa’yeyle keşf ola rumûz
Zeyn ola ‘ilmile gönül nûr ola şad u dal u râ

Tâlib hayâli gayrîden cehr et gönül mülkün arıt
Dost yüzünü görmek dilersen koma dilde mâsivâ

Zâhid yüri zâhirde kalub zâyi’ itme ‘ömrüñi
Gel tâlib-i esrâr-ı hak ol keşf ola mim gayn u zâ

Gel kâl-i taklîdi bırak kıl hâl-i tahkîki taleb
'İlme'l-yakîn 'ayne'l-yakîn hakke'l-yakîn bul 'izz recâ

'Âşık iseñ Mûsa gibi yandur vücudun tağların
Tûr-ı tecellîde bugün gûş idesin Hakdan nidâ

Terk et zamânîñ şöhretîñ aldanma ey 'âşık sakın
Çün şöhret âfetdür didi Hakkîñ habîbi Mustafa

Fânî cihânın mal u mülkine gönül virme ahî
Yokdur bekâsı çün bilürsin olıser âhîr fenâ

Sen vechullâhı fehm it gel berü ey müttakî **15b**

Bunca sülûkuñ hâsılın gel kılma 'ayn u bâ u sâ

Aslın ne cevherdendir anlarsañ eger olduñ selîm
Öz aslını anlamayan bilki olur Hakdan cüdâ

Aldanma Seyyid kesrete iriş sarây-ı vahdete
Kurbet bulub ol hazrete tâ olasın vaşla sezâ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

Düşmeyen dost derdine dermân olmaz âşinâ
Mihnete şabr itmeyen ihsânâ olmaz âşinâ

Ṭâliba râh-ı ibâdetde müceddid ol rûz-ı şeb
Sıdkile kul olmayan sultâna olmaz âşinâ

Eşk-ı hasret dökmeyen Ya'kûb-veş gözden müdâm
Mısr-ı dilde Yûsuf-ı Ken'ana olmaz âşinâ

Saykal-ı zikrile dil mir'âtını sâf etmeyen
Cānib-i Hâkdan gelen mihmân olmaz âşinâ

Halka-i tevhîde gir kahr it kuvâ-yi nefsiñi
Darb-ı tevhîd etmeyen devrâna olmaz âşinâ

Pîr u kâmil hizmetinde añla nefis ü rütbeni
'Ârif-i nefis olmayan Rahmâna olmaz âşinâ

'Ârif-i billah olam dirseñ tüvânım dirseñ âl **16a**
Bildiginden geçmeyen 'irfâna olmaz âşinâ

Dost yolunda can u bâşın şaklayan biğânedür
Cāni isâr itmeyen canâna olmaz âşinâ

Âteş-i 'aşkile yandur varlığın külli kül ol
Per ü bâlin saklıyan perrvâne olmaz âşinâ

Vuslat-ı yâr isteyen girsün belâ meydanına
Başını top itmeyen çevgâne olmaz âşinâ

Zâhid ikrâr eylemezse küfr-i zülfine eger
Bin yere ursa bâşın îmâna olmaz âşinâ

Mu'ayyendür Seyyid kelâmın ehl-i sûret añlamaz
Sîreti hayvân olan insâna olmaz âşinâ

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün
Baña derdiñ yeter câna gerekmez dünya vü 'ukbâ
Ki seniñ hâk-i dergâhın benim gözgörüme tûtiyâ

Bu gönülüm derdine Yârab ne çâre eyleyem çünkim
Yine derdnden zge hiç ana bir çâre yok aslâ

Bu derde edemez timâr tabîb olursa eger Lokman
Şifâsında bunun ‘âciz hezârân [E]bû ‘Alî Sînâ

Bulamadı buna çâre ne Eflâtn ne Câlinus
Hemân ancak buna dermân yine derdndrr cânâ

Benim derd didiğim ‘aşkdur sakın sanma anı ġayrı **16b**
Ki ‘aşkdan mâ’adâ râh-ı hakikatde kurı sevdâ

Bu ‘aşkı bilmeyen kimse cihânda nesne bilmedi
Gerekse varsın okusun nice yıl ağ ile kara

Yiyin esrâr-ı ma’niden bilür keyfiyyetin ‘aşkın
Ne bilsün vecd-i hâlâtı olan belhm adal a’mâ

Kime rz-ı ezel ‘aşkın mey-i peymânesin sundn
Melâmet ihtiyâr itdi kodı ol zühd ile takvâ

Bugün ‘aşkın kitâbından şolar kim okudı bir harf
Heb ismi resmi mahvetdi komadı varlığın kat’â

Kimi kim Leylî-i ‘aşkın düşürse tağlara tâ kim
Olur Mecnn-veş âlfte v âşfte v şeydâ

Kişi kim her neyi sevse o olur zikr  fikri
Nitekim dilde Mecnn-ı dem-â-dem zikr ide Leylâ

Şolar kim ‘âşık-ı Hakdur ne derler hûr-i gılmânı
Olar meyl etmedi gayra oların matlabı Mevlâ

Yürü sa’y eyle bu yolda iriş bu mürşid-i ‘aşka
Benden nûş idüb câmı cihânda ola gör yektâ

Odur kâmil aña Hak nûri tecellî ide vechinde **17a**
Hakikat sırrını duymuş ola bir ‘ârif ü dâna

Bulub o derd-i ârâzı yolunda bî-ser ü pâ ol
Tecerrüd ‘âlemin kat’ eyle var sen daği çün ‘ayâ

Ezel-i hilkatde hakkın var ise gel sen de sa’y eyle
Ki tâ bu nutk-ı seyyitden yiyessin men ile selvâ

Bezm-i elest câmını gel bize sun safia
Kim teşnedür o câme zümre-i ehl-i safâ

Şol meyi saran kim bize güneş anın câmıdur
Anıñçün buyurdı çün ve sekahum-ı Hudâ

Her ki içdi o câmı hızr-ı vâkımelinden
Zindedür ol nâebed buldı cû hakdan bekâ

‘Âşık isen cümle kılma nazar canâna
Meyl itme masıvâya matlabın olsun likâ

Aşk içre sığmaz bahşı ko gel zâhidâ
Halkı hal it yürü eyleme kurı da’vâ

‘Aşk ehli ayne’l-yakîn buldı anın visâlin
Bil ‘ıyâna irende kalmaz gümân u hata

Dĩñle gel bu seyidin azmı dürr Rabbâni
Gör ki ne gevherdir hiç ana olmaz bahâ

Müstef'ilün / Müstef'ilün

Yine okudundı ħabbezâ
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ
'Âlemlere virdi ziyâ
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Her kaçan okunsa şehâ
Mevlûd-i pâk-i Mustafâ
Pür-nür olur arz u semâ
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Bu meclis-i mevlûd ey cân
Kadr-i müşâbihdür hemân
Şekk yokdurur buna inân
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

17b

Mevlûd-i şâh-ı asfiyâ
Ne denlû vasf olsa revâ
Oldı çü her derde devâ
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

İstersenüz otdan necât
'Aşk ile idün esselât
Mahv idiser her seyyi'ât
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Müznibleri magfûr ider
Mahzûnları mesrûr ider

Dil-hânesin pür-nûr ider
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

‘Âsîlere Hakdan ‘atâ
Mü’minlere zevk u safâ
‘Âşıklara ‘ayn-ı likâ
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Bu zevki bulmağa dilâ
Mevlûd oku subh u mesâ
Tâ kim vire sadra şifâ
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Bu zevki bulan nâcîdür
‘Âşıkların ser-tâcîdur
‘Âriflerin mi’râcîdur
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Doğdukda ol şâh-ı cihân
Nûr ile toldı her mekân
Seyyidi kıldı şâd-mân
Mevlûd-i fahr-i enbiyâ

Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Feûlün

(Elif) Allah derki sen maḥbûbsın yâ Mustafâ

(Be) Bekâ mülkü seniñdür anda sensin pād-şâh

(Te) Tebârek ahsenü’l-hâlıkîne biricik mähîsin

(Se) Süreyyâ vü serâda yokdurur mislin şehâ

- (Cim) Cemâlin̄ Kâ'besin̄ eyler tavâf 'uşşâk-ı müdâm **18a**
- (Ha) Hayâtıdur kamu halkın vücûdın̄ can u mâ
- (Hı) Hayâlındür dem-â-dem 'âşıkın eglencesi
- (Dal) Defil olsun bize nûrın eyâ şemsi'd-duhâ
- (Zel) Zâkirdür senin evsâfını ins ü melek
- (Re) Rahîm hem rahmetenli'l-a'lemînsin serverâ
- (Ze) Zemîn ü asmân dostluğuna oldu şû
- (Sin) Sa'âdet ehlidür kim itdi saña iktidâ
- (Şın) Şehâdet eyledi hakkında eşcâr u haccer
- (Sad) Sâdikdur olar kim kıldı seni muktedâ
- (Dad) Dalâletde kalıpdur hakkını inkâr iden
- (Tı) Tarîk-i mustakîm buldı şu kim uydu sana
- (Zı) Zuhûr-ı künt-i kenze zâtın olmuşdur sebeb
- (Ayın) 'Iyân u ger nihân u ger fenâ u ger bekâ
- (Gayın) Ğaybile şehâdet 'âleminin̄ şâhısın
- (Fe) Felâh buldı şu kim oldu seninle âşinâ
- (Kaf) Kavseyn o ednâdur saña menzil-i makâm
- (Kef) Kelâmın̄ oldu anda cümle makbûl-ı Hûdâ
- (Lâm) Lebîñ feyziyle kandur dem-be-dem 'âşıkların̄
- (Mim) Muhabbet câmının bir cür'asın eyle 'atâ **18b**

(Nun) Nûrũnla mûnevverdür cemi'î kâinât
(Vav) Vâsıldur o kim sen oldun añã reh-nümâ

(He) Hilâl-ebrûlarĩndur kible-i tahkík senin
(Lâmelif)Lâ-reyb-i fihî 'uşşâka ol beytu'l-'alâ

(Ye) Yakın buldım bu mahlûk-ı halk olunmakdan murâd
Sen imişsin cümleden maksûd hemân ey müctebâ

Kıl şefâ'at derd-mendĩn Seyyide ey şâh-ı dîn
Kim şefi'ü'l-müznibĩn sensin yarın rûz-ı cezâ

Fâ'ilâtũn / Fâ'ilâtũn / Fâ'ilũn

Ey saçı ve'lleyl yüzü ve'dduhâ
Salli 'âla Seyyidine'l- Mustafâ
Ey gözũ mâzâg boyu mûntehâ
Salli 'âla Seyyidin'el -Mustafa

Ey kaşı kavseyn o edna demi
Li me'allah hâlvetiniñ mahremi
'İlm-i hakkĩn menba'ı vü mahzeni
Salli 'alâ Seyyidine'l -Mustafa

Seniñçün dedi Hak ey 'âli zât
Olmasan olmazdı kamu kâinât
Sensin olan şâfi'-i cümle 'usât
Salli 'alâ Resulüne'l -Mustafâ

Tâc-ı 'ilm sahibi sensin şehâ
Dest-i şerifinde oliser livâ

Ümmet olanlar saña bulır rehâ
Salli ‘alâ Seyyidine’l -Mustafâ

Vir salavât hâcetiñ ola kabûl
Tâki şefâ’at kıla yarın Resûl
Cennet-i Firdevse istersen duhûl
Salli ‘alâ Resûlüne’l- Mustafa

Hazret-i Âdem ki kılubdur hatâ **19a**
Bunun ile oldı du’âsı revâ
İstersen sen de Hudâdan ‘atâ
Salli ‘alâ Resûlüne’l- Mustafa

Vird-i zebân ile salâtın müdâm
Ta ki makâmıñ ola dârü’s-selâm
Râzî ola dersen o hayrû’l-enâm
Salli ‘alâ Resûlüne’l-Mustafa

Nūr-ı salavat ile içün eyle sâf
Tâ kim ola cümle günâhın mu’âf
Cümle melâik bunı dir sâf sâf
Salli ‘alâ Resûlüne’l-Mustafa

Oldı salavatı kamu derde devâ
Mü’min olanlar bunı ider edâ
Dedi ânıñ şânına ol Hudâ
Salli ‘alâ Resûlüne’l- Mustafâ

Eyle bu Seyyid kuluña bir nigâh
Anıñ ile ‘afv ola cümle günâh

Bize olubdur salavâtîñ fenâ
Salli 'alâ Resûlüne'l- Mustafâ

Müstef'ilün / Müstef'ilün

Ey hatm-i cemi'u'l-enbiyâ
Ehlen ve sehlen merhabâ
Geldîñ cihâna habbezâ
Ehlen ve sehlen merhabâ

Basdîñ cihâne çün kadem
Refi' oldı 'âlemden zulm
Ey sâhib-i tâc-ı 'ilm
Ehlen ve sehlen merhabâ

Doğdukda sen şemsü'd-duhâ
'Âlemler oldı pür-ziyâ
Ey nür-ı çeşm-i asfiyâ
Ehlen ve sehlen merhabâ

Halk olmadın kevn ü mekân
Sensin murâd ancak hemân
Ey pâdişâh-ı ins ü cân
Ehlen ve sehlen merhabâ

Dostluğuna oldı kamu 19b
'Arş ile kürsi uçmag tamu
Zâtın şerif kadrîñ ulu
Ehlen ve sehlen merhabâ

Levlâke levlâk saña
Dedi Cenâb-ı Kibriyâ
Bâ'is sen oldîñ varlığa
Ehlen ve sehlen merhabâ

Sen nebî idin ey emîn
Adem degildi daħi tin
Sensin imâmü'l- murselîn
Ehlen ve sehlen merhabâ

Heb enbiyâ vü evliyâ
Saña iderler iktidâ
Sensin kamuya reh-numâ
Ehlen ve sehlen merhabâ

Ceddiñ ol Rabb-ı celîl
Seniñçün kıldı Ĥafîl
Ey ĥalkı ĥub vechi cemîl
Ehlen ve sehlen merhabâ

Ķıldı mükerrerem âdemi
Dostluğun için ol ganî
Ey enbiyâlar ĥâtemi
Ehlen ve sehlen merhabâ

Ey mazharı zât-ı sıfât
Ey ba'is-i heb mümkünât
Ey şâfi'-i cümle 'usât
Ehlen ve sehlen merhabâ

Ey cümle ĥalkın erhamı
Dertli gönüller merhemi
Ey çâresizler eşfa'i
Ehlen ve sehlen merhabâ

Dertlülerin dermânısın
'Âşıkların cânânısın
'Âlemlerin sultânısın
Ehlen ve sehlen merhabâ

Sen men ledün ‘ummânısın
Tevhîd-i irfân kânısın
Hakkın bize ihsânısın
Ehlen ve sehlen merhabâ

Seyyid kulũ ey ‘âli zât **20a**
Her dem ider saña salavât
Tâ mahv ola hep seyyi’ât
Ehlen ve sehlen merhabâ

Hamdulilâh geldin yine habbezâ
Merhabâ mâh-ı mübârek merhabâ
Mukdeminle buldı mü’minler safâ
Merhabâ mâh-ı mübârek merhabâ

Hayr-ı mukaddem ey şuhûruñ a’zamı
Nûrla kıldın münevver ‘âlemi
Pür-sürûr oldı cihân gitti gamı
Merhabâ ey şehr-i rahmet merhabâ

Her kaçan gelse mübârek ramazân
Pür olur envârla kevn ü mekân
Tâze cân bulır cem’î-i mü’minân
Merhabâ ey mâh-ı rahmet merhabâ

Şehr-i ümmet dedi saña ol Resûl
Sende bağlanur şeyâtinü’l-kufûl
Kamu hâcetler olur sende kabul
Merhabâ mâh-ı mübârek merhabâ

Mâh-ı rahmetdür dedi hem şâh-ı dîn
Yarlıgânur sende cümle müznibîn

Bize Hakkın mahz-ı fazlısın ‘ayn
Merhabâ ey şeh-r-i rahmet merhabâ

Mü’minin kalbinin îmânısın
‘Âsiyânın bâ’is-i gufrânısın
Bize Allâhın ulu ihsânısın
Merhabâ ey şeh-r-i rahmet merhabâ

Sende nâzil oldı Kur’ân-ı mübîn
Hem melâik indi hem rûhu’l-emîn
Saña virdi kadri Rabbü’l-âlemîn
Merhabâ ey şeh-r-i rahmet merhabâ

Sâim olanlar seni mağfûr olur
Zâhir ü bâtınları pür-nûr olur
Kadrine iren ebed mesrûr olur
Merhabâ ey şeh-r-i rahmet merhabâ

Sâimîne va’d etmişdür Hüdâ **20b**
Gayri ücret virmezem illâ likâ
Sen mübeşşir kıl bize yâ Rabbenâ
Merhabâ ey mâh-ı rahmet merhabâ

Bunu bizden hoşnûd it yâ müste’ân
Kim şefî’ olsun yarın fahr-i cihân
Seyyidiñ budur münâcâtı hemân
Merhabâ ey şeh-r-i rahmet merhabâ

Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün

Gel ey iklîm-i hüsni içre müselleme dilber-i ra’nâ
Güzeliñ sende hatm olmuş ki sensin hüsni ile yektâ

Gören ruhsârımı rûşen nazîrin gün gibi yok dir
'Aceb ey cânlarîñ cânı ne kânîñ dürrisin eyâ

Yüzün gören halâs olur iki 'âlem azâbından
Zihî maḥbûb-ı 'âlemsin ki yokdur hüsnüñe hem-tâ

Şolar kim vechîñ üzre nakş olan âyâtı gördüler
Olar evrâk-ı lafz içre aramaz aḡ ile kara

Muḥabbetden gören vechîñ hakîkat bayramın añlar
O vechi görmeyen 'ıydı sabâhın âşam ider mahzâ

Seni mescûd bilüb kim ki yüzüne itmedi secde
Ebed merdûd olubdur ol ki hakdan eyledi îbâ

Ki Ḥakkîñ sûretin vechinde zâhir görmedi çünkim
O yârin daḡı a'mâdur ki bunda olmadı bînâ

Ruḡunla hattının sırrın eger duysa idi zâhid
Çıkub kürsîye itmezdi dün gün ol bilâd-a'vâ

Kamu fitne kâşınla kirpiḡîñden olduğın bilen
İder mi hiç cihânda 'Ömerle Zeydle ol gavgâ

21a

Derim dersen bu vahdet dürrlerin tâl-ı bahr-i tevhîde
Vücûdun katresin maḡv it ki kalmasun eşer aslâ

Dürr-i yâkut dehânîñ seveli diler seniñ Seyyid
Diline gelmez oldu hiç anîñ cennetiyle hûrâ

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

Kimseye bâki kalmaz bu fenâ
Gel Hakk'a 'azm et bul 'izz ü bekâ

Sarf itme 'ömrün bu dehr-i dúnâ
Olmasun sakın emeğin hebâ

Gel bu fâniye dil virme zinhâr
Soñra etmeyesün biñ âh-ı vâveylâ

Dünyâ gölgedür kovarsañ kaçır
Eger kaçarsan ol gelür saña

Hırs la dünyâyı yirim sanma
Âhir bilirsin yir seni dünyâ

Bil bâ-cefâdur bu çarh-ı gerdün
Hem bî vefâdır istersen tınâ

Qanı yârânın kanı yoldaşın
Qanı kardaşın kanı atâ anâ

Bu bî-bekâdur külli fenâdur
Bil ki şahiddür külli men buña

Şâdisi gâmdur sûri mâtemdür
Tiryâki semdür genci pür-'anâ

Zihi gâfildür 'âlemde şol kim
Kimseye irişme dögene el suna

Şol dem boşuñã biñ aru üşer
Dünyâ balına kim barmak bana

Pehlivân oldur meydân içinde
Nefsini basub ‘aklına uyâ

Pîr degil ol kim lu’b ü lehûyla **21b**
Uşşâklar gibi dün ü gün elde nâ

Pîr añã dirler ol pîri seve
‘Aşkile dü cihânda usana

Medhile zemmi halkıñ yanında
Pîr ola hergiz itmeye şekvâ

Kim anı kadh eylerse ol añã
Dâ’ima ide medhile senâ

Seyyid nîte zâ’ife sen kıl müyesser
Cümle îmân ehliyle ey Hudâ

Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün
Şerâbı lâyezâliden içelden sâgar-ı sahbâ
Hakk ile bî-nişân oldum dirmezem nişân aslâ

Bañã çün hâce-i tevhîd-i kudret bir sebak virdi
Beni ol ‘ilm-i mutlakla kılubdur müfti-i monlâ

Bu cismim ‘ayn edib nûra boyadı cânımı küllî
Göremem kendüzümü hiç beni lâ eyledi illâ

Cemâlin gösterüb âyine-i nakş-ı hayâlimde
Ki envâr sıfatıyla çü kıldı kalbimi meclâ

Gıdam heb nūr-ı mahz oldu benim ‘ayn-ı bekâ içre
Kânâ’at kenzini buldım gelübdür baña istinkâ

Veli bir nutk demine ireli Seyyid-i biHamdulillah
Kelâm-ı Hakka nâtıkdur özüdü Hakkile gûyâ

Kılubdur cism-i mestin bağrımı hûnâb-ı cânâ
Dağı zülf-i perîşânın çü kıldı ‘aklımı yağma

Lîk feyzine mu’tâd eylemişdiñ a’zımı evvel 22a

Yine feyzin şerâbın sun gerekmez baña gayri mâ

Sabâ-ı zülfün nesîminden eser ‘itrile gülşenden
Ne gülşen gülşen-i cennet ne cennet cennetü’l-me’vâ

Elifden toğrı kaddiniñ çekilmiş hattını gören
Revândur ahsen-i takvîm bu toğrı hattıdur hakkâ

Yüzündür kul hüve’l-Rahmân saçındur ‘alleme’l-Kurân
‘Aceb ey cânların cânı ne kânın dürrisin eyâ

Saña hurı eger bir kez kılursa hüsnünü ‘arza
Rahn-ı bedrin eyân eyle ki tâ yüzünden utana

Yüzündür bir ka’y-ı ref’ ile gel ey server-i mahbûb
Göre tâ kim cemâlin âftâbın ‘âşık-ı şeydâ

Firâkîñ tamusunda yâniser yarın ebed şol kim
Bugün ‘aşk âteşinde pişmeye bağı kebâb-âsâ

Ruḥuñ şem’i firâkında yanar pervâne tek Seyyid
Yol kıl vasla hicrâni hasûduñ câni tayana

Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

Gel ey dil yeter hevâ
Dönelim Ḥakdan yana
Nice bir hubb-i sivâ
Dönelim Ḥakdan yana

Gelin dönelim erken **22b**

Cânımız tende iken
Bu fırsat elde iken
Dönelim Ḥakdan yaña

Bir kâmile varalım
Nefsimizi bilelim
Rabbimizi bulalım
Dönelim Ḥakdan yaña

Kılalım aña hizmet
Eyleye bize himmet
Tâ bulavüz hidâyet
Dönelim Ḥakdan yana

Neise vermeyüz aña
İdelim Hakka tâ’at

Geçmesün vakt-i sâ'at
Dönelim Hakdan yana

Râh-ı hakka gidelim
Rûz-şeb zikr idelim
Gayrı kârı nidelim
Dönelim Hakdan yaña

Gökler gibi dönelim
Bir nefes turmayalım
Münkir sözün koyalım
Dönelim Hakdan yana

Hakdan dönmekdür vebâl
Hakka dönmekdür kemâl
Gel gönül rûz-ı leyâl
Dönelim Hakdan yaña

Ey miskin-i biçâre
Yeter gezdün âvâre
Gel it bu derde çâre
Dönelim Hakdan yaña

Gel berü Seyyid ile
O dergâha 'azm eyle
Bend olma gayrı ile
Dönelim Hakdan yaña

Müstem'ülün / Müstem'ülün
Gelsin dimiş dostum baña
Ben giderim dostdan yaña
Ne gerek iş bu fenā
Ben giderim dostdan yaña

Da'vet ider çünkim Hudā 23a
Terk eyledim külli sivā
Cümleñize olsun vedā
Ben giderim dostdan yaña

Ey dostlarım yārenlerim
Her hālime mahremlerim
Sizi Hakka ısmarlarım
Ben giderim dostdan yaña

Geldi baña dostdan haber
Cānān iline kim gider
Aniñçün cānım ivāz
Ben giderim dostdan yaña

Hak içredür gerçi benim
'Arş üzre seyreyler cānım
Lāhut ilidür meskenim
Ben giderim dostdan yaña

Bu fāniden kıldım güzer
Kalmadı hiç dilde keder
'Aşık olan bunu nider
Ben giderim dostdan yaña

Bildim ki dünyā fānīdür
Cennāt-ı ‘ālā bākīdür
Ātam ‘Ali anda sākīdür
Ben giderim dostdan yaña

Anam Fātımā atam Ali
Cennetde vardur sözleri
Da’vet eylediler beni
Ben giderim dostdan yana

Ceddim Muhammed Mustafā
Hep anda ashāb-ı safā
Muntazır olmuşlar baña
Ben giderim dostdan yaña

Seyyid yañar firkat ile
Zāzi kılur ḥasret ile
Aññ beni rahmet ile
Ben giderim ḥakdan yaña

Fā’ilātūn / Fā’ilūn

‘Ārif meclisi cāna
Oldu cennetü’l-me’vā
Dāḥil olanlar aña
Buldı ni’met-i ‘uzmā

23b

‘Āriflerin soḥbeti
Dāreyniñ saā’ deti
Dilersenñ hidāyeti
Anlara sen deme lā

Bil meclis-i 'arifān
Her derde oldu dermān
Anlarıñ demi cān
Mürde ider ihyā

Erenleriñ meclisi
Diyem saña nicesi
Ki anlarıñ her nefsi
Hakkınla oldu gūyā

Şunlar ki dosta gider
Daği gayriyi nider
Da'im anı zikr ider
Åşikāre vü hafā

Olar gayriyi kodı
Dü cihandan el yüri
Hemān anlarıñ oldı
Maṭlabı ancak likā

Olara zāt-ı mevlā
Oldı maṭlab-ı a'lā
Anlar gözetmez aslā
Ne sidre vü ne tūbā

Olar cennāta bakmaz
Gönlü gayriye akmaz
Cennet anlara müştāk
Yüzlerini göre tā

Lāubālī giderler
Olar ğayri niderler
Çünkü Hakkı dilerler
Pes ne gerek māsivā

‘Aşk şerābın içdiler
Hep hicābı geçdiler
Vaḥdete erisdiler
Hakla bulup bekā

Olarda yok ihtilāf 24a
Sözlerinde hiç hilāf
Malları hakka muzāf
Hakla be’y u şirā

Olar hep yār-ı sādık
Birbirine muvāfik
Kamusı Hakka lāhık
İşleri ḥamd u şenā

Gönle girdi olar
Hakkı anda buldılar
Çün Hakla oldılar
Ğayriye bakmak ḥatā

Anlar oldılar nihān
Dostu gördüler ‘ıyān
Her şeyden geldi hemān
Ene’l-hak deyü nidā

Bu ben dediğim sohbət
Cennet içinde cennet
Şanma sen bu sohbəti
Cennet ehli hep bulā

Bu sohbəti añla bil
Bulmadı herkes sebīl
Ancak buldı şolar kim
Kıldı vücūdĩñ ifnā

İRmez buna her kişi
Bu ‘aşk ehlinĩñ işi
Zāhid gider teşvīşi
Bu saña degil revā

O meclis-i ‘ālīdür
Da’vet-i subhānīdür
Mi’rac-ı rūhānīdür
Nasīb olur her kula

Sehīlerĩñ o meclis
Ermedi añā müflis
Añā eren ‘āşıkĩñ
Eyledi cān-baş fedā

İRmeğe sen o deme
Ādeme gel ādeme
Tā kim ola saña da
Hūn-ı ma’ārif ğıdā

24b

Seyyid ile gel bile
Erişsen o menzile
Kalma gâfiller ile
Olmasın ‘ömrün ifnâ

Ey o deme erenler
Maḥf-ı sarfa varanlar
Yine saḥve gelenler
Seyyide diñ merḥabâ

Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün

Eger sâlik bu nefsânî vücudñ eylese ifnâ
Aña fazlıyla ḥakkânî vücudı ide Ḥakk ‘atâ

Eger bir hâriku’l-âde zuhūr eylerse ol kuldân
Odur sen bilki Ḥakkın kudretine mazḥarı meclâ

Ki her sözü Ḥakkile işidür Ḥakla söyler ol
Hemân her işledüġini Ḥakla işler ol mahzâ

Ki Mūsāya şecerden didiġi gibi ena’llâhî
Anında cümle a’zâsı ene’l-Ḥak diyeler cem’â

Nazar-gâhında anñ Tūr ola bil ser-teser ‘âlem
Bu ḥâristânın içinde aña gülzâr olur peydâ

Çü vahdet gülizârın buldı Seyyid ‘andelib-i cân
Visâli gönüllerin dirdi odur bil olduġı güyâ

‘Ārifîñ gönü adı oldu cennetü’l-mevā
‘Aşk-ı ma’ārif pertevi cennet içinde tūbā

Anlarıñ ‘ādetleri muḥabbet ta’ātları 25a
Kevşerdür içdikleri hem sākileri ḥūrā

Olmaya herkesbile yā ire ol menzile
Binde bir ol maḥfile lāyık eyledi Mevlā

‘Āşıklarîñ bu menzil-i zuhhādı olmadı dāḥil
Anlar girecek cennet o daḥi uzak ferdā

Olmadın kim oldu ise bākī ḥayat buldu ise
Kimki Mecnūn oldu ise bil hep gördüğü Leylā

Herkes Mecnūn olaydı Leylāsını bulaydı
Bu ḥalkı maḥcūb iden bu dünyādur o ‘ukbā

Bu ikiden ehlullāh ileri geçdi billāh
Buldılar fenāfillāh matlabları oldu a’lā

Fā’ilātūn / Fā’ilātūn / Fā’ilātūn / Fā’ilūn
Gel ey Seyyid sözü kes ‘ārifeye işāret pes
Bu zāzī keşf itmedin setr eyledin daḥi evlā

Qalmışım ḥayretde Yārab bilmezem ḥālim n’ola
Sen hidāyet kılmasan ‘āşık seni kanda bula
Derdime çāre meger kim maḥz-ı fazlıñdan ola
Yā İlāhī kıl ‘ināyet fazlıñ eyle reḥ-nümā

Düşdi nār-ı firkate pervāne-veş her şeb yanar
Güyyā Mecnūndur sahrāda Leylāsın arar
Tūr-ı ‘aşk üzre meger kim vech-i Mevlāsın arār 25b
Yā İlāhī kıl ‘ināyet fazlīn ile reh-nümā

Yā İlāhī bir ‘aceb sevdāya düşdüm ben ğarīb
Kimse bilmez oldu hiç hālīm benim oldu ‘acīb
İrgürüb dār-ı şifāya vahdete olgıl tabīb
Yā İlāhī kıl ‘ināyet ‘aşkın eyle reh-nümā

Her taraftan nefis ü şeytān eylediler baña kand
Bağladı çār ‘anāsır hep vücūdım bend bend
Cevherīn sarf itme zāhir eylemez kār aña pend
Yā İlāhī kıl ‘ināyet şevkiñ eyle reh-nümā

Ey Hudāyā artdı derdim sabra tākāt kalmadı
Hiçe gitti zühd ü takvā vü ‘ibādet kalmadı
Böyle kalursam muḥassıl baña rāḥat kalmadı
Yā ilāhī kıl hidāyet ‘aşkın ile reh-nümā

Dünyenin zevk ü safāsı baña oldu derd-i ğam
‘İzzet ü cāhı mezelletdür kamu tiryāki semm
Dil irerse ‘aşkın ile dūzaḥ olur dārı hem
Yā ilāhī kıl şefā’at fazlīn ile reh-nümā

Herkese fāş itme rāzīn ki sakın eyle ḥazer
Başlasa feryāda bülbül aña her dem gül güler
Kıl sükūt sabr u taḥammül it budur Seyyid hüner 26a
Yā ilāhī kıl ‘ināyet ‘aşkıñ ile reh-nümā

Fāilātūn / Fāilātūn / Fāilātūn/ Fāilūn

Bir yoluñ 'āşıklarız kapuna geldik ey ĥudā
Eyleme 'āşıkların Yārabbi vaslıñdan cudā

'Āşıkıñ hiç sabrı yokdur senden ayrı bir nefes
Kıl cemālīñle tecellī dāimā göster likā

Yandı nār-ı firkatīñle ister 'uşşakıñ visāl
Ref idüb yüzden likāyı 'arz-ı dīldār it şehā

Hasretīñle dem-be-dem kan ağlarız Ya'kūb- veş
Kıl kāmūs-ı pür nesīmīñle beşāret serverā

Vech-i zātīñ feyzini cān mülküne eyle revān
Vuslatīñ ābına kandur kim gerekmez gayrı mā

Vārimızı virdük aldık 'aşkıñ ey dost seniñ
'Ār u 'arız cān u bāşı yoluña itdik fedā

Cān u baş terk eylese 'uşşāk yoluñda tān mıdır
Cān virenler yoluna dīldār alurlar cān-ı behā

Cān virüb cānānı bulmak 'āşıkānıñ kārıdur
Sen bu sırrı añlamazsın zühdüñ ile zāhidā

Lā mekānın gevherin alub satar tüccārıdur
Neylesün 'uşşāk ciĥānıñ ziynetini Seyyidā

26b

On sekiz bīñ 'ālem içre gizli bir yok 'ārife
Kanda baksa gördüğü hep nūr-ı zāt-ı kibriyā

Evliyādan almak istersen̄ gönül nef ü nemā
Yokluğuyla ilerü gel varlığınla ol cüdā

Varlığın̄dan soyunub gir evliyānın̄ gönlüne
Kim gönül beyt-i Hūdādur dedi Fahr-i Enbiyā

Varlığıyla kimse girmez evliyānın̄ gönlüne
Varlığın̄dan küllī fānī ol girem dersēn̄ ānā

Varlığın̄dan geçmeyenler irmedi bu menzile
İrdü şunlar kim vücūdun maḥv idüb buldı fenā

Varlığın̄ maḥv eyle sen de iresin bu menzile
Varlığın̄ ki perde olmuşdur saña ey cān u mā

Şol ki benlik şirketinden etmedi kendin ḥalās
Ehl-i vaḥdet maḥfilinde ānā dimezler peyā

Geç bu benlik şirketinden vaḥdete ir vaḥdete
Tā ki ol maḥbūb-ı ‘ālem göstere saña likā

Sil süpür cārūb-ı lā ile gönülden ḡayrıyı
Eger ālāyile vir āyine kalbe mücellā

Kalmasun asla kūdūrāt-ı kesāfetden eşer
Ḥakkı dilersen̄ dilā koma gönülde māsivā

27a

Varlığın̄dan zerre kalsa olmaya vuslat nasīb
Bĩn̄ çalış sen iremezsin sen o zātı mutlakā

‘İlm ü ‘akl u zeyd ü takvā bil hicāb oldı ‘azīm
Ġayrıyı ref’ eyle dilden Ġak ile ol āşinā

VarlıĠından saf oluben yokluĠa gel yokluĠa
Tā muĠabbet cāmını mürşid saña olusuña

Şol Ġönül kim yokluĠuyla geldi mürşid bābına
Anı mürşid varlıĠıyla oldurur başdan başa

Mazhar olmak isteriseñ evliyānñ sırrına
Gece gündüz hizmet eyle yoluna ol Ġāk-i rā

Sıdk ile teslim olub her nuᠤkunu Ġak bil anñ
Emrine itme teĠāllūf dā’imā gözle rızā

Mürşidin Ġak bilmeyenler bilmedüler Ġak nedür
Pes ne bilsün çeşm-i nābına olan aĠ u karā

İmdi var bir kāmile açdır gözün ‘ār eyleme
Gel māzāga’l-basardan ola çeşmñ rüşenā

‘Aşk-ı cānān āteşiyile yak vücūdun ser-teser
Küllü fānı ol ki senden gelmesün hiç hūy-ı pā

27b

Heb izāfāt-ı kuyūdātı bırak Ġalkdan kesil
Çünkü’ārīdür izāfātdan Cenāb-ı Kibriyā

Fānı bir Ġak tālibi kendü vücūdun terk ide
Mürşide teslim olub hergiz dimeye aña lā

‘İddi’ā-yı ḥak idenler pür ğarazdır ekseri
Az bulunur içlerinde bî-ġaraz kalb-i safā

Hakka tālib bulmadım ‘ālemde illā kim kalīl
Ekseriniñ maṭlabı dūnya vū mal ü hubb-ı cā

Kimisi keşf ü kerāmet tālibi leyl ü nehār
Kim kerāmet sanmaġıyla ola ḥalka muktedā

Baş u cāna kalmayan bir ‘āşık u sādık kanı
Kalb-i sāfi eyle Tūra pīr önünde dā’imā

Zātı eyle pīr önünde fāni-i mutlak ola
Varlıġından kalmaya asla ebed illā ḥāzā

Böyle bir tālib yoluna cān u baş olsun fedā
Hizmetin kılmak bize vācib dūrür subḥ u mesā

Ey gönül bīn ma’rifet bir pula deġmez şimdi bil
‘Aklımı dir bāşına gel it lisānıñ Seyyidā

Fā’ilātün/ Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün 28a

Ḳafiyetü’l-Bā

Yā Resūllu’llāḥ kaçan ref’ olsa vechiñden nikāb
Maḥv olur küllī zālām ger zāhir olsa āfitāb

Nūr-ı vechiñle müzeyyen ‘ālem u ādem kamu
Zikr-i evsāf-ı cemiliñle ṭoludur dōrt kitab

Şüretin̄ Tahā vü Yasīn ey Resūl-i mu'teber
Fātihā şānında geldi kim odur rāh-ı savāb

Kaşlarıñ nun ve'l kalemdir sūret-i kevşer lebīñ
Şun lebīñ feyzinden 'āşıklarına cām u şerāb

Künt-i kenziñ perdesi senden açıldı 'āleme
Bu beyānīñ 'ilmīne zātından oldu fetḥ u bāb

Gelmeseydiñ 'āleme sen ḥalk olunmazdı cihān
Dostluğuna yaradıldı ey Resūl-i kām-yāb

Nice biñ yıl devr idüb bu çerḥ-i gerdün ḥaşr ola
Gelmeye zātīñ gibi āfāka bir 'āti cenāb

Mezrā'-ı tohm-ı muḥabbetdür zuhūr-ı kâ'ināt
Āb-ı rüyuñla döner dāim bu çarḥ-ı āsiyāb

Āleme teşrīf kıldıkda sen ey şāh-ı güzīn
Tāk-i kesrī çatlayub lāt-ı ğuzāt oldu ḥarāb

Gör diye başdīñ kadem Ḥāk üzre ey faḥr-i cihān 28b
Ehl-i küfr oldum dedi yāleytenī künt-i turāb

Ol mübārek barmağınla eylediñ şakku'l-kamer
Bu 'acayib mu'cizāta müşrikīn etdi 'icāb

Seng-i ḥāra söyleyüb [E]bū Cehlīñ evcinde dedi
Ḥak Te'ālānīñ Resūlisin diyü virdi cevāb

Mürğ-i la'lin fem çıkub taşdan revān oldu zülāl
Luṭf ile çün eyledün bir kez ḥiṭāb-ı müstetāb

Mu'cizinden 'āciz oldu kahr olub sehḥāreler
Cümle ṭuğyān ehlinin kalbine düştü inkılāb

Saḥā da'vā-yı nübüvvetde eyā ṣāh-ı cihān
Kāfidir Kur'ān içinde sūre-i ümmü'l kitāb

Da'vet olub bir gece etdin semavāta 'urūc
Sidreye irdün Ḥabibā Cibrīl andadur rikāb

Būd u nebūd diyicek oldum da Cibrīl-i emīn
.....dāne olduñ oldu saḥā çün Mevlā me'āb

Bār-i gāhı vaḥdete irdin oldum da Cibrīl-i emīn
Kaldı Mevlā gitdi küllī māsivā misl-i ḥabāb

Bende-i 'āciz nice açsun dīn-i mehdinde kim 29a
Ḥak Te'ālā Hazretini medḥ idüb eyler ḥiṭāb

Hem ne ḥizmetdür benim kim vaṣfına cür'et idem
'Āciz u dermādadur vaṣfında cümle ṣibḥ ü ṣāb

Saḥā 'ālem 'āşık, sen 'āleme māşuksun
Ḥüb cemālin gösterüb 'āşıkların gönlünü yāb

Her ne gördi vechini bil ey meleḥ ḥaşlet senin
Ḥakkı gördü şübhesiz vallahu'l-a'lem bi's-şevāb

Haşretînden döndürüb yüz ğayriden şefkat umān
Benzer ol 'aşşāne kim şahrada görmüşdür serāb

Cümle 'isyān ehline bir katresi pesdür hemān
Asmān şefkatinden zāhir olsa bir seḥāb

Bende-i 'āsīlere cürm-i günāhından ne ğam
Çün şefi'ü'l-müznibīnsin olıcak yevmi'l- hisāb

Çār-ı yārīn ol Ebu Bekr u 'Ömer 'Osman 'Ali
Kim bulardur haymene dīn-i mübine çār-tınāb

Daḥi o şadreyn-i bedreyn kim Ḥasan ile Ḥüseyn
Çünkü sen şemsü'd-duhāsın hem olardur māh-tāb

Bākī evlādına aşḥābına aḥbābına hem
Vire 'Adn uçmağı içinde makāmāt ol cenāb

Āl-i Aḥmed ḥürmetiçün Seyyide kılğıl 'aṭā 29b
Görsün ol biçāre didārını yarın bī hicāb

Sālikā ma'nī yüzünden ref' ola dirseñ nikāb
Gel vücūdīñ şehrinin başdan başa eyle harāb

Geç bu erkān-ı ṭebāyi'den hayatı bākī bul
Çün bilürseñ kim fenādur tār u bād u ḥāk-i āb

Hey nice ğafil yatarsuñ aç gözün bir dem uyān
Mālını eyle tedārik nice ğaflet nice ḥāb

‘Aklını dir başına var zāyi’ itme nakdini
Dimeyesin kim yārın yāleyteni künt-i turāb

Nefsini emmāreden kurtarmağı sa’y it dilā
Kim bugün insān iken olmayasın yarın devāb

‘Akl-ı küllī muktedā it uyma şakın nefesine
‘Aklı koyub nefesine uyanlar olurlar ‘itāb

Hayr u şerr her ne kılursāñ bil muhakkakdur cezā
Hayrın içdi cennet ü dīdār olur şirk-i ‘ukāb

Hāsībū deyu emretti bize fahr-i kāinat
İmdi sen de bunda şabr u şirki eyle hisāb

Olmak istersen cihānda hemçü İbrāhim Halīl
Kānde kim vīrān gönüller var ise ānı yab

Ki şakın dünyā-yı dūna virme gönülün t̄alibā 30a
Bil ki dünyā cīfedür t̄alibleri oldı kilāb

Ehl-i hāba gerçi dünyā şūreti zībādürür
‘Arif-i bīdāra nisbet olıser dār-ı ‘azāb

Seyyidīñ pendinde yokdur zerrece teng ü garaz
Bil heme ilhām-ı Hāk vallāh a’lemü bi’ş-şevāb

Fā’ilātūn / Fā’ilātūn / Fa’lūn
Aç gözün niçe yatarsun der hāb
‘Aklını der başına et pür-tāb

Bu fenā-dārı eyleme ta'mir
Mülk-i bākī sarāyını gel yab

İstinād itme fāniye zinhār
Çün bilürsün ki oluser bu hāb

Sen ki 'Anka-yı lā-mekānisin
Cife şayd eyleme mişāl-i ğurāb

Nefsini bilmeğe düriş say it
Hakkı añla ki budur rāh-ı şavāb

Varlıĝın ko bu yolda fāni ol
Bil saña benliğindür ulu hiçāb

Sālik ol sen bu rāh-ı tevhīde
Saña himmet ider evtād-ı aktāb

Ğayri Hākdan derūnun itsen pāk
Cānib-i Hākdan ire saña hiṭāb

Bulmasın kalb-i selīmi bunda
Nef' virmez yarın evlād-ı ensāb

Āb-ı vecdiñle tefāhur itme
Hak kelāmında dedi lā-ensāb

Ğayriñ 'ayniye olmaĝıl nāzır
Rüz-şeb kendi 'aybın ile hisāb

Ola dirseñ bu kufl-ı dil-meftūh
Vird idin yā müfettiñü'l-bāb

Seyyide kıla vişālīñ 'atā
Dār-ı cennetde o Rabbü'l-bāb

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün 30b

Gel dilā içmek dilersen hüm-ı vañdetden şarāb
Dem-be-dem 'aşk āteşiyle bağrıñ eyle kebāb

Evvelā lāzım olan sālīk bu yolda bil saña
Bir ola katında sīm ü zer eyle seng ü turāb

Terk-i cān it vuşlat-ı cānān dilersen ÷ālībā
Hāk-i hestiden vücūduñ pāk kıl mānend-i āb

Benligiñ mañv eyle dilden tā bulasın feyz-i hū
K'anı feyz-i hūyı bulandur cihānda kām-yāb

Cām-ı feyzīñ cür'asın nūş itmeyen rüz-ı ezel
Kaldı 'atşān biz firkatde kovar dā'im serāb

Bez-i firkatden geçüb rāh irse beyt-i vuşlata
Bañr u vañdedden ānı ğark idiser bir katre āb

Lem'a-ı nūr-ı tecellī irse 'abdiñ kalbine
Ref' ider küllī hicābı rūğana kars āfitāb

'Ālem-i ıflāka sālīk-i rehber olsa fażl-ı Hāk
Bī-girān-ı deryā görür sen ki anda 'ālem ber-ñayāt

Düşmesün bātıl hayāle itmesün sevdā-yı hām
Zāhidīñ yokdur naşibi āña fetḥ olmaz bu bāb

Bil semavāt kalu bī ‘ārife itmez ‘urūc 31a
Varamaz cinn ü şeyātīñ men ‘ider anı şihāb

İstiva-yı ‘arşa pervāz eylemez zāğ-ı zağan
Aşiyān-ı murğ-ı ‘Ankadur āña irmez gurāb

Seyyidīñ gūş it makālīn olmaya vuşlat naşīb
Geçmeyince varlığıñdan bu durur şāfi cevāb

Fā’ilātūn / Fā’ilātūn / Fā’ilūn

Vech-i dilber çü keşf iderse nikāb
Ref’ olmayıser kamu zālām u şehāb

Vech-i Ādemki mazharı Hākdur
Hākka irmeğe bil Ādemdür bāb

Hāk kitābı yüzi beyānıdur
Kaşı ‘uşşāka kible vü mihrāb

Secde it Ādeme gel ‘ār itme
Tā kabūl eyleye seni vehhāb

Ādeme secde itmedi İblīs
Anı reddeyledi Rabbü’l-erbāb

Görmedi Ādemīñ ḥakīkatini
Sandı Ādem o dīl-i toprak āb

Her kim itmezse Ādeme secde
Bil yeridir anĩ ıstabl-ı devvāb

Ḥak ḥuzūrunda bĩ-edeb olma
Gözet Ādem gibi sen de ādāb

Ādeme gel bul Ādemĩ demini
Kalmasun āzāde Ḥakkile hicāb

Buldı Ādem demini çün Seyyid
Aña feth oldı bil kamu ebvāb

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Ger dilersen ma'rifetden bākĩ ola feth-i bāb
'Arif-i billah bulanda yüzümi eyle türāb

Varlıgĩn terk eyle var bir kāmiliñ feyzine
Dāmen-i mürşidi tutkim getir eyle gözden hicāb

31b

Zāt-ı Ḥakka bil ki mir'āt oldı vechi Ādemĩ
Gel bu mir'āta nazār kıl görüne Ḥak bĩ-hicāb

Ḥak yüzü insān yüzinden görünür dir Muştafā
Añladıñsa işbu sırrı bu sözüme var saña tāb

Secde-gāhı 'ālem olmasa cemāli Ādemĩ
Hiç sücüd eyler miydi aña melā'ik bĩ hisāb

Cāmi'-i dünyā vü ukbā bil ki Ādemdür aziz
Şanma sen kim Ādem ola nār u bād u ḥāk-i āb

On sekiz bîñ 'âlemîñ âyînesidür şûreti
Mazhar -ızât-ı Hudâdır câmi'-i ümmü'l-kitâb

Mekteb-i 'irfâna gel bu 'ilmi Âdemden oku
Âdemîñ vechidür Allahîñ kitâbı uş kitâb

Fâtihâ seb'u'l- meşâni âyeti bî-iştibâh
Şafha-i vechinde naķş olmuş kamu bî-irtibâd

Sen de görmek isteriseñ bî-cihet dildârını
Âdemîñ vechinde gel gör budurur şâfi cevâb

Vech-i Âdemden bu Seyyid bildi ebced sırrını
Noktasından sırr-ı vahdet oña oldı feth-i bâb

Ey gönül gel olmak istersen cihânda kâm-yâb
Eyle taķşîl-i ma'ârif olasıñ 'âlî-cenâb

32a

Devlet-i dâreyn dilersen eyle hâşıl-ı ma'rifet
Haķķı bilmeden yek olmaz iki 'âlemde şevâb

Kim ki 'irfân şâhibidür cân u bâş eyler fedâ
Ger fakr ü ger ganîdür şeyh u pir ger şebâb

Kâl-i taklîdi o dilden kıl taleb taķkîk-i hâl
Gel iriş 'ayne'l yakîne kalmasun hiç ihticâb

Kendi mir'âtında seyr it dem-be-dem dildârını
Muşhâf-ı hüsnünden oku dâima ümmü'l-kitâb

Bend olub kalma şifāta sa'y idüb zāta iriş
Nūr-1 şems olmasa fer virmez nücüm u mäh-tāb

Aldanub kalsañ eger zāhirde nakş-1 'āleme
Sırr-1 mevcūdāt-1 Hākka saña olmaz fetḥ-i bāb

Cennet u hūr-1 kuşūra tālib olan pür-kuşūr
Zāt-1 Hākdan gayrı bil maksūd olursa key hicāb

Ref' idüb astār-1 gayret-i hüviyyet hāşıl it
İstimā' it dem-be-dem Hākdan hitāb-1 müsetāb

Vahdet-i ḥarfe idüb bulmak dilersenñ ittiḥām 32b
İr fenā-ender-fenāya budurur şāfi cevāb

Vahdet-i ḥarfe irüb 'aynūnete nā'il olan
Zevk-i küllī buldılar tūbā lehm-i ḥüsni'l-me'āb

Sırr-1 te'accüb itmeñüz söyleirse ḥālāt 'aceb
Çünkü şehr-i 'ilm-i Mısriye bu Seyyid oldı bāb

Fā'ilātün / Fā'ilātün/ Fā'ilün

Sālikā gel idegör ref' hicāb

Tā ki fetḥ ola saña iş bu bāb

'Ayn u vahdetle gel bu 'āleme bak

Bir görünsün gözüñe zerle tūrāb

İkilikde kalan 'ezāzil olur

İmdi sende ko ḥalkı gel Hākka ṭāb

Nefsini tanı Rabbîm aıla
Saña benden budurur şâfi cevâb

Seni halk itmeden Murâdullâh
Ma'rifetden bil ey ulü-l elbâb

Hakkı gör Hakkı bil Hakkı tanı
Añladınsa bu remzimi saña tãb

Kalma zâhir gel Hak ide 'atã
Şol 'ulümü ki ol lebb'ül-bâb

Neylesün kıl kâlî ehl-i vukûf
'Ârife her varak çün oldı kitâb

'Arifîñ zâhirâ nişâmı olur
Sen de var ise göster ey kezzâb

İrmediñ sen cinân-ı 'irfâna
Bil bir gör seng-i ıstabl-ı devvâb

Koma mir'ât-ı dilde jeng-i gübâr
Kalmasun hiç gönül göğünde şehâb

Pâk olmak gerek 'alâyıktan
Tã tulû' ide mührile mehtâb

Bil ki mühr-i hakikat oldı Resûl
Hem nücüm-ı Hüdâdurur aşhâb

Seyyidîñ hep kelâmı vehbîdür 33a
Bilmez ol hiç taşannu' ve'l-kâb

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
Kâfiyetü'l-Te

Eyledi gayb-ı hüviyyetden tecellî şems-i zât
Ol tecellîden zühûra geldi zerrât-şifât

Zât-ı müstagnî idi külli şıfatdan velî
Kenz idi baħr-i 'ummâda bil ħurûf-ı 'âl-yâb

Hubb-ı zâtisi te'allük eyledi a'yâna çün
Heb müzâhirden göründü cümle esmâ u şifât

Eyledi zât-ı aħad bir mazharı kâbil taleb
.....isticlâ ide hep mücmilât-ı mefşûlât

Ola a'yânile esmâ birbirine âyine
Bu ikiniñ vaħdetiyle görüne tâ vech-i zât

Çün kemâl-i feyz-i cüdûnda yaratdı Âdemi
Kıldı esrârına maħrem virdi ânâ beyyinât

İlmü'l-esmâile hem tâc-ı keremnâ ile
Ânı teşrif eyleyüb virdi kirâmet mu'cizât

Şafha-i vechiñde yazdı dest-i kudretle ezel
Âyet-i seb'u'l-meşânî sûret-i ve'l-murselât

Secde eylen̄ deyü emretti melā'ik cem'ine 33b
Eylemedi İblis riāyet çün oldı yeri esfelāt

Ahsen-i takvīm içinde nuṭk-ı Hāk kıldı karar
Zāhir oldı sırr-ı mahfi 'āliyāt u sāfilāt

Kāfile nun Ādem u Hevā imiş añla 'aziz
Bilki cümle halk-ı Ādem āna Havva ümmihāt

Aç gözün̄ ey nuṭka inkār eyleyen gör kim bugün
'Āleme Ādem deminden nefh olur rūhü'l-hayāt

Nice bir mürde gezersin cehlile 'ālemde gel
Kesb-i rūh it nuṭk-ı seyyitden içüb āb-ı hayāt

Görmek istersen̄ cemāl-i Hakkı ṭalib ez-cihāt
Şeṣ-cihātın̄ terkin urgul tā görüne vech-i zāt

Zāt-ı yarı şeş-cihetden bil münezzehdür veli
'Ayn-ı 'ibretle bakarsañ Hākla pür-şeş-cihāt

Münkiri rü'yet degilsen̄ vech-i Hakkı görmege
Aç gözün̄ bak cümle eşyādan tecellī kıldı zāt

Mümkünā'tın̄ her biri āyine olmuşdur Hākka
Gel bu sırrı zevk idersen̄ hal olur hep müşkilāt

Keşreti bu mümkünātın̄ 'ayn-ı vahdetdür şehā
Baḥr-i zātın̄, 'aynidur fehm eyle emvāc şıfāt

Bu cihānda bilmeyen sırr-ı Hudā ‘ōmrü hebā
Niyyet-i hayretde kalur yokdur āna hergiz necāt

34a

Bīn kitāb okursa münkir vākıf olmaz sırra bil
Kālını ḥal itmez ise āna fetḥ olmaz nikāt

Bil Kelāmullah sırrı añlamaz diy vü recīm
Tūtidür şekker-feşān çün sek yimez kand u nebāt

Olmasa Ḥakdan ‘ināyet yok yere çekme emek
Münkire itmez eşer yüz bīn delā’il beyyināt

Halket rüz-ı ezelde her kime irdi şekā
Çün hidāyet yok āna nitsün kerāmet mū’cizāt

Her kimiñ kim bağını şusuz kurıda Ḥak
Bilki añı kandıramaz Nıl Ceyhūn Fırāt

Göñül levhinden yazar Seyyid ḥakāyık sözlerin
Aña hiç ḥac̣et degildür ne kalem ne ḥod-devāt

Mef’ulü / Mefā’ilü / Mefā’ilü / Fa’ulün
Ey mü’min eger isterisen sende sa’adet
Gel eyle bu beş ḥaşleti sen kendüne ‘adet

Ṭab’ımı laṭif eylegör ḥalkıñı nīgū
Kıl özüne hem neş’e kerem-cūd u sehāvet

Ḥübdur ki ola mü’min olan pāk muvaḥḥid
Kim anda buluna daḥi bu üç ḥaşālet

34b

Birisi hayādur birisi anıñ edebdür
Hem biri daħi oldı anıñ ħavf-ı kıyāmet

Cennet yüzün görür müyesser bil ki şol Ādem
Var ise cānında ger anıñ bu üç ‘alāmet

Birisi kendidür birisidür daħi ğırbet
Hem biri buħldur buları itme şınā’at

Gel ğayrıñ ‘ayābıñ şakın itme teccessüs
Var it dün-gün kendi ‘ayübına nezāret

Kendin beğenüb kimseye hiç eyleme taħkır
Ħor bakma kullarına Ħakkın itme ħakāret

Çünkü itdi saña cümle mü’minleri ihvān
Gel nefse uyub kimseye hiç itme ‘adāvet

Müslim āña derler ki didi Aħmed-i muħtār
Elinden vü dilinden ola ħalk selāmet

Gel kurtarığör kendini bu nefsiñ elinden
Şoñra itmeyiser fāide biñ āñ u nedāmet

Ger rāzī isen naħn u kasemnāya ezelden
Ġam çekme yürü saña yeter kenz-i kanā’at

Bil tāma’ olan dünya vü ‘ukbāda zelildür
Terk it tāmā’ ħāmıñ gel çekme rezālet

35a

Va'z eyledi çün Mısrî dilinden saña Seyyid
Güş itdiñ ise nuşunu var saña kifāyet

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün
Sālīka gel dü cihānda bulmak istersen necāt
Zulmet-i cehli bırak kim içesin āb u hayāt

Sen saña gel sen seni bul ulu mükerrin evvel ol
Bul hayāt-ı cāvidānı ırmeye hergiz memāt

Ki şakın adanma dehr-i bî-bekānîñ āline
Tiz geçer bir zıl-ı zā'ildür bunu fikr it evkāt

Āyet u aḥbārıla sâbitdürür kim bu cihāt
Bā cefādur bî vefādur 'ömr-i men ḥod bî-sebāt

Enbiyā vu evliyā meyl itmedi dünyāya çün
Ümmet isen sen de gel fānıye itme iltifāt

Nice meyl etsün kişi dünyā-yı dūnun zevkine
Rāhatı mihnet anıñ tiryāki sümme'l-hayāt

Enbiyā vü evliyāyā kalmadı mülk-i cihān
Kanı Ādem atamız yā kanı Havva-yı ümmihāt

Kanı Şit ü kanı Nuḥ u kanı İbrahim Ḥalīl
Kanı Mūsa kanı İsi kanı Fahr-i Kāināt

Kanı Ebu Bekr 'Ömer yā kanı 'Osman u 'Ali
Buldı bunlar dār-ı cennetde makām-ı 'āliyāt

35b

Ḳanı ol şemsin bedrin kim Ḥasan ile Ḥüseyn
Ḳıldı bunlara ihānet ol Yezīd-i bed-şıfāt

İmdi hiçbir kimseye bākī degildür bu cihān
Gelmen fānīdür anla illā bākī vech-i zāt

Sen de gel bu dār-ı miḥnet içre rahāt umma kim
Hergiz aḡu ağacında bitmeye kand u nebāt

Gel pīri sever iseñ iki cihāna vir talāk
Dört aşlı beş hissī hem daḡi ko şeş-cihāt

Yedi tāmūdan geçüb kalma sekiz uçmaḡa hem
Ṭokuz eflāki bırak gel özüñi on pāre kat

Sañ gel keşş dimeden bu ‘arsada farz każā
Ni’metā ten ata gör olmaya rūḡiñ şāh māt

Gel muvahhid kim dilersīñ ola İslāmīñ itmām
Ḥakkı zikr it kıl şalāvāt şavm u ḡac it vir zekāt

Ṭā’at itmekden murādīñ ṭālibā vuslat ise
Ġayzı maḡv eyle dilden māsivāyı koma it

Zāhidīñ cennetdedür fikri anīñla zevk ider
Meylimiz yokdur şıfāta olmuşuz ‘uşşāk-ı zāt

Cümleden geç sen de Seyyid maṭlab-ı a’lāya ir
Ḳalma ef’āl ü şıfāta bula gör tevḡīd-i zāt

36a

Feth̄ ola dir isen̄ saña gel rāh-ı ḥakīkat
Var benliğini eyle fenā bul Ḥakka vuşlat

Benlik satanın̄ benliğe zağal çıkdı kumaşu
Öz varlığı çün oldu añla küllī ḥasārat

Mef'ulū / Mefā'ilū / Mefā'ilū / Fe'ulūn
Gel münkirin̄ inkārına ğam çekme ki zirā
Zulmet-i cehāletde kalupdur özi ğaflet

Sen ğafleti terk eyle yürü cehille kalma
Var 'ilme çalış tā ide zulmet-i cehālet

'Ālim odurur kim ola ol nefesine 'ārif
Tā 'ilmi vire kalbe şafā rūḥa nezāfet

'Ālem midür ol men 'ārifin̄ sırrına irmez
Bilmedi Ḥakkı virmedi hem nefse ṭahāret

Cāhildür o kim anlamadı sırr-ı vücūdı
Bildiğini her bilmediği 'ayn-ı kabāhat

Bilmez bilicek nidüğünü bilmege kor mu
Şol rüz-ı ezelde kim aña irdi şekāvet

Dil āyinesin cehd idüben eylemeyen şāf
Mahrūm-ı ebed kaldı o kesb itmedi kurbet

35b

Her kim ki Ḥudā rāzınā mahrem ola bunda
Ol 'arş-ı ma'ānide ider dostla ḥalvet

Gel Mısr-ı ma'ânide 'azîz olmağa say' it
Cân Yūsufuñā çāh-ı beden virmeye şıklet

Erbāb-ı dile eyledi Hāk sırrımı ifşā
Her demde hüveydādur āña 'ālem-i vaḥdet

Keşretde kimiñ rehberi bil vaḥdet olursa
Gümrah ide mi hiç anı ol şem'-i hidāyet

Mest ü mey 'aşk olan olur fāriğ u āzād
Yanında bir olur hem anıñ gayb-ı şehādet

Bir nokta gören daire-i devr-i muḥiti
Görünmez anıñ gözine hiç 'ālem-i keşret

Keşret bozulub gitdi hemān cümle yer oldı
Seyyid çü fenā buldı kamu kaldı hüviyyet

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün
Gel eger bulmak dilersenñ ḥakkı sende ey nukāt
Ehl-i 'irfān şöḥbetinde ide gör maḥv-ı şifāt

Bende ol bir kāmile var ya'ni Hızr-ı vāktā ir
Geç tabi'at zulmetinden bula gör āb-ı hayāt

Var erenler meclisinde eyle keşb-i ma'rifet
İresin 'ayne'l-yakīne feth ola heb müşkilāt

37a

..... ḥāşıl eyle var yüri
Cismini cān eyleyüb tā bulasın bākī hayāt

Her ki mevti ihtiyarile özin meyyit kıla
Tâ ebed hayy oldı bil yokdur anâ hergiz memât

Qalb-i mü'min bilki Beytullahtur ey mütteki
Dâhil olduŋsa o beyte rûzîñ 'ıyd lebîñ berât

Her ne istersen gel imdi beyt-i dilde iste bul
Âyet-i innâ feteĥnâ sûre-i ve'l-âdiyât

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün
Gir gönül şehrine Seyyid sende dostu bulmaĝa
Ğayrıyı maĥv eyle tâ görine saña vech-i zât

Güş it sözümlü var ise gel sende liyâkat
Sıdkile yüri eyle Ĥakla dün gün 'ibâdet

Aldanma şakın lezzet-i cāhına cihānîñ
Dānā-dil olan hiç ide mi fāniye raĝbet

Dünyâ turacak yer degil ey ĥoca güzer kıl
Dil virme anâ çekmeysesîñ şonra nedâmet

Terk eyle bu fāni çıkar cismini dilden 37b
Âĝ ola yüzün tâ ki yârin rûz-ı kıyâmet

Yok yere telef kılma bu sermāye-i 'ömrü
Harç eyleme nakdini şakın itme sefâhet

Sedd eyle hevâ yollarını cān u gönülden
Feth ola dir isen saña ger rāh-ı ĥakikat

Çün yuḥibbihüm ve yuḥibbüne didi Hudā
'Aşık ol kim āşinā ola saña ol 'ālī-zāt

Gel ribā vü rızk-ı şöhretle taşın düzme yeter
Var için şāf eyleyigör kalmasun lāt u menāt

Her kabīn içinde ne kim var taşına ol şızar
Bu kelāmı çün buyurdu ol Resūl-i kā'ināt

Āb-ı tevḥid ile şirāb eyle dil mülkün şehā
Büyü eyle cümle ḥutabāt maḥv ola heb seyvi'āt

Zikrullah ile cāna vire gör revnakı
Zulmet-i nefsi geçüb tā bulasın āb-ı ḥayāt

Cümle mevcūdāt bil ānı mesciddür kamu
İns ü cinn ḥaş tuyor seng-i Hak ile nebāt

Keşret ehli lik Hakkı terk ile tevḥid ider 38b
Vaḥdet-i ḥarfe ireniñ dili lāldür 'aklı māt

Sen de Seyyid māsivayı sür gönülden kim saña
Feth ola cümle makāmat keşf ola tevḥid-i zāt

“Kaside-i der-vasf-ı şeri'at-ı garrā vü tarikat-i a'lā vü ḥakikat-i Muştafā”

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün

Ḳamu 'ilmin uşulidür şeri'at

Şeri'atden toğar 'ilm-i tarikat

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Bilinmez idi esrâr-ı hakikat

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Ne ile bilinürdi din-i millett

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Neniñle bulunurdi farz u sünnet

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Bilinmez idi ne dünyâ ne ahret

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Bilünür miydi ahval-i kıyâmet

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Nice bilinür idi nâr u cennet

Eger olmasaydı 'ilm-i şerî'at
Ne keyfiyetle bilinürdi rü'yet

Muhaşşıl olmasa idi 'ilm-i şerî'at
Zuhûr itmezdi ahaddan vahidiyyet

Ne kim var 'âlem içre mahfi zâhir
Bilindi 'ilm-i şer'ile temâmet

Ki her 'ilme velî var hadd u gâyet
Şerî'at 'ilmine yokdur nihâyet

Şerî'atdür bu mevcûduñ eşâsı
Bunuñla tutdı yer ü gök ikâmet

Bunuñla hem bu mañlûkñ nizâmı
Bize Hâkdan hemân bu 'ayn-ı rahmet

Eger kim olmasaydı şer'-i ğarrâ
Bulunmazdı iki 'âlemde râhat

Cemî' enbiyâ vü evliyâya 39a
Bu 'ilm-i şer'le irdi feth u nuşret

Ki şer'in ğayri şanma her 'ulûmı
Resûlün 'ilmidür heb eyle fikret

Şerî'atla tarikat hem hakikat
Kamu yerdür bilürseñ sırr u vahdet

Ahaddan Ahmedi sen ayru bilme
Eger duyduñ ise remz-i ma'yyet

Ki Âdem-i mazharı esmâi güldür
Velî zât-ı mazharı şah risâlet

'Ulûmuñ zâtıdır 'ilm-i şerî'at
Ki esmâ ile gelmez zâtâ keşret

Ki şer'in zâhiri var bätını vār
Sakın zâhirde kalub itme ğaflet

Kimi zāhirdürür kimisi bātın
Sen ayru zān idüb gel tutma şirket

Şerī'at 'ilmi içerden içerdür
Heman ancak ānı sen şanma şüret

Anıñ zāhirde ismidür şerī'at
Velī bātında ismi 'ilm-i hikmet

Şerī'atdür daħi 'ilm-i taşavvuf
Taşavvufsuz şerī'at kūrī ālet

Şer'-i ālet tarīkatdür şanā'at
Hakikat nakd.....anıñla hācāt

Hakikat cān şerī'atdür anā ten
Eger cān olmasa cisme ne rağbet

Şerī'atdür şecer miyve tarīkat
Hakikat miyvenīñ içinde lezzet

Şecer olmasa olmaz miyve hāşıl
Ki lezzet olmasa miyve ne hācet

Bu şer'īñ ki şakın kışrında kalma
Çalış leb ehli ol varsa liyākat

Hakikat nidüğün sen bilmeyince
Şerī'at ehliyim demek kabāhat

Bu şer'îñ sırrını ger añlamazsñ
Saña bu ki cehāletdür cehālet

Yüri tekmil şer'it kalma nākış
Şerī'at nākışıdur ehl-i bid'at

Şerī'at enbiyāññ sünnetidür 39b
Gel it bu sünnete dā'im ri'āyet

Yigirmi üç yılda Cibril emīññ
Getürdiği Resüle vahy-i hāzret

Ḳamūsı bil şerī'atdır şerī'at
Ri'āyet kıl dilersen 'izz ü rıf'at

Ezel hem Ādemññ Ḥak emri ile
Şerī'atdür getürdüği emānet

Veli Ādem getürdi ānı ancak
Getürmedi āña hiç gayrı tākāt

Bu şer'î kim getürdi Ādem oldur
Anı getürmedi hayvānı ḥilkat

Şerī'atdür şakın dūr olma aşlā
Eger mülhit dir se bu ne sıklet

Ne bilsün şer'-i pākī ehl-i ilhād
Olur şer'î şütür ancak bir 'ādet

Olar inkār iderler Hāk kelāmĩ
Olarĩ kārıdır dāim beṭālet

Olar uymadı Allah u Resūle
Sen anlara uyub terk itme ṭā'at

Yakın olma şakın anlara zinhār
Hele kardeş saña benden naṣīhat

Bizi halk itmeden hakkĩ murādı
Ma'ārifle 'ibādetdür 'ibādet

'İbādetden iderse mülhid a'rāz
Velī mü'minlerin cānına minnet

Gel imdi eyle şer'ile 'ibādet
Eger olmak dilersen hayru'l-ümmet

Ṭarīki müstekim şer' koymadur
Anı muhkem ṭut istersen hidāyet

Şolar kim ḥabl-ı şer'i bıraktı elden
Olarĩ gitdiği rāh-ı delālet

Şerī'atsız kişi zal hem müzildür
Olardan sen 'ırak ol itme şoḥbet

Şerī'atdür Hākka ṭođru varan yol
Bunu kodı bize hatm-i nübüvvet

Bunı ışmarladı ümmetleriçün
Resülullah kaçan itdikte rışlet

Benim şer'imi tutsunlar diyü ben 40a
Kamü ařhábına itdi vaşıyyet

Gel imdi şer'-i pākī muktedā it
İki 'ālemde dilersen' sa'ādet

Budur evvel kapu dergāh-ı Hākka
Hem anıñla bulur yollar nihāyet

Bu nefsiñ vir mihārın dest-i şer'ā
Bulam dirseñ dü ālemde selāmet

Bugün nefis eline virsün zemāmıñ
Yarın anda çekersin çün nedāmet

Şakın nefse uyub şer'e itme taşkır
Anı taşkır iden çeker rezālet

Gel it sen cān u dilden şer'a ta'zım
İrenler şer'a 'izzet buldı 'izzet

Añ cümle nebiler itdi hürmet
Dilersen' hürmet eyle şer'e hürmet

Eger İbrāhim Mūsa vü 'İsī
Kamusı bunuñla buldı fazīlet

Bu halk ekşer bırakdı şer'î dilden
Bu hod işrât-ı sâ'atden 'alâmet

Bu şer'ullâhı sen muhkem tut elde
Habîbullâhdan istersen şefâ'at

Yüri 'ilm-i şerî'atle 'amel it
Ki zîrâ bî-'amel 'ilm bir kurı zahmet

'Amelsiz 'ilm ki ko kesbi bî-veterdür
İrer ehline andan çok mezarret

Şerî'atle ledünnî ile taşşîl
Eger kim var ise başında devlet

Veli..... olmaz müyesser
Meger irişe Allahdan 'inâyet

Huşûline bu 'ilmîñ lebiñ lâzım
Emânetine şadâkat-ı istikâmet

Bu 'ilm-i şer'î bilmekden yek olmaz
Hiç Âdem olana fazl u kerâmet

Bize bu fazl-ı rahmetdür Hudâdan
Hakkın fazlına hiç ola mı kıymet

Şerî'atdür cemî' halka rehber
Aña her kim ki uydu buldı 'işmet

Budur dā'ī bizi Ḥak hazretine 40b
Bunuñla irdi Ḥakka ehl-i kurbet

Ḥamu dinñ bu ḥükmün itdi mensūḥ
Bunuñdur cümle edyānda ḥükümet

Ki isbāt itmeye Ḥakkı ḥakīkat
Şerī'atdür bize akvā-yı ḥucet

Ḥakīkat ehli bildi şer'i pākī
Anı bilmedi hergiz bī-ṭehāret

Bu şer'i bilmedi ehl-i zevāhir
Şolar bildi ki buldı Ḥakka vuşlat

Ḥakīkat nūr ziyāsıdur şerī'at
Nice görsün anı erbāb-ı zulmet

Bilem dersen bu şer'i sen ḥakīkat
Sevādın kalbini var eyle ḥalvet

Ḥakīkat sırrını ḥıfz eyle cānda
Anı keşf eyleme gel çekme miḥnet

Ki kenzullah-ı a'zamdur ḥakīkat
Şakın ol kenze itmesin ḥıyānet

Şerī'at ḥāfızıdur bil Muḥammed
Ḥakīkat ḥāfızı ol Rabbü'l-izzet

Ḥakikat eylesün sırrında cevlan
Şerî'at zâhirinde vire ziynet

Ki bir mahbûb-ı zibâdur ḥakikat
Şerî'atdür aña câme zerî'at

Anı soyma sakın nâ-mahrem içre
Ki sonra çıkmayasun tâ hacâlet

Şerî'at didüğün bilmek dilersen
Ḥakikat ehline var eyle hizmet

Ḥakikat ehline olmazsañ mütemâdiyen
Gidesin dünyeden mağbûn u ḥasret

Şerî'at nidüğün bilmezdi Seyyid
Eger bildirmese ḥatm-i vilâyet

Kelâmından eger olduñsa agâh
Yola 'azm itmeğe gel eyle sür'ât

Bu yola lîk yalnız gidilmez
Eger bir mürşid itmese delâlet

Var it bir kâmile kendüñi teslîm
Yolu göstere saña ide himmet

Bu yolun zevrakıdur bil şerî'at
Ma'ârif kenz-i ḥakikat aña bahr

41a

Ne mmkn Şer'i vaş itmek gmhı
Bu Őerullha yok Seyyid  gyet

Baħrden katredr ancak nmne
Ki 'irfn ehline yek fi iŐaret

Ne dil eyle bu Şer'i medħ idem ben
Degil mmkn gmhı Şer'i medhet

Bilrm hem benim haddim degil bu
Nidem yazmış derne dest-i kudret

Buyurduñ hem kelmnda.....
Anıñn eyledim izħr-ı ni'met

Ne 'ilmim var ne a'mlim ne ħlim
Efendim kapuña geldim teh dest

Ki ben bir mcrim  'ciz fakrim
Baña fazlla it Yrabbi raħmet

Ki kesmezem midim raħmetinden
Egere seyyi'tım ok begyet

lhi Şer'-i pkn ħrmetin
amu mznibler ile zembim 'afvit

n 'ilm-i Şer'e yok Seyyid nihyet
Yeter tay it kelmnı di temmen

Çün esmā-ı Hudā ʔoksan ʔokuzdur
Mükābil dūşdü bu ʔokzan ʔokuz beyt

Der-nā't-ı sulţānu'l-enbiyā vü serdāru'l-asfiyā hābibi Muhammed Muşţafa
'aleyhisselām

Müstem'ilatün / Müstem'ilatün

Yā Resullullah eyle şefā'at

Cümle 'uşāta rüz-ı kıyāmet

Ey canlara cān ey kān-ı 'irfān

Kevnine sulţān şāh-ı risālet

Seyyid-i 'ālem mefhār-ı Ādem

Ādem seniñle buldı kerāmet

Sen Nebi idin ey zāt-ı 'āli

Ādem daği olmamışdı ʔıynet

Levlāke levlāk şānında geldi

Sensin hābībā bā'is-i ʔulkāt

Sen olmasaydın olmazdı eflāk

41b

Oldı vücūdun 'āleme rahmet

Yüzün şuyuna ʔalk oldı 'ālem

ʔalka vücūdun ki ulu ni'met

Kenz-i maḥfinin zuhūrı senden

Cüş itdi çünkim baḥr-i miḥnet

Nürîndan oldu 'âlem münevver
Buldı gönüller anıla şaffet

Ey mihr-i 'âlemsin doğduğun dem
Getürüldi külli cehlimle zulmet

Sen daği gelmezden ön ey server
Mekke ehli gördiler çok 'alâmet

Ey Habîb-i Rab sen doğduğun şeb
Çalındı 'arşda tabl-ı beşâret

Heb hürmetine olmuşken 'âlem
Çıkdın cihânda sen nice şiddet

El fakr-i fahrîdür iftihârî
Saña virilmişken kamu devlet

Mefhâr-ı cümle enbiyâsin sen
Ümmetîñ oldu hem hayru'l-ümmet

Ümmetînden olmaklığı Hakdan
Cümle peygamber diledi hâcet

Enbiyâ gerçi mazhar-ı Hakdur
Lîk sendedür heb cā-i ma'yyet

Heb tufeylindür enbiyâ hayli
Kamusı saña idi begayyet

Cüz-i 'azāmî ol Habîbullah
Hakka seniñle buldı o hîllet

Sen imām oldıñ heb mürseline
Saña kamusı oldı cemā'at

Hätimü'l-Nebî sensin ey server
Sende hatm oldı emr-i nübüvvet

'İlm ile ma'ruf hilm ile mevşuf
Oldın emîn-i sırr-ı emānet

Her bir kelāmî hikmetle memlû
Saña virildi kamu fazîlet

Cümle maḥlûkuñ 'ilmine hedvâr
Yokdur seniñ hiç 'ilmîne gâyet

'İlm-i şerî'at 'ilm-i tarîkat 42a
'İlm-i ledünnî 'ilm-i hakikat

Ḳamusı sende cem' oldı şahā
Oldı derûnuñ maḥzen-i hikmet

Şer'-i şerîfîñ Ṭahā vü Yāsîn
Seni vaşf eyler heb cümle ümmet

Nefha-i rūhu'l-kuddüsdür demin
Anıñla zinde 'âlem temāmet

Ey çeşm-i m̄zāg ey kaddi t̄ba
Sensin nihāl-i bāg-ı melāmet

Ey ruhları ḡl ey z̄lf̄ s̄nb̄l
Cem' oldı sende h̄sn ü letāfet

Zemzem leb̄nd̄r Ka'be cemāl̄n̄
'Uşşāk iderler dāim ziyāret

Cism-i latīf̄n̄ s̄yeden 'ārī
L̄k 'ālem heb s̄yende rāḫat

Berāber ebyāz olurdu p̄yān
Her ne cānible kalsān̄ 'azīmet

Beyt 'ankeb̄tu perde-dār itdi
Saña ḫabībā itdikde hicret

Destīnde ey m̄h rāmi itdi Allah
Ahdānı ol şah kıldı her rahmet

Sen gālīb oldīn̄ küffāre ol dem
Ḥak saña virdi feth ile nusret

Bir koyun ile üçyüz aşhābı
Cābir evinde itdīn̄ ziyāfet

Parmaklarından çeşmeler akdı
Andan içenler buldı sa'adet

Māhı şak itdîñ engüştüñ ile
Zî mu'cizât u kuvvet kudüret

Mu'cizâtına yok hadd u gâyet
İ'câz-ı Kur'an a'zam-ı begâyet

Gerçi göstereñ bürhân-ı satı'
Görmedi lâkin ehl-i zelâlet

Hakikatine ey fahr-i 'âlem
Taşlar ağaçlar itdi şehâdet

Hakkım inkâr eyleyen münkir **42b**
Gitdi cihânda me'bûn-ı hasret

Ol şebâ seri kim vaşfa gelmez
İtdi o şebde Hak seni da'vet

Hakkın selâmın getürdi Cibrîl
Hem bir Burak-ı ferişte sûret

Bir demde geçdiñ seb' u semâyı
Geçmedi aşlâ vakit ne sâ'at

Bir kadem ursam yanarım diyüb
Sidreden Cibrîl eyledi ruhsat

Sidreden irdiñ sen 'arşa ey dost
Kıldı gök ehli heb sâna 'izzet

Pāyīn şerābı ‘arş ile hem-ser
Anıñla buldı ‘arş-ı kürs rıf’ at

Ṭūr üzre kıldı Musā münacāt
Sen fevk-i ‘arşda idīñ hitābet

Nāsut ilinden lāhūta irdīñ
İhsanlar itdi olar bi’l-fırat

Ḳāb-ı kavseynü buldīñ o ednā
Buldīñ civār-ı ḥazrete kurbet

Ref’ oldı kesret keşf oldı vahdet
Mahv oldı firkat gitdi ğayriyet

Ḳalmanı ğayrı ‘ıyn oldı külli
Heb fenā buldı kaldı zāt-ı baht

Bāşın gözü ile rengi gördüñ
Saña maḥşuşdur ancak bu rü’yet

Ṭokşān biñ kelām söyleşdin anda
Sen Rabbiñ ile bī-harf bī-savt

Ḳıldiñ temennā ümmetiñ Ḥakdan
Oldı kelāmıñ makbül-ı ḥazret

Cümle murādīñ çün oldı ḥāşıl
‘Ālem mülke itdīñ yine ‘avdet

Ümmetlerinçün kıldın hediye
Penc-vakt-i salāvāt u farz ile sünnet

Hak saña itdüği ihsānlarından
Aşhāblarına kıldın hikāyet

Mekke kavmi ekser itdi taşdik
Taşdik idenler buldı hidāyet

Ol yār-ı garĩn [E]Bu Bekr-i şiddik 43a
Cem' oldı anda cümle şadākat

Tīb-i hāturla bezl itdi mālın
Kulluğun bildi cānına minnet

İkinci yārĩn 'Ömerü'l- Fārūk
Kārıdur anĩn dā'im 'adālet

Şol deñlü virdi şer'ine revnak
İslām anĩnla tutdı ikāmet

Hem yār-ı şālişdir saña 'Osmān
Hilm ü hayādur aña hasālet

Cāmi'ü'l Kur'an şāhibü'l-imān
Keşf ile kıldı Kur'āna hizmet

Dördüncü yārĩn şir-i Hüdādur
Hakdan virildi aña şecā'at

Ol kim ‘Alidür kadri celidür
Anda oldu tekmil emr hılâfet

Heb evliyânın ser-çeşmesidür
Ki andan bilindi sırr ʔarîkat

‘İlm-i Hüdâya sensin Medîne
Bâb-ı ‘alidür şâhib-i fütuvvet

Kimin lehmi diyü buyurdın
Vaḥdetin sırrın itdin işâret

[E]Bu Bekr u ‘Ömer ‘Osman u ‘Ali
Çâr-ı yârındur dünyâ vü ahret

Ol iki ma’sum Ḥasan Ḥüseyn
Zulmile bunlar buldı şehâdet

Rûh-ı pâkiñe her demde olsun
Bîñ bîñ selâm bîñ bîñ taḥiyyât

Daḥi evlâd u aşḥâbına hem
Heb makâm olsun ravza-yı cennet

Ṭay’ it kelâmın Seyyid ü ‘âkil
Mümkün degil çün ol zâtı medhet

Medḥ itmek anı mümkün mü maḥlûk
Senden umar ḥalk lütf ü ‘inâyet

Maḥşer yerinde ḥayret deminde
Seyyid ğarībe sen eyle şefkat

Kesmem ümīdim Ḥakdan Ḥabībim 43b
Sensin şefi'im eyle şefā'at

“Pend-nāme-i es-Seyyid eş-şeyḥ Muḥammedü'l-Bursevī eş-şehir-i Kāsızmzāde min
ḥulefā eş-şeyḥ Muḥammedü'l-Mısrī el-Ḥalveti Kaddesallahi başaru lā'li hāza
kaşidetü'n-neşāyiḥ mebniyyi 'alā mi'ete ve isnā ve şelāsün beyt-i küllhā me'ḥūd bi'l-
āyāt-ı Kur'ānū'l-mübīn ü eḥādiş-i Resūl Rabbel-ālemīn”

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün
Karındaş benden istersen̄ naşihat
Tutarsın̄ girdim birkaç vasiyyet

Her işe Besmeleyle ibtidā kıl
Sonuñda hem daḥi hamd u şenā it

Her işin̄ önü Bismillāh olursa
Bulur elbet o ḥayr ile temāmet

Daḥi hem eyle dāim isti'āze
Bunuñ ḥakkına var Kur'ānda it

Hem abdestsiz şakın gezme karındaş
Ṭuhūr ol daimā eyle ṭahāret

Vudū'-ender-vudū' nūr-ı 'alā-nūr
Didi bize ḥadisinde o ḥazret

Zünübũ yād idüb kıl tövbe her dem
Yürü ceht it irişmeden saña mevt

Salah ehlinden ayrılma ki zirā
Salāh ehlin sever ol Rabbü'l-izzet

Cemā'atle edā it penç vakti
Ki Hakdan bize rahmetdür cemā'at

Bununladur didi dīnin kıyāmı
Hadīsinde bize şāh-ı risālet

Ri'āyet kıl daħi rüz-ı şıyāma
Bulam dirseñ huzur-ı Hakka kurbet

Var ise istita'at hacc-ı beyt it
Habībullahı var eyle ziyāret

Hem ihrāc eyle mālīndan zekātīn
Ki hükm-i şer'a kıl dā'im ri'āyet

Şerī'at hāblımı sen koma elden
Hemişe rehberīn olsun şerī'at

44a

Resülün sünnetine ol müdāvim
Dilersen ger yarın andan şefā'at

Daħi hem çok şalāt eyle du'ānda
Du'ān anīn ile bulur icābet

Hem aşhâb-ı Resûli itme tefrîk
Dağı evlâdına eyle muhâbbet

Ki şâdât-ı kirâma eyle ikrâm
Yezîdiler gibi itme ihânet

Duâ' kıl hem selâtin-i mülûka
Sakın anlara zulmile itme töhmet

Tazarru' ehli ol dâ'im niyâz it
Murâdın Hakka 'arz it dile hâcet

Halâş ol nefsinin imârı senden
Yarın çekmeyesin tâ kim nedâmet

Halâş olsun eger nefsin elinden
Senindür iki 'âlemde selâmet

Eger gâlib olan dirsen bu nefse
Gıdâsın kes müdâm eyle riyâzet

Virirsen nefsinin dâ'im murâdın
Çekersin rûz-ı mahşerde hacâlet

Yüri töbe suyile nefsi pâk it
Ki tâ haşr olmayasın bî-tahâret

Yapış bir mürşid-i kâmil eline
Cinâyetden halûş ol it inâyet

Ḳamu aşḥābına tahtü'l-şecerde
Resüllullah muḥakkak virdi bey'at

Bunı inkāra yokdur çāre aşlā
Ki Kur'ān ile olmuşdur u müsbit

Gel imdi it müşābiḥden ināyet
Bize aşḥābdan oldı çünkü sünnet

Mücāhit ol hemīşe ḥak yolunda
Sakın sen virme hergiz nefse ruḥsat

Sülūk eyle ki tekmil-i nüfūs it
Budurur aña ādāb-ı tarīkat

Taḥalluk eyle ḥalkullah eyle te
Yārın çekmeyesin nār içre şiddet

Resülün ile ḥalkeyle tahalluk 44b
Çalış tākım olasın ḥas-i ümmet

Zemāyimden derūnūn eyle taḥlis
Ki olmasun yarın tebdil-i sīret

Tekebbürle ḥasedden k'ey ḥazer kıl
Ki İblīse aniñün oldı la'net

Sakın ḥodbin olub kendin beğenme
Yüri her gördüğünden iste himmet

Umūr-ı meşveretde ey karındaş
Vüşavirhüm yeter saña işāret

Senin şanub kemāli olma mağrūr
Hakkın bilsen kamu kuvvet ü kudret

Dağı kendüni öğme halk içinde
Bu ki mezmüm şıfatdur eyle nefret

Yüri zen gibi durma kendüzini
Çalış sa'y it ki kalbın bula şafvet

Libās-ı fahr ile itme tefāhūr
İdin takvā libāsın saña hil'at

Irag ol şöret ehlinden ki zīrā
Didi fahr-ı cihān eşşöhret āfet

Tevāzu'-ı meskenet bī-şek olsun
Sakın kimseye hem itme hıyānet

Velī cāhillere itme tevāzu'
'İlm ehline eyle dā'im 'izzet

Ki kibr ehli hemişe bil zelildür
Tevāzu' it bulasın tā ki rıf'at

Halim ol hilmile söyle kelāmın
Gāzüb olma çekersin sonra 'usret

Boyunca kaz kuyuyu kazarsĩn çün
Ki āhirsēn düşēsēn eyle fikret

Devrĩn yüzlü ola sevmez Hāk oları
Beşüş ol dā'ima göster beşāšet

Ne sānursān sañā ğayra ānı sān
Daħi hem kardaşını itme ğıybet

Ki ğıybet kardaşın etin yemekdür
Gel itme kardaşın lahmına rağbet

İki kimse arasına fitne bırakma
Ki ekberdür şatıldın bil bu fitrat

Gönül cem' eyleyigör itme ta'mir
Hemişe vir olara istimālat

45a

Ki şerrü'n-nās olub zılm itme hergiz
İdegöre halka ğayrile mürvet

Hem olma kiminiñ 'aybına nāzır
Var eyle kendü 'aybına nezāret

Yürü ol kendüni ıslāha meşğül
Ki ğayra bakmadan eyle kırā'at

Şakın ğor ğörme maħlūk-ı Hudānĩn
Ki mümkün olduğunca eyle ğürmet

Daḥī saḥraya itme kardaşım
Anı nehy eyledi Kur'ānda ḥazret

Delil-i Ḥakdur eşyā heb muḥakkak
Elā gör sen de gel eşyādan 'ibret

Yüri kendüñden uluya kıl ikrām
Daḥī senden geçüye eyle şefkat

Yetime şefkat it iḥsān fakire
Müdām olsun işin anlara rā'fet

Güçün yittikçe ḥalka iylik eyle
Daḥī hisābına itme eziyyet

Daḥī rahm-ı şıla it kıl ziyāret
Eger her kimle var ise karābet

Şakın kavm-ı kabilñden kesilme
Dime terk eyleyüb bu da ne şıklet

Vatan-ı cenk daḥī dilden çıkarma
Uḥubdur kāmīl imāna delālet

Daḥī çün söyleme ḥıfz it lisānñ
Sükütü kendüne var eyle 'ādet

Te'emmül eyle evvel sonra söyle
Ki pişmān olmayasın etme hiddet

Sözün az eyle öz eyle karındaş
Virir çok söylemek bil 'akla hıffet

Keşir eyle kelâmın lık halka
Budur mü'min olanlara 'alâmet

Eger Allahın imânın dürüstse
Saña lâzımdur evvel istikâmet

Hemişe müstakim ol toğru söyle
Şakın kezb ile bühtandan begâyet

Şakın hem bilmedüğün dime bildim 45b
Katı müşküldürür yanlış şehâdet

Hem ikrârında ol şâbit-kademsin
Ki bir şey' virüb sonra itme ruhsat

'Amel-i bätıl olur menn u ezâdan
Şakın ihsân idüb itme sonra minnet

Nemime eylemek olsa şifâtın
Yarın meymün olur mahşerde şüret

Dahî hamr olma kardaş
Çekersin sonra mahşerde asâret

Livâtıyla zinâdan k'ey hazer kıl
Ki nehy itdi bulardan Rabbü'l-izzet

Bu haşletden yūri kendin ḥalāş it
Ḳomaz Ādemden bu din u diyānet

Ribā mālin yer iseñ bunda yārin
Sūrürler yüzün üzere seni elbet

Uyub nefsine men' itdin zekātı
Ḳomaz yarınki günde cīfeden bet

Eger dünyā kovarsañ bil gülābın
Yakışmaz ādem olana bu ḥaşlet

Bu dünyā zıll-ı zāildür muḥakkak
İremezsın yürü var çekme zahmet

Ṭama' ehli olan bil dāim açdur
Velī ehli kanā'at tok ve rāḥat

Eger sen kenz-i lā yefnā dilersen
Ḥakkın virdiğini eyle kanā'at

Añā derler didi müslim Muḥammed
Ki anın elinden ola ḥalk selāmet

Yüzün ağ olıser iki cihānda
Vār ise sen de bu şeş-ḥasālet

Biri ḥilm ü ḥayā vü ḥalk nigü
Biri şabr u biri şükr ü şadākat

Rızāullāha ʔālibleñ karındaş
Vār it bunları kendüne bizā'at

46a

Şabūr ol hem ne gelürse Hudādan
Şakın itme varub ğayra şikāyet

Hudādan kamū hayr ile şerri
Velī şer'i sen it nefsiñe nisbet

Ataña anaña 'āk olma zinhār
Ki kādir olduğunca eyle hizmet

Daħi atāñ anañ adıyla
Sakın çağırma müzmindür bu ğāyet

Var in'am ile ihsān eyle halka
Yeter ādem olana bu kerāmet

'Alīye didiler göster kerāmet
Getürdi anlara şofrayla ni'met

Şıfat-ı Hakdurur cūd ile ihsān
Ki şeytāñı şıfatdur buhl u haset

Sehāvet ehli ol buhl itme zinhār
Caħil görmeyiserdür rüy-ı cennet

Eger dāħil olam dirseñ cennāta
Sahī ol dā'ima eyle sehāvet

Virüb nefsini mālını cinān al
Yüri Allah ile eyle ticāret

Şolar kim hak için bezl itdi vīrān
Hakkıñ didārıdur anlara ücret

Yüri şālih ‘amel kıl ahret için
Kābirde isteriseñistirāhat

Riyā vü sem’adan pāk it derūnuñ
Hulūs ile ide gör zikr ü tã’at

‘Amel niyyāba rāci’ didi Aḥmed
Gel imdi hālas ile sende niyyet

Velī kılma ne ifrāt u ne tefrīt
Heman ḥavf-ı ricāda kıl adālet

Şakın me’yus olub kesme ümīdiñ
Daḥī ümīde düşüb itme beṭālet

Şagā’irden kebā’irden berī ol
Me’āşiden muḥaşşıl ictināb it

Bugün eyleriseñ Allāha rücū’
Yüzün ağ olıser rüz-ı kıyāmet

Yeter dünyāya sa’y itdiñ soñu yok
Saña elzem olan ahretdür ahret

46b

'Ömrü vardı irişdi āhirine
Ya sende niceye dek bu řebāvet

Telef kıldın bu nakd-i 'ömrü kardaş
Hevāya harc idüb itdın sehāfet

Deriĝa hāb-ı ĝafletde yatarsın
Gözün aç niceye dek iş bu ĝaflet

Yine geldüğini fikr it cihāna
Murād-ı Hak 'ibādetdür 'ibādet

Hakkı bilmeĝe geldin sen bu mülke
Ėarındāřım yā sende kanı ĝayret

Ezelde itdüğün 'ahdı unuttun
Ki anda sāna virildi emānet

Erenler irdiler sa'y ile Hakkā
Ki sa'y it sen de gel yettikçe tākāt

řakın kalma buna mevt iĝre maħbūs
Yüzi lāhuta ir varsa liyākāt

Dilersen 'arş-ı a'lāya şu'ıdı
Keřāfetden ĝalař ol bul leřāfet

Hem olma ĝaflet ehline mükārin
Ki hergiz anlar ile itme ülfet

Hazer kıl anlarıñ şohbetlerinden
Ki mümkün olduğunca eyle' uzlet

Ki şohbet bil müesserdür karındaş
Çalışan kāmiller ile eyle şohbet

Yüri Allahı zikr ile de-mā-dem
Dañı Kur'ānı çok eyle tilāvet

Yakın olmak dilersenñ ger Hudāya
Sivādan kalbini var eyle halvet

Şolar kim gayriden pāk itdi kalbini
Olar keşdür dū 'ālemde sa'ādet

Bulan bunda bugün kalbi-selimi
İrişdi bil aña Hakdan 'ināyet

Yeter Seyyid kelāmını ile itmām
Ki pend-nāmını temām olsun di temāmet

Egerçe ihtisār maṭlub kelāmıda
Kelāmımda bulundu lik keşret

Didi lākin mükerrer fahr-i 'ālem
Ki e'd-dinü'n-naşihatü'n-naşihat

47a

Ṭutan bu Seyyidiñ pendini candān
Hidāyet ilidür taḥkik hidāyet

Eger bu pend ile olmazsan ‘āmil
Saña bu bil delāletdür delālet

Şakin nevmīd olub itme tekāsül
Virür şıdkile iste Rabbü’l-izzet

Ki zirā Hak Kerīm ü hem Rahīmdür
Hemān kıl sa’y u ceht ile ‘azīmet

Dimek benden velī tutmak seniñdür
Eger tutmaz iseñ sende kabaḥat

Sa’ādet ehliñ rüz-ı ezelde
Müyesser olıser saña bu devlet

Cemi’ işlerim cürm ü senā’at
Şefā’at yā Resullallah şefā’at

Günah deryāsına ğarkım temāmet
Şefā’at yā Resullallah şefā’at

Efendim gerçi çokdur seyyi’ātm
Velī ihsānmadur istinādım

Bi Hamdulillah saña var intisābım
Şefā’at yā Resullallah şefā’at

Niye kaḥ’ eylerüm Hakdan ümīdim
Ki sen şāh-ı cihān ola şefi’im

Egerçe mücrim ü müznib fakirim
Şefâ'at yâ Resûlallah şefâ'at

Uyub nefse kamu 'ısyânı kıldım
Dönüb tövbe kılub kapuña geldim

Heman ancak senin lütfüne kaldım
Şefâ'at yâ Resûlallah şefâ'at

Ki dur itme kapundan ben ğaribi
Yakın iden çü sensin her başiri

Kamu dertlülerin sensin tabibi
Şefâ'at yâ Resûlallah şefâ'at

Ki nûrından yarattı seni Allah
Çün oldu her sözün makbül-ı dergâh

Bu mücrim kullara rahm eyle ey şâh 47b
Şefâ'at yâ Resûlallah şefâ'at

Hudāvenda cenâbından ricamız
Yüzi suyuna 'afv eyle hatamız

Habîbin Ahmededür ilticamız
Şefâ'at yâ Resûlallah şefâ'at

İlähi enbiyanın hürmetiçün
Daği hem aşfiyanın 'izzetiçün

Huřāşā çār-yārın kurbetiçün
Şefā'at yā Resūlallah şefā'at

Bu Seyyid bendeniñ cürmüne bakma
Kamu zenbiñ bağışla odda yakma

Ġaribiñdür anı gözden bırakma
Şefā'at yā Resūlallah şefā'at

İlāhī mazharı nūr-ı cemāl it
'İnāyet eyle Yārabbim kerem it

Bizi nākıs koma ehl-i kemāl it
'İnāyet eyle şultānım kerem it

Küdūrāt tozunu sil levh-i dilden
Bizi kurtar efendim āb-ı gülden

Cemālını görevüz kamu yüzden
'İnāyet eyle Yārabbim kerem it

İlāhi küllī efnā kıl vücūdum
Riyā vü sem'adan pāk it sücūdum

Cemāl-i zāt-ı a'lā kıl şühudum
'İnāyet eyle şultānım kerem it

Hidāyet eyle Yārab dost iline
Bizi kıl 'andelib vaḥdet güline

Ki vechiñ cümle eşyāda görine
‘İnāyet eyle Yārabbim kerem it

Yol erzak bizi saña irgör ey şāh
Hidāyet kıl efendim kılma gümrāh

Ḥabībīñ ‘aşkıñı it bize hem-rāh
‘İnāyet eyle sultānım kerem it

Hüdāvendā bize feth-i tarīk it
Saña varmağa tevfiķiñ refīk it

Bizi deryā-yı gufrāna garīk it **48a**
Ġāyet eyle Yārabbim kerem it

Ki sen Allah-ı Rahmān u Rahīmsin
Keremler kānı sultān-ı ‘azīmsin

Kamūnuñ ḥāline çünküm ‘alīmsin
‘İnāyet eyle sultānım kerem it

İlāhi seyidiñ senden ricāsı
Anı ‘aşkıñıñ eyle āşināsı

İlā ey cüle maḥlūkuñ Ḥudāsı
‘İnāyet eyle Yārabbim kerem it

Yine cūş eyledi ‘ummān u ḥayret
Zuhūra geldi bu emvāc-ı keşret

Veli kenz-i hafiydi zāt-ı muṭlak
Ki bā'is oldı çün bār-ı muḥabbet

O bir deryā-yı vahdetdür kim anıñ
Ki emvācına yok hergiz nihāyet

Anıñ emvācıdur bil kamu eşyā
Ki anla budurur 'ilm-i ḥakikat

Daḥi ol bahrñ 'ilmidür ledünı
Yakın bil odurur hem 'ilm-i hikmet

Gel imdi sen de sa'y it ir o bahre
O bahre irişen buldı selāmet

O bahre lik kendünle varılmaz
Ger keder-i pır kāmilden irādet

Mürid ol kāmu terk eyle murādñ
Dün-i gün şiddıkla it anā hizmet

Çalış kim gönüne giresin anıñ
Ki tā kim eyleye ol saña himmet

Gönüldedür o bahr-i bī nihāyet
Sen afākı kezüb gel çekme zahmet

Anıñ gavvaşlarıdur heb müşābiḥ
Olara uy olarla eyle ülfet

Olardan bir nefes ayrılma zinhār
Eger var ise ger sen de liyākat

Velī ol bahre bīnde bir irişmez
Meger kim irişe Hakdan ‘ināyet

Seniñde var ise Hakkıñ ezelde 48b
Olursañ sen de elbet ehl-i karīb

Şolar kim irdi ol bahre velidür
Dü ‘ālemde olanıñdır sa’ādet

O bahre sen de gir irmek dilersen
Gel it bir dem bu Seyyid ile şohbet

Bu kenz-i mahfī sırrıñ duymağasıñ
Kıl ifnā varlığın bul Hakka vuşlat

Müstef’ilün / Müstef’ilün

El kafiye’ü’l-Se

Tutdum yüzüm dergāhına

Ey pādīşāh-ı müstefās

Eyle hidāyet rāhına

Ey pādīşāh-ı müstefās

Düşdüm bu cismin kaydına

Bağlandım ‘unsur bendine

Uydum bu nefsin

Ey pādīşāh-ı müstefās

Bend eyledi ğaflet gözüm
Leyl eyledi heb gündüzüm
Yārab saña tutdum yüzüm
Ey pādişāh-ı müstefās

Çün olmuşum nefse esīr
Hayrım kalīl şerrim keşīr
Her hālīme sensin naşīr
Ey pādişāh-ı müstefās

Koma bu esfelde ğarīb
Tākīm olam saña karīb
Vaşlīm kıl baña naşīb
Ey pādişāh-ı müstefās

Yoluñda kıl şābit-kadem
Eyle baña lutf-ı kerem
Bir mücrim-i ‘āsī kulum
Ey pādişāh-ı müstefās

Kamu işim cürm ü haṭa
Kūlli ‘ibādātım riyā
Kıl mahz-ı fazlñla ‘atā 49a
Ey pādişāh-ı müstefās

Emrini hergiz tutmadım
Nehy itdüğünden kaçmadım
Var mı günāh ben itmedim
Ey pādişāh-ı müstefās

Bir 'āciz-i dermādayim
Kılub günāh şermendeyim
Ne mürdeyim ne zindeyim
Ey pādişāh-ı müstefās

Yārabbī āciz kalmışam
Bekledigimi bulmuşam
Dönüp kapuñā gelmişem
Ey pādişāh-ı müstefās

Çapuñā geldim yā İlāh
Destim tehī rüyım siyāh
'Avnıñdürür bañā penāh
Ey pādişāh-ı müstefās

Dönem sañā yā Rabbenā
Tā lutfuñā olam sezā
Senden umar bāy-i gedā
Ey pādişāh-ı müstefās

Derd eyleyüb dilde müdām
Bunı dirim her şubḥ-ı şām
Eyle kerem ey zevi'l-en'ām
Ey pādişāh-ı müstefās

İrmezse fazlın yā aḥad
Nitsün bu Seyyid-i derd-mend
Hiç ğayriden yokdur meded
Ey pādişāh-ı müstefās

Bir katre cūdîñ irse ger
'Âşilere pesdür yeter
Heb seyi'âtı mahv ider
Ey pād-şāh-ı müstefās

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'lātün / Fā'ilün

El kafiyetü'l-Cim

Ḥasta gönülün vir ṭabīb-i ḥāzıka itdür 'ilāc 49b
Ref' ola zulmāt-ı cehlîñ keşf ola nūr-ı serāc

Ṭalib ol var rāh-ı Ḥakda ṭut elin bir kāmiliñ
Ḥizmet it sıdk ile dā'im eyle 'arz-ı ihtiyāc

Kāmile teslîm olursañ sālîkâ ez-cān u dil
Tiz bulursañ maṭlabîñ bil bunda yokdur ihticāc

İmdi gel bu gafleti ko maṭlab-ı a'lāyı bul
Yoḥsa saña ref' virmez māl u mülk taḥt u tāc

Çün fakrū edbū deyu emr itdi saña Kur'an-ı Ḥak
Ṭut Ḥakkiñ emrini sen de ko bu ḥalkı Ḥakka kaç

Görmek istersen eger sen de cemāl-i muṭlakı
Ten gözi görmez münezzehdür yürü cān gözün aç

Vech-i Âdemden göründi çün cemālîñ pertevi
Baḥr-i zātîñ 'aynıdur bil görünen bunca mevāc

Sırr-ı eşyādan ḥaber-dār olmak istersen eger
Gel gönül şehrine gir anda ma'ārif genciñ aç

Bil ki zāt-ı Hakkı irmege budur rāh-ı sedād
Ruhile nefsiñ bir it tā ideler imtizāc

Ruhile nefis imtizācından olur kalb-i dile **50a**
Toğrandan tıfl ildürirseñ izdivāc

Sen bu eṭvār üzre kıldıñ çünkü tekmiñ-i ṭarık
Hakkı ḥamd ile sülūkuñ buldı Seyyid intihāc

Ḳangı ‘āşık ‘aşkla bu yolda kılşa imtizāc
‘Aşk āña rehber yeter ğayriye kalmaz ihtiyāc

‘Aşkla ‘azm eylese ‘āşık sarāy-ı vahdete
Yolda kalur ‘ār u ‘arz u tām u teng ü taht u tāc

Hem meydür ‘āşıkıñ ‘aşk tā ezelden tā ebed
Bir nefes ayrılmāğa ‘aşkdan āña yokdur ilāc

‘Aşık iseñ ḥüsnüne gel cān u bāşın terkin ur
Bilki ol cānān ilinde cān alurlar ḥüsne bāc

Dilberin yolunda Seyyid virse cānın tañ mıdur
On sekiz bin ‘ālem içre buldı ḥüsnü çün revāç

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

El-Kafiyetü'l-Hā

Ey gönül gel rāh-ı Hakkı bulmak istersen felāh
Sıdk ile var kulluk eyle bi’l gudāt u ez-zevāh

Zulmet-i imkân içinde bağlanub kalma şakin
Ruḥuñı ir gör ‘alāya tā ki bulasın necāḥ

Rāh-ı Hakka ‘azm idersen bil saña rehber gerek
Hem daḥi yanında lāzım düşmene seyf ü silah

50b

Nefsile şeytāna uyma ‘akl-ı küllî rehber it
‘Adet eyle dāima kendüne şavm ile şalāḥ

Zikrullah ile dil-ḥānesin kılsañ münîr
Ma’rifetle tolu kalbîñ bula şadrîñ inşirāḥ

Ref idersîñ çeşm-i cānîñdan ḥicābîñ perdesin
Ḥayretinde eyleyesin sen daḥi çok çok şıyāḥ

Göresin doğmaz dolunmaz āfitābı bî-zevāl
Gicesi yok hiç anîñ cün dāima olmuş şabāḥ

Sālik irse bu makāma ḥal olur heb müşkilāt
Daḥ yanlış işleri olur anîñ küllî şahāḥ

Ger dilersen sende tālib dost iline uçmağa
Her kelāmı Seyyidîñ bil saña nürdan bir cenāḥ

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

Olmak istersen aḥî ehl-i şalāḥ

Yüri var nefsiñi eyle işlāḥ

Gel küdürat nefsi meyl-i dilden

Bulasın dü cihānda tā ki felāḥ

Ṭāhir ol eyle kalbini tathīr
Aça ‘irfān kapusını fettāh

Enbiyā zevkini bulam dīrsēñ
Seni bir kāmīle var eyle nigāh

‘Asker nefsinı kılmağa mağlūb
Eyle tevḥīd-i Ḥakkı saña silāh

Nūş idūb Hızr elinden -āab u hayat
Bulasīñ tā ebed felāh-ı necāh

İRMEĞE HÜSNI BAĞINA SEN GEL 51a

‘Andelīb-veş dūn-gūn eyle şıyāh

Dem-be-dem tā ki cānīb-i Ḥakdan
Dost Nesīmin getüre sana riyāh

Tā ki şem-i ḥakīkat ide ṭulū’
Kalmaya şem’a ḥācet olsa sabāh

Nuṭk-ı Ādemle hem-dem-i ‘İsā
Oldı bil Seyyide rūhu’l-ervāh

Fā’ilātūn / Fā’ilātūn / Fā’ilātūn / Fā’ilūn

El Kāfiyetü’l-Ḥı

Ṭālib isēñ gel dilā canla ṭut baña semāh
Hem-nişīn ol ehl-i zikrile şakın olma irāh

Ehl-i zikrĩn meclisinden bir nefes dũrr olma gel
Nũr-ı tevħĩd ile gũnlũn bula tã kim irtisãħ

Gel bu tevħidiñ eger gũnlũnde bulursa devãm
Bilki hergiz irmeyseser sırrına infisãħ

‘Aşık isenñ dost yolunda gel fedã kıl cãnĩm
Derd-i yãrile dem-ã-dem bađrĩn eyle surãħ

İrmek istersenñ eger sen de sarãy-ı vahdete
Gel berũ Seyyid bu yolda varlığın kıl insilãħ

Mefã’ilũn /Mefã’ilũn / Feũ’lũn

El Kãfiyetũ’t-dal der-vaşf-ı tevħĩd

Olursa rehnũmã bir cãna tevħĩd

İder vãsıl anı canãna tevħĩd

Sũrur heb mãsivãy-ı mũlk-i dilden

Komaz ol ħãnede bigãne tevħĩd

Hidãyet bãbınĩn miftãħĩdur bu

51b

Ĥakĩkat rãhına bũryãne tevħĩd

Bunuñla vãsıl olur matlũb tãlib

Ki rehberdũr kamũ insãna tevħĩd

Budur iħyã iden mũrde kalubı

Mũeyyed cãn olur bĩ-cãna tevħĩd

İder zılmātını kalbĩn münevver
Gönülden yol açar subhāna tevḥĩd

Bu ref' ider 'ummāsın çeşm-i cānĩn
Kim eyletür sāliki seyrāne tevḥĩd

Bunuñla kıl devā emrāz-ı kalbe
Çü şāfidür kamū 'ısyāna tevḥĩd

Budur mağlūb iden emmāre çündĩn
Ki gālibdür kamu düşmana tevḥĩd

Halāş eyler zemāmĩden derūnı
Kavli lāyık ider gufrāna tevḥĩd

Velākin māyeli tevḥĩd gerekdür
Kim irer zevk ile vicdāna tevḥĩd

Olursañ māye zikrĩn bir velĩden
Seni cezb idiser Rahmāna tevḥĩd

Eger zikrĩn iderse cāna te'sir
Çeker elbet seni Rahmāna tevḥĩd

Eger bildiklerini terk idersen
İrişdirür seni 'irfāna tevḥĩd

Şu kim lā ile mahv itse vücūdı
İrer illā ile imāna tevḥĩd

İder taklîdîni taḥkîke tebdîl
Oluşdurır anı ihsāna tevḥîd

Vücûdı kaṭresin maḥv itse ‘āşık
Anı ğark idiser ‘ummāna tevḥîd

‘Aceb midür buña cān virse Seyyid
Ki vaşl itdi anı canāna tevḥîd

Mef’ulü / Fā’ilātün / Mef’ulü / Fā’ilātün
Ey evvel ü āḥiri ma’mūr olan Muḥammed
Ey zāhir ü bātını pür-nūr olan Muḥammed

Ey cismi kalbi rūhı şāfi vü hem mutahhār 52a
İsmi ḥüdāvendile meşṭūr olan Muḥammed

Tāhā vü Yāsīn ile memdāḥ u hem mūkerrem
Tevrāt ü İncil içre mezkūr olan Muḥammed

Sünnet ü āyātile ma’rūf hem mü’eyyed
Şer’-i risāletle meşḥūr olan Muḥammed

Ḥükmüne maḥkūm kılan ins ile cinni kamu
Her ümerā emrine me’mūr olan Muḥammed

Mūsa müracātını Tūr üzre kılurdu çün
Pāyine ‘arş -i berrīn Tūr olan Muḥammed

Ey ḥul’at-i levlāki eknine giymiş ezel
Ey dünyā libāsından ‘avr olan Muḥammed

El fakr-i fahri diyüb fakrile fahr eyleyen
Ey kamu hâlde şâkir-i meşkür olan Muḥammed

Dünyâda çok ağlayub ey az gülen Muştafâ
Ey 'ukbâda hurrem-i mesrûr olan Muḥammed

Ḳamu şalâhiyete akreb u karb-ı karîb
Heb fesad-ı endişeden dūr olan Muḥammed

Ey her kelâmı şâdik-ı dürr ü bahr-i ḥakâyık
Ol ḥakikat gencine gencür olan Muḥammed 52b

Ey Tenriniñ ḥabîbi kamu derde tabîbi
Her ḥastanîñ rencine rencür olan Muḥammed

Cümle 'isyân ehliniñ ümidi ve şefi'i
Dostları şâd u düşmeni mefhûr olan Muḥammed

Gel bu Seyyid-i mücrime lütfünle eyle şefkat
Ey cümle halka nâşır u mansûr olan Muḥammed

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
Ṭâlibâ gel Ḥakka eyle inkiyâd
Kim olasın bu cihânda ber murâd

'Akl-ı rûḥuñ rehber eyle kıl sükün
Nefs ü şeytâna uyub etme fesâd

Ḥakkı añla mâge sa'y eyle yûri
Nefsini bil Rabbîne bul ittihâd

Bîşe kıl dâim tevâzu' meskenet
'İlm-i a'mâline kılma istinâd

Ġayri kişi ilmiñ idinme senet
Nef' virmez evvel sana yevmü'l-uban

Men 'arefle mârembit remzini
Añlayıgör kim budur rāh Seyyidā

Enfes ü afākı bil 'ār eyleme
Tā bilesin ne dūrür mebde me'ād

Cümleden eşyāya Hakdur çün yakīn
Añla Hak kimdür veya kimdür 'abād

Şāh-ı 'aşka bende ol var şiddikle
Duyasın bu ma'nī ey pāk-i nihād

'İlm-i ğaybālıĝıñ esrārīñ Hudā
'Ārifīñ kalbine yazdı bī-midād

Geh celālūñe cemāl ile alā
'Ārife kılur tecellī bī-a'dād

'Ārif-i billāh olan ehl-i kemāl
Hāşā Allah kim elā bātıl fu'ād

'Ārif-i billāh nūr-ı Hakla
Gördi lākin zāhir itmez i'timād

53a

Zāhid inkārdan gel fāriğ ol
Ḥak olmazdan öñ eyle ictihād

‘Arifñ ‘ilmñ reşk eyler melek
Kibirle sen ‘ilme İblis tek ‘inād

Kim tekebbür eylese olur zelil
Olıser āhir helāk çün kavm-i ‘ad

Ḥāşılı insān-ı kāmil Seyyidā
Raḥmet-ı yezdāndur beyne’l- ibād

Fāilātün / Fāilātün / Fāilün

Kurbān olsun cānım seniñ yoluna
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
Şefkatinden bir nazar kıl kuluna
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

Ḥabībisin Ḥakkñ sen ey zāt-ı pāk
Ḥak buyurdu seniñ şāniñda levlāk
Eger sen olmasan olmazdı eflāk
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

Pādişāhā sen keremler kānısın
Hem şefā’at baḥriniñ ‘ummānısın
Cümle yaradılmışñ sultānısın
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

Enbiyālar cümle saña uydular
Ümmetiñ olmağı ricā kıldılar

Hakkĩn rızāsını sende buldılar
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Sen Hak Peygambersin yokdur gümānım
Saña cān u gönüldendür imānım
Fedā olsun seniñ yoluna cānım
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Ol seniñ mutahhār ravzana varsam
Eşiğĩn hākine yüzümi sürsem
Naşīb olsa nūr cemālĩn görsem
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Saña 'āşık olan mü'minler olmaz
Yārın anda çarnu oduna yanmaz
Seni inkār iden ebedĩ gülmez
Adı güzel kendi güzel Muhammed

53b

'Āşık Seyyid dā'imā ister seni
Kerem kıl kapuñdan red itme anı
Seniñ meddāhıñdur o dün-i günü
Adı güzel kendi güzel Muhammed

Fā'ilātũn / Fā'ilātũn / Fā'ilātũn / Fā'ilũn

El Kāfiyetũ'l- Zal

Kādir ü hallāk niçün saña senden el iyāz
Çünkü sensin cümle mahlūka mu'in-i müste'āz

Derd seniñ dermān seniñ dertlü seniñdür şübhe yok
Dertlü kullarına Yārabbi yine sensin melāz

Añladub cem'ile farkı kıl bezm-i meşhūdumuz
Tāki cem'u'l-cem' cem'inden bulavüz iltizāz

Zevk-i külll pādişāhım dü cihānda oldürür
Kim bize tevḥidīn ola tā kamu ḥalde mu'āz

Gel bu Seyyid-i derd-mendi itme hecrinle ğarīb
İrgürüb tevḥid-i ḥarfe cān u gönülden eyle şāz

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Feülün

El Kāfiyetü'l-Rā

Eyā şultān ki nāmīn Muştafādur
Salāt itmek saña her dem revādur

Seniñ nūrīnla bulmuşdur zuhūrı
Vücūdīn mażharı tām Hudādur

Cemi' kā'inātīn meydānısın
Tufeylīn ḥayl u cem'-i enbiyādur

Seniñle buldılar cümle kemāli **54a**
Şolar kim kāmilin ü evliyādur

Du 'ālem nur u cihanla münevver
Şaçın velleyl yañağın vedduhādur

Alur şems u kamer nūrı yüzünden
Münevver ḥal'atīn bedrū'r-recādur

Cemālĩn sũret-i seb'ũl mesānĩ
Adĩn Yāsĩn Őerĩf alnĩn Tāhādur

Lĩk zemzem cemālĩn Kā'betullah
Tavāf idenler anı mũctebādur

Ĥatt u mũŐkĩn ũ ruhsārĩn beyānı
Ki e'r-Rahmān 'alel'arş-ı istivādur

Senĩn enfās-ı kudsĩyyeñ ŧabĩbā
Ķamũ derde devā sadra Őifādur

İŐāretle iki Şak itdĩn māhi
Mũbārek barmağĩn mu'ciz nũmādur

Ki sen sultān-ı māzāğũ'l-baŐarsĩn
Bize ħāk-i reyĩn kehl-i cilādur

Ki subĥānellezĩ Esrā 'urũcuñ
Saña makŐad cenāb-ı kibriyādur

Egerĥi rehber oldu saña Cibrĩl
Aña menzĩl ĥũ sidretũ'l-mũntehādur

Sen irdĩn kāb-ı kavseyñ ne habĩba
Makāmĩn olsa o edna sezādur

Ne ĥaddimdũr seni medh eyleyim ben
Ki meddāhĩn senĩn Rabbũ'l-a'lādur

Benim ne var efendim saña lâyıık
Heman ancak tazarru'la recâdur

Benim eksikliğıme bakmaz ol şah
Kavlim yoluna cânım fedâdur

Ḥudânın rahmetidür kamu halka
İşi müzniblere dâim 'ağâdur

Şefi' oldur yârın cümle 'uşâta
Ki zirâ şâhib-i tâc u livâdur

Ki evvel yâr anâ [E]bû Bekr-i Şiddîk
Kamu aşhâb-ı şiddîka pîşvâdur

'Ömerdür yâr-ı şâni o Resûle
'Adâlet ehline çün muktedâdur

Üçüncü yârı 'Osman İbn-i 'Affân 54b
Ki zinnüreyn ü hem 'ilm-i hayâdur

Kerâmet menba'ı kân-ı sehâvet
Ki çâr-yâr 'Aliyyü'l-Murtazâdur

Ne mümkündür anı vaşf eylemek çün
Anın vaşşâfi fâhr-i enbiyâdur

Hasandur halk ile vâsıl Ḥüdâya
Ki zâtından anın kadri 'alâdur

Hüseyndür nār-ı çeşm şir-i Yezdān
Ser-efrāz-ı şehīd-i Kerbelādur

Bulardur nūr-ı 'ıyn ehl-i sünnet
Ki isbāta Resūl-i Kibriyādur

Mehebb olan bulara cān u dilden
Seniñle rüz-ı mahşer āşinādur

İhānet eyleyen Āl-i Resūle
O etbā'-ı yezīd bed-likādur

Selāt ile selām ü hem taḥiyyat
Muṭahhar rūhuna şubh u mesādur

Dahī aşhāb u āline kim anlar
Ṭarīk-ı mustakīm üzre hedādur

Şefā'at kıl bu Seyyid-i derd-mende
Kaṭuṇa müntesib muḥlis gedādur

Cihānda sevdiğim bir meh-i perīdür
Ne deñlü vaşf ider isem berīdür

Bulunmaz mişli anñ dü cihānda
Ki anñ hūr ey cennāt çākiridür

Yüzi gül ḥattı sūnbül zülfi şebbo
Lebi zezem dehānı kevşeridür

Anĩ misk ü hattın ebru-yı hãli
Mutarrı kãkũli hem ‘anberidũr

Mũnevver eyleyen iki cihãnı
O maħbũbĩn yũziniĩn enveridũr

Yazılmış vechine subhu’l-mesãnĩ
Ki ol zãt u řafãnĩn maźharidur

Anĩ cũmle durur bãr-ı kelãmı
Ma’rifetle mũlemma’ řekkeridũr

Bizi maħbũb sever dirlerse Ĥakdan 55a
Bize bu sũnnet-i Peygamberidũr

Bize vãcib anı sevmek ezelden
şu kim sevmez anı Ĥakdan geridũr

Bugũn her kim o maħbũbĩ severse
Sekiz cennet yãrın anĩ yeridũr

O maħbũbĩ kişi sevmez mi cãnã
Ki cũmle ĥũblarĩn ol ezheridũr

Heman birin degil anı sevinci
Cihãn ĥalkı aĩna heb mũřteridũr

Ĥamũ ‘ãlem aĩna ‘ãřık temãmet
Ĥamũ şehler anĩn ‘abd-ı deridũr

Bizim sevdiğimiz maḥbūb-ı ma'nī
Bu ḥalkın sevdiğini deridür

Cemi' enbiyā vü evliyā heb
Muhakkak bilki ma'ni dilberidür

Şeh-i ḥübānMuḥammed Muştafadur
Kamū maḥbūbların bu serveridür

Daḥī ser-çeşme-i ḥübānı 'Alidür
Bu cümle evliyā ser-'askeridür

Bu yolda cān u baş viren erenler
Éamā 'āşıkların ser-defteridür

Eger Mecnūn eger Mansur u Şeydā
Bular erbāb-ı 'āşkın nām-ı feridür

Eger münkir iderse 'āşkı inkār
'Aceb itme ki kalbi mermeridür

Bu 'aşkı añlamaz zehriyle zāhir
Şolar añlar ki ehlullah eridür

Egerçe zūhd ü takvāda güzeldür
Makām-ı 'aşk kamādan ileridür

Ki 'aşkdur cümle mevcūduñ esāsı
Bu kamū enbiyānın rehberidür

Bu 'aşka āşinā olan ezelde
Dü 'ālem halkıñ ol bihterīdür

Bunuñla kaṭ' olur menzil merātib
Muḥabbet 'aşk erinin şehirīdür

Muḥabbetten ḥaberdār olmayan ḥar
Ḳamū ḥayvānlarıñ ol enkerīdür

Bu lezzetden şolar kim oldu maḥrūm 55b
Olar beyhūde gezer serserīdür

Bu 'aşkı bilmeyen iki cihānda
Ḳamū maḥlūkuñ anlar ebterīdür

Ma'ārif sözlerin añlar mı nādān
Bu zī-kıymet-i Ḥakkıñ gevherīdür

Ne bilsün der ki behāsın
Anı şunlar bilür kim cevherīdür

Yeter Seyyid bu sözü itme ifşā
Bu sırrullah iṇerden iṇerīdür

Ne mümkün vaşf o maḥbūbi gümāhı
Bu maḥlūkuñ o vaşfindan berīdür

Anı vassāf olan çokdur cihānda
Ḳamusıñ bu Seyyid kemterīdür

Ḳamū şehler mülâzım kulluğunda
Bu Seyyid daḥi ‘abd-i aḥkeridür

Ḳavli kurbānidür ‘ālem o şahīn
Bu Seyyid ‘abd-ı muhlis kanberidür

Sözüm budur muḥassıl evvel āḥir
Ki sevdiğim yine ol mah-peridür

Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün

Kelām-ı ehl-i ‘irfāna zevi’l-irfān olan añlar
Anı sen şanma kim cāhil ü nādān olan añlar

Ne bilsün billür-ı elmāsla billur ki hem renkdür
Ki kadr-i gevheri ancak yine şarrāf olan añlar

Bu ‘ilm-i sırr-ı esmādur melekler bunda ‘ācizdür
Rumüz-ı ‘ilme’l-esmāyı bil insān olan añlar

Bu ‘ilm-i men ledünnide hezārān Mūsa ḥayrandur
Hemān ancak bu ‘ilm-i Hızırla Lokmān olan añlar

Ne deñlü ‘ālem ü fāzıl bu ilm ü ilāhīde ebkemdür
Dilā bu Mantiku’t-Tayrı Süleymān-ı zamān añlar

56a

Nice añlar katre-i nāçiz bu bahri bī-nihāyetdür
Vücūdı katresin kim maḥv idüb ‘ummān olan añlar

Yüri zāhid bu ‘ilmi añlamazsın rızık-ı řā’atle
Bunu kalbi şafā bulmuş gürüh-ı şofiyān olan añlar

Saña bu zühdile takvā hicāb-ender-hicāb olmuş
Bunı şol ‘āşık-ı zāt vāsıl-ı cānān olan añlar

Egerçi zühd ü takvāda güzeldür ehline ammā
Bunı cām-ı muḥabbetle ebed-mestān olan añlar

Bu yolda biter vebālin şaklıyan pervāne nākışdur
Bunı cān terk idüb serden geçüb merdān olan añlar

Ḳalursa zerre varlıktan irilmez vuşlat-ı yāre
Bu varlıktan bi-küllī şoyınub ‘uryān olan añlar

Muḥaşşıl sözlerin ilhām-ı ḥakdur şübhesiz Seyyid
Velākin ehl-i ikrār kāmīlū’l-īmān olan añlar

Mefülū / Fāilātū / Mefāilū / Fāilūn

Hecrīn gamıyla iderem dün-gün āh u zār
Vaşlīn demine irmeğe var gāyet intizār

56b

Bir cān ise eger vuşlatınīn kıymeti şehā
Yoluña fedā pādişāhım cān-şad hezār

Ber-dār olursa zülfüne ‘uşşāk ‘aceb degil
Menşūr dāra varmağla eyler iftiḥār

Ger kaḥr u lutf her ne gelür birdür ‘āşıka
Cān u dil ile ‘āşık anı kılur ihtiyār

Gel ‘āşık iseñ bal u berk nār-ı ‘aşka yāk
Pervāne kamu yanmağla buldı i’tibār

'Aşk hastesiniñ inlediği Hakla niyāz
Zirā ki bu 'aşk derdine ğayr idemez timār

Kurtları gayrīden ol irdi menzile
'Aşk hakkıyla bunlara bugün her kim oldu yār

'Aşk ehline aşkıñdur ezel mūnis ü enīs
'Aşkıñ yetiřüb āña hemān yār u ğam-ġūsār

Bu 'aşkla gel yār ola gör bulasın hayāt
'Aşkla kamu zindedür 'ālemde her ne var

Vechine eger 'āşık iseñ 'ār u 'arza bırak
'Aşkla içre saña oldu şahāb bu nāmus u 'ār

'İzzet dileme 'āşık iseñ dā'im ol hakīr 57a
Döşe yüzüñi yerlere hem eyle i'tizār

Maħbūb-ı seviřinden bizi men' itme zāhidā
Rūz-ı ezeli bize virilmiřdür iř bu kār

Cānla saña 'āşık olan cümleden geçer
Seyyid yoluna vārımı heb eyledi niřār

'Aşıklarımı vařlıñla eyler ber murād
Yārab kerem-i lūtfūñle māni' seniñ ne var

Fā'ilātūn / Fā'ilātūn Fā'ilātūn / Fā'ilūn
Ey Resūl-i kibriyā ey pādiřāh-ı bahr ü ber
On sekiz biñ 'āleme hūkmūñ revāndur ser-te-ser

Hılkat-i kevnine bā'ış kim vücūduñdur senĩñ
Bunu bize remzile levlāk virmişdür haber

Nūr-ı vechĩnden yaradıldı cemĩ'-i kâ'ināt
Dostluğuna halk olundu encüm ü şems ü kamer

Cümle eşyā zulmet içre kalur idi bĩ-gümān
Virmeseydi kamu eşyāya vücūduñ nūr-ı fer

Heb vücūduñ pertevindendür bu eşyāda niżām
Asiyāb-ı çarḥ dā'im āb-ı rüyuñla döner

Künt-i kenzĩñ maḥzenisin li me'allah maḥremi
Heb kelāmĩñ vahy-i Hakdur her biri yektā döner

57b

Evvelin ü ahiriniñ 'ilmi sendendür şehā
Sen kamūyı cāmi' oldĩñ ğayriler saña nefer

Sen sa'ādetle kadem başdıkda bu mülke hemān
Ṭāk-ı kesri lāt-ı 'uzzā oldılar zĩr ü zeber

Cālınub ṭabl-ı beşāret ṭoldı 'ālem ğulgule
Lākin işitmedi ašlā anı hergiz kūr u ger

Rükñ-i rekne Kā'beniñ virdi selām itdi nidā
Kim vücūda geldi bu şeb ḥatem ü ḥayr u beşer

Enbiyā vü mürseliniñ şāh-ı 'ālī şānisın
Cümleniñ ser-'askeri sensiñ baña anların ger

Şānına didi “elem neşrāh” Cenāb-ı Kibriyā
Ol sebebden kalemdi aşla derūnunda keder

Sen o maḥbūb-ı ḥudāvendi güzinsīn kim senīn
Gelmedi gelmeyiser meşlek cihāne ey peser

Alın Tāhā kaddi tūbā kaşları nun ve’l-kalem
Ey rūḥu gül şacı sūnbül çeşmi māzāgu’l-başār

Ḥayli demdür görmedi nūr-ı cemālīn ḥaste dil
N’ola bir kez vechiñi arz eylesen vakt-i seḥer

Saña ‘ālem bende vü sen ‘āleme sultānsın **58a**
Yaradılmış saña ‘āşık cümle ey nūr-ı başār

Server-i intimās-ı kudsīnle ‘ālem zindedür
Dem-ā-dem feyzīn nesīmi kalb-i ‘uşşāka eser

Makşadı kevneyn iken fakr u fahrīdür didiñ
Ümmeti olmak dilersen fakrdan kalma hazer

Küllī vārīn Ḥak yolunda virdiñ itmediñ dirīg
Bir idi zīrā yanında toprağıyla sīm ü zer

Eylediñ taht risāletde yigirmi üç yıl karār
Vaḥī ile ilhām ile virdiñ bize ḥimmetden ḥaber

Enbiyā oldu tuḥeyliñ ey şeh melek-i yakīn
Kamū bizdendür kapuñda ey emīr-i mu’teber

Dāimā olsun muzaffer dīn-i Hak tutsun kıyām
Eksik olmasun başından düşmanın tīg ü teber

Yerde gökde her ne var furkandır gider serveri
Bir işāretle anıñcün eylediñ şakku'l-kamer

Ol nübüvvet şıdkına bürhān için geldi dile
Şāhid oldu saña hayvān ü nebātat ü hacet

Seni a'dān üzre menşūr eyledi ol pādīşāh
Bir avuç hākile buldın bunca küffāra zafer 58b

Serverā parmaklarından akıdub āb-ı revān
Hakkıñı inkār iden a'dāna gösterdın hüner

Seniñ hārādañ zülāl itse zuhūr itme 'aceb
Yā 'acebmi nahı-ı huşkdan virse envā'-ı semer

ni taşdık eyledi eşcār-ı ahcār u türāb
İtmedi ol kalbi taşdan katı [E]bū Cehle eşer

Dīnini taşdık idenler buldılar kurb-ı visāl
Hakkıñı inkār idenleriñ yeri nār-ı sakar

Mu'cizātına nihāyet yokdur ey mesrūr seniñ
Mu'cizātıñ a'zāmı işbāt için Kur'ān yeter

Ol şeb-eşer āna da'vet eyledi Rabbiñ seni
Kıldın ol demde icābet eylediñ 'azm-i sefer

Geçüben sub'-ı semavâtı irişdîñ sidreye
Heb gök ehli saña ikrâm kıldılar ey nâm-der

Būd u nebūd diyüben Cebrâil itdîñ de rücü'
'Aşkla seni cân u başîñ terk idüb kıldîñ güzer

Ḳab-ı kavseyn o ednâdan geçüb oldîñ revân
Zât-ı bahta vâsıl oldîñ kalmadı senden eşer

Vuşlat-ı hazret olubdur müntehâ mi'râcına 59a
Geçü ben cümle hicâbı sen gilme' bâ bi'l-başar

Len terâni geldi Musâya hitâb-ı müstetâb
Leyletü'l-isrâda dîdâr oldı saña mâ-ḥazer

Yâ Resûlullah şefâ'at kıl kamu mücrimlere
Çünkü sensin rûz-ı maḥşer şâhib-i tâc u kemer

Ehl-i cürmüñ ḥâli düşvâr olıser rûz-ı cezâ
Anlara lütf ü 'inâyet irişe senden meger

Baḥr-i cüduñ katresi 'âsilere pesdir veli
Şefkatinden eylesen ger anlara bir kez nazar

Ser şefâ'at kılasın müzniblere ey şâh-ı din
Ol zemân kim ehl-i maḥşer diyeler ayne'l-mefer

Çâr-ı yârîñ ol Ebu Bekr ü 'Ömer 'Osman 'Ali
'İlm-i Ḥakka sen Medînesin 'Alidür aña der

Cümle aşhâb-ı şafâ şıdkile ey fahr-i cihân
Her birisi yoluna bezl eyledi cân ile ser

Ol imâmeyn-i himâmeyn kim Hasan ile Hüseyin
Bunlara kıldı ihânet ol Yezîd harâbın har

Bu iki şehzâdeler zulmile itdi ol şehîd
Kılmadı hergiz hayâ ceddinden itmedi hazer

59b

Bir içim su istersen men' eylemez hâşâ Yehûd
Oldı ol mel'unlar kavm-i Yahûdiden beter

Anlara olan meşâib dil ile olmaz edâ
Ol iki mazlûma zâlimler neler itdi neler

Lâ'netullâhi 'aleyhim di ânâ etbâ'ına
Zirâ yokdur 'âlem içre dahî anlardan eser

Hâricîdür sevmeyen evlâdını Peygamberin
Şol ki mü'mindür hakikat âl u evlâdın sever

Gel yeter Seyyid şalât it rûhuna ol Hazretin
Sad vürüd ile selâm şad taḥiyyât u gurur

Olsun âline dahî evlâdına aşhâbına
Tâbi'in enşârına hem vire cennetde mefer

Bilürim haddim degildür anı medḥ itmek benim
İhtiyârım selb olub nazm eyledim birkaç güher

Ol ki meddāhı ola anıñ Cenāb-ı kibriyā
Bes nice mürkün anı medh ide ‘aciz beşer

Mürkün olmaz anı medh itmek anıñ meddāhı Hak
İmdi Seyyid haddini bil kıl kelāmıñ muhtasar

Seyyidiñ cürm ü günāhı mahv olur kalmaz eşer 60a
Sen şefi’im şefkatinden bir nigāh itsiñ eger

Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün
Cihānıñ aşlı vü fer’i hakikat bil ki Ādemdür
Mesihe feyz olan hakdan hemān Ādemdeki demdür

Kemālāt-ı İlāhiye ki mir’āt-ı mücellādur
Veli insān-ı kāmil bil künüz-ı hisse mahremdür

Hüdā var itmeyüb yokdan kerāmet virdi insāna
Ki ta’lim itdi esmāyı okursuñ ism-i a’zamdür

Kim oydu Ādemi ‘aşka o bildi remz-i esmāyı
Odur ‘allāmesi ‘asrıñ ki ikrā tenden a’lemdür

Şakın ‘allāme-yi ‘asrım deyü laf urma gel vā’iz
Nice yüz biñ seniñ gibi ilmullahda ebkemdür

Hakkın maḥlūkuna hergiz hakāretle nazār itme
Özüñ a’la görüb dime şakın bu gayriye kemdür

Başarsıñ diyü nefsiñi Süleymān-ı zemān oldıñ
Vücūduñ mülküñi aldıñ eliñde mühr-i hātemdür

Ser-ā-ser dürr-i cevherle ʔoludur ‘ārifīn kalbi
Egerçi şūretā bir katredür ma’nide bil yemdür

‘İmāret eyle dil mülkin bugün ‘aşk-ı ilāhiyle
Yıkılmaz tā ebed Seyyid binā-yı ‘aşk-ı muhkemdür 60b

Bugün aşkile yār olmak ne ni’metdür ne ni’metdür
Cenāb-ı hazreti bulmak ne devlet ne sa’ādetdür

Varub bir mürşide uymak dün-gün hizmetin kılmak
Yolunda hāk-i pāy olmak ne ‘izzetdür ne izzetdür

Nebiler aşrına gitmek fenā-ı külliye yetmek
Varub fakrile fahr itmek ne devletdür ne devletdür

Sözüm gūş it gel ey dānā diyem tā saña bir ma’nā
Kılurşāñ varlığın ifnā şühūdün dāim ol zātdur

Vücūdün külli mahv olsa hicāblar cümle ref’ olsa
Cemāl-i nūrī keşf olsa ne rü’yetdür ne rü’yetdür

Gel imdi gayriyi cānā gönülden sever koma aşlā
Kılurşāñ dostla tenhā ne vahdetdür ne vahdetdür

Bu vahdet bahrına talsan fenā-ender-fenā bulsan
Ki mahv-ı mahz-ı zāt olsan ne kurbetdür ne kurbetdür

Bu zevki bulmaga sende var ol bir kāmile bende
Kalursan mā ile mende ne zilletdür ne zilletdür

Var uy bir mürşid-i ‘aşka ulaşırsın seni Hakkā
İrseñ sen de bu zevke ne ‘işretdür ne işretdür

Meşāyihden gel al telkīn ki tā kalbīñ bula temkīn
Seni men’ eyleyen lākin bu ğafletdür bu ğafletdür

61a

Yüri bu ğafleti sen ko gönülden māsivāyı yu
Bu vaħdetden alursañ bu ne lezzetdür ne lezzetdür

Nidem ol zāhid-i nā-sāz bizimle olmadı hem-rāz
Ki zāhid-i ‘āşika uymaz ne hikmetdür ne hikmetdür

Gel ey ‘uşşāka uy ey yār kamu varını kıl isār
Kābul iderse ger Ğaffār zī luṭf-ı zī ‘ināyetdür

Var ‘ārif şoħbetiñ iste kim anda sāğ olur haste
Seni vaşl eyleyen dostā o soħbetdür o soħbetdür

Bil anlarla olan soħbet hakikatde odur cennet
O yerde münkir-i nekbet ne şikletdür ne şikletdür

Olarıñ gönülüne sübhān tecelliler kılur her ān
Olarıñ şoħbeti ey cān ki cennet içre cennetdür

İrem dirseñ sen anlara şakın meyl itme āgyāra
Saña bu yolda sermāye şadākatdür şadākatdür

Bu kesbile degil muṭlak degil bu herkese elyak
Kula Hakkādan hemān ancak hidāyetdür hidāyetdür

Sorarsañ Seyyidiñ hālîñ diyem gel saña icmālîñ
Anîñ güyâ kılan dilîñ pîrîñ itdüği himmetdür

61b

O dilden ğayriye sordı hakikat sırrına irdi
Kamu kendi hemân şimdi gönül dostla Halvetdür

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Dost yolunda cān viren cānān bulur
Kāt' iden zünnārını îmān bulur

Derdine em isteyen 'āşık hemān
Derd-i 'aşkı derdine dermān bulur

Kalbini pāk eyleyenler ğayriden
Dostu dā'im sırrına mihmān bulur

Benliğini terk iden dildārını
Her nefesde bî-ibn bî-ān bulur

Kim vücūdı katresin mahv eylese
Katre içre bahr-i bî-pāyān bulur

'Aşkla talan bu vahdet bahrine
Kasriyemde dürrile mercān bulur

Men 'arefe sırrına vākıf olan er
Nefsîñ añlar Rabbine 'irfān bulur

Bulmak istersen Hakkı cān terkin ur
Canlular bulmaz anı bî cān bulur

Kimki cānından geçerse Seyyidā 62a
Bil anı her ān bulur her ān bulur

Līk şanma anı her insān bulur
Bilki ancak zümre-i merdān bulur

Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilūn
Kim bu fāni dünyādan mihr umar dīvānedür
Bunuñ ile bār olan Hakkile bigānedür

Aç gözūñ bak aḫī gör milketim dünbitleri
Mülki gūristān olub kabri ḫalvet ḫānedür

Heb senden ön gelenler 'āleme hükm idenler
Şimdi dillerde adı hemān bir efsānedür

Bir iki gün yüzine ḫande idüb bakdıḡı
Ma'nī yüzünde gözet kaşdı baş u cānadür

Her ne ki saña virir yine eliñden alur
Her neki ma'mūr ider şon ucı virānedür

Bir kefendür sermāye ger şāh ger gedādur
Bunuñla maḡrūr olan Mecnūn degil ya nedür

Seyyid eger merd iseñ dil virme bu fāniye
Buña gönül virmeyen bil kati merdānedür

Müstef' ilātün/ Müstef' ilātün

Mürşid-i kāmīl 'āleme cāndur

'Aşıkñ cāmı añā kurbāndur

Ḳalbi Beytullah gönü 'Arşullah

62b

Sırr-ı Kenzullah genci nihāndur

Benliğñ itmiş birliğe yetmiş

Bil anñ zātı zāt-ı Rahmāndur

Gark-ı bahr-i zāt mecmu'ü-l şıfāt

Gel yevm-i hū bil añā şāndur

Ḳutb-ı cihāndur hükümü revāndur

Emrine 'ālem cümle fermāndur

Zāhiri ma'mur bāḡını pūr-nñ:

'İlm-i ledünde bahr-i 'ummāndur

Cümleī 'ādāt mahz-ı kerāmāt

Ḳamu evşāfi vaşf-ı Kur'āndur

Nideyim cānā göremez a'mā

Bīnā olara günden 'ıyāndur

Kim anı gördi maksūdı buldı

Görmeyen anı ehl-i tuğyāndur

Añā kim irdi nefsinı bildi

Rabbını buldı ehl-i 'irfāndur

Vārımı terk it ‘aşkıını berk it
Kim anıñ ‘aşkı kāmīl imāndur

‘Akıl añā irmez ol ‘akla şıǵmaz
‘Akıl ehli bunda kamu seyrāndur

Seyyid sözi kes bu deñlü çün bes
Göremez herkes gizli sultāndur

Ayīne-i cān ‘ārif olandur
Kıble-i cānān ‘ārif olandur

Kāmīl ü agāh makbul-ı dergāh
Ālem-i billāh ‘ārif olandur

Mazharı rahmān mahzeni ‘irfān
Kevneyne sultān ‘ārif olandur

Mir’āt-i sübhān insandur ey cān
Maksūd-ı cihān ‘ārif olandur

Nizām-ı ‘ālem ādemdür ādem
Esrāra mahzen ‘ārif olandur

Her ‘ilme ‘ālim nefsine zālim
Hakkile dā’im ‘ārif olandur

Taht-ı kībābı lā-ya’rif ğayri
Bu gözden mahfi ‘ārif olandur

63a

Görmeğe anı kanı göz kanı
Sūrete fānī ‘ārif olandur

Bī-nişān şānı menledün kāmı
‘Ālemin cānı ‘ārif olandur

Muşafā halket ‘āleme rahmet
Maḥbūb-ı Hazret ‘ārif olandur

Bu Seyyid ‘āşık yolunda şādık
Her medhe lāyık ‘ārif olandur

Nefsini bilen ‘ārif olandur
Rabbini bulan ‘ārif olandur

Ḥakka kul olan ‘ibādet kılan
Makşūda iren ‘ārif olandur

Ölmeden ölen hesabın gören
Cevābın viren ‘ārif olandur

Sırātı geçen cennāti açan
Kevşeri için ‘ārif olandur

‘Adn içre giden cemāli gören
Vişāle iren ‘ārif olandur

Seyyide uyan varlığın koyan
Remzini duyan ‘ārif olandur

Müstef'ilün / Müstef'ilün

Halk içre biz äyineyüz

Her kim bakar bir ān görür

Heb görinen kendi yüzi

Kim yahşi kim yaman görür

Mir'at idübdür bizi Hāk

İnsāna Hāk göziyle bak

Toğrı bakan kāmillere

Heb hilkati Kur'ān görür

Gör cāhil-i nādanları

İnkār idüb örter Hakkı

'Ālim olan 'āriflerĩn

Her bir kelāmın bürhān görür

Hakka ikrār iden kişi

63b

İhlāş olur dāim işi

Münker-i evliyā olan

Dānaları nādān görür

Şunlar i kabil zāt olur

Eşyā āna mir'āt olur

Āyinesin şāf eyleyen

Herkesi mā-tābān görür

Bu keşretĩn emvācĩn

Ol vahdete ir görmeyen

Hergiz temāma irmedi

Heb gördüğün nokşan görür

Şunlar ki ikrār ehlidür
Envār-ı esrār ehlidür
Her zerreyi hürşid bilür
Her kaṭreyi ‘ummān görür

Zāt u şifātĩ ‘aynidür
Bil görinen şekl-i sūr
‘İbret ile her kim bakar
Heb maḫharı yezdān görür

İsm-i cemālĩn maḫharı
Hulk-ı hüsn-i lütf ü kerem
İsm-i cemālĩn maḫharı
Dīv ü perĩ şeytān görür

Fahr eyle lütfün ‘illetĩ
Ma’nide vāhid bilmeyen
Tevhĩd-i ḫarfe irmedi
Heb bakdıgın elvān görür

Çün levn-i mā evn ü enā
Didi ulular şübhesiz
Kana boyana göz müdām
Ceyhūn u şāti kan görür

Mısriyi Seyyidden gören
Oldur yolu toğru varan
Dost yoluna cānĩn viren
Ol vuşlat-ı cānān görür

Mefā'ilün / Mefā'ilün/ Fe'ülün

Benim pīrim kamu erler erīdür

64a

Müşābih zümresiniñ serverīdür

Ne kim 'ālemde var ehl-i ma'ārīf

Ḳamuşı bil o pīriñ perverīdür

Sātılan şimdi sevk-i ārifānda

Heb ol Mısrī Azīzin gevherīdür

Binin gez bāb-ı 'irfān meclisinde

Hemen ancak o Mısrın şekerīdür

Ziyā viren de-mā-dem rūh-ı kalbe

Yakın bil kim o mihrin envārıdur

Ḥakikat mihr-i sultānū'l- Resūldür

O ḥurşidin bu kāmīl mazharıdur

Ḥakikat bulların kıldı nümāyan

Tarikat ehlinin ol biş-i rüydur

Veli mü'minler olmazlar ḥakikat

Ölen ḥayvāndurur anlar derīdür

Nice görsün anı a'mā vü aḥval

Ki evvel şems ḥakikat pertevīdür

Anı görmedi elā ehl-i bātın

Bu ḥalk gördüğü ancak zāhirīdür

Anı anlamadı ehl-i zevāhir
Ki anın 'ilm içerden içeridür

Anın 'ilminde 'ācizdür melekler
Ki esmā 'ilminin ol māhiridür

Anā mekşūf idi 'ilm-i ilāhi
O 'ilm men ledünnin ma'denidür

Şu deñlü mülk idi 'ilm-i taşavvūf
Fütühāt-ı füsüs heb ezberidür

Hemīşe zikr iderdi 'ankā-yı mağrib
Muḥakkak bilki ol kendileridür

Yine bunca kemāl ile o kāmīl
Bu nās içre kamunun aḥkārıdur

Anın bilmediler kadrini nādān
Bilenler anı 'ālemde velīdür

Ne bilsün bilür dürrin behāsın
Anı kim bildi kāmīl cevheridür

64b

Ḳamu evşāf ile mevsūfdur ammā
Ḥakāyıkda kamasundan berīdür

Cihānda kāmilden çokdur velākin
Cemī' kemmelin bu ekmelidür

Mukaddem geçdi Mevlânâ-yı ‘Attâr
Bu şultân anlarîñ şeyh ekberidür

Veliler hayline oldur ser-efrâz
Vilâyet cendiniñ ser-‘askeridür

Eger Sadreddîn Bedreddîn Çüneyd
Heb ol vahdet külli Bülbülleridür

Bularîñ rāhına sâlik olanîñ
Dü ‘âlemde hidâyet rehberidür

Olar kim muhabbet olmazsa cāna
Cihân içre gezer ol serseridür

Ço Seyyid gayriyi sen ‘aşkıñı al
Makâm-ı ‘aşk kamûdan ileridür

Anîñ ‘âşıkları çokdur cihânda
Bu Seyyid cümlesiniñ kemteridür

Bilem dirseñ o pîrin nâm u şânın
Muhammed nâm-ı Mısri şöhretidür

Müstef’ilâtün / Müstef’ilâtün
Dermân ararsañ derdine ey yâr
Derûn-i dilden Allaha yalvar
‘Aşkile ide yârâna timâr
Sıdk ile candan Mevlâya yalvar

Yandur vücūdun 'aşk āteşine
Ġark it cihānı gözün yaşına
Merhem istersen bağrın başına
Derūni dilden Allaha yalvar

Āh itse 'āşık inler felekler
Raħm idüb āna ağlar melekler
Vakt-i sahrada keğer dilekler
Sıdkile cāndan Mevlāya yalvar

Mir'āt-ı kalbın silmek dilersen
Bilmediklerin bilmek dilersen
Her maksūdunu irmek dilersen
Derūn-ı dilden Allaha yalvar

65a

İçmek dilersen şahbā-yı zātı
Ref' it aradan heb kāināti
Bulmak dilersen āb u hayāti
Sıdkile candan Mevlāya yalvar

Anlayım dirsen maħv ile saħvı
Çıkar gönülden naħveyle şarfi
Tā kim bulasın tevħid-i harfi
Derūn-ı dilden Allaha yalvar

İrse Hudādan saña sa'ādet
Sıdk ile dāim eyle 'ibādet
Seyyid dilersen her dem 'ināyet
Sıdk ile candan Mevlāya yalvar

Mefā'ılün/ Mefā'ılün / Fe'ülün
Resūlullah ki kevneynĩn şehidür
Nübüvvet burcunuñ mihr-i mehidür

Cemāli ruhları derd-i hakāyık
Mübārek kāmety serv-i şehidür

Nebiler cümle maħbüb-ı Hudādur
Velī bu cümlesinin eşbehidür

Cemi' enbiyā ümmetdür āna
Çamunuñ istedüğü dergehidür

Nebiler gerçi şehlerdür cihānda
Muħammed Muştafa şehler şehidür

O mi'rāc eyledü 'arş-ı berrine
Ki anĩn lāhüt ili menzil-gehidür

Odur hem a'lem ü 'ilm ü ledünni
Hakikat 'ilminin ol ekhebidür

Dalālet yolların heb kıldı mesdūd
Hakka doğru varan anĩn rehīdür

Şefi' olsun bize ol şāh-ı 'ālem
'Amelden destimiz zirā nehīdür

Bu Seyyid-i derd-mendin iftiħarı
Budur ki ol Hazretin ħāk-rehidür

Mefā'ilün / Mefā'ilün

65b

Gel ey bād-ı şabā luṭf it
Baña şeyhimden haber vir
Bu maḥzūn gönlümü şād it
Baña şeyhimden haber vir

Gezersin berrile bahrı
Seyr idersin nice şehri
Kutb-ı 'ālem şeyhim Mısri
Baña şeyhimden haber vir

Gece gündüz rüz idersin
Kūh u şahrā seyr idersin
Dost haberin aḥz idersin
Baña şeyhimden haber vir

Eger ol ile varırsan
Rüy-ı dildarı görürsen
'Azm idüb bunda gelürsen
Baña şeyhimden haber vir

Her seher yollara bakar
Çeşmim başı dā'im akar
Hasretlik cānım yakar
Baña şeyhimden haber vir

Her dem arzu ider cānım
Göklere çaldı efgānım
Kerem it yüce sübhānım
Baña şeyhimden haber vir

Bir kez cemālîñ göreyim
Pâyine yüzüm süreyim
Yoluna cānım vireyim
Baña şeyhimden haber vir

Sehere açılan gönüller
Efgān eyleyen bülbüller
Akan şular esen yeller
Baña şeyhimden haber vir

Seyyid ister dāim anı
Yoluna terk itdi cānı
Zikri vü fikri dün-günü
Baña şeyhimden haber vir 66a

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Fe'ülün
Ne hūb dildür ki anda derd olupdur
Ferah şol cāna gam pür-derd olupdur

Vişālîñ Kā'besi sālîklerine
Kamu hār u muğaylān derd olupdur

Bu yolda 'āşık u şādık olanlar
Dü 'ālem terkin urub ferd olupdur

Bugün Hakk yoluña cānîñ vir enler
Kamu uşşāk içinde merd olupdur

Şu kim can virmeye Hakkîñ yoluna
Degildür 'āşık ol nā-merd olupdur

Anın 'aşkı siyeh hâki zer eyler
Anınçün rüy-ı 'âşık zerd olupdur

Derviş Seyyid bu yolda derd-i 'aşk al
Ki ehlullah derde dermân-ı derd olupdur

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün
Zât-ı Hudāya irdiler hâlikı zikr eyleyenler
Bunca şifâtı geçdiler hâlikı zikr eyleyenler

Hakkın rızâsın buldılar mülk-i bekāya göçdiler
Âb-ı hayâtı içdiler hâlikı zikr eyleyenler

Zikr ile buldılar şafâ zikr ile buldılar şifâ
Böyle buyurdu Muştafâ Hâlikı zikr eyleyenler

Zikr ile Hakkı irdiler zikr ile Hakkı buldılar
Zikr ile Hakkı bildiler Hâlikı zikr eyleyenler

İtne zâhid 'uşşâka ta'n inkârı ko Hakdan utan
Kurb-ı Hakkda tutdı vaţan Hâlikı zikr eyleyenler

Tevhîde kim karîn olur Allah aña muîn olur
Her korkudan emîn olur Hâlikı zikr eyleyenler

66b

Kim ki tevhîde yapışdı heb maksûduna erişdi
Hakkıyla bunda bilişdi Hâlikı zikr eyleyenler

Tevhîd ehli Hakkı buldı "men arefe" sırtına irdi
Her zerreden Hakkı gördi Hâlikı zikr eyleyenler

Rāh-ı tevhīde kim gitdi cemī' işleri bitdi
Bu Seyyide himmet itdi Hālikı zıkr eyleyenler

Mef'ulü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ulün
Gel ey bād-ı şabā bize cānān haberin vir
Can bülbülüne ol gel handān haberin vir

'Āşıklara gel ruhları evsāfını söyle
Tūtülere hem ol şekkeristān haberin vir

Vā'iz bize didār şafāsını beyān it
Zāhidlere var ravzai rıdvān haberin vir

Dil teşnesi zülfün zülemātında yol azdı
O Hızr isēñ çeşme-i hayvān haberin vir

Ey dil yolun uğradı ise Mısr-ı Cemāle
Bu Seyyide gel Yusuf u Ken'an haberin vir

Ey da'vi irşād iden gel baña cāndan vir haber **67a**
Kendü vücūdında olan ol gizli hāndan vir haber

Ādem-i atādan berüsin halkın çağı bilür anı
Sen gel eger 'ālim isēñ baña ötesinden vir haber

Kim anda bir şehr-i 'azim var vaşfi hiç gelmez dile
Ol şehre vardıysa yoluñ baña ol ilden vir haber

Dörttür o şehrin yapısı otuz ikidür kapısı
Girdiñ ise ol şehre sen baña içinden vir haber

Mi'mārı şehriñ yedidür gāhi olur on dört tamam
Gel bu mu'ammāyı bilürsin baña andan vir haber

Üç yüz altmış ile kırk makāmı bildiñ ise
Yigirmi sekiz ile gel otuz ikiden vir haber

Ādemi Ĥak kırk gün niçün yediyle tahmir eyledi
Ya niçün oldu altı güne kâinatdan vir haber

Sekiz cennet oldu ahi tamu niçün oldu yedi
Bildiñse bunuñ aşlımı gel baña bundan vir haber

Cennāt-ı 'adnıñ kabusı niçün sekiz oldu 'aceb
Bu hikmeti duyduñ ise ĥur-ı cināndan vir haber

İrmağı dörtlüdür cennetiñ bildim anı 'ilme'l-yakīn
İkisi taşraya akar ol ikisinden vir haber

Biri 'asel biri ĥamar hem ikisi mai lebin 67b
Vasf eyledi bunlar ĥak baña bulardan vir haber

'Adn içre tūba ağacı erkek midür yāhud dişi
Hem nedür anıñ yemişi gel bu 'irfandan vir haber

Bilmene sen bu hikmeti var ilm-i ledünni oku
Tā duyasin bu mantığı sonra gel andan vir haber

Bu seyidiñ güftārınıñ fehm itdiñse ma'nisini
Tokuz atā dört ananıñ üç evlādından vir haber

Bu ‘ilmi bilmeñe ahi bir mürşide var sen dahi
Heb varlığını kıl fenā sen saña senden vir haber

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

Aḥsen-i takvīm olan şüret-i zībā sendedür
Zāhir ü bātın ne var heb cümle eşyā sendedür

Mazhar-ı zāt-ı şıfatsın mihrin esrār-ı ğayb
Aşikāre vü nihān esfel ü a’lā sendedür

Zāhidā gitme yabana iste bul sen de Ḥakkı
Nuşha-i ḥaksın nazār kıl kamu eşyā sendedür

Süretin levhinde nakş olmuşdürür esmā-ı gül
Feyz-i akdes ma’deni hem dem-i ‘İsā sendedür

Rüz-ı şeb bu kubbei aḥdarda hürşid ü kamer
Heb seniñçün devr iderler nūr-ı zulmā sendedür

68a

Sendedür yedi tāmu ile sekiz uçmak kamu
Hürī vü ğilmān ile vildān-ı tūbā sendedür

Sendedür berr ile baḥr ü sende hem eflāk-i seb’
Kürsī-i Rahmān ile ‘arş-ı mu’allā sendedür

Lī me’allāhiñ rumūzı remz-i mā evlā eyle
Kāb-ı kavseyn ile hem sırrı o ednā sendedür

Bil ki vechullāha mezatdur öziñ bir hoş gözet
Zāt-ı Ḥakkı gösteren mir’āt mücellā sendedür

‘Älem-i kübrâdur Âdem cümleyi olmuş muhîr
Taşrada isteme Seyyid çünkü Mevlâ sendedir

Müstef’ilün/ Müstef’ilün / Müstef’ilün Müstef’ilün

‘Äriflerün tevḥîdini zâhid niçün inkâr ider
Kendüsi ḥod her yerde Ḥak ḥâzır deyü ikrâr ider

Görmez meger gözleri eşyâda tecellî kılmada
Açdırmağa cân gözini kehhâle varmaz ‘âr ider

Şol zâhid a’mâyı kör görmez Ḥakkı inkâr ider
Aniñçün ‘âriflere ta’nı komaz her-bâr ider

Gerçe küllâb ürmekçe gelmez ta’nı aniñ ‘âriflere
Ancak heman hem-cinsiniñ birbirine iḥbâr ider

Ey zâhid-i fersûde dil ‘âr itme gel nefsini bil
Yohsa bu nefis Seyyid seniñ heb yârını ağıyâr ider

68b

Nefsini tekmiñ eyleyüb kalb-i selîmi bula gör
Bu rütbeğe iren kişi ağıyârını heb yâr ider

‘Ärifleriñ şoḥbetine gel zâhidâ ‘âr eyleme
Zühdüñi ko vâ ‘aşka düş bu ‘aşk seni ‘âr ider

‘Ärifleriñ akdāmına ḥâk eyleyenler rüyını
İrer ma’ârif bağına heb ḥârını gülzâr ider

Seyyid Muḥammed her kişi ‘âlemde taḥsîl itdüğün
Ger haber ü şer düşse küllî bil anı izḥâr ider

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Her kimin kim bu cihānda meşreb-i a'lāsı var

Hācedür ol 'ālem içre devlet-i 'uzmāsı var

Sen anı şanma ki bir derviş fakirdür mālı yok

Neylesün ol māl kim gönlünde anın kimyāsı var

Devlet-i fāniye hergiz meyli yok 'aşk ehlinin

Pādişāh-ı dü cihāndur dilde istisnāsı vār

Cife-i dünyāya ol meyl itmedi kerkes şaffet

Şol vücūdı kāfi içre kim anın Ankāsı var

Bu fenā gülzārını netsün şol 'āşık kim anın

Ol hākikat gülistānında gel ra'nāsı var

Bil sa'ādet çün ez el insana isti'dād imiş

69a

Her kime irdi hidāyet himmet-i bālāsı var

Kurtarır cāh-ı bedenden Yūsuf cānı o kim

Pir-i Ken'āndan açılmış dide-i bīnāsı var

Zāhidin şavm u şalāt suçı varsa 'āşıkın

Cümleden 'āri mūnezzeh zātı bī-hemtāsı var

Başaçıkmaz menzilin zühd ü riyā vü 'aceble

Menzile irdi şu kim başında dost sevdāsı var

Hamdulilah kim bugün virmez Süleyman mülkine

Feyz-i akdesden irişmiş Seyyidin enfāsı var

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

Ey Hak selâmın isteyen Hakkın selâmı sendedir

Ey Rab kelâmın isteyen Rabbin kelâmı sendedir

Ey gözi bülbüller kalan firkat ile bağı yanan

Aç gözini uyan Hakkın selâmı sendedir

Hasret ile kılma firāk yakın durur sanma bırak

Sen gayriyi dilden bırak Hakkın selâmı sendedir

Sunduñsa şeyhe elini ayırma andan gönünü

Sıdkile gözle yolunu şeyhin selâmı sendedir

Gülzârı kılma dem-be-dem meleklerle virme elem

69b

'Ahdında ol sâbit-kadem şeyhin selâmı sendedir

İsterisen dârü's-selâm tevhide meşgul ol müdâm

Kalbini kıl beytü'l-haram Hakkın selâmı sendedir

Ey sırr-ı tevhide duyan hak sendedir taḥkik inan

Varsın seni terk it hemân Hakkın selâmı sendedir

Afâkı gezme gülberi gönlünde isterse yarı

Gir içerüden içerü Hakkın selâmı sendedir

Gönlüde buldular Hakkı ol bi-mişâl-i mutlakı

Bildin ise bu mantıkı Hakkın selâmı sendedir

'Älemde gerçi çok ferik her şahş için var bir tarik

Destinden içtünse rahik Hakkın selâmı sendedir

Seyyid yeter tay it sözüñ dergāh-ı Hakkā tut yüzün
Hak ile Hak ise öziñ Hakkıñ selāmı sendedür

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Maṭlabı 'āşıklarıñ vuşlat-ı cānān olur

Makşadı şādıkların ol zāt-ı Raḥmān olur

70a

'Āşık-ı zāt olan er ğayriye kılmaz nazār

Küllü sivādan bezer maṭlabı sübhān olur

'Āşık iseñ zāta ger ğayriye kılma nazār

Kim ki sivādan geçer canlara ol 'ıyān olur

Hakkı diler iseñ dilā koma gönülde sivā

Ġayriden olsañ rehā dost saña mihmān olur

Gel imdi ğayriyi ko māsivādan eliñ yu

Bu vaḥdetden alan bu maḥzen-i 'irfān olur

Nüş iden 'aşk cāmını terk ider ol vārını

Yār idüben yārını vāle-i ḥayrān olur

Bülbül-i şūrīde var her dem ider āh u zār

'Āşıkıñ ḥāli ey yār pes nice pinhān olur

'Aşka düş olan kişi komaz ğayriyi teşvişi

'Āşıkıñ her çünbişi ḥālikā bürhān olur

İmdi ğayriden kesil 'aşk ile ol muttaşıl

Ġayre bağlayan gönül soñra peşimān olur

Ĝayriye virsĩn fenā iline bulsa şafā
Vech-i Cenāb-ı Hudā anda nümāyan olur

Seyyidin işit sözũn kim göresin dost yüzũn 70b
Şol ki kodı kendũzin dostla her ān olur

Mefā'ilũn/ Mefā'ilũn/ Fe'ũlũn
Taşavvufdan murād olan edebdür
Edeb bil kurb-ı Mevlāya sebeddür

Müeddĩdür karĩb olan Hudāya
Başir olan Hudādan bĩ-edebdür

Müeddib ol ki halk-ı enbiyādur
Husūsā Aħmed ü Ali nesebdür

Ki adını Rabbi dirdi dāim
Resũlullaha ki sultan-ı 'ārĩdür

Gör ādābı nice hıfz itdi Ādem
Anĩ için o makbũl-i aħaddur

Ri'āyet itmedi ādāba İblis
Gör anĩçũn o merdũd-ı ebeddür

Anı dũr eyleyen dergāh-ı Hakdan
Derũnunda olan kibr u haseddür

Bu Ādem ile İblisĩn beyānı
Kamu insāna bu ta'lim neydür

Edeb-i gözle dilersen̄ Hak rızāsın
Edeb terk eyleyen ma'zūb-ı Hakdur

Müeddib olmayan Ādem degildür
Añā Ādem demek ancak lākabdur

Edeb-i hıfz eyleyendür Ādemi zār
Edeb-i hıfz itmeyen bī-nāhukdur

Edeb bilmeyeni sanma sen ādem
O nāra hāzır olmuş serhatdur

Hayāsı olmayan taşdur ağaçdur
Hayā ehli olan sīm ü zehebdir

İçi kibr hased tolu ādem olmaz
Olarıñ ekşeri kaplan kelbdür

Bu ef'al kabiliyle yine anlar
Sanur kendüsini insān 'acebdür

Bu halden kendüyi itmezse tahlīs
Bu yolda çekdiği kurı ta'abdur

Nice yıllar iderse ger 'ibādet
Bu ef'āl ile bil kamusı reddür

Eger bu halden istersen̄ halāsı
Saña lāzım edeb sıdk u talebdür

71a

Velî olmazsa âdâb-ı şadâkat
Halâs olmak ki bundan ki sa'bdur

Kanı sıdk ile beyt-i hakka tâlib
Çoğunuñ matlabı Şam u Halebdür

Gel imdi gözle âdâb-ı İlâhi
Ki vaşf-ı zât-ı Allahu's-sameddür

Tasavvuf ehliyseñ Seyyid edîb ol
Taşavvuf didiler külli edebdür

Beyân itdim saña elzem olanı
Eger tutar iseñ bu saña tapudur

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
El Kâfiyetü'l Ze
Kenz-i zâtı feth için a'yâna gelmişlerdenüz
Ğayb-ı mutlak sırrını i'lâna gelmişlerdenüz

Kenz-i mahfi idi zâtı bizi mażhar kıldı çün
Hakkı ezhâr itmeğe bürhâna gelmişlerdenüz

Biz ezel vahdet şerâbın dost elinden içmişüz
Tâ ebed eylemezüz mestâna gelmişlerdenüz

Ğayretile gayri Hâkdan hıfz idüb dil mülkini
'Aşk-ı Hâkdan gayriye bigâne gelmişlerdenüz

Lādin illā dimez rûz-ı ezel añla benim 71b
Biz ezel-i ikrār ile imāna gelmişlerdenüz

‘İlm-i hikmetle ledünniden gelür güftārimız
Tālib iseñ gel berü ihsāna gelmişlerdenüz

Cām-ı vuslat şerbetiñ nüş eyleyen gelsün beri
Bizim vahdet hamûrına humhāne gelmişlerdenüz

Vahdete irdi ahaddan Ahmedi fark etmeyen
Sırrım añlayub imkāna gelmişlerdenüz

Anadan bir kez doğan insān-ı kāmil olmadı
Nice kerre doğu ben insana gelmişlerdenüz

Ādem olunca ezelden sūretini seyredib
Şimdi elhak sūret-i Rahmāna gemlişlerdenüz

Tā ezelden biz cemāli şem’ine pervāneyüz
Aniñ için nār-ı ‘aşka yāne gemlişlerdenüz

“Len tenālū’l-birra hatta tūfiku” oydu çü Hāk 72a
Rūhumuz tarḥ eyleyüb ferzāne gemlişlerdenüz

Dünyā vü ‘ukbāda Seyyid meylimiz yok ğayriye
Sıdk ile bu ‘arşaya merdāne gemlişlerdenüz

Şevk-i didār ile bārñ ḥarrımız Seyyid bugün
Vechini her zerreden seyrāne gelmişlerdenüz

“Kāle Resūlullah sallallāhu ‘aleyhi vesellem men se’ele ‘an et-tevhīd fehū cā’il ũ men icāb fehuve mūrīkū men ‘arefe minhū mülhīd ũ men lā-yā’rif fehu ve kāne şadaka Resūlullāh”

Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün

Dilā tevhīdīn esrārīn din bilmez bilen dimez

Hakikat sırrı güftārīn din bilmez bilen dimez

Velī heb itdiler taklīd lisān ile idüb tevhīd

Velīkin söz budur taḥkīk din bilmez bilen dimez

Kimi ‘ilm ile bilsem dir kimi ‘akl ile bulsam dir

Kimi remz ile duysam dir din bilmez bilen dimez

Kimisi ‘ilmine maḡrūr kimisi zūhd ile meşhur

Sıfātıyla kamu mestūr din bilmez bilen dimez

Şu kim geçdi kuyūdātı kodı ef’al ũ şıfatı

Muḥassıl tevhīd-i zātı din bilmez bilen dimez

Ne deñlü a’lem ũ efhem bu sırda oldılar ebkem

72b

Hakikat gencidür mübhem din bilmez bilen dimez

Anı bildim din bilmez beşer fehmi ana ermez

Mülk-i mürsel aña sıgmaz din bilmez bilen dimez

Edā olmaz lisānıyla beyān olmaz misāl ile

Bilünür şevk-i ḡālīyle din bilmez bilen dimez

Eger 'ālim eger fāzıl şeri'atde veli kāmīl
Bilür ancak anı vāsıl din bilmez bilen dimez

Şeri'at gerçi sultandır hakikat sırr-ı sübhandur
Kamu halk bunda hayrandur din bilmez bilen dimez

Bu 'ilmi bilmedi 'āmī ne bilsün hikmet-i rā'i
Yoruldu bunda çok sâ'i din bilmez bilen dimez

Bu 'ilm-i cāvidānidür ki ma'nā-yı mesānidür
Erān ilen terānidür din bilmez bilen dimez

Eger her kim ki 'ālimdür āna bunlar su'ālimdür
Cevābı baña lāzımdur din bilmez bilen dimez

Huve'l-evvel Huve'l- āhir Huve'l-zāhir Huve'l-bātin
Huve's-sādir Huve'l kāhir din bilmez bilen dimez

Kamununñ aslı hodberdür ya niçün ba'zı kāfirdür
Aceb hikmet 'aceb serdür din bilmez bilen dimez

73a

Nedür sağır nedür kibri nedür dünyā nedür 'ukbā
Nedür kavlı u nedür Mevlā din bilmez bilen dimez

Nedür Ādem nedür Havvā ne sırdur 'ilmü'l-esmā
Nedür sidre nedür tubā din bilmez bilen dimez

Emin-i Lahy-i Cebrāil müekkil kabz-i 'Azrāil
Ne sırdır şūr-ı İsrāfil din bilmez bilen dimez

Nedür feyz nedür ihyā ne sırdur hem-dem ‘İsā
Nedür Hızr u nedür Musā din bilmez bilen dimez

Ne yerdür ravza-i hazırāda sırdur hem yed-i beyzā
Nedür Kaf nedür ‘Anka din bilmez bilen dimez

Nedür Kur’ānıñ esrārı nedür esrārıñ envārı
Nedür Muhiddiñ etvārı din bilmez bilen dimez

Elif lām mim el rā nedür Yāsin nedür Tahā
Nedür nun kaf nedür kāf hā din bilmez bilen dimez

Ne serdür Kā’be-i ‘aliyya ne serdür Mescīd-i Aksā
Nedür Kavseyñ-i o ednā din bilmez bilen dimez

Nedür keşret nedür vahdet nedür firkat nedür vuşlat
Nedür rüiyyet nedür hayret din bilmez bilen dimez

73b

Nedür haşr u nedür mizān nedür mālīk nedür nīrān
Nedür cennet nedür rıdvān din bilmez bilen dimez

Ḳamusı bil muhakkakdur velīkin sır-ı muğlakdur
Bunuñ ma’nāsı mutlakdur din bilmez bilen dimez

Bilem dirseñ bu esrārı mürīd ol nefsinı tanı
Sorarsañ taşradan anı din bilmez bilen dimez

Eger ‘āşık iseñ cānıñ kulı ol ehl-i ‘irfānıñ
Girüb gönlüne merdānıñ din bilmez bilen dimez

Gönüldür 'arş-ı Raḥmānı gönüldür taḥt-ı sultānı
Gönülde iste cānāmı din bilmez bilen dimez

Olursañ mürşide bende bulursuñ matlabıñ sen de
Ḳalursañ mā ile mende din bilmez bilen dimez

Duyam dirseñ bu 'irfānı vücūduñ eylegil fānı
Yine oldur bilen ānı din bilmez bilen dimez

Makālimden olan agāh olur elbet fenāfillāh
Bañā tā irmeyince rāh din bilmez bilen dimez

74a

Bu Seyyidiñ mu'ammāsın hem ism içre müsemmasın
Murād itdüği ma'nāsın din bilmez bilen dimez

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün
Sūretā bir katreyüz kim lücce-i 'ummān bizüz
Zāhir egerce ḥakirüz ma'nide sultān bizüz

Ḥak te'āli zātına mir'āt kıldı zātımız
Vechine her yüzde seyrān itmeğe bürhān bizüz

Mebde-i gülüz tılsımı cümle eşyā bizdedür
Ġayb-ı Ḥakdan kenz-i zātı feth iden a'yān bizüz

Sırrımız bilmez bizim dīv ü peri ins ü melek
'Ārife gerçi 'ıyāndur zāhide pinhān bizüz

Zāhida ayak yürürken añlayamazsın bizüz
Cür'ai cām etdin tā ebed mestān bizüz

Varlığından geçmeyince Hakkı irilmez fakir
Dost yolunda külli vārından geçen merdān bizüz

'Ar u nāmus şī'ēsni seni bir taşa çaldık begim
Lāubāli rind ü şeydā vāla vü hāyrān bizüz

Biz tārīkat potasında nefsimiz kāl itmişüz
Ateş 'aşkıyla her dem çekeri büryān bizüz

Bu şehādet 'āleminde gerçi kim keşretdeyüz 74b
'Alem taşkīke gel gör cānlara cānān bizüz

Genc-i esrāra bugün irdiñ dem-i tevhiid ile
Aniñ için bu hakāyık gevherine kān bizüz

Himmet-i pīr ile bulduk biz fenā-ender-fenā
Hakkı irdiñ Hakkı bulduk Hakkile el'ān bizüz

Sevdiğim insān-ı kāmīl Hakkıçün Seyyid bugün
Fārisi meydān olmuşuz Selmān bizüz

Mefā'ilūn / Mefā'ilūn / Fe'ulūn

Bugün cānānı buldun cān gerekmez

İrişdim vahdete imkān gerekmez

Ḳamu vār'ımı virdüm 'aşkın aldım

Yeter 'aşkı iki cihān gerekmez

Devāsız derd imiş 'aşkını bildim

Devā istemez Lokmān gerekmez

Ki anîñ derdi baña ‘ıyn doldu
Hemân derd istemez Lokmân gerekmez

Anîñ ‘aşkıñdan özüñe mülk-i dilde
Cânımdan sevgilü mihmân gerekmez

Ki ‘aşk idür benim dînim imanım 75a
Baña ğayrı daĥi îman gerekmez

Dü kevnden fariĝim ‘aşk ile anîñ
Ki hergiz ism ü ziyân gerekmez

Göñül mısırında Yūsufdan ‘azizi
Çü buldum ğayri hiç sultân gerekmez

Açub cân gözini gördim cemâlîñ
Daĥi Hûri ile Ğılmân gerekmez

Fenâ-ender-fenâ buldı vücūdum
Baña ne vaşl ne hicrân gerekmez

Bir oldı baña ğayb ile şehâdet
‘İyâna irmişem gümân gerekmez

N’ola fâş eylesem sırrı ene’l-ĥakk
‘İyanda çüñkü Ĥak pinhân gerekmez

Niyâziye bu Seyyiddür dem-â-dem
Baña sen cân yatarsan cân gerekmez

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün

Ṭarīk-i Muştafāda biz ḥalvetiyüz ḥalvetiyüz
Reh-i sıdk u şafāda biz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Ḥakkı zākirdür dilimiz kisvemizedür dālmız
Sultān Mısrīdür pīrimiz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Kāmildürür erlerimiz şīr-i Ḥudā rehberimiz
Muḥammeddür serverimüz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Ser-çeşmedür ṭarīkimiz ḥablü'l-metīn refikimiz
Hū der bezm-i celbimiz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Şer'-i nebī akvālimiz fi'l-i nebī ef'ālimiz
Ḥakka muzāf her hālimiz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

İlhām olur Ḥakdan bize 'ilm-i ledün gönlümüze
İḥsān olur sırrımıza Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

75b

Künt-i kenziñ miftāhıyuz her müşkilin keşşāfiyuz
Heb ṭarīkin eşrāfiyuz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Ta'līm-i esmā bizdedür remz-i mā-evhā bizdedür
Sırrı ev-ednā bizdedür Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Zikr-i Ḥudādur işimiz yokdur gayrı teşvişimiz
Seyyid bizim dervişimiz Ḥalvetiyüz Ḥalvetiyüz

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

Ḥak zātınñ 'āşıkları hür-ı cinānı dilemez

Māsivāya meyl eyleyen dā'im Ḥakk ile olamaz

Cehd it gönülden sür çıkar heb sivāyı esnāmların

Ġayriyi dilde sürmeyen Ḥak 'aşkı ile tolamaz

Gel 'aşk-ı Ḥakla varlığın mahv it koma senden eşer

Heb vārını yog itmeyen dost ile vuşlat bulamaz

Benliğini terk eyleyen 'āşık iriür menzile

Sen ben diyen zāhir kalur makşāda hergiz ıremez

Ḥakkı dilersen zāhid 'āşık ile olgıl āşinā

'Aşk ile bigāne olan ağlar hemie gülemez

Savm-ı salāt hiç eyle şanma hemen bitdi işin

'İrfān-ı Ḥakka ırmeyen mir'āt-ı kalbi silemez

Mürşid elini tutmayan gönün ekābir gitmeyen

76a

Bildüklerün terk itmeyen bī-i 'irfāna giremez

Bir pīre rabt eyle öziñ añlayasın tā kendüziñ

Kendi özni bilmeyen Rabbın hakikat bilemez

Sıdkile teslim ol āña alsun seni virsün saña

Kendi bilişiyle kişi biñ yılda menzil olamaz

Yolunda ḥak ile yüzün ayaklar altında ko kim

Ayağını bāş itmiş 'ummān-ı 'aşka talamaz

Zikr-i Hakla dem-be-dem mir'at-ı kalbe vir cilā
Ayinesi şāf olmayan dost cemālin göremez

İr fakr u fahri sırrına fakr u fenāyı kıl kabul
Fakr-ı tāmā ırmeyen sırr-ı Hudāya toyamaz

Maḥv it şıfāt u zātını bulgıl fenā ender fenā
Maḥv it maḥz-ı zāt olamayan Hakile bākī kalamaz

Seyyid Niyāzī cāmınñ nūş eyleyeliden cür'asın
Mestānedür divānedür ol daḥi 'akla gelemaz

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Feülün

Cihān içre dili şeydālaruz biz
Hemişe 'aşk ile rüsvālaruz biz

Bu halk görmez bizi şüret göziyle
Ki Kaf içre bugün 'Ankalaruz biz

Egerçi şüretā ḥor-ı ḥakirüz
Velī ma'nide gör Dārālaruz biz

Ki zāhir 'ilmiyle yok şöretimiz 76b
Ledün 'ilminde līk deryālaruz biz

Bizi ta'bir idemez şeyḥ ü vā'iz
Ki Hakki añlamış dānālaruz biz

Götürdünñ dīde-i candan hicābı
Kamu şey'de Hakki bīnālaruz biz

Bize keşf oldı esrār-ı İlähi
Muḥḥaşşıl vāşıl-ı ma'nālaruz biz

Deni dünyāya hergiz meylimiz yok
Ki Seyyid-meşreb-i a'lālaruz biz

Müstef'ilün/ Fe'ülün/ Müstef'ilün/ Fe'ülün
Nüş eyleyen 'aşk cāmın bir yerde karār itmez
Dostuñ ḥayāli anıñ bir dem gözinden gitmez

Cān ile olan 'āşık ma'şūka olur vāsi.
Ġayrıyı siler dilden perde vü hicāb tutmaz

'Aşk da'vāsını itmek her şahsa degil lāyık
Kim 'āşık u şādıkdur rāḥat oluben yatmaz

'Āşık āña dirler kim bu yolda koya vārın
'Aşık mı dinür āña dünyāyı hiçe satmaz

Dünyāya kavī hırsıñ hiç sen de kanā'at yok
Var olma yūri tāma' bir lokma neñe yetmez

Biñ sa'y eyle cehd itsiñ girmez āline āḥir
Bir gölgi zāildür hiç kimse āña yetmez

Bu hubb-ı sivā zāhid-i Ḥakdan seni devr eyler
Ḥakka iremez her kim heb varlığını atmaz

77a

Ḥalk eyle kamu ḥalka nefsiñe olub ġālib
Derviş olamaz hergiz ġayzını o kim yutmaz

Şol kim ola keşretde kalur ğam u firkatde
Ol gülşen-i vahdetde bülbül oluben ötmez

Ĥakka iremez hergiz dosta olamaz vāsıl
Sıdkile bugün her kim bir mürşid elin tutmaz

Var imdi yüri cehd it sen olma şakın nevmid
Ĥakkın keremi çokdur dāim kuluñ aĝlatmaz

Bu nutk-ı ilāhidür zevk itmez anı münkir
Ĥayvandan edaldür ol ĥün-ı ma'ārif tatmaz

Bī yentakī bī yesme 'u sırrına olan 'ārif
Ĥakk ile olur güya ğayrın sözün işitmez

Heb sözlerin ilhāmdur ikrār idene Seyyid
İnkārı olan Ĥakka hiç ānā kulak tutmaz

Ĥakdan gelicek varlık maĥv oldı kamu benlik
Birlikden okur Seyyid şirki araya katmaz

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

El kafiye'tü's-Sin

Ĥāliki bulmaĝa eylersen heves

Sālikā gel ĥalkdan gönünü kes

Dā'im 'ömrün kārbanından saña

Güş-i cān ile işit ne dir ceres

Hakkı tevḥīd eyle der her dem-be-dem
Zikr-i ḥakdan gāfil olma bir nefes

Varlıgundur bil bekā bār u girān
Gel te'allük riştesin zikrile kes

Āteş-i 'aşk ile yak heb varlıgıñ
Kalmasun hiç beyt-i dilde ḥār u ḥas

Ḥar u ḥāşāk-ı enāniyet yanar
Ger irerse nār-ı 'aşkdan bir kabes

Ḳalbini pāk eyle Seyyid ğayriden
Çün saña Allah bes bāki heves

Tālib-i ḥak ola dilā gezme 'abes
Vāsıl-ı Hak olmağa eyle heves

Sıdkile gir rāh-ı Ḥakka sālīkā
Ḥakka vuşlat bulmadı her bu'l-heves

Bu ten-i süflīye pāy-bend olma gel
'Andelīb-i cāna yakışmaz kafes

Ki sakın bu nefis-i emmāreñ seni
Şahbāz-ı 'arş iken eyler mekes

Ṭab'-ı suflī men selvā istemez
İstedüĝi yā basaldür yā ades

Hüm-1 vahdetden içen 'aşıkları
Kandıramaz Nîl ü Ceyhün u Aras

'Aşk meydanında seyritmez hıret
Ol fezāya varamaz merkeb-i feres

Hiç kes dergāhına varmak muhāl
Olmasa fazlîñ eger feryād-res

'Avn-1 lütfüñ kime olursa delîl
Nür-1 vechîñden añā bir lem'a bes

Seyyidiñ senden ricāsı yā İlāhi
Kāmili îmān rûzı kıl āhir nefes

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/
El Kāfiyetü'l -Şın

Bil ahsen-i takvîm olan bu sûret-i insân imiş
Hem rehber olan hâzrete ol nefhaya Rahmān imiş

78a

Ol nefhaya kim buldı yol bil vāsıl-ı Hak oldı ol
Bu nefhaya irişmeyen añla hemān bî-cān imiş

Ol nefhedür Ādem demi Ādemde iste var ānı
İnkār idenler Ādemi dîv ü racîm şeytān imiş

Gel Ādeme 'ār eyleme tā kim iresin bu deme
Her kim ki irmez Ādeme aññ işi hüsran imiş

Mürşid elini tutmayan gönülün ekâbir kesmeyen
Hak u bâtl fark itmeyen bil câhil ü nādân imiş

Kâmil şöhetini bulan men arefe sırrını duyan
Nefsini Rabbini bilen anla kâmil insân imiş

Belhüm-azaldür şol kişi kim kendüzini bilmedi
Süretde ger insân ise sîretde bil hayvân imiş

Bu cihânda ey peder enva'ından çokdur hâcer
Lâkin içinde bînde bir lü'lü'-i mercân imiş

Her kimki bu sırrı bilür sözümnden ol agâh olur
Nādâna ser sözün dimek hemân 'ıyn-ı 'ışyân imiş

Bu sırrı bilmedi herkes 'ankâ olamaz her mekes
Senden haberdâr olana Seyyid cânı kurbân imiş

78b

Öz nefsinı fehm eyleyenler 'ârif-i billâh imiş
'Ârif olanlar Rabbını heb kâmil ü agâh imiş

Kim saçında kâmilin zer gibi hâliş olmayan
Ol sikkedâr olursa dahi ebter ü gümrah imiş

'Aşk-ı muhabbetde derûnun şâf iden merdâneler
Anlar ne sürette olursa adı ehlullah imiş

İnsân-ı kâmil hizmetinde hâk-i pây olan gedâ
Ol meleket-i "lâ-yu'refehum" gayri üzre şâh imiş

Seyyid Ḥakkīn esrārını cāndan ‘azīz ihfā iden
Süretde ger zerre ise ma’nide kenzullāh imiş

Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün
Rāh-ı Ḥakka giden kardaş gerek bu yola bir yoldaş
Erenler eşerine girüb bir kāmili iden sen baş

Oi kāmile çapşur öziñ izinde irme gözin
Ḥak ile pāyine yüziñ düşe yoluna ke’l-firāş

Cān ile teslim ol añā yol açıla senden saña
Heb vārını eyle fedā ortaya ko cān ile bāş

Sıdkile yolunda düriş cehd ile menzile iriş
Ya’küb-veş leyl ü nehār çeşminden akıt kanlı yāş

Zikr it Ḥudāyı her zemān hem āşikāre hem nihān
Tesbih ider Ḥakkı kamu ins ü melek tağ ile taş

79a

Gir enbiyānīn silkine bin bu vücūdun feleğine
İriş serā-yı vahdete vatan aşlına ulaş

Cümle kuyūdātdan geçüb ‘aşk ehli irdi menzile
Sen zāhid ḥod-bin hemān ḥalkla şavaş

Her bir denī tab’-ı āhi esrāra mahrem şanma sen
Rāzını açma kıl hazer sırrın ider ‘āleme fāş

Genc-i nihāna ireli Seyyid ‘aceb şūrīdesin
Sırrı ‘ıyān itme şakın bigāneden gāfil-i mübāş

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün
Zāt-ı şifātına Hakkın mazhar-ı tam insān imiş
Hem söyleyen her bir nefesde nefha-i Raḥmān imiş

Ol nüsha-i kübrā bugün bil Ādem-i ma'nādürür
Bu nüshānın 'ārifleri heb mahzen-i 'irfān imiş

El insān sırrı duyurmaz eyledi çün bize hak
İnsanı lākin bilmedi 'ālem kamu ḥayrān imiş

İnsan olan bildi Hakkı insan olan buldı Hakkı 79b
Añladıñsa bu mantığı gizli degil 'ıyān imiş

Münkirlere geri söziñ zehir gelür Seyyid seniñ
Tālib-i ḥak olanlara bil çeşme-i ḥayvān imiş

Genc-i ma'ārif 'āşika rüz-ı ezel mihmān imiş
Anıñçün 'āşıkların cānı ebed-ḥayrān imiş

Şol 'āşikin kim varlığıñ 'aşk āteşi yakdı ezel
Anıñ derünü tā ebed māsivādan 'uryān imiş

'Aşika gevher sim ü zir olmaz ise ḡam deḡül
Ādem olana añla bil gevher hemān 'irfān imiş

'Aşık olanlar fāniye meyl itmedi hergiz ebed
İki cihanda bil hemin matlabları sübhān imiş

Sen de 'āşık-ı dizār iseñ ḥur-ı cināne meyl ko
'Uşşāk-ı zāta pay-ı bend bil cennet u rıdvān imiş

Gerçi ki cennet rehî güzel ammâ ki hüsnüñ bî bedel
Kısmetimiz rûz-ı ezel bezm-i zât-ı râhmân imiş

Sen cennet ile tamudan bahş eyleme va'iz bize
Cennet cehennem 'âşika bil her nefes seyrân imiş

'Älemde hiç efsâneye tutmaz kulağın bellü bil
Ol 'ârif-i billâh ki Seyyid- mürşidi Kur'ân imiş

'Ärif olan bil mazhar-ı nûr-ı Cemâlullah imiş 80a
Her kande baksa gördiği heb sümme vechullah imiş

Her ne gelürse cânib-i hakdan kabul idüb anı
Kim muktezâ-yı nefsi terk eylerse 'Abdullâh imiş

Her kim ki bu âläyiş-i dehre mukayyed olmadı
Ol öz vücûdundan geçüb külli fenâfillâh imiş

Gel kendüñi tanı hakikatden haberdâr ol ahî
Nefsin bilen insân-ı kâmil 'âlem-i billâh imiş

Her kim enâniyyet tarîkinden geçerse Seyyidâ
Bil rehber anâ râh-ı Hakda cümle ehlullâh imiş

Aşlı cümle kâinâtın anla hemân bir cân imiş
Sırr-ı cânâ vâkıf olan bil vâsıl-ı cânân imiş

'Aşk 'âşık ma'suk demek ırak yakın var yok demek
Gayri görünmez aradan bil cümle ol sübhân imiş

Tevhîd imiş cümle cihân tevhîd imiş zâhir nihân
Tevhidmiş inkâr eyleyen öz nefsine düşmân imiş

Bu Mantıku't Tayrı bilen mûr ile hem şoḥbet olan
Nefsî deyü ney zabt iden bil mülke Süleymân imiş

Menzil-i merâtib gözlemek ḥakdur sülûk içre velî
Zevkinde ammâ Seyyidiñ cümle hemân birân imiş

80b

Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün

Gel ey sâlik olalım dervîş

Dost-ı fikr ile tolalım dervîş

Gel rāh-ı Ḥakka 'azm eyleyelim

Zât-ı Mevlāya irelim dervîş

Lîk bu rāha tenhā gidilmez

Mürşid-i kāmîle varalım dervîş

Teslîm olalım hizmet kılalım

Sıdkile aña uyalım dervîş

Alalım telkîn bulalım temkîn

Zünnârı bildin kıralım dervîş

Alub du'âsın bulub sefâsın

Her dem himmetin alalım dervîş

Candan sevelim gayri koyalım

Her müşkilimizi saralım dervîş

Evvel şeri'at daħi tarikat
Nedür hakikat bilelim derviş

Nefsi müzekki rūhı mücellā
Sırrı muħallā idelim derviş

Bu levh-i dilden nakş-ı sivāyı
Tevhīd şuyile yuyalım derviş

Zikr-i cehrile mir'at-ı kalbi
Saykal uruben silelim derviş

Terk eyle 'ārı bulmağa yārı
Dem-be-dem zāri kılalım derviş

Şem'-i pervāne yansa pervāne
Nār-ı sūzāne yanalım derviş

Virelim cānı olalım fāni
Dostla pāki kılalım derviş

Bakmayub cāna irelim kāne
Hūn-ı ihsāna tuyalım derviş

'Aşka uyalım ğayri koyalım
Dostı gönünden bulalım derviş

Bādei 'aşkı Hızırñ yedinden
Nūş eyleyüben kānalım derviş

‘Aşk bir ‘ummāndur gevher kāndur
Gel bu ‘ummāna ʔalalım derviş

‘Akl ile hergiz ‘aşka girilmez 81a
‘Aklımız yolda koyalım derviş

Mūtevā buyurdu ol fāhr-i ‘ālem
Olmazdan evvel olalım derviş

Geçüb şıratı girüb cinānā
Dīdār-ı ḥakkı görelim derviş

Ey Seyyid ‘āşık ola gör şādık
Vuşlata lāyık olalım derviş

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

El Kāfiyetü’l-Sad

‘Aşk-ı ḥakdur ‘ākile melcā’-menās
‘Aşk ider cümle tekālifden ḥalās

‘Aşkdan oldu evvel āḥir her ne var
‘Ulvī suflī cüz’ī küllī ‘ām ü ḥāş

Bilki ‘aşkdur lü’lü’-i dürr-i yetim
Gevher-i ‘akl-ı ‘aşka nisbet çün reşāş

‘Aklile görüb ‘avāmīn teşvişin
‘Aşka virdi ‘aklım cümle ḥavāş

Sen de gel ko 'aklını 'aşka ulaş
Tā bulasın Hak kande ihtisās

Bunda ger bilişmez isen 'aşkla
Yārın anda Hak ider saña kısās

Åşinā olalım Seyyid-i 'aşkla
Hamdulilah zikrider tevhid-i hāş

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

El Kāfiyetü'l-Dad

Hudāyā feyz-i cüdādan keremler eyle yā feyyāz
Bize zevk-i şühūdundan keremler eyle yā feyyāz

Bizi fazlîla ey Hālık kılub dergāhına lāyık
Olavüz tā saña lāhık keremler eyle yā feyyāz

Geçüb bu ağ karadan hicābı nef' it aradan **81b**
Şühüd-ı zāt-ı a'lādan keremler eyle yā feyyāz

Ḳamu canlara sen cānsın gōñül mülküne sultānsın
'Atalar kānı subhānsın keremler eyle yā feyyāz

Bu Seyyid bendemî yād it dilin zikr ile mu'tād it
Vişālîle anı şād it keremler eyle yā feyyāz

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Gel dilā kıl hālîni dergāha 'arz
Ḳulluk eyle gece gündüz bî-garaz

Zikr-i Hakk ile derūnuñ hānesin
Pāk-i şāki ile kalmasun maraz

Nefsini tanımağa sa'y eyle var
Bilki nefsiñ bilmek oldı saña farz

Men 'arefe sırrını añla 'arif ol
Ma'rifetdür bunda gelmekden garaz

'Ayn-ı vaḥdetle nazar kıl 'aleme
Bir görünsün saña cevherle 'araz

Zāhidā gel tal bu 'aşk-ı 'ummāna
Bir bahrdür ki anda olmaz tül-ı 'arz

'Aşık eyle bir degil erbāb-ı zühd
Bahşa yer yok kanda dur gök kanda 'arz

Kimki cānān-ı terk iderse 'aşkla
Aña cānān vāşlını eyler 'arz

Virdi Seyyid ūş saña tođrı haber
Bil kelāmında anıñ yokdur garez

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün
İlāhi dilerim senden meded kıl baña yā feyyāz
Beni kurtarasın benden meded kıl baña yā feyyāz

Hüdāvendā günahkārım ki nefis elinden o kārım
Za'ıfım 'ācizim zārım meded kıl baña yā feyyāz

82a

İlāhi yüzümi käre kılubdur nefis-i emmāre
Yine senden olur çäre meded kıl baña yā feyyāz

İlāhi bī-kesim kaldım virüb 'izzeti zāl oldım
Tahayyür bahrına taldım meded kıl baña yā feyyāz

İlāhi kuluñum 'āsī dili kalbim degil kāsī
Baña güldürme gel nāsı meded kıl baña yā feyyāz

İlāhi suçumu bildim kapuña yalvarı geldim
Makarrım her ne kim kıldım meded kıldım baña yā feyyāz

Kılur Seyyid münācātı tapuña 'arz u hācāt
Bi-Hakkın vahdet-i zātı meded kıl baña yā feyyāz

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilün

El-kāfiyetü'l-Tā

Değme bir nā-cinse hem-dem olub itme ihtilāt
Sohbetin te'siri vardur eyle andan ihtiyāt

Cāhil ile hem-nişin olma ki cehliñ arturur
Rütbesin erbāb-ı 'uluvvün bilmez ehl-i inhitāt

Kulluğına cāhili hergiz kabül itme veli
Bendesi ol kāmilin var gönlüni kıl irtibāt

Kā'be-i maksūda sālik bulmak istersen vusūl
Ehl-i 'irfān bābına dōşe yüzini çün bisāt

82b

Devlet-i dāreyn dilersen hāsıl eyle ma'rifet
Yohsa sā'ir mansıb u cāhile olma sen neşāt

Zikr kalbe ire gör māyeli tevhid ile
Tola envār ile kalbin hāsıl ola inbisāt

Ma'rifet-hūn ile Seyyid toplayub 'āşıkları
Meclis-i'irfān içinde düşe sen de bir simāt

Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn

El-kāfiyetü'z-Zı

Gel 'āşıklar meydānında sen atın koşma vā'iz
Sırāt-ı mustākīm üzre hoşca yüri düşme vā'iz

'Āşıka heb yokuş düzdür giceler dahi gündüzdür
'Āşık nice gitse el verirsin yolundan şaşma vā'iz

Terk itme zikr ü tā'atın koşma ko ağaçdan atın
Düşüb elhād tamusına büryān olub şeme vā'iz

Ayırma şer'den izini hevāya virme öziñ
Mürşide var aç göziñ yok yere savaşma vā'iz

Bende ol bir evliyāya yoluñ irgür a'lāyā
Gel bu suflı tuzağına bend olub tolaşma vā'iz

Ta'nı ko var 'aşıklara 'aşk odına yanıklara 83a
Nefsin hevāsına uyub 'uşşāka ulaşma vā'iz

Ah eylese bir kez 'aşık red eylemez anı hālık
Gel 'ilmīne mağrūr olub katı hadden aşma vā'iz

Seyyid kelāmin sāmi' ol ğafleti terk it hāzır ol
Kendü 'aybīna nāzır ol ğayrıya irişme vā'iz

Mef'ulü/ Fā'ilātün /Mef'ulü/ Fā'ilātün

El-Kāfiyetü'l-'Ayn

Vechīnden ahsen itdi hüsünü çünki şāni'
Rahmān yüzün gösterir ref' eylesün mevānī'

Mutlak yüzünü görmez kayda düşen giriftār
Nūr-ı cemāl-i Mevlā olmazsa dilde lāmi'

Bunda hattın sırrını anlamadı çü zāhid
Hilkāt-i rüz-ı ezel bildi oldu āna māni'

Görmeğe sen de Hakkı gel ānla cemi' farkı
Bul zevk-i cem'ü'l-cem'i kalbini eyle cāmi'

Mutlak sözün işitmez hayvān kulağı Seyyid
İnsān gerek kim ola Haktan nidāya sāmi'

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

El-Kāfiyetü'l-Ġayn

'Aşkın sözün söylemeğe lāyık degildür her durāğ
Nükte sözün dinlemeğe mālīk degildür her kulağ

‘Aşkĩn ğamı çũnkũm benim gũnlũmde idindi vatan 83b
Ŗadĩm aña kim deĝme dil olmayıser aña turāĝ

‘AŖık olandur dũnyede sāĝ u selāmet bil hemān
Bĩ-‘aŖık olanlar ħastedũr anlar ebed olmaya saĝ

ĀŖık ola gũr saña olmaya tā bu dũnye dām
‘AŖık olan kiŖilere olmadĩ bil dũnye duzāĝ

Gel sen de Seyyid ‘āŖık ol ayrılma ‘aŖıktan bir nefes
VaŖl olasĩn ma’Ŗukına ola saña tāĝ ũsti bāĝ

DũŖeli ey dost hayālin gũnlũme buldum firāĝ
‘Akl u fikrim kıldı yaĝmā bilmezem hiç sol u saĝ

Saĝ dise ‘aklĩn marĩzi kalbine inanmañuz
Bil hevāyla hevesden kurtulĩnur kalbi sāĝ

Ŗevkle sevdā-yı ‘aŖka virmeyenler gũnlũnũ
Oldı ‘akl ile bu zevkden bĩ-ħaber muhtel dimāĝ

Dilerim ‘aŖkile Ŗevkin vafĩnı idem beyān
Lĩk amma isterim cāndan açılmıŖ bir kulāĝ

Kā’be-i maksũda irdi oldı Seyyid pũr safā
Her murādı hāsil oldı aña çũn tāĝ ũsti bāĝ

Her kimĩn rũz-ı ezelde oldı ise yũzi āĝ
Bunda geldi ‘aŖkla ol bakdı gũnlũnde çerāĝ 84a

Gördi cümle āşinā heb ārada bigāne yok
Küfr ile imān da'vāsından itdi ol firāg

Zāt-ı vāhid gördi cümle Hāk göziyle bakdı çün
'Ārif-i billāh olub oldı āna tāg üsti bāg

Vahdet-i harfe irüb bunda bilişdi Hākla
Zāhidin ferdāsına ol tutmadı hergiz kulāg

Nūş idelden Şeyh Niyāzi cür'asın Seyyid hemān
Ne gelürse söyler oldı bilmez ol hiç sol u şāg

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

El-Kāfiyetü'l-Fe

Gel berü t̄alib dilersen̄ kim bulasın hayyu kāf
Dāima virān gönüller Kā'besini kıl tavāf

Sālikā gel dost yoluna cān u bāşın̄ terkin ur
Tiğ-i 'aşkıñla dem-ā-dem sineñi eyle şikāf

Ġayriden pāk eyle dil āyinesin dildāri gör
Bil cemāl-i dost görmez olmasa āyine sāf

Ĥalvet itsen̄ beyt-i kalb̄in̄ māsivā Allahdan eger
Cümle eşyādan tecellī eyleye Hāk bi-ḥilāf

Lā ile mahv eyle ġayrı kalmasun hiç māsivā
Bırak izāfāt kapudı ola gör Hākka muzāf

84b

Sıdkile gel cān u dilden hizmet it ‘āriflere
Olmaya vuşlat mübeşşer olsa dilde şın u kāf

Gel bu ‘ilm-i kāle mağrūr olma cāl eyle taleb
Kim ire ‘ilmīñ ‘ıyāna kalmaya hiç iḥtilāf

Hiç kes simurğa irmez uymaz ise Hüdühüde
Bes ne bilsün zāğ-ı kuzğunu kanceru dir gūh-ı kāf

Ḥakkı sen de bulmağa var tut elin bir kāmiliñ
Tā ki gönlüñe seniñde tola ‘ayn u şı u kāf

Ol zemān kim bahr-i vahdet ‘aşk ile cūş eyledi
Zāhir oldı cümle mevcūdāt bi-emr nun kāf

Nutk-ı Seyyid bil o vahdet bahriniñ emvācıdur
Anlamaz erbāb-ı keşret zan ider lāft-ı güzāf

Maḥzen-i erbāb-ı hikmetdür kalubu ‘ārifīñ
İrmediñ zāhid sen ol kenze yūri var urma lāf

Gel sūretiñ düzme yeter cehdle kıl içiñi şāf
Kā’be gibi tā kim seni ḥalk ideler dā’im tavāf

Bu şūret-i zāhirde kalma sa’y idüb ma’nāya ir
Dil ‘ilmine vāsıl ol tā bulasın ḥā ile kāf

Var gönlüni kibr ü riyā gavğalarından ḥāli kıl
Tā ki saña lezet vire çille vü ḥalvet-i i’tikāf

85a

Gönül imiş Hakkîñ evi pāk eyle gayrıdan anı
Kim görmek istesîñ eger vechini anîñ bî hilāf

Bil ‘arş u Rahmāndur gönül hem baħr-i ‘ummāndur gönül
Her ne ki var gönüldedür gönüldedür ‘Ankâ-yı Kāf

Yerde vü gökde isteme Hakkı gönülde iste bul
Bu Hak kelāmıdır iit şanma bunu lâf-ı güzāf

Münkesirü’l-kalb oluben oku hadis lâ yesi’
Tāb ile sen ki ‘arz- dil neydüğün kaf ile kâf

İsteriseñ vaşl-ı likā dil şhrine ir Seyyidā
Cümle izāfâtı bırak kim olasîñ Hakkı muzāf

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’lün
Nakd-i ‘ömrün sālİKā itme telef
Görünce ‘azm itdi bu yola selef

İzle eslāfîñ izini şıdk ile
Tā ki sen de olasın hayru’l-ħalef

Bil bu rāhîñ rehberidür şāh-ı din
Hem daħi ser-çeşmesi şāh-ı necef

Vir bu yolda varını itme diriğ’
Tir-i ‘aşka sineñ eyle hedef

Gel derūnuñ şāf kıl aşdāf- vār
Katrei nisānı dürr ider şadef

'İlm ü 'irfān hāşıl eyle dünyede
Âdem olana budur 'izz ü şeref

Nefse uyub kalma esfelde dilā
Men selvā iste gel yime 'alef

Gönlü ne gencine der gör Seyyidîñ 85b
Ki anda dür bunca tefārîk tuhaf

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün
El-Kāfiyetü'l-Kaf
Gelberü ey t̄alib-i esrār-ı 'aşk
Dinle gūş-ı cānile aḥbār-ı 'aşk

Kenz-i maḥfi lā te'ayyün idi zāt
Bil hüviyyet didi külli var 'aşk

Hubb-ı zātisi tekāzā eyleyüb
Cūşa geldi kaynayub icār-ı 'aşk

Zulmet içre mahv iken heb kün-fe-kan
Cümleye virdi ziyā envār-ı 'aşk

Cümle mevcūdāta irişdi hayāt
Kāf-ı nundan akdı çün enhār-ı 'aşk

Kamu eşyā buldılar neşv-i nümā
Rahmetinden yağacak emzār-ı 'aşk

Zāhir ü bātın ne kim halk itdi Hak
Fehm idersen gör kim kamu aşār-ı ‘aşk

Heb sıfat-ı hakdur eşya
Ger okursañ her biri eş’ār-ı ‘aşk

‘Alemler içinde her ne var mahfi ‘iyān
Ėayrı yokdur cümlesi heb kār-ı ‘aşk

Gördi ‘āşık ‘aşkdan ayru nesne yok
Dir anıñcün dār-ı ‘aşk deyyār-ı ‘aşk

Geldi bunca enbiyā u mürselīn
Kim olardur karnusı iñbār-ı ‘aşk

Cümlesinden efzal ü ekrem şerīf
Ol Muhammed Mustafā muhtār-ı ‘aşk

Hem Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Osmān ile
Oldı ‘Aliyyü’l- Murtazā kirār-ı ‘aşk

Ol Hasan halkı vü Hüseyñ Kerbelā
Cān virüb oldı bular dār-ı ‘aşk

Dañi ensār u muhācir kim ne vār
Kamu oldılar nücüm akbār-ı ‘aşk

Nice virdi ‘abd-ı vaşla cāmı gör
Ser-tevhīdi duyan ber-dār-ı ‘aşk

86a

Cām-1 ‘aşkı nūş iden mestāneler
Tā ebed olmadılar hüşyār-1 ‘aşk

Ey bu yolda cān satub cānān alan
Gelberü kim keremdür bāzār-1 ‘aşk

Görmeyesin turmayub dinlenmeyüb
‘Andelībīn gülistānda zār-1 ‘aşk

Nice ārām eylesün bir dem ki anīn
Bağrını pür-hūn idübdür hār-1 ‘aşk

Gice gündüz dem-be-dem feryād idüb
İstedüğü bir gül bī-hār-1 ‘aşk

Ey hakikat virdiniñ bülbülleri
Pür-i nesīm oldı gül gülzār-1 ‘aşk

Oldı ‘ālem şanki firdevs-i cinān
Her tarafda zīn olub ezhār-1 ‘aşk

‘Aşkı inkār itme gel ey medda’ı
Aç göziñ bak tobtolu her vār-1 ‘aşk

Lik görmez zāhid a’mā anı
Görür anı heb ulū’l-epsār-1 ‘aşk

Zāhid añla zühdüñi ko ‘aşka düş
Görine dirseñ saña dildār-1 ‘aşk

Benliġiñ terk eyle ık sen aradan
Göresin her zerreden didār-1 ‘aşk

Nefs ü ‘akl-1 rūhuña eyle vedā’
Ey muhācir ola gör enşār-1 ‘aşk

Yolda kalur ‘akl u rūhuñ zevrakı
‘Arş-1 a’lādan geçer teyyār-1 ‘aşk

Sidreden geçen hıred pārisleri
Lā mekānda seyr ider seyyār-1 ‘aşk

‘Aklile sen kalma nāsut içre gel
‘Azm-i lāhut it olasın cār-1 ‘aşk

‘Aşk ile bir yerde şıġmaz māsivā
Oldı külli māsivā aġyār-1 ‘aşk

İmdi Hakdan ġayriyi dilden çıkar
Duyasın keyfiyet esrār-1 ‘aşk

Zāhid ikrār itmese ‘aşka ne ġam
‘Āşıkıñ imānı ‘aşk ikrār-1 ‘aşk

‘Āşk ile zāhid itmez imtizāc 86b
Kalbi kalbden fark ider ma’yār-1 ‘aşk

Neylerem ben zāhidıñ efsānesin
Çün benimle olmadı ol yār-1 ‘aşk

Şem'-i 'aşka düşeli pervâne-veş
Bakdı gül itdi vücūdım nār-1 'aşk

Her kimin şehrine uğrarsa bu 'aşk
Heb 'umar anın yıkar ma'mār-1 'aşk

Heb gönülden gayriyi eyler tirāş
Tā ezelden böyledür etvār-1 'aşk

İtdi bu 'aşkdan İbā 'arz u semā
Çıkayım ben boynuma sāl bār-1 'aşk

Ben bu 'aşkdan bir nefes ayrılmazam
Ger kılursa sīnemi sad-pār-1 'aşk

Derdime ben gayrı dermān istemem
Kim benim her derdime tīmār-1 'aşk

Derd-i 'aşkı buldı derdine devā
Dāhi tīmārı nider bī-mār-1 'aşk

Ġayri yār u ğamgüsārı yok hemān
Zikri 'aşkdur fikri 'aşk güftār-1 'aşk

Gel yeter tay' it kelāmın istibdā
Ki sakın keşf olmasın astār-1 'aşk

'Aşkı vasf itmek seniñ ħaddiñ degil
Kıl sükūt itme yeter iş'ār-1 'aşk

Genc-i ‘aşkı dilde eylerdi nihān
Ger anı söyletme nā-çār-ı ‘aşk

Sebk-i hüsniden kim oldu hassā-dār
Mısr-ı dilden sırra şikār-ı ‘aşk

Feyz-i akdesden gelen ilhāmdan
Eyledi ‘āşıklara işār-ı ‘aşk

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün
Düşdi çün rüz-ezelden başımıza sevdā-yı ‘aşk
Anıñçün ‘ālem içre olmuşuz rüsvā-yı ‘aşk

Mest-i medhūş olmuşuz ayılmazuz tā haşra dek **87a**
Çün ezel bezminde mest itdi bizi sahbā-yı ‘aşk

Kıldı ‘aşkıñ askeri mavh itdi külli dārımız
Eyledi şehr-i vücūdı ser-te-ser yağma-yı ‘aşk

Çünkü kondı şevket ile taht-ı kalbe şāh-ı ‘aşk
Kopdı bir yerden nidā-yı Rabbü’l a’lā-yı ‘aşk

Sürdü hükmün ‘akl-ı cāna eyledi muhkem yasāk
Kim benim devrimde kimse dimesün hiç lā-yı ‘aşk

‘Aşk-ı yārı bā’is tağladı zātının emvācına
Kā’ināt itdi zuhūr mevc urdı çün deryā-yı ‘aşk

Bahr-i vahdet cūş idüb geldi vücūda kā’ināt
Kāf nūn emrinden oldu dü cihān peydā-yı ‘aşk

Akdı enhār-ı kuyūdāt ilāhi ‘aşkile
Cümle mevcūdāta iriřdi hayāt-ı mā-yı ‘aşk

Bilmek istersen̄ nedir ‘aşkı vücūduñ kıl fenā
Öz vücūduñ mahv idersen̄ olasin dānā-yı ‘aşk

Rū’yet-i Hakdan nasībi yok ezelde zāhidīñ
Görmeyiser bunda yārın oldı çün a’ mā-yı ‘aşk

Berr-i firkat içre ‘atşān kaldı rū’yet münkiri
Hakkı gördi her nazarda ‘āşık-ı şeydā-yı ‘aşk

Zāhidā var yok yere da’vā-yı ‘aşk itme abes **87b**
Sābit olmaz kāl ile ey müdde-i da’vā-yı ‘aşk

Cān u bāşīñ terkin ur vuslat dilersen̄ zāhidā
Rāh-ı hakda cān terk itmektedir ednā-yı ‘aşk

Derd-i bī-dermān imiş derdine dermān ‘āşıkīñ
Bes devāyı neylesünler mübtelā-yı dā-yı ‘aşk

Cezbe-i ‘aşk ile her kim varlığın mahv eyledi
Nūr-ı Hakkı gördi her bir zerrede bīnā-yı ‘aşk

Vādī-i vahdetde rehbersiz irilmez menzile
Mustafādur Murtazādur şāh o ednā-yı ‘aşk

Hamdilüllāh on sekiz biñ ‘ālem-i esrārın
Feyz-i kudsī sile ta’līm eyledi ‘İsā-yı ‘aşk

Kande baksak görinen heb sümmü vechullahdur
Çünkü bize fazlî ile eylediñ a'tā-yı 'aşk

Çün bu yolda 'aşk-ı hakdan gayri rehber bulmadık
Bizi sāki çekise r 'urvetu'l-vuskā-yı 'aşk

Kimi harfe çağırır halkıñ kimi katbe velî
Biz diriz her dem-be-dem mahcüb-ı bî-hem-tā-yı 'aşk

Hü-yı 'aşka irişen lā ile illādan geçer **88a**
Dir hüviyyetde heman ol lā-yı illā-yı 'aşk

Maḥv olur bir zerresiyle kāinat u bahr u ber
Çün tecellî eyleye mihr-i cihān-ārā-yı 'aşk

Gerçi var 'ālemde her şüretde bir ma'nā-yı ḥās
Lîk sūret-'ālemine şıgmadı ma'nā-yı 'aşk

Bülbülün efgānını 'ālemde şanma serseri
Bir gül bî-ḥar içindür bunca hü-yı hā-yı 'aşk

'Akli koduk baş açık rāh-ı fenā ebdālıyuz
Nice 'akılları Mecnūn itdi bu Leylā-yı 'aşk

Şāh iken İbrāhim Edhem tāc u tahtın terk idüb
'Aşka şandı külli vārın oldı çün lāla-yı 'aşk

Şāh-ı kevnin olmak istersen var 'aşka ol esir
Pîr-i 'aşka kul olanlar oldı Mevlānā-yı 'aşk

Çarha girdi 'arş-1 kürsî heft-âsmân itdi semâ'
Güş idince hâtif-i gaybden şādā-yı nā-yı 'aşk

Sırrı 'aşkı 'āleme fāş eylese itmek 'aceb
'Āşık-1 şūrıdeye mümkün müdür ihfā-yı 'aşk

Sanma sen zāhid-i murād-1 evliyā zāhir ola
İtdiler remzile ancak 'ārif-e imā-yı 'aşk

Maḥv olanların kelāmın yine maḥviler bilür **88b**
Sanma itdin 'ābid ü zāhidlere ifşā-yı 'aşk

Hal-i 'akı bilmez ey Seyyid Muhammed her mekes
Kim firāz-1 kāf dil murğidürür 'Ankā-yı 'aşk

Mefā'ülün/ Mefā'ülün/ Fe'ülün
Murādı 'āşıkın ey zāt-1 mutlak
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk
Hemîşe istediği senden ey Hāk
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Vir 'aşkın 'āşika ey pīr-i Bārī
Ki 'aşkdan gayri yokdur daḥi yārī
İns ü mūnis vehm-i gam-güsārī
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Nider 'āşık olan fāni cihānı
Daḥi ol ravza-i bağ-1 cinānı
Ki 'uşşāka ḥayāt-1 cāvidānı
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Ḳamu maḥlūkı Ḥak ḥalk itdi bundan
Zuhūr itdi gelüb kāf ile nundan
Vücūda gelmeye bā'is 'ademden
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Budur her ibtidānıñ ibtidāsı
Daḥi hem intihānıñ intihāsı
Muḥaşşıl bil bünyānıñ esāsı
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Nedür gülşende bülbülün fiğānı
Ki yañar firkat ile cism ü cānı
Degil ğayrı anıñ feryād u zārı
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Virirler tütüye şekker kafesde
Gül için bülbül-i şeydā şikeste
Bil 'uşşākıñ murādı her nefesde
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Kimi Şirīni ister kimi Leylā **89a**
Ki zāhidler diler cennāt-ı ḥūra
Veli 'āşıkların maksādı cānā
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Eger müştāk iseñ sen de o yāre
Anıñla toptoludur gevher-āra
Ne ki 'ālemde var maḥfī āşikāre
Heman 'aşkdur heman 'aşkdur hemān 'aşk

Bu Seyyid bendenin Yārab ricāsı
Ola her demde ‘aşkīn āşināsı
Ki cümle enbiyānīn reh-nümāsı
Heman ‘aşkdur heman ‘aşkdur hemān ‘aşk

Fā’ilātūn/ Fā’ilātūn/ Fā’ilātūn/ Fā’ilūn
Ḥak yüzün görmeğe gel āyine-i insāna bak
Kim anīn vechinde nūr-ı ḥazret-i Rahmāna bak

Sūre-i ümmü’l-kitāb ile hūvallah āyeti
Dest-i kudretle yazılmış ‘arız-ı cānāna bak

Ādemi şüret şanub kalma nukūş-ı fāniye
Ādemi ḥalk eyleyen ol bī-miṣāl şultāna bak

Aḥsen-i takvīm denildi şānına çünkim seniñ
Gel bu şüret-i nakşını ko ma’ni-yi insāna bak

Kendi rūhumdan saña refḥ eyledim didi çü Ḥak
İş bu sırra vākıf olan ‘ālem-i Rabbāna bak

Maḥrem-i zāt-ı Ḥudāsın maḥzen-i esrār-ı ğayb
Añlayım dirseñ bu remzi var yüri Kur’āna bak

Çün tulū şümme vechullahdur naşş-ı kelām **89b**
Bunı inkār eyleyen dīv ü recīm şeytāna bak

Ey kelāmullaha münker lā deyüb olma şakī
Künt-i kenz-i sırrına maḥrem olan ihvāna bak

Men ‘aref hükümüyle öz nefesine ‘arîf olmayub
Rabbın idrāk itmeyen şol cāhil ü nādāna bak

Sümme vechullahı fehm itdîñse gel ey muttekî
Cân göziyle şeş cihetden bî-cihet sübhāna bak

İrdîñ ise tūr-ı dil üzre tecellî nūrına
Cümle zerrātdan görinen ol meh-i tābāna bak

Lem’a-i mihri rāhından oldı ‘ālem nūr-ı maḥz
Nicesi yandı cemālî şem’ine pervāne bak

Küllî vārın maḥv idüb buldı ḥayāt-ı cāvidān
Dost yolunda cānı kurban eyleyen merdāne bak

Māsivā renginden ašlā komadı nām u nişān
Vaḥdetiñ deryāsına gavvās olan şāhane bak

Nice ser-gerdān olub zāhid gezersin ‘ālemi
Gir vücūduñ şehrine setreñdeki mihmāna bak

Sūreti terk eyle Seyyid sa’y idüb ma’nāya ir
Zerreni ḥurşid bil her katreden ‘ummāna bak

90a

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

Gel dilā cān tende iken kıl bırak

Olmayasın kurb-ı Ḥazretten ırak

‘Irz u nāmus şişesin kıl tār u mār

Sıdkile bu yola gir ‘arî bırak

Dost yolunda bāş u cān terk itdīn
“Len tenālū”l- berre” didi çünkü Hāk

Bunda sa’y eyle göresin yārını
Yārın anda dimeyesin el-firāk

Birliĝe ir dostile birlikde ol
Var ikilik defterini odda yak

Duyduñ ise bu mu’ammā sırrını
Cümle halka dīde-i vahdetle bak

Hāz u ‘āme yoħsul bāba ahī
Bir baka gör kimseye hiĝ tutma tak

Gel sivā nakşını dilden sil gider
Ki hicābdur saña bu kara vü ak

Aĝ u karadan geĝerseñ sālīkā
Dostla birlikden okursun sebak

Kalbiñe ilhām olursa ‘ilm-i Hāk
Ğayri neyler saña yazmak okumak

‘Ārif olan kabl u kālī neylesün
Aña besdür bāb-ı ‘aşkdan bir varak

Nūr-ı Hākla kıl münevver kalbiñi
‘Aşk odıyla yak derünunda ğerāh

Benliġin maħv eyle Seyyid aradan
Tā tecelli ide senden saña Hāk

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün
Zāhidā şüretde kalma içerü gel cāna bak
Cān içinde cān olan sırrındaki sultāna bak

“İnnemā kellezī bevellü şümme vechullāha delīl”
Gir gönül mülkine seyr it her taraf cānāna bak

Ol ene-l hakk sırrını fāş eyleyen Mansūr gibi 90b
Rāh-ı Hākda nice virdi cānını kurbāna bak

Görünce akar şular leyl ü nehhār olub revān
Bir nefes arām ider mi var nice 'ummāna bak

Görmesin bülbülün feryādını ey bī-başar
Nice müştakdur dil ü candan gül ü handāna bak

Ġaflet içre firkat ehline yeter kıldın nazār
Gelberü aç cān gözün vāsıl olan yārāna bak

Güş iderler dem-be-dem anı innellāhdan hitāb
Sem'ine girmez evlādın gayrıdan efsāne bak

'Ārifin nutkına inkār eylemezsen zāhidā
'İlm-i hikmetle ledünniden gelen 'irfāna bak

Kendü istihkākını gel görme 'ibret-bīn isēn
Hor bakma merd isēn sen mūra gel merdāne bak

Ta'n dümandan şakın Seyyid Muhammed çekme gam
Cānib-i Hakdan saña a'tā olan ihsāna bak

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün
El-Kāfiyetü'l-Kāf

Bülbülleri şeydā kılan Yārab cemālindür seniñ
'Āşıkları rüsvā kılan Yārab cemālindür seniñ

'Uşşāka 'aşkı hāl iden riyyāzetlerle kāl iden **91a**
Kāmetlerini dāl iden Yārab cemālindür seniñ

Qulluğña bel bağladan hicriñle her dem ağladan
Seller gibi gāh çağladan Yārab cemālindür seniñ

'Uşşākı efgān itdiren bağrını büryān itdiren
Şevkile devrān itdiren Yārab cemālindür seniñ

Eflākı devvār eyleyen 'uşşākı seyyār eyleyen
Zāhidi hüşyār eyleyen Yārab cemālindür seniñ

Bülbülleri nālān iden goncaları handān iden
'Āşıkları cānān iden Yārab cemālindür seniñ

Sevdālara dūş eyleyen bī 'akl-ı bīhoş eyleyen
Dāim 'ibā būş eyleyen Yārab cemālindür seniñ

'Āşıklara ihsān iden abdal veş 'uryān iden
Vuşlat bulan āsān iden Yārab cemālindür seniñ

‘Āşıklarıñ ister seni vaşlıña şād it anları
Arzuları dün-i günü Yārab cemālindür seniñ

Seyyid ‘āşık muhlis kuluñ yoluñda hāk olmuşseniñ
Murādı maksudı anıñ Yārab cemālindür seniñ

‘Āşıkları hayrān iden Yārab şevkindür seniñ **91b**
Vallah ser-gerdān iden Yārabbi şevkindür seniñ

‘Uşşākı ‘uryān eyleyen zerresini kān eyleyen
Kaṭresin ‘ummān eyleyen Yārabbi ‘aşkdur seniñ

Şām u seherde ağıladan Yārabbi şevkindür seniñ
‘Aşkına bel bağıladan Yārabbi şevkindür seniñ

‘Āşıkları bī ‘ār iden içlerini pür nār iden
Mansur gibi ber-dār iden Yārabbi ‘aşkıñdur seniñ

‘Aklını başından alan halkı sevdālara şalan
Bir kāmile bende kalan Yārabbi şevkindür seniñ

‘Uşşākı abdāl eyleyen tonlarını şāl eyleyen
Arzusun vişāl eyleyen Yārabbi ‘aşkıñdur seniñ

Olmazdan evvel olduran bāki hayāta irgören
Hem olduram hem dirgüren Yārabbi şevkindür seniñ

Vār olmağa bu kāināt ‘aşkıñ sebebi ey ‘ālī zāt
Bā’is-i cümle mevcūdāt Yārabbi ‘aşkıñdur seniñ

Dile ne gelse söyleden reybsiz deñizler böyülden
Gāh gönülden düren gāh ağladan Yārabbi şevkindür seniñ

Güft ile güye düşüren halkı başına üşüren
Deryālar gibi taşırın Yārabbi ‘aşkindür seniñ

Gāh cümle seyidiñ boş iden gāh zevkle serhoş iden 92a
Mecnūn gibi bī hūş iden Yārab şevkindür seniñ

Esrār-ı hak gelse dile düşer cihāna velvele
‘Ālemde heb bu gulgule Yārabbi ‘akındür seniñ

Taklidleri taħkik iden mülhidleri taşdik iden
‘Āşıkları zındık iden Yārabbi şevkindür seniñ

Bu seyidi mestān iden sözlerini destān iden
Bir cām ile sekrān iden Yārabbi ‘aşkıdur seniñ

Fā’ilātūn/ Fā’ilātūn/ Fā’ilūn

Cān u dilden kuluyum ‘ārifleriñ

Ayağınıñ tozuyum ‘ārifleriñ

Bu yola ben şıdkile başdım kadem

Kim bugün makblüm ‘ārifleriñ

‘Aklı virdüm ‘aşkıñı aldım hemān

Hak budur mecnūniyem ‘ārifleriñ

Şevkini gönülümde muhkem kılmışım
Tâ ezel meftûnum ‘ariflerin

Zâhir-i ahlâk içre yokdur şöhretim
Bâtına meşrûyum ‘ariflerin

Gerçi yok câhil yanında kıymetim
Lîk bâşı tâcıyım ‘ariflerin

Münkerinin kalbinin zulmâtıyım
Didesinin nârıyım ‘ariflerin

Bilmese nâdân beni hiç gam degil
Cümleden ma’lumuyum ‘ariflerin

‘Ârifi vaşf eylemek haddim degil
Lîk ben ma’zûrım ‘ariflerin

Kim Süleymân-ı zâmândur ‘arifün
Bende Seyyid nûrıyım ‘ariflerin

Her biri ‘Ankâ-yı Kaf lâ mekân
Ben za’if ‘uşfuruyum ‘ariflerin

Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilün

Bu cihânda her kime ‘ilmile ‘irfân gerek 92b

Evvelâ mürşid aña bir kâmil insân gerek

Câhil ü nâdâna hem sen şorma cānan haberin

Cān haberin virmeğe bil yine bir cān gerek

SİM Ü ZER HARCİ NEDÜR DOST YOLUNDA 'AŞİKA
BİL Kİ ANDA CÂN U SER HÂK İLE YEKSÂN GEREK

MEYDÂN-1 'AŞKA GİREN 'AŞIK-1 ŞADIKLARIN
BAŞLARI TÂB OLUBEN ELLERİ ÇEVGÂN GEREK

MERD OLAN 'AŞIKLARIN BİLKI TA'NA TAŞINA
TÂ OLUNCA RŪZ-1 ŞEB SİNESİ KALKÂN GEREK

MŪNKİR HAKKI ANLAMAZ HAK KELÂMı BİLMEZ
HAKKI KABUL İTMEÑE İKRÂR U İMÂN GEREK

OL GÜLŞEN-İ VAHDETDE ŞEM İDEN VAHDET GELEN
BİLKI ANA BU CİHÂN CÜMLE GÜLISTÂN GEREK

GERÇEKLER MENZİLİNE İRMEME SEYYİD SAÑA
HİDÂYET Ü HAKLA HİMMET-İ MERDÂN GEREK

'ÂRİF KELÂMİNİ DUYMAĞA 'İRFÂN GEREK 'İRFÂN GEREK
GENC-İ MA'ÂRİF BULMAĞA VICDÂN GEREK VICDÂN GEREK

BU ZEVKİ İSTERSEÑ EĞER VAR KIL SENDEN SEFER **93a**
BUDUR SŪLŪK-1 MU'TEBER SEYYRÂN GEREK SEYYRÂN GEREK

DIYEM SAÑA NİTMEK GEREK BULA NICE GİTMEK GEREK
BU YOLDA SENİNLE BİR CÂN GEREK BİR CÂN GEREK

EVVEL YOLA LÂZİM REFİK ASÂN OLA TÂKİM TARİK
HEM SAÑA BİR ERHAM ŞEFİK İHVÂN GEREK İHVÂN GEREK

Kendü bilisiyle kişi başa çıkarmaz bu işi
Def itmeğe bu teşvîşi merdân gerek merdân gerek

Bir mürşid kāmili bulub ayağına yüzler sürüb
Heb varlığından soyunub ‘irfân gerek ‘irfân gerek

Teslîm ola hem ol âre zaħmine tâ merhem süre
Heb kıldığı ‘ışyānlara nedmân gerek nedmân gerek

Sıdkile kul olsan aña yol açılır Hakdan yaña
Cümleden öñ leken saña imân gerek imân gerek

Yolunda vārın kıl sebîl maksûdını vire celîl
Bu menzile irmez bahîl ihsân gerek ihsân gerek

İster iseñ Hakkı eger kan ağla var şâm u seher
‘Aşk odına yanub çeker büryân gerek büryân gerek

Bî-mâr-ı ‘aşka ey lebîb timâr idemez her tabîb
Bu derde timâr itmeğe Lokmân gerek Lokmân gerek

93b

Kim Hızr elinden içse cām kevnini onu da temâm
Bu cür’a ile ol müdâm mestân gerek mestân gerek

Mest ola tâ cānile dil-i maksûd budur hem aña bil
Hakkın şuhûduna gönül hayrân gerek hayrân gerek

Bend olma gel bu kesrete iriş sarây-ı vahdete
Vāsıl olan bu vuslata şādân gerek şādân gerek

Bakma bu ‘ālem-i ḥalka gir enbiyānīn silkine
Bil bu vücūduñ mülkini sultān gerek sultān gerek

Sular kim ley ü nehhār elhaklara āk bahre-dār
Bulmağa dürr-i şāh-ı ar ‘ummān gerek ‘ummān gerek

Ref’ itmeğe cān perdesin var ki melāmet ḥırkasın
Bī-gāneden sırrı seniñ pinhān gerek pinhān gerek

Rāh-ı fenāya kim gider ol cān ile başı nider
Şehr-i cūdı ser-te-ser vīran gerek vīran gerek

Gel sen de terk it cānını tā bulasın cānānını
Canlılar irmez ol ile bī-cān gerek bī-cān gerek

Şunlar ki kıydı cānına vaşl oldu bil cānānına
Dost her dem anıñ sırrına mihmān gerek mihmān gerek

Sen zāhidā zūhdüñle var da’vā-i ‘aşkı eyleme **94a**
Bu da’vānıñ işbātına bürhān gerek bürhān gerek

‘Āşık odur cāna kıya zūhdi koyub ‘aşka uya
Yanında hem şāh u gedā yeksān gerek yeksān gerek

Bülbüller ister gülistān zāhidlere sor cinān
‘Āşıklara ancak hemān sübhān gerek sübhān gerek

Hamd ile Seyyid sen Hakka irdiñ makām-ı vuslata
Nā’il olan bu ni’mete şükrān gerek şükrān gerek

Seyyid virüb Hakdan haber nazm eyledi dürr-i geher
Almaz bunu bir pula har insân gerek insân gerek

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
Gelberü tâlib-i Haksın dilerisen yârîñ
Kalmasun dilde sivâ terk idegör ağıyârîñ

İhtiyâr eyle şedâ'idi rehî Hakda dâ'im
Nefsini eyle melâmet koma 'arz u 'ârîñ

Hakka teslîm-i rızâ ol ne gelürse andan
Çü *semi'nâ ve eta'nâ* demek olsun kârın

Ġayriye kılma nazar hâlini fikr it her dem
'Aşkını sakla gönülde bedri nûr it nârîñ

'Aşkla kalbini toldur koma anda Ġayri 94b
Tâ ki vâre ola Hudâ yok ola terk-i vâriñ

'Aşkın nâlişi ma'sûka çü hoşdur câna
Sen de gel 'âşık isen dem-be-dem arturur âruñ

Nakd-i 'ömrünü sakın itme sivâda itlâf
Valsa bey' eyleyigör bula revâc-ı bazarîñ

Tâlib-i vaslım ilâhi umarım fazlıñdan
Lütf idüb gösteresin Seyyide tâ didârîñ

Müstef' ilātün/ Müstef' ilātün

Zāhid bu yola gelür mi sandĩn

'Ahdına vefā kılur mı sandĩn

'Aşık gerekdür sādık gerekdür

Değme kes 'ahdeturur mı sandĩn

'Aşk ehli buldı zevk-i rühānĩ

Zāhid bu zevki bulur mı sandĩn

'Aşık ol sende 'aşka ol bende

Herkes 'aşık dinür mi sandĩn

'Aşık odur kim terk ide vārĩn

Değmeye bu nasīb olur mı sandĩn

Zirā cennetdür dārũ'l- istihyā

Ol dāre cāhil girer mi sandĩn

Sen külli vārĩn fāniye virdĩn

Bu saña bākĩ kalur mı sandĩn

'Aşıkĩn hāli 'āliden 'āli

Zāhidler aña varır mı sandĩn

'Arif kelāmı nūr ider kalbi

A'mā bu nūrı görür mi sandĩn

Cāhilĩn sözi ağuya beñzer

Her miyveyi sen yenür mi sandĩn

Kes sözi Seyyid kendüni yorma

Pendini her kes alur mı sandın

‘Ārif gerekdür söz kadrin bil 95a

Nādān olanlar bilür mi sandın

Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün

El-kāfiyetü’l-Lām

Bu dünyānıñ mihnetine sabr it gönül sabr it gönül

Derd ü gam u zahmetine sabr it gönül sabr it gönül

Aldañma bunun āline barmak baturma bālma

Değmez sürürü gāmına sabr it gönül sabr it gönül

Bu kimseyi güldürmedi maksūdını irgörmedi

Geçdi ‘ömri bildirmedi sabr it gönül sabr it gönül

Bu dünyā bir mekkāredür sehri koy sehāredür

Buñā uyan dīvānedür sabr it gönül sabr it gönül

Gel düşme bunuñ dāmına koma bu günü yārına

Her mihnet ü ālāmına sabr it gönül sabr it gönül

Sābırları Allah sever kendü kelāmında öğer

Budur sıfāt-ı mu’teber sabr it gönül sabr it gönül

Gör enbiyā-ı evliyā her biri oldı mübtelā

Heb çekdiler cevri ü cefā sabr it gönül sabr it gönül

Gör bunca şāhān-ı cihān bulmadılar bunda amān
Çün böyledür hāl-i zemān sabr it gönül sabr it gönül

95b

Gör n'oldılar seddād u ād itdi helāk anları yād
Kanı İskender ü Keykübāt sabr it gönül sabr it gönül

Gel 'ibret ehliysen eger bunlar saña 'ibret yeter
Budır saña toğrı haber sabrit gönül sabrit gönül

Bunda gelen elbet gider 'ākil olan bunı nider
Gel kalbiñe virme keder sabrit gönül sabrit gönül

Kanı Yākub kardaşın kanı kavı-i kardaşın
Heb gitdi eşin yoldaşın sabrit gönül sabrit gönül

Çün sen dağı gitsen gerek kabre girüb yansan gerek
Bes kanı netsen gerek sabrit gönül sabrit gönül

Zıkr ile mevtin şiddetin hem dağı kabrin vahdetin
İster iseñ Hak rahmetin sabr it gönül sabr it gönül

Her şey'e irişür memāt illāki bāki vech-i zāt
Seyyid cihānı hiçe sat sabr it gönül sabr it gönül

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Tālibā gel Hakka istersen vusül

Kurtulub hayvān adından ādem ol

Ādeme ir Ādemi bul Ādemi

Vech-i Ādemdendür bil Hakka yol

Hak yüzi âdem yüzinden görünür
Böyle buyurdu hadisinde Resûl

Gezme âfâkı ‘abes çekme emek 96a
Hakkı dilersen yürü Ademde bul

Secde eyle Âdeme ‘âr eyleme
Olmak istersen eger Allâha kul

Âdeme kılmadı çün İblîs sücûd
Müsteĥāk-ı lânet oldu ol fuzûl

Âdem ile kimki oldu âşinâ
‘İlm-i esmâ kalbine itdi nüzûl

Hakka vaşl olmak dilersen sâlikâ
Seyyidiñ canla pendin kıl kabûl

Fâ’ilâtûn/ Fâ’ilâtûn/ Fâ’ilûn
Zühdüñ ko ‘aşkile meydâna gel
Cân u bâşın terk idüb merdâna gel

Ol ĥakikat derdine müştâk isen
Rûz-ı şeb bülbül şıfât efğâna gel

Cilve-gâhın ola şahn-ı lâ mekân
İstivâ-yı ‘arşa çık cevelâna gel

Keşret içre nice bin âlûdesin
Hânkâh-ı vaĥdete miĥmâna gel

Zāhidā sen zerreden ŧemse iriŧ
Ḳatreyi ko lücce-i ‘ummāna gel

Zevk-i lāhut-ı ‘ummāyı bulmaĝa
Sen vücūduñ mülküni seyrāne gel

Bu tıŧım-ı a’zāmı feth itmeĝe
Bir kadem baŧ mekteb-i ‘irfāna gel

Hikmeti esmā külli bilmeĝe
Ḳalveti dergāhına lokmāna gel

Tut tarikat pirlerinñ dāmınñ
Ḳulluk ile ŧıdkile sultāna gel

Sālikā bīmār-ı ‘aŧk olduñsa ger
Pīr-i ‘aŧka derdine dermāne gel

Çünkü ‘aŧkdur āb-ı hayvana ŧübhesiz
Cām-ı ‘akı nūŧ idüb metāna gel

Küllümi’n-nāsa nazar kıl Seyyidā
Yeter ‘aŧkı açmasın nādāna gel

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

Gelberü ey derde dermān isteyen

96b

Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Soñ nefesde kāmil iman isteyen

Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Mevlidi sultānı cümle enbiyā
Her ne deñlü medh olursa revā
İsteriseñ derd-i 'ısyāna devā
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Hak Te'alādan dilersen rahmeti
Kıl Resulün mevlüdüne 'izzeti
Rüz-ı maşser isteriseñ şefkati
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Oku mevlüdini ol āhiñ müdām
Ruhuna eyle şalāt ile selām
Cennet-i a'lāda istersen makām
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Her kim okur mevlid-i peygamberi
Rahmetile yarlıgar Hak anları
Hem tamu oduna yanmaz tenleri
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Ger dilersen bula oddan necāt
Ravzasına rüz-ı şeb ile şalāt
Kim şefi' ola saña ol 'ālī zāt
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Didi aşhablarına ol pādişāh
Zikr ideñ mi'rācımı siz gāh gāh
Rāzı olsun dir iseñ senden ele
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Şol kişiler kim bugün mevlidi ider
Ol Resûlü ravzasında şād ider
Kendi cānıñ tamudan azād ider
Cān u dilden mevlidi sultāna gel

Ümmet-i has olmak istersen āna
Oku mevlüdini her şubḥ u meşā
Seyyidīñ budur sözi dāim saña
Cān u dilden mevlid-i sultāna gel

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Mübtelā-yı derd olanda āh u zār eksik degil 97a
Bahr-i 'aşk içre dem-ā-dem rūzgār eksik degil

Sālikā cehd it bu yolda sen saña yār ola gör
Saña sen ger-bār olursañ saña bār eksik degil

'Aşk-ı Ḥakkile müdām yandur özün pervāne veş
Nār-ı 'aşka mahv olana nūr u nāz eksik degil

Tālib-i gevher isen tal bu ḥakāyık bahrına
Bahrı olan 'aşıka hiç bad-kār eksik degil

Bülbül-i şūrīde veş Seyyid figān it rüz-şeb
'Aşık-ı şeydāya elbet gülizār eksik degil

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Ḥamdulilah olmuşuz biz şıdkile Allaha kul
Sen gerek münker başını dök gerek dişini bul

Atduğun t̄aş ile kendũn öldürürsen̄ ey hasũd
Hakkĩn in'ãmı saña kıt geldüğiğün bize yol

Kendi ef'ãlını münkir ğayra isnãd eyledĩn
Sen bir a'ver-i senge ey münkir şanursun şağı şol

İtmedi Ādeme secde eyledi İblis-i İbã
Görmedi Ādem yüzũnde nũr-ı Hakkı ol fuzũl

Hor gördi Ādemi kendĩn beğendi ol şefi
Didiğim ben 'ilmim hem eftalim yã kimdür ol 97b

Mazhar- ism cemãlüz Ādem -i ma'nã biziz
Ol celãle mazhar oldu lã'neti kıldı kabũl

Oldı ol merdũd-ı Hak yokdur aña hergiz 'ilãc
Seyyid andan sen ırağ ol budurur bil toğrı yol

Müstef'ilũn/ Müstef'ilũn/ Müstef'ilũn/ Müstef'ilũn
Ey cismine cãn isteyen tevħide gel tevħide gel
Ey vaşl-ı cãnãn isteyen tevħide gel tevħide gel

İsterisen̄ vaşl-ı Hudã tevħide eyle ilticã
Tã kim bula řadrĩn řifã tevħide gel tevħide gel

Kalbĩn dilerse ger řafã zıkr-i Hakkı řubħ u meřã
Tevħidden olmağıl cüdã tevħide gel tevħide gel

Tevhîd seni Hakkâ çıkar cümle günâhlarñ döker
Heb zehrini eyler şeker tevhîde gel tevhîde gel

Zulûmât-ı cehli ref' ider şâki olur kalmaz gider
Gel ğafleti sen de gider tevhîde gel tevhîde gel

İzle erenlerñ izin bîdâr eyle cânñ yüzün
Güş itme münkirler sözün tevhîde gel tevhîde gel

Mir'ât-ı kalbñ silmeğe 'irfân-ı Hakkâ irmeğe
Hakkñ cemâlñ görmeğe tevhîde gel tevhîde gel

'Âşıklarñ îmânıdır şâdıklarñ bürhânıdır 98a
'Âriflerin 'irfânıdır tevhîde gel tevhîde gel

Sıdk ile olan Hakkâ kul maksûduñ elbet bulur ol
Allaha budur toğrı yol tevhîde gel tevhîde gel

Hakdan saña ihsân ola yollar beñim âsân ola
Hem rehberñ Kur'ân ola tevhîde gel tevhîde gel

Añla budur hablu'l-metin tutar bunı ehl-i yakîn
Budur ide ra'âda dîn tevhîde gel tevhîde gel

Var ise sende derd-i Hak Seyyidden oku gel sebak
Feth ola saña her varak tevhîde gel tevhîde gel

Gel ey vâ'iz gel ey nâşih 'âşıklara dâhil itme gel
Zu'muñ eyle Hakkı koyub bâtıl tarîki gitme gel

Bu sūret-i zāhir ile dil-i ‘ālemi fehmi olamaz
Var ‘ilmine mağrūr olub kendūni bize satma gel

Bu yolda sen yok olmadın varlığı kande bulasın
Bil haddiñi kuzgun iken sen tūti gibi ötme gel

Sıdkile teslīm olmadıñ Hakkıñ rızāsın bulmadıñ
Bes da’vet-i kizbile sen bu halkı izlāl itme gel

‘Ārifleriñ esrārını duymak dilersen zāhidā
Var zūhdūñi ‘aşka değış yohsa kurı lāf itme gel 98b

Her bir kelāmi ‘ārifin bir miyve cennetdedür
Çünküñ yimez anı sen zāid yere taş itme gel

Derviş deyüben kendüne sen çünküñ bir āv eyledin
Cehd ile Seyyid dünyede hiç kimseye incitme gel

Fā’ilātün/Fā’ilātün/ Fā’ilātün Fā’ilün
İnşāfa gel ey gönül gel Hakkā dönelim gel
Yeter oldıñ nefsiñe kul gel Hakkā dönelim gel

Nefsine uyma kardaş ‘aklını eyle yoldaş
Tā selāmet ola baş gel Hakkā dönelim gel

Nefsiniñ saña düşmandur nefse uyan pişmandur
Terk it nefsin murādın gel Hakkā dönelim gel

Nice bir tül-ı emel Hakkā lāyık yok ‘amel
İrmeden bir gün ecel gel Hakkā dönelim gel

Bu dünyā-yı mekkāre olur seni biçāre
Aldanma bu sehhāre gel Ḥakka dönelim gel

Bu fāniyi nidersin āhir koyub gidersin
Soñra āh vāh idersin gel Ḥakka dönelim gel

Meyli ko gel fāniye göñlünü vir bākiye
Diler isēñ ‘āhiye gel Ḥakka dönelim gel

Seyyidīñ pendin işit var āña göre iş it 99a
Māsivāyı heb ko git gel Ḥakka dönelim gel

Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün
Nedür bu āh u efgānīñ şeydā bülbül şeydā bülbül
Dün-i gün zār u giryānīñ şeydā bülbül şeydā bülbül

Feryādına nedür sebep geldīñ ne eylersēñ taleb
Dost yüzimi gördīñ ‘aceb şeydā bülbül şeydā bülbül

Ḳarārīñ yok eglenmedin hergiz durub dīñlenmedīñ
Sen mā ḥaşal egleñmedīñ şeydā bülbül şeydā bülbül

Dāim īñlersin zār ile hiç kimse yok ḥālik bile
Nālān olub düşdün dile şeydā bülbül şeydā bülbül

Behey bülbül nedür zārīñ ağlamakdur müdām kārīñ
Yād idüb ezel-i gülzārīñ şeydā bülbül şeydā bülbül

Kim anda hūş idi bāşĩn ma'şuk eyle itdi işĩn
Yok idi ğayri teşviĩn şeydā bũlbũl şeydā bũlbũl

Me'nũs idi dost ile pes ayru degildĩn bir nefes
Şimdi berk oldu kafes şeydā bũlbũl şeydā bũlbũl

Geldĩn o vahdet ilinden şem eyleyũben gelenden
Sõyleten Seyyid dilinden şeydā bũlbũl şeydā bũlbũl

Fā'ilātũn/ Fā'ilātũn/ Fā'ilātũn/ Fā'ilũn

El-Kāfiyetũ'l-Mim

Der-na't-ı şultan-ı enbiyā vũ Seyyid-i aşfiyā Muhammed Muştafa 'aleyhisselām

Ey Resũl-i Fahr-i 'Ālem ey Nebi-yi muhterem

Cũmle maħlũka şāha oldu bābĩn mũltezem

Kenz-i maħfiniĩn zuhũruna sebep sensin şehā

Bād-ı hubbuĩla temevvũc itdi deryā-yı kadem

Sanma levlāk levlāk deĩildi mũzeyyen

Yaradılmasāĩ kalurdu cũmle eşyādur 'adem

Āb-ı rũyiĩn hũrmetine ħalk olundu kũn fekān

Dostluĝuna yaratıldı 'arş-ı kũrsi fevh ü kalem

'Ālem ü 'ādem kamu nũriĩnla buldılar nizām

Ĥak te'ālā saĩna virdi sırr-ı dırāhşān-ı a'zam

Geldi Tũra Mũsāya fehāla ta'lik-i ħitāb

Sen ħabĩbā te'leniĩnle başdıĩn 'arş ũzre kadem

Sen şa'âdetle kadem başdıkda mülk-i 'âleme
Küfr-i zulmet ref' olub heb oldı 'âlem-i subhân

Mihr-i 'âlem girsin doğdukda sen ey nūr-ı Hâk
Pür-ziyâ oldı cihân getirildi 'âlemden zalem

Nūr u vechinle münevver gerçi 'âlem ser-teser
Lîk anı görmediler aḥvel u ebkem aşem

Enbiyânîñ serverisîñ evliyânîñ rehberi
Cümle 'âlem senden umarlar kerem ey zî-kerem

Heb cemâlîñ Kâ'besi sâlikleridür enbiyâ
Saña ḥâdimdür kamu añlara sen şeyḥü'l-harem

Matlabîñ ḥayme olsa 'aceb mi Cebrâil
Âsitânîñ hizmetiyile buldı ol rıf'at-ı hikem

Enbiyâ vü evliyâ heb saña eyler iktidâ
Sen imâmü'l enbiyâsîñ ümmetin ḥayrû'l-ümem

Ümmetîñ olmak diler Hâkdan cemi' mürselîn
Zirâ sensin yârın anda şâhib-i tâc-ı 'âlem

Nefsi nefsi diye cümlesin diyesin ümmeti
Sen şefi' olıcak ol gün ehl-i 'ısyâna ne ğam

Kıl bu Seyyid-i derd-mendine şefâ'at yâ Resûl
Ola yârın menzili firdevs-i a'lâya irem

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

Derdin̄ yeter dermān baña ğayrı dermānı neylerim

100a

'Aşkınla oldum āşinā fānī cihāmı neylerem

'Aşkın̄ men nūş itmişim iki cihān geçmişem

Vahdet iline göçmüşem kevn ü mekāmı neylerem

'Aşk ateşi düşdü cāna gel olmuşum yāna yāna

Vāşıl oldum çün cānāna bu cism ü cānı neylerem

Ben dosta virdim vārımı maḥv eyledim aġyārımı

Ḳalmadı aşlā ihticāb bes len terāni neylerem

Ben 'ırzla nāmusumu zāhidlere virdim ānı

Rüsvā-yı 'aşk oldum bugün ben ād u sānı neylerem

Zāhid kime ḥūş gelmez sözüm 'āşık bilür benim rāzım

Ma'şuk iledür niyāzım ben tercümānı neylerem

'İrfān ile doldı dilim Raḥmāna irişdi elim

Lāhut ilidür menzirim seyr-i cinānı neylerem

Seyyid dilinden söyleyen şeyḥ Mısrīdür taḥkik inān

Vechinden oldı Ḥak 'ıyān didi bürhāmı neylerem

Müstef'ilün/ Müstef'ilün

'Aşk āteşine ben yana geldim

Şem'-i cemāle pervāne geldim

Aldım elime çevgān-ı ‘aşkı 100b
Ṭāb idüb bāşım meydāna geldim

Şīşe-i ‘arżı ben taşa çaldım
Neylerim ‘āri divāne geldim

‘Aşkı şerābın içdim ezelde
Anıñçün ebed-i mestāna geldim

Vechinde gördüm ümmü’l-kitābı
Okudum ezel-i imāna geldim

Cānı terk itdim dostuñ yolunda
Vaşlı ‘ıydına kurbāna geldim

Tenezzül itdim lāhut ilinden
‘Ālem mülküne seyrāna geldim

Seyr idüb gezdim bunca ‘avālim
Āhir sūret insāna geldim

Vaḥdet būyını şem’ itdi cānım
Bülbül gibi çün efgāna geldim

Derd-i yār ile hun oldı bağrım
Bāb-ı ṭabībe dermāna geldim

Mışrī ‘āziziñ ḥāk-i pāyine
Yüzüm süriben iḥsāna geldim

Bildim ki bārım yārımdan imiş
Sıdkile Seyyid Lokmāna geldim

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün
'Aşkîñ şerābîñ içmişem mestāneyim mestāneyim
Cān u cihāndan geçmişem divāneyim divāneyim

Hakk 'aşkı irişdi dile sıdkile girdim bu yola
Almam cihānı bir pula merdāneyim merdāneyim

'Aşk āteşi rüz-ı ezel yakdı vücūdum ser-te-ser
Yakubeni gel ölmüşem pervāneyim pervāneyim

Firāğ 'aşkile bugün mat itdim 'ālem şāhını
Nutk-ı muhabbet içre ben ferzāneyim ferzāneyim **101a**

Bahr-i muhīte 'aşkıña ğark oldı 'aklım zevrākı
Deryā-yı vahdetde bugün dürdāneyim dürdāneyim

Bahr-i hüviyet kıldı ğark heb aradan maḥv oldı fark
Oldum muhiti ğarb u şark yekdāneyim yekdāneyim

Ṭaldım bu 'aşkıñ bahrine irdim hakikat şehrine
Seyyid-i ma'arif gencine virāneyim virāneyim

Mef'ülü / Mefā'ilü/ Mefā'ilü / Feülün
Ey 'aşıklar şādıklar gelünüz hū diyelim
'Aşk oduna yanıklar gelünüz hū diyelim

Hū diyelim canla me'mūruz Kur'ānla
Cem' olub ihvānla gelinüz hū diyelim

Evrād idelim dile tā ire dilden dile
İhfā ile cehr ile gelinüz hū diyelim

İsm-i zātın sürelim cemālini görelim
Visāline irelim gelinüz hū diyelim

Hū diyelim dem-be-dem hū diyelim yok elem
Hüdur çün İsm-i A'zām gelinüz hū diyelim

Hū der niyet külli candur anın bülbülü
Bulmağa bu menzili gelinüz hū diyelim

Hū 'aşıklar cānıdır din ü hem imānidür
Hüdan gayri fānidür gelinüz hū diyelim

101b

Nice 'ādet şöhret nice fāniye rağbet
Ey tālibān-ı hazret gelinüz hū diyelim

Terk idüb kāinātı maḥv idelim şıfātı
Bulmağa kenz-i zātı gelinüz hū diyelim

Olmazdan ön olalım hū baḥrine ṭalalım
Feyzi hüdan alalım gelinüz hū diyelim

Hū cāmını iden nūş Seyyid gibi kalur cūş
Ḥak kelāmın idin gūş gelinüz hū diyelim

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Süretā bir katreyim ma'nide 'aşkıñ yemmiyim

Teşneī āb-ı hayāta dil-i hıznıñ femiyim

Pür dürür hikmetile bil ki zülāl-i suhanım

Kā'bei ma'rifetĩñ āb-ı revān zemzemiyim

Künt-i kenz ādemine oldı kelāmım miftāh

Bu ḥakāyık güheriniñ ki tılsım-ı a'zāmıyım

Dem-be-dem nefh iderim 'āleme enfās-ı ezel

Ki Mesiha-dem u rūhu'l-kuddüsün hem-demiyim

'Āllāmu'l-ğayb kitabı ki yüzüm şafhasıdur

Her kelāma nātıkım zāt-ı Hüdā mahremiyim

102a

Ben cemālını Ḥakkıñ cümle eşyāda bakub

Görmişem cān gözi ile kim anıñ ḥurremiyim

Gerçi kim gelmişem āhirde bu mülk 'ālemine

Lik ḥilkatde ezel ben cümleden akdemiyim

'İlm-i esmāyı baña eyledi çün Ḥak ta'līm

Kim anıñ kamunuñ 'ālemmiyim efhāmıyım

Almışım māyeī zātı dil-i Mısrıden ben

Ṭalib isen berü gel kim bu yoluñ rehberiyim

Ehl-i derd-i 'uşşāka söylen ki salādur gelsün

Ki kamu derdiñ emmi zahm-ı dilin merhemim

Seyyidim mülk-i dil içre ki bugün şāh oldum
Līk bu halkın içinde cümleñĩ kemteriyim

Mef'ulü /Mefā'ilün/ Mef'ulü/ Mefā'ilün
Ey derdime dermānım dīzārıma müştākım
Dil tahtına sulţānım dīzārına müştākım

Cān içinde cānānım sır içinde mihmānım
Hem din ile imānım dīzārına müştākım

Virdim saña heb vārım terk eyledim aġyārım
Yoluña fedā cānım dīd ārına müştākım

Lütfünle tecellī it 'uşşākı tesellī İt 102b
İhsānımı külli it dīzārına müştākım

Zār eyleme 'uşşākı cemālīne müştākı
Ya dāim ya bāki dīzārımı müştākım

Ey maţlūbum ey kiblei ma'būdum
Sensin heme maksūdum dīzārına müştākım

Heb vārımı ifnā kıl 'aşkın ile 'ihyā kıl
Bu seyide a'tā kıl dīzārına müştākım

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün
Ol menem ki gevher-i gencine-i zāt-ı Hakkım
Kabüle yem şüretā ma'nāda ammā mutlakım

Keşret-i bahre gerçi bu halka görünürüm ‘ıyān
Līk vahdet ‘āleminde gör ki nice muğlakım

Gerçi kim şāmit görürsün sen bu nās içre beni
Bak ki ‘ārif meclisinde her lisāna nātıkım

Çarḥ u kar gibidür yatmada mevt eyle ḥayat
Ol bahrde gāh gelür gāh gider bir zevrākım

Bu muḥabbet nutk içre ben bugün şāh olmuşum
Līk zāhirde bişāt üzre yürür bir bayrakım

103a

Gāh gider gayriyyet aradan o bahrñ ‘aynıyım
Gāh o bahrñ çünbüşüyle Nil u Ceyhun u şatım

Seyidim hem Seyyidā sādāt ceddimdür benim
Ol hüsn-i halk Hüseyin Kerbelāya mülhakım

Sevmezem hergiz Yezīdi hem daḥi etbā’ını
Ḥānedān-ı Muşafāya cān u dilden mu’takım

Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Fe’ülün

Bu yolda cān virüb cānānı buldum
Gönül Mısrīnde ki sultānı buldum

Dün-i gün zār iken Ya’kubleysin ben
Bugün ol Yūsuf-ı Ken’ānı buldum

Arardım rüz-ı şeb berr ile baḥrı
Baña tenden yakın subhānı buldum

İrişdim kâmil-i insân şohbetine
Bi Һamdullah ki ol merdānı buldum

Añā teslīm olub şıdkile cāndān
Kırup zünnārımı İmānı buldum

Yüzünden okudum ümmü'l-kitābı
Temāmet āyet-i Kur'ānı buldum

Sivā aşnāmını sürdüm gönülden
Hemān dem-i dildeki mihmānı buldum

Sülük ile bulum seyr-i me'allāh
Melāik sağmın divānı buldum

Ḥakikat baħrine irişdi rāhım
Añā gavvas olub derd-i anı buldum

Ma'ārif dürlerin neşr itse Seyyid
'Aceb Mışrī gibi 'ummānı buldum

Niyāziniñ dem-i kudsiyyesiyle
Bi Һamdullah ki bu 'irfānı buldum

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

Biz sālİK-i rāh-ı ḥakkız sulṭānımız 'aşkdur bizim 103b

'Uşşāk-ı zāt-ı muṭlakız bürhānımız 'aşkdur bizim

Bu 'aşka biz başdıq kadem maksūdumuz bulduk o dem

İş bu oñulmaz derde hem dermānımız 'aşkdur bizim

‘Aşkile olduk āşinā gitdi gönülden māsivā
Çün gayriden bulduk rehā mihmānımız ‘aşkdur bizim

Dilden sivāyı atmağa iki cihānı şatmağa
Tevhīd tapunı tapmağa çü kānımız ‘aşkdur bizim

Mir’at-ı kalbi silmeñe şirki aradan sormaña
Hakkı hakikat bilmeñe ‘irfānımız ‘aşkdur bizim

Zāhid bu ‘aşkı bilmedi ikrāra daħi gelmedi
İnkār iderse ‘aşkı ol imānımız ‘aşkdur bizim

‘Aşkdur bizim ikrānımız efkārımız güftārımız
Cism içre Seyyid cānımız cānānımız ‘aşkdur bizim

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün
Rabbi zidni ‘ulemāsın şanma kim nahv u kelām
‘İlm-i Hakdur Rabbi zidni didügi ol hayrū’l-enām

Seyyid ile haberden baña sormazlar haber
‘İlm-i Hak kalbindedür Elhamdülillāh müstedām **104a**

‘İlm-i Hak mutlakdur olmaz bil mukayyed ey fakih
Sen de mutlak ol koma senden eşer it ihtimām

Gāh ider mef’ülü fāil fāil-i mef’ül gāh
Gāhi eyler āmi ḥas u gāhi eyler ḥas u ām

Kimini eyler ‘aziz kimini eyler zelil
Kimini eyler hidāyet kimini eyler zilām

Gāh sa'id eyler şakīyi gāh şāidi gāh şāki
Bil bu esrār-ı ilāhidür bilinmez ihtişām

Ger dilerse nārı nūr eyler dilerse nūrı nār
İster ise nār-ı Nemrūdı ider bir dü selām

Fā'il muhtardur her ne diler anı ider
Hiç 'ukūl irişmez anın hikmetine ey hümām

Sümmü vechullāhı bulmakdur murād ey muttekī
Gerçi kim zāhidlere hoşdur şalāt ile selām

'İlm ü 'akl u zühd ü takvīde güzeldür ehline
Līk maksūd cümleden bil ma'rifetdür ve-s-selām

'İlm-i zāhirle mücerred şanma kim bitdi işin
Var ma'ārif hāşıl eyle tā ola 'ilmīn temām

Enfes ü afākı anla men 'arefe sırrını bil 104b
İş bu 'ilm men ledündür gerekdür cüzz-i tām

'Ārif-i billāhdur bil kim hayātı 'ālemīn
Anlarıñ olsa cihānda ger biri kopmaz kıyām

Hāk-i pāyi kul u kurbānīdür ol kāmillerīn
Anlarıñ evsāfını eyler bu Seyyid şubh u şām

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün
Ġaflet ile gezer iken nāgihān
Allah dirler bir meclise uğradım

Kulak tutuñ hālīm ideyim beyān
Allah dirler bir meclise uğradım

‘Ālem içre gezer idim serserī
Gördüm cem’ olmuş tabakāt erleri
O meclisde hāzır gayb erenleri
Allah dirler bir meclise uğradım

Anlar pırlar erkānını görürler
Nidā idüb halkı da’vet iderler
Allah Allah diyüb dosta giderler
Allah dirler bir meclise uğradım

Allahı zikr ider dāīm dilleri
Māsivādan pāk olmuş gönüller
Ḥakka vāsıl olmuş cümle serleri
Allah dirler bir meclise uğradım

Tesbih ider Ḥakkı kamu ins ü cān
Gördüm gāfil benden gayrı yok hemān
Ḥakkıñ velīsidür zākırlar inān
Allah dirler bir meclise uğradım

O meclisñ Muhammeddür serveri
O meclisde ‘Ali sunar kevşeri
Resülün yanında heb aşhabları
Allah dirler bir meclise uğradım

O meclis ehlini yūri sen de bul
Anlara ola gör şıdkla sen kul

Anlarıñ rûy-ı red-i kabuli kabûl
Allah dirler bir meclise uğradım

105a

Ḥamdullāh seyide oldı ‘atā
Meclisine da’vet itdi Muştafā
Cümle ‘āşıklara müyesser ola
Allah dirler bir meclise uğradım

Mefā’ılün / Mefā’ılün / Fe’ülün
Elā ey lütfü çok kâdir Allāhım
Heman ihsânına kaldım efendim
Keremler kânı erhem pâdişā hem
Heman ihsânına kaldım efendim

Tehî dest kapuna geldim İlāhi
Sorub dergāhına rûy-ı siyāhı
Ki sensin afv iden cümle günāhı
Heman ihsânına kaldım efendim

Ne ‘ilm vārına a’mālim ne hālīm
Ne zühdüm vārına takvāna vü kārım
Velīkin mahz-ı fazlıñdan umarım
Heman ihsânına kaldım efendim

Nice etsün neylesün bir ‘bd u ‘āsi
Yolun sed eylemiş çünküm me’āsī
Kalursa kalbimiz ger bu yola fāsi
Heman ihsânına kaldım efendim

Egerçe kulların ihsânı çokdur
Ki cāduñ bahrinin hiç haddi yokdur
Kamu mücrimlere kapuñ açıkdur
Heman ihsânına kaldım efendim

Hudā saña vārın rāhımızı aç
O yollara koma bizi yalın aç
Bizi ğayri kapuya itme muhtāc
Heman ihsânına kaldım efendim

Kuluñ işi hemişe cürm ü 'ısyān
Saña lāyık efendim afv u ğufrān
Umarım hazretinden lütf ü ihsān
Heman ihsânına kaldım efendim

Hüdāvendā günāhım baña sorma
Kerem kıl 'aybımı yüzüme urma
Beni benden ayır senden ayırma
Heman ihsânına kaldım efendim

105b

Ki bildim yok baña hiç çāre senden
Yine merhem sen ur çün yāra senden
Beni bir dem koma avāre senden
Heman ihsânına kaldım efendim

Bu ğurbetde baña Yārab enīs ol
Dilim zikrinle güyā kıl celīs ol
Cemi' hālimize hem munīs ol
Heman ihsânına kaldım efendim

Bize ger olmasa senden 'ināyet
Olur her ka'limiz külli ḥasāret
Ḥabībīñ 'aşkına eyle hidāyet
Heman iḥsānına kaldım efendim

İlāhi yarlığa Seyyid fakirim
Ki senden ğayri yokdur dest-girim
Müyesser kıl āna ḥayr-ı keşiri
Heman iḥsānına kaldım efendim

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fe'ülün
Ey doştlarım Ḥakdan gel oldu bañā
Arzu düşdi dost iline giderem
Şimden gerü olsun size elvedā
Arzu düşdi dost iline giderem

Da'vet-i raḥmandur oldum rāziler
Ḳodum size dürlü dürlü acılar
Cümleñizden ḥoşnüd idim bacılar
Ben doştumu arzuladım giderem

Cümleñizi işmarladım Ḥudāya
Rāzı oldum Ḥakdan gelen kazāya
Muhtāc oldum sizden şimdi du'āya
Arzu düşdü dost iline giderem

Beni unutmañ du'āınızda yād idin
Zikr ü tevhid eyler rūhum şād idin
İş bu virān gönümü yād idin
Arzu düşdü dost iline giderem

Ben cānımı bezl eyledim cānāna
Gelme müyesser düşdüm heman cihāna
Selām idīn beni sorun ihvāna 106a
Arzu düşdi dost iline giderem

Atam anam evlādcığım kardaşım
Yārım yāranlarım işim haldaşım
'Āşıklarım şādıklarım sırdaşım
Arzu düşdi dost iline giderem

Ömri Hudā böyle imiş nidelim
Bunda gelen gider biz de gidelim
Rabbimizden gelen şabr idelim
Arzu düşdi dost iline giderem

Ben ezelden ikrārımı görürüm
Dostdan geldim yine dostu giderim
Bekādanım bu bu fenāyı niderim
Arzu düşdi dost iline giderem

Cedd-i pākim enbiyānīn serveri
Anam Fātma hātunlarīn eşfā'ı
Anlar yanında durur vehm-i meskeni
Arzu düşdi dost iline giderem

Da'vet itdi beni o hayyi bāki
Dostdu cāna vuşlatīn iştiyākı
Yakdı sizi ḥasretimīn firākı
Arzu düşdi dost iline giderem

Yandı Seyyid firkatiniñ nārına
Gökde melek hem-dem oldı zārına
Raḥmet okuyaniñ raḥmet cārına
Ben doştumu arzuladım giderim

Müstef'ilātün/ Müstef'ilātün
Bir çeşm-i māzağ aldı bu gön'lüm
Yeter ğām ile taldı bu gön'lüm

Benliğim aldı kendini virdi
Dost ile şimdi taldı bu gön'lüm

Vechini gördüm hayrete vardım
Ḥatt-ı rūhunda kaldı bu gön'lüm

Zülf-i şebinde lā'l lebinde
Āb-ı hayātı buldı bu gön'lüm

Sordı sivāyı komadı ğayrı
Bilmezem şimdi n'oldı bu gön'lüm

Cümleden 'uryān fikrile hayrān 106b
Menzil-i Raḥmān oldı bu gön'lüm

Dil-i 'arş-ı a'zām baḥr-i mu'azzām
Şimdi o baḥre taldı bu gön'lüm

El fakr u faḥri remzini bildi
Maḥv-ı fenāyı duydu bu gön'lüm

Yoklukda buldı varlığı Seyyid
Vaḥdetiñ sırrıñ buldı bu göñlüm

El-hamdülillāh El-şükrollāh
Tevhīd-i ḥāssa irdi bu göñlüm

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün
Silmek dilersenñ göñül mir'atıñ
Gel Ḥakkı cehr ile tevhīd idelim
Görmeğe sen anda vech-i zātını
Gel Ḥakkı cehr ile tevhīd idelim

Zikr-i cehriniñ budur bil ḥaşşası
Heb silen mir'at-ı kalbinden pası
Bulmağa sen tevhīd-i ḥāsu'l-hāsu
Gel Ḥakkı cehr ile tevhīd idelim

Sanma ihfā ile cehri bir ola
Kılıcın yirmi yüzü arkanla
Sen cihāt itmek dilersenñ nefesle
Gel Ḥakkı bahr ile tevhīd idelim

Bahrile zikrit işütsün nefsi-şüm
Zikr-i bahr ile gider dilden gamum
Bunuñ ile olunur şeytān nücüm
Gel Ḥakkı cehr ile tevhīd idelim

'Asker-i şeytānı nefh it lā ile
Ḥakkı işbāt ile sen illā eyle

Gel yeter itdĩn yeter ihfā ile
Gel Hakkı bahr ile tevhĩd idelim

Zikr-i cehri kalbini uyandırur
Mülk-i dilde māsivāyı yandırur
İki cihāndan seni usandırur
Gel Hakkı cehr ile tevhĩd idelim

Hem sever zākir sadāsın ol mu'in
Cehrile zikr eyle ol Hakkı yakın
Buña tākat getüremez ol lā'in
Hakkı gel cehr ile tevhĩd idelim

107a

Niçün eylersün cehrden ictirāb
Cehr ile ol saña ezel hitāb
Bilki saña benliğin oldu hicāb
Gel Hakkı cehr ile tevhĩd idelim

Kün didi rüz-ı ezel Hakk cehr ile
Cümle mahlūk işidüb geldi dile
Kimi ikrār u kimi inkārı
Gel Hakkı cehr ile tevhĩd idelim

Hem kabīstan fahr-i 'ālemle 'ömür
Mekkeye zikr-i celīle geldiler
Tābi' iseñ anlara sen de eger
Gel Hakkı cehr ile tevhĩd idelim

Hakkı bunca enbiyā kim geldiler
Cehrile tevhĩde da'vet kıldılar

Evliyāullāh olara uydular
Gel Hakkı cehr ile tevhīd idelim

Gelberü seyide zikr it cehr ile
Tā ki zikriñ iriše dilden dile
İrmeğe ‘irfān Hakkı vecdile
Gel Hakkı cerhle tevhīd idelim

Tālibā maṭlubu istersen̄ vuṣūl
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim
Hakkı irmeğe budur aşıl uşul
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Gör cemi’ enbiyā vü evliyā
Hakkı tevhīd ile irdi ey fetā
Sen de istersen̄ bu yolda reh-nümā
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Evliyāniñ rāhına gel girelim
Māsivā nakşını dilden silelim
Medd-i ‘ayniñ sözlerini nidelim
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Bize emr etdi Hudā Kur’ān ile
Fezkürni didi tıtdık cān ile
Cemi’ olub ahbāb ile iḥvānla 107b
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Zikr-i Hakkı iştiğāl it gel müdām
Bunuñ ile irdi makşūda kirām

Cennet-i 'adn içre istersen̄ harām
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Gel berü ma'mur iken mülk-i beden
Cedd ü cehd ile kazan hulk-ı hasen
Ey bugün Allahı bulmak isteyen
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Kenz-i mahfînî kû-yı miftāhı bu
Kim bununla irdiler Hakkı kamu
Keşf ola dirsen̄ saña esrār-ı hū
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Sırrı tevhīdin ide sende zuhūr
Cümle eşyādan tecellī ide nūr
İtmeğe cümle makāmātı 'ubūr
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Kalbîñ içre bakmak istersen̄ çerāğ
Meclis-i tevhīdden olma ırāğ
Ola dirsen̄ dü cihānda yüzün̄ ağ
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

İster isen̄ şirkin̄ imān itmeği
Zerreni kân katrāñ 'ummān itmeği
Cismini cān cānı cānān itmeği
Gel Cenāb-ı Hakkı tevhīd idelim

Gel gönül derdine istersen̄ devā
Hakkı tevhīd ile her şubḥ u mesā

Ḥakkile olmak dilersen̄ āşinā
Gel Cenāb-ı Ḥakkı tevhīd idelim

Eyle tevhīdi saña Ḥaşan Ḥüseyn
Olsun Ḥakkın ‘zābından emīn
Seyidiñ budur sözi saña hemīn
Gel Cenāb-ı Ḥakkı tevhīd idelim

Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün/ Müstef’ilün
Rāh-ı Hudāya gitmeğe sermāyemiz ‘aşkdur bizim
Rūhānı mi’rāc itmeğe sermāyemiz ‘aşkdur bizim

108a

Geldik bu mülke ‘aşkla tutub varavüz ol ile
İrişmeğe ol menzile sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Budur ezel bize delil bu gösterir toğru sebil
Ol hazrete varmağa bil sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Budur bize Ḥaktan ‘atā da’vet ider çün Muştafā
İRmeğe zāt-ı muṭlaka sermāyemiz ‘aşkdur bizim

‘Aşkdan olubdur mümkünāt esmā vü ef’āl şıfāt
Feth olmağa tevhīd-i zāt sermāyemiz ‘aşkdur bizim,

Ḥakkı dilersen̄ ey ‘umüv ‘aşka ulaş ğayriyi ko
Keşf olmağa esrār-ı hū sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Zāhid bu ‘aşkı bilmedi bu zevke hergiz irmedi
‘Aklı bu ‘aşka dökmedi sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Biz ‘aşkdan ğayri bilmezez bir dem daħi ayrılmazız
Zāhid sözüne uymazuz sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Biz ‘aşka virdik vārimız terk eyledik aġyārımız
‘Aşkdur enīs-i diyārımız sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Söyle ne var ‘aşkdan ‘aziz daħi nedür ‘aşkdaz leziz
Heb ‘aşka virdiñ ğayri biz sermāyemiz ‘aşkdur bizim

‘Āşıkların ‘aşk cānidur hem din ü hem imānudur 108b
Ġayri ne var heb fānidür sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Biz ğayriye virdik fenā kaldı hemān ‘aşk-ı Hudā
‘Aşkdur çü Seyyid reh-nümā sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Bu remzi gel duyduñ ise ‘aşk neydüğün bildiñ ise
Bu seyide uyduñ ise sermāyemiz ‘aşkdur bizim

Mefā’ilün/ Fe’ilātün/ Mefā’ilün/ Fe’ilün
Menim şu gevher-i yektā ki genc-i gencürem
Henüz bu dide-i halkdan hafāda mestürem

Menem şu nür-ı mazhar-ı aħad ki maħz-ı nür-ı zāt
Bu cism-i hākimi görenler şanur ki bi-nürem

Baña bu ten göziyle bakan nārımı görür ancak
Sen dide-i cānımı gel aç gör ki ne nürem

Nidem ki bilmediler kadrimi halk ammā
Ki kurb-ı hākda ‘aziz halk içinde menfürem

Menem ki lü'lü'-i elmās şeb-i çerāğ zī kıymet
Ve lık dīde-i hussāda kân-ı billürem

İnkār iderse ger beri münkir 'aceb degil
Toğmadı āfitāb dir ol dimez ki ben görem

Ben münkirine derd ü gam u mātem olmuşam
Ammā ki mü'mine zevk u şafā vü serverem

Bu zāhir ehli katında egerce bī nāmım 109a
Velikin ehl-i hakikat içinde meşhürem

Menem şu rind-i harābat cür'a-nüş bezm-i ezel
Ki ebed mestim anıñçün ne disem ma'zürem

Menem şu kenz-i hāfi sırrına emin Allah
Menem ki bā'is-i hayāt 'ālem-i nefhā-i sürem

Menem halifei Hakkı mazhar-ı esmā-ı gülhā
Menem ki bu vaş ile levh-i ezelde mestürem

Menem ki mebdēi gül-i hem hakikat eşyā
Bu mülke geldim ezelden ki menşürem

Menem ki zāt-ı Hakkı görmeğe Kur'āndur vechim
Zuhūr-ı tecelliyāt Hakkı ki kalb-i meksürem

Menem ki Hızrla hem-dem hem 'İsa vü katm
Menem ki Mūsā vü 'Ümrān Mikāile hem Türem

Men ki dost yüzünü cümle eşyāda görmüşem
Bu mürāyāya anıñ çün bak u ben mesrūrem

Ḥakla ins tutalı ḥalkdan ictirāb itdim
Bu vahşetimi görenler şanur ki mağrūrem

Men itmişem bu gönül bu gönül beytini sa'y ile Kā'be 109b
Menem ki vāsıl-ı ma'nā-yı ḥacc-ı mebrūrem

Ḥarīm eyledim ehl-i diliñ metāfidür kalbim
Zemīn-i şehr-i muḥabbetde beyt-i ma'mūrem

Egerçe 'ālem-i Minada ben olmuşam 'Anka
Veli bu sūret içinde sağıf-i 'uşfūrem

Müdām fikr-i ḥayālim Ḥakkıñ vişālidür
Ne teşne-i Kevşerem ne māil-i ḥūrem

Dostuñ kemend-i zūlfüne ber vār olmuşam ezel
Çalarum ṭabl-ı ene'l-hak ki bugün rencūrem

Umarım ide bu derde tabīb 'aşk-ı dermān
Marīz-i 'aşk-ı çününem ğarīb-i rencūrem

Seyyid semend-i ṭab'īna hergiz seniñ ḥayāl irmez
Budur netice sözüm kār-ı suḥānda pür-zūrem

Bu bende benim diyeni sanma ki sen benim
Ben esīr-i bend-i 'anāsır ḥakir ü ḥūrem

Varlık hakkındurur çü hakikat gayri lâ ilâ
Ben bende-i bî-çâre hemân emr-i Hakkâ ma'mürem

Menem şu garkaî deryâ-yı mahv-ı mahz-ı zât
Öz varlığımdan anıñçün bi külli ben 'ürem 110a

İtdim ilâhi cürm ü hatâ gerçi kim dilim
Ger baña katrî Keremîñ irerse ma'fürem

Müstefilün/ Müstefilün/ Müstefilün/ Müstefilün
İsmîñ yâd eylese 'âşık karârı kalmaz Allâhım
Vuşlatına olan lâyık kendüzin bilmez Allâhım

Sensin dillerde söylenen sensin işiden hem gören
'Aşkına mecnûn olan hiç 'akla gelmez Allâhım

Sensin ismiñle hâzır sensin hâlimize nâzır
Sensin evvel sensin âhir gayrı var olmaz Allâhım

Sensin 'âlemlerîñ nûrı kim cennet diler kimi hûri
Hüb cemâlîñ 'âşıkları gayriye bakmaz Allâhım

Senîñ 'aşkıñ ile tolan visâlîñ 'aydına iren
Her dem seniñ ile olan ferdâyı anmaz Allâhım

Bak 'andelibiñ zârını leyl ü nehâr feryâdını
Görmüş cemâlîñ nûrunı gayra aldanmaz Allâhım

Ben de bülbül gibi zârım hiç bilinmedi ahvâlim
Senden gayri benim hâlim kimseler bilmez Allâhım

Yolunda vârim viren o ‘âşıkdur saña iren
‘Aşkîñ meyle mest olan hergiz eylemez Allâhım

Ölmezden evvel ölenler men ‘aref sırrîñ bilenler 110b
‘Aşkîñla hayât bulanlar ebedî olmaz Allâhım

Bildi ‘âşık ‘âlem fâni Muḥammed Muṣtafâ kâni
‘Āşıklarîñ dü cihâni bir pula olmaz Allâhım

Dâ’im zikr ider dilleri efgân ider bülbülleri
Vaḥdet bağınıñ gülleri ebed hiç solmaz Allâhım

Parlanursa bu kafes ‘aşkîñ senîñ ‘aşka kapes
‘Āşıklarîñ hiç bir nefes senden ayrılmaz Allâhım

Müştaḳ olan dildârına komaz bu günü yârına
Hergiz visâlîñ yârına ‘âşıklar tuymaz Allâhım

Seyyid degil bunı diyen Yûnus Emredür söyleyen
Münkirlerdür inanmayan seni anlar bilmez Allâhım

Seyyid-i ‘ûşık ister seni yoluna terk itdi cânı
Valsîñ ile şâd it anı hicre ṭayanmaz Allâhım

Fâilâtûn / Fâilâtûn / Fâilâtûn / Fâilûn

El-Kâfiyetü’l-Nun

Der faşl-ı Resûl-i Kibriyâ Ḥabîb-i Ḥudâ Muḥammed Muṣtafâ aleyhisselâm

Merhabâ ey server-i maḥbûb-ı ‘âlem şâh-ı dîn

Rahmetenli’l- ‘âlemînsin hem imâmü’l-mürselîn

Hilkat-i kevnine bā'is nūr-ı vechîndür seniñ
Senden oldı her ne kim var evvelin ve āhirin 111a

Barılmazdı cihān sen olmasaydın bî-gümān
Görinen bu ma'nî-i levlākdan oldur hemin

Enbiyā olsa tıflın tañ midür ey 'āli-zāt
Sen Nebî idin dañi levmi olmamışdı mā-i tın

'Ālem-i sūretde gerçi ceddin İbrāhim Halil
Ma'nide heb enbiyanın cediti sensin ey mu'in

Kible-i ma'nāsın vechîndür ey hayrū'l-beşer
Anın için sende hatm oldı kemāl-i rāh-ı dīn

Sūret-i insānda senden ahsen olmaz bir dañi
Toğmadı toğmayıser hem sen gibi bir meh-cebin

Sanma maḥsūs ola bir mülke hemān hükmi anın 111b
On sekiz bin 'āleme hükmi revāndur der-mekin

Kudve-i mevcūd iken el-fakr-ı fahrîdür dide
Ümmet isen gel fakr-ı dil sen de çekme āstın

Açlık acısın sürdü yer idi dā'im şa'ir
Tulū gelür idi āna hem-çü sükker ankebin

Bağrına tāş bağlamasaydı eğer ol Fahr-i Nās
'Ālem-i balāya pervāz eyledi balā nişin

Kendüni tahfif iden düşmenlerini ol Resül
Görse açarlar konaklar idi anları hemin

Kendüye kemlik idenlere iderdi iylik ol
'Afv iderdi cürmüni düşmenlerin tutmâzdi kîn

Dil anîñ halkı 'azîmi vaşfinı itmekde lâl
Kâsirü'l-idrâk kemâlâtında 'akl-ı hurde-bîn

Peykmân-ı cismi menze-i idi ey cân sâyeden
Hem anîñ şanıñda nâzil tâ u hâ u yâ u sîn

Bâşı üzre sâybân olurdu dâ'im bir sehâb
Her ne cânibe 'azîmet itse ol şâh-ı güzîn

Zâtına hıfz için a' dâniñ gözinden ol celîl
Kıldı beyt-i 'ankebutu anlara Hâşan Hüseyn

112a

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
Mu'cizâtına yok idi hadd u ad gerçi velî
Mu'cizâtın a'zamı Kur'ân bize hablü'l-metîn

Mu'cizâtını hemân parmaklarından kıl kıyâs
Her birini çeşme itdi içdi aşhâb-ı güzîn

Ol benân-ı mu'ciz-âşarıyla şakk oldı kamer
Zî-'acâyib mu'cizât-ı şad-hezâran âferîn

Bir koyunla üç yüz aşhâbı ziyâfet eyleyüb
Câbir önde o gün kıldı kamusun şâbi'in

Kaşid idüb destinde bir taş gizledi bir nā-ḥalef
Didi destinden o taş yā fahr-i cemiü'l-mürselin

Söyleyüb imān getürdi taşca t̄aş kıldı kabūl
Kılmadı ol kalbi taşdan katı [E]bū Cehl-i lā'in

Şāhid oldı ānā hayvān u nebāt u hem ḥacer
'Ākil iseñ sen de taşdik eyle anıñ kurbetin

Kimse nevmid olmadı ikrār idenlerden ānā
Zirā oldur cümleye kılan şefā'at yevmü'd-din

Bir gece nişfü'l-leyl idi meger ol zevā'l-atā
Cebrāile emr idüben didiğim var yā emin

Bir muraşşā t̄ac ile hem daḥi bir hulle kemer
Hem daḥi cennetden ol var bir berrāk-ı rāh-ı dīn

112b

Var Ḥabibe ilet benden selām di ānā
Gelsün 'arşım seyr idüb görsün beni 'ayne'l-yakīn

Hem gök ehī kamu müştakdur cemālīñ görme
Cennet u rıdvan u vildān daḥi ḡılmān hūr-ı 'iyn

Aldı cennetden berrāk ol biñ Rabbü'l-ālemīn
Ol Cenāb-ı Muştafāya geldi ol demde hemīn

İtdi tebliğ-i risālet 'izzetiyle ol hemān
Giydi t̄ac u hülleyi bindi Burāka ol güzīn

Berk ü ār sürdü berrākı gönüller üstüne o dem
Anı görüb şādi kıldı yerde kamu mü'minin

Na'leniñ 'arşa irerdi 'izzet ile zü'l-celāl
Yolda kaldı irmedi ol menzile ruhü'l-emīn

Vuşlat-ı hazret olubdur müntehā mi'rācına
Geçdi yetmiş biñ hicābı hazret oldı karīn

Zāhir ü bātın çü gördi tengriniñ didārını
Anda secde kıluben Hākdan diledi ümmetīn

'Arza kıldı sekiz uçmağını Allah çün saña
Didi gir cennāta müştakdur saña heb nūr-ı 'ıyn

113a

Ümmetimiz gezmezem diyüb hakka kıldı niyāz
Ümmetiñ diledi Hākdan evvel ü āhir hemīn

Ümmetini haşra değin kayırır ol pādişāh
Ümmetine hem-dem ü hem-rāz u zāhir ü hem mu'in

Ümmet olmak ister iseiñ ol Nebiler şāhına
Emr ü nehyiñ kıl ri'āyet yoluna ol hāk-i zemīn

Ümmet olub zāhira tābi' olur aña 'avām
Ümmet hāş ola ki cān baş kur yoluna 'āşıkīn

'Āline evlādına aşhābına ahhābına
Çār-ı yār-ı bāşafāya şad-ı selām bir güzīn

Yār-i evveldür aña [E]bu Bekr-i sıddık u ‘atık
Şāhid oldı kavı ü fı’lı sıdkına anıñ hemin

Ṭayyib hātırla kamu vārını işār itdi ol
Zī sehāvet zī şadākat zī kerāmet aferin

Hem ikinci yārıdur ol kim emirü’l-mü’minin
Şāh-ı ‘ādil hazret-i Fāruk nizāmü’l-erba’in

Din-i İslām içre şol deñlü şalābet şaldığım
Pişinden zıllını görse kaçır şeytānü’l-la’in

Pes üçünde yārıdur ‘Osmān-ı zü’n-nüreyn anıñ 113b
Sāhib-i hilm ü hayādür gevher-i dürr-i yemin

Zulm ile katletdiler gerçi anı a’dā-yı dīn
Ecrini vuşlatdürür hakdan o buldı rütbetin

Çār-ı yārıdur anıñ zırā Aliyyü’l-Murtażā
Āb-ı rüyı evliyā ser-çeşme-i ehl-i yakın

Nūr-ı vāhiddür benimle çün ezel didi Resūl
Hilātı şānında nāzil oldı ‘Ali el-insān hīn

Sevmeyen bunları hergiz görmeye cennet yüzün
Kala nār içre muħalled ola yeri şāfilin

Ol iki pākize gevher-i güşvār-ı ‘arş imiş
Böyle yazmışlar eyimme böyle didi ‘ārifin

Kim Hasandur biri zehr içirdi āna eşkiyā
Hānedānīn bağrını iḥrāk idüb ol ḥā'inin

Ol beri şāh-1 Hüseyin Kerbelādur kim anīn
Ağlayub katli kevninde 'arş-1 ferş kıldı enin

Zī muhanneş nā-muselmān zī-cehennem itleri
Bir içim su virmedi ma'sūmlara ol zālimin

Bir içim su istesin men' eylemez bil ki yehūd
Hāşā Allah kim olıserdür bulara zerre dīn

114a

Lütf idüb kāndur zülālīnle kamu 'atşānları
Yandı 'uşşākīn dili hem çün tennūr-1 āteşin

Her kime nūr-1 hidāyet irdiyse rüz-1 ezel
Tābi' oldılar bulara olub aşhāb-1 yemin

Şunlara kim irmedi nūr-1 hidāyyetden ziyā
Oldılar münkir olan mişl-i Ebu Cehl-i la'in

Cümleten evlād-1 aşhābı ne varsa tābi'in
Diyelim biz Raḥmetullāh-1 'aleyhim ecma'in

Yā Resūlullah şefā'at kıl bu Seyyid mücrime
Cürmü bī-ḥaddur velī sensin şefi'ü'l-müznibin

Ġark-1 'ışyān olmuşmudur ey Resūl-i kibriyā
Sen iriş feryādıma ey şādıku'l-va'dü'l-emīn

Yā ilāhi cürmüni ‘afv eyle ‘āsi kullarĩn
Cümlesine vir nu’imin fedhuluhā hāli dīn

Pādişāha kıl terahhüm mücrim-i ‘ācizlere
İhtiyācından seniñ heb mü’mināt-ı mü’minĩn

Bir bölük ‘āşileriz kapuña geldik biz gedā
Hācetimiz sen revā kıl yā mücibü’s-sābirĩn

Ahmed u Mahmud Ebu’l-Kāsım Muḥammed Muştafā 114b
Harameyne kıl hidāyet kılma bizi dāllĩn

Fāilātũn / Fāilātũn / Fāilũn

Bugũn cān-ı dilden zāt-ı Hudāyı
Sevmek isteyenler tevḥide gelsũn
Ḳalbiniñ içinden ḥubb-ı sivāyı
Sürmek isteyenler tevḥide gelsũn

Bulmak isteriseñ zikriñ şafāsın
A’māliñ hālis it terk it riyāsın
Darb-ı tevḥid eyle gönlũnün pāsın
Silme isteyenler tevḥide gelsũn

Güş almayan kāmilleriñ pendini
Ḥalās itdi emmāreden kendini
Envār-ı zikr eyle ḥayr u şerrini
Seçmek isteyenler tevḥide gelsũn

Meyl eyleme şakın hiç māsivāya
Terk irsũn tevḥid ile Hudāya

Bu dünyādan ĩmān eyle bekāya
Göçmek isteyenler tevhīde gelsün

Bulmak isteyenler derdine dermān
Cāna kuvvet eylesün tevhīdi her ān
Yarın maḥşer günü hesābın āsān
Virmek isteyenler tevhīde gelsün

Tevhīd ehli bulur oddan necāt
Ḥayra tebdīl olur heb seyyiātı
Berk-i hātif gibi anda hırātı
Geçmek isteyenler tevhīde gelsün

Aldanma ki şakin nefsīñ eline
Sa'y eyle iresīñ dostuñ iline
Ehl-i tevhīd ile 'Adn uçmağına
Girmek isteyenler tevhīde gelsün

Bugün dost yulunda viren varını
Yarın anlardürür gören yārını
Tuba agacından ḥulle etvārını
Giymek isteyenler tevhīde gelsün

Nice bir yaparsun dünya ḥarābın
Zikr eyle ta'mir it aḥret serāin
'Ālinin yedinden kevşer şerābın 115a
İçmek isteyenler tevhīde gelsün

Ḥakkı isteriseñ tut mürşid elin
Sev Resūlullāhıñ evlād u ālin

Cennet-i a'lāya Hakkıñ cemālin
Görmek isteyenler tevhide gelsün

Mağrūr olma cihānıñ 'izzetine
Şükr eyle rüz-şeb Hak ni'metine
Seyyid gibi ehlullāh sohbetine
İrmek isteyenler tevhide gelsün

Fāilātün/ Fāilātün/ Fāilātün/ Fāilün

**“Der faşl-ı server-i enbiyā rehber-i evliyā Muḥammed Muştafā şallāllāhu ‘aleyhi
vesellem”**

Evvel ü ahırsın ey şāh-ı cihān ma'mürsın
On sekiz biñ 'āleme hükmün revān manşursın

Nām-ı pākıñ ol Hudānıñ nām-ı pākile şehā
Kim yazılmışdur ezel levhinde sen mestürsın

Cümle evşāf-ı cemilīñle toludur dört kitāb
İncil ü Tevrāt Zebūr Kur'anla mezkürsın

Hil'at-i levlākı giydiñ ey şāh-ı dīn
Sen bu fānıñ libāsından anıñçün aversin

Fakr-i fahri diyüben fakrile kıldın iftiḥār
Kamu halde rütbeñe sen şākır ü meşkürsın

Düşmese sāyeñ zemine olmaz ey server 'aceb
Nürin olmaz sāyesi ser-tā-kadem sen nürsın

Nūr-ı vechiñden münevver gerçi ‘ālemler kamu 115b
Līk ammā çeşm-i ahvelden yine mestürsun

Her kelāmın dürr-i deryā-yı hakāyıkdur seniñ
Ol hakikat genciniñ gencinesin gencürsun

N’ola kılursañ şefā’at mücrim ü müzniblere
Cümle ‘āsiye şefā’at kılmağa me’ursın

Derd-mendim çāresiz kaldım meded kıl ey habīb
Çünkü sen her hasta-diller rencine-i rencürsın

Ben gārik bahr-i ‘ışyānım işim külli hatā
Sen ‘atālar kāmısın hem afvile meşhürsın

Cürm ü ‘ışyānıñ ne deñlü olsa Seyyid çekme ğam
Saña ceddinñden şefā’at ola ger mağfursın

Müstefilün / Müstefilün / Müstefilün / Müstefilün
Bu yolda candan geçmeyen Hakkā ‘āşıkım dimesün
Heb vārımı terk itmeyen Hakkā ‘āşıkım dimesün

‘Āşık cān bāşa kalmaz cihānı ‘aynine almaz
Şunlar ki cānına kıymaz Hakkā ‘āşıkım dimesün

Sıdkla gelen ‘āşıkla ‘aşkile kodı dü cihānı
Dünyā vü ‘ukbāya kalan Hakkā ‘āşıkım dimesün 116a

İsteriseñ vaşl-ı Hudā sever ğayrıyı dilde koma
Terk itmeyen külli sivā Hakkā ‘āşıkım dimesün

Her kim dilerse yārını maḥv eylesün aḡyārını
Yok itmeyen heb vārını Ḥakka ‘āşıkım dimesün

Gel ey sofi urma lāfi dime sevenler saña yūfi
Derūnın kılmayan şāfi Ḥakka ‘āşıkım dimesün

Gerçek seven cānānını ortaya kodı vārını
Saklayan bāş u cānını Ḥakka ‘āşıkım dimesün

Kimde olursa zerre şek yok yere çekmesün emek
Hele baña lāzım demek Ḥakka ‘āşıkım dimesün

Ḥakkīn ‘āşıkları şehā heb evliyā vü aşfiyā
Seyyid gibi her bir gedā Ḥakka ‘āşıkım dimesün

Mefūlü / Mefāilü / Mefāilü / Feülün
Varmazsañ eger mürşide Ḥakka iremezsin
Öz ‘aklīn ile var yūri Ḥakkı bulamazsın

Bir mürşide var eyle aña cān ile hizmet
Yok yere yorulma yalnız yol alamazsın

Sıdkile kapusunda derviş nefsinı aña
Bilmezseñ eger nefsinı Rabbiñ bilemezsin

Sen bunda Ḥakkı bilmek için geldin ezelde
Ġafletle yatub Ḥakkı ya niçün aramazsın

116b

Gel kibri ko 'aşk ehline sen eyle tevāzu'
Baş itmez iseñ ayağı bahra ıalamazsın

Zikr eyle Hudāyı var iken fırsat elinde
Kim anda varub bir dağı bunda gelemezsın

Zikr itmez iseñ Hālikini dem-be-dem ey dil
Mir'at-ı dilin jengini hergiz silemezsın

Ref' eyle bugün cān gözinün cümle hicābın
Saf olmayacak āyine-yi vechi göremezsın

Sür hubb-ı sebāvetlerini beyt-i dilden
Sormazsın anı dostla tenhā kalamazsın

Heb varlığını eyle yüri 'aşkla ifnā
Tā külli fenā bulmayacak var olamazsın

Åşık ola gör isteriseñ menzil-i 'ālī
Sen zühdün ile ol yere zāhid varamazsın

Girmezsēñ egere Seyyid ile bağ-ı cināna
Hergiz bu ma'ārif gülini sen diremezsın

Müstefilün / Müstefilün / Müstefilün / Müstefilün
Ey Kādir ü Kayyüm Allah sensin mu'in-i müste'ān
Ey rahmeti çok pādişāh sensin mu'in-i müste'ān

İsyāna müstağrak vücūd ente'r-rahim ente'l-vedūd
Fazlıla it ihsān cūd sensin mu'in-i müste'ān

Bir gün irişür nāgehān peyküi kazā-yı āsümān
Ol demde kullara hemān sensin mu'in-i müste'ān

Hasan dile kıldınsefer bu lem'açün nefse zafer
Ol yolda rehber sensin mu'in-i müste'ān

Bir kez nazar kılsan n'ola mahv olsa cümle māsivā
Lütfeyle ey ehram hazā sensin mu'in-i müste'ān

Zikrĩn enīs eyle baña vāsıl olam nākim saña
Bu seyide Yā Rabbenā sensin mu'in-i müste'ān

Mefā'ilün / Mefā'ilün/ Feülün
Gel ey ğafletde kalan ğāfil insān
Ki olub ...idersim dün-gün 'ısyān

Telef kıldın bu 'ömr-i nāzenini
Geçürdün ğaflet ile bunca azmān

Yatursın hūb-ı ğafletde karındāř
Seni ezdirdi bu nefsile Őeytān

Seherden kitdiler hakka irenler
Ki sen ğāfil yatursın kitdi kār-bān

Ki bir dem Hakka itmezsın 'ibādet
Olursun dem-be-dem nefesine sekbān

Oluben nefis-i emmāre zebūnı
İřĩn haked u hased kezbile bihtān

Dahi kibr ü ğazb cehl-i te'aşşüb
Kanı hilm ü hayā vücūd u ihsān

Dün-gün itdiġin cürmü şenā'it
Hiç olmazsın öġüb cürmüne nedmān

Ezelde itdiġin 'ahdı unutduñ 117b
Kañı Hakkile olan 'ahd ü peymān

Niçün itmezsin Allaha itā'at
Ki idersin rüz-şeb 'ısyān-ı tuġyān

Gel Allāha dönelim gel karındaş
Yeter insāfa gel evzāndır evzān

Nice tül-i emel nice bu ğaflet
Gel aç can gözini ğafletden uyan

Ferāgat kıl hevā eyle hevesden
Yüri var Hakkı 'azm it halkdan usan

Yeter oldin sivā aşnāmına kul
Gel ol şimdengerü sen abd-i Rahmān

Niye geldüġini fehm it cihāna
Seni kulluk için gönderdi sübhān

Hakkı bilmeñe geldin sen bu mülke
Niçün kesb eylemezsin 'ilm ü 'irfān

Bugün kılmaz isen̄ h̄asıl ma'arif
Yarın haşır olırsersin anda nādān

Gel imdi eyle taḥsil-i ma'arif
Ki yārın çekmesin anda hazlān

Nidem ed-dāvī seni iş bu dünya
Ki nakd-i 'ömrü isnāf itdiñ ey cān

Gönül virdiñ bu dehr-i bī-bekāya
Buña gönül virenler oldı pişmān

Bu bir mekkāre vü sehhāredür kim
Nice 'akillari bu kıldı ḥayrān

Bu bir ef'ī-i heft-serdir pür elvān
Buña meyl eylemez illāki şubhān

Nice meyl etsün 'ākil bu fenāya
Ki bunuñ öñü ğamdur soñi hicrān

Buña meyl itmedi gerçek erenler
Veli ḥalkiñ çoğı kıldı bu sekrān

Bunı cāndan sevenler virdi aḥad
Bir içim su içün din ile imān

Bu fāniyi sevip imdi nidersin
Bilürsin kim olur aḥir o vīrān

Bu dünyā kimseye sen bākī şanma
Kaṅı evvel geçen işbu nice merdān

Kaṅı Ādem kanı Havvā kanı Şit 118a
Kaṅı Nūh kanı Sām u Nerīman

Kaṅı İlyās kanı Eyyūb kanı Lūt
Kaṅı İskender kanı Hızır ile Lokmān

Kaṅı İbrāhim kanı İsmā'il ũ İřhāk
Kaṅı Ya'kūb u dil-ver-i Sūleymān

Kaṅı Yūsuf kanı Yūnus kanı Hūd
Kaṅı İsā kanı Mūsā İbn-i 'Ūmrān

Kaṅı 'ālemleriñ fahri Muḥammed
Ki anıñcūn halk olunmuşdur bu eyvān

Añā da kalmadı bākī bu dünyā
Ki olmuş iken ol kevnine sultān

Devāmı yok şebātı yok cihānıñ
Kaṅı şanma şakın sen bunda bürhān

Konan göçer bu bir kārban serāyıdır
Ki birkaç gün olursın sen de mihmān

Hüdādan ğayri fānidür muḥakkak
Ki añla külli şey' Hālikdür elan

Buña şahiddür Kur'an içinde
Buyurdu Hak Teala külli men fân

Gel imdi Hak kelâmın eyle taşdik
Hakka inanmayan olmaz müselmân

Çü bildin fânidür eşyâ temâmet
Hernân bâki vü dâ'im Hayy u Mennân

Gel imdi sen de Allaha rücû' it
'Âdet kıl Hakkı zikr eyle her ân

Dilîñ zikr ile mu'tâd it demâdem
Sakın olma zikrden hâlî bir ân

Elinde var iken fırsat karındaş
Gel ölmezden ön it bu derde dermân

Kim âhir rihlet eylersin bu evden
Saña bir gün gül olur buña inân

Su'âl olur kamu itdiklerinden
Yarın kuruluserdir anda meydân

Viriserdir onünde Hak Te'ala
'İbâdet ehline cennât u rıdvân

Gel imdi sen de kıl Hakka 'ibâdet
Yerîñ olmaya tâ kim anda bürrân

Var ir kendiñ kıl aḥvālĩñ tefekkür 118b

Yārın çekmesin maḥşerde ḥüsrān

Bugün kılmazsañ aḥvālĩñ tedārik

Nef' virmez yārın biñ āh u efgān

Yeter gel nuşḥuñ Seyyid kıl itmām

Ki senden öñ dinlemiştir bu çendān

Vir evvel kendi nefsine bu pendi

Tuta tā kim işiden her bir āsān

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

Mesrūr oluñ ey dostān geldi mübārek Ramazān

Buldı 'ālem tāze cān geldi mübārek Ramazān

Cün geldi şehr-i 'azīm Ramazān envārla tıldı cihān

Mü'minler oldı şādmān geldi mübārek Ramazān

Geldikde bu şehr-i 'azīm feth olur ebvāb-i na'im

Bağlanur şeytān-ı racīm geldi mübārek Ramazān

Bunda olur tövbe kabül didi Resül-i pür-uşul

Gel imdi sen de şāib ol geldi mübārek Ramazān

Ġaflet yeter ey ğafilin bīdār oluñ ey sā'imin

Tövbe eylen ey müznibin geldi mübārek Ramazān

Eylen 'ibādet rüz-şeb Ḥakkıñ rızāsın kıl taleb

İt Hudāyī cümle heb geldi mübārek Ramazān

Her geceyi kâ'im olañ her gündüzi şâ'im olañ
Cehd eyleyüb kadri buluñ geldi mübârek Ramazân

Sâ'im olanlara Hüdâ va'd eyledi yârın likâ 119a
'Âşıklara idîñ şalâ geldi mübârek Ramazân

Gelir bu şavmîñ sırrına tâ iresîñ vasl 'ıydına
Güş it bu Seyyid nutkuna geldi mübârek Ramazân

Maḥzûn oluñ ey dostân gitti mübârek Ramazân
Nûr ile tolmuşken cihân gitdi mübârek Ramazân

Mescidleri ma'mur iden gönüleri pür-nûr iden
Müznibleri mağfûr iden gitdi mübârek Ramazân

Mü'minler anda şâd idi heb suçları azâd idi
'Ukbâya ḥayrû'l-zâd idi gitdi mübârek Ramazân

Raḥmet idi ḥalk üzre bu miftâḥ idi cennât kamu
Baḡlu idi bâb-ı ṭamu gitdi mübârek Ramazân

Anda ider Kur'ân nüzûl hem tövbeler olur kabul
Anda bulur 'âşık vusûl gitdi mübârek Ramazân

Geldi geçdi doyulmadı ezvâkına doyulmadı
Hergiz kadri bilinmedi gitdi mübârek Ramazân

Geliñ Ḥakka yalvaralım emsâllerine irelim
Bilmediñ kadrin nidelim gitdi Mübârek Ramazân

Zārı kılalım rüz-1 şeb rızāsını kılub taleb
'İsyānımız 'afv ola heb gitdi mübārek Ramazān

119b

Bu Seyyid aydur bağınu hoşnūd eyle bizden anı
Zikri budur dūni günü gitdi mübārek Ramazān

Müstef'ilün / Fā'ilün / Müstef'ilün / Fā'ilün
Cām-1 'aşkı nūş idüb mestān olagör mestān
'Aklını bī-hoş idegör sekrān olagör sekrān

Bir bir anın tutub cān ile hizmet kılub
Varlığından soyunub 'uryān olagör 'uryān

Ḳahr it nefis ü şeytānı terk eyle dü cihānı
Varlığından ol fānī merdān olagör merdān

Hāb-1 ğafletden uyan āteş-i 'aşk ile yan
Görmeğe Ḥakkı 'ıyān pinhān olagör pinhān

Dilden sürüb sivāyı koma ğayri hevāyı
Bulub kurb-1 Ḥudāyı mihmān olagör mihmān

Seller gibi taşu ben gūh u sahrā āşu ben
Deryāya kavuşu ben 'ummān olagör 'ummān

Vaḥdet sırrına irüb firkatı dilden sürüb
Her şeyde vech-i Ḥakkı görüb ḫayrān olagör ḫayrān

Terk eyle izāfātı geç cümle makāmātı
Kendünde bulub zātı sultān olagör sultān

Seyyid Һamd ile Һakka irdik zāt-ı mutlaka

120a

Her demde bu ni'mete şükran olagör şükran

İş bu āb-ı Һayvānı nūş itmedi Һayvānı

Ger ister iseñ anı insān ola gör insān

Fāilātün / Fāilātün /Fāilün

Ey gönül gel şābir ol itme enin

Һazret-i Mevlā yuhibbū's-sābir'in

Sābir olanlar olur Һakka yakın

Һazret-i Allah yuhibbū's-sābir'in

Sābir olan Hālika makbül olur

Cürm ü 'ısyānı kamu mağfūr olur

Zāhiri vü bātını pür-nūr olur

Һazret-i Mevlā yuhibbū's-sābir'in

Sabr idin kullarını Mevlā sever

Anları kendi kelāmında över

Bu saffetdür Һak katında mu'teber

Һazret- Allah yuhibbū's-sābir'in

Çün Һakkın takdirüdür Һayr ile şer

Aña ne tedbīr ide 'āciz beşer

Һak rızāsın bulmak isterseñ eger

Һazret-i Mevlā yuhibbū's-sābir'in

Һākim-i mutlakdur ol oldur Һākim

Kullarınıñ hāline oldur 'alim

Olmak istersen dilā ḥakka nedīm
Ḥazret-i Allah yuhibbū's-sābir'in

Mālikü'l-mülk kadīm ü lā-yezāl
Ḥayy u Kayyūm pādişāh-ı bī-zevāl
Münkir-i kalbe ider 'arz-ı cemāl
Ḥazret-i Mevlā yuhibbū's-sābir'in

Ḥālimiz ma'lūm āna zāhir pinhān
Ḥükmüne maḥkumdur halk-ı cihān
Bize elzem şabrdur ancak hemān
Ḥazret-i Allah yuhibbū's-sābir'in

Cām-ı mevti cümle ḥalk elbet içer
'Akıbet bu fāni dünyādan göçer
Her ne ekerse kişi anı biçer 120b
Ḥazret-i Mevlā yuhibbū's-sābir'in

Cānib-i Ḥakdan gelicek bir kazā
Mü'min olanlara lāzımdır rızā
Ḥakka tefvīz it umūrın Seyyidā
Ḥazret-i Allah yuhibbū's-sābir'in

Nidelim yok sabra tākat bizde āh
Sen sabrlar vir bize ey pādişāh
Ḥamu düşmüş kullara sensin penāh
Ḥazret-i Mevlā yuhibbū's-sābir'in

Fāilātūn / Fāilātūn / Fāilūn

Der Vāsf-ı Resūl

Ey gūzīn ü mefharu Peygamberān
El-emān ey şāh-ı kevneyn el-emān
İstinād iden saña bulur amān
Elā men ey şāh kevnin el-emān

Sensin ol sultān-ı cümle enbiyā
Her kelāmıñ oldu makbul-ı Hudā
Senden umarlar kerempāy u gedā
Elā men eyşāh-ı kevneyn el-emān

Sen şefi'ü'l-müznibīnsin ser-verā
Oldı nūrīñ cümle halka rehnümā
Dest-gir ol bize ey kān-ı 'aṭa
Elā men ey şāh-ı kevneyn el-emān

Sen nebī Dīñ o dem ey 'ālī şān
Ol zemān yok idi ademden nişān
Dostluğuna oldu bu kevn ü mekān
Elā men ey şāh-ı kevneyn el-emān

Hem sen oldıñ ḥatm-i cemi'ü'l-enbiyā
Heb nebīler saña eyler iktidā
Kıl şefā'at cümleye rüz-ı cezā
Elā men ey şāh-ı kevneyn el-emān

Cehr-i 'ısyāna ġārikiz kıl meded
Kim seniñ iḥsānıña yok hadd u ad

Biz günahkârı kapuñdan itmedürür
Elâ men ey şâh-ı kevneyn el-emân

Eylesin lütfünle birinize nigâh
Mağv olur kalmaz kamu cürm ü günâh
Dermendin seyide olgıl penâh 121a
Elâ men ey şâh-ı kevneyn el-emân

Müstef'îlâtün / Müstef'îlâtün
Ey cümle halkı yokdan yaradan
Ayırma beni senden yaradan

Varlığımdandır ayrılık baña
Bu varlığımı ref' it aradan

Bu nefs-i zâlim bağladı hâlim
Kurtar Allahım bu emmâreden

Dünyâ-yı denî bir hasm-ı kavî
Hıfz eyle beni bu mekkâreden

Sil levh-i dilden nakş-ı sivâyı
Kalmasun aşlâ akdan karadan

Mir'ât-ı kalbim sad-pâre eyle
Göster cemâlin her bir pâreden

Yaralı gönlüm hiç rahat olmaz
Âhir ölürem ben bu yâreden

Olduğım için ğamımı çekerim
Dostu görürüm her bir aradan

Seyyid devrişin budır maksdı
Heb gide ğayri kala yradan

Budu niyzi senden ilhi
Rzi olasın o bireden

F'iltn / F'iltn / F'iltn / F'iltn
Ey mevld okudan kardaş mevlüdün mbrek olsun
Budur saa yrın yoldaş mevlüdün mbrek olsun

Hağdan saa oldu 'at olmaz müyesser her kula
şükr naşib oldu saa mevlüdün mbrek olsun

Bu meclise her kim gelür günahları mağfur olur
İnci taşı pr-nr olur mevlüdün mbrek olsun

Mevld okudan kulları da'vet ider Hağk anları
Ol hağretin 'aşıkları mevlüdün mbrek olsun

121b

Gelsün Resli sevenler yoluna hağ baş virenler
şefa't isteyenler mevlüdün mbrek olsun

Okuyub dinleyenleri daği sebep olanları
Hağ yarlığın heb anları mevlüdün mbrek olsun

Buyurdu fağr-i enbiy kim şalvat virse baa
şefa't eylerim aa mevlüdün mbrek olsun

Her salāvātına elā afv ider nice biñ günāh
Rāzı olur senden o şāh mevlüdün mübārek olsun

Her dem şalāvāt itse kişi isān olur cümle işi
Budur ‘ibādātın başı mevlüdün mübārek olsun

Mevlāyı sen yād eylediñ Resūlünü şād eylediñ
Cānını āzād eylediñ mevlüdün mübārek olsun

Seyyid ‘āşık şām u seher mevlüdün anıñ vasf ider
Anı seven gayrı nider mevlüdün mübārek olsun

Mefā’ilün / Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün

Tecellı şevk ü zātınla ben oldım vāle-i hayrān
Bitürdim varlığım küllı ki oldım ğarka-i ‘ummān

122a

İçelden zāt-ı şahbāyı kodım dünyā vü ‘ukbāyı
Kamu gitdi odur şimdi gönülde eyleyen cevlan

Çün ol vahdet-i mın içdim o dem heb gayriden geçdim
Ene’l-Hak sırrını açdım benim mestāne vü sekrān

Şu denlü mest-i hayrātım gözüm hiç gayriyi görmez
Heman her kanda bakarsam görinen şüret-i rahmān

Ki mavh-ı mahz-ı zāt oldım fenā-ender-fenā oldım
Bekā-yı lā yezü’l-yedā Hakkile olmuşam fişān

Tecellî eyledi bârı kamudan eyledi ‘ârî
Ki gitdi kâlimdi ğayri hemân ol Hâlik Yezdân

Çü geldi mülkine mâlik ki oldu gel şey’-i hâlik
Didi kim sen aradan çık benim mülke bugün şultân

Benim mâlik benimdür mülk benim hâlik benim rezzâk
Benim ma’suk benim ‘âşık benim hem cân hem cānan

Benim hâmid benim Mahmūd benim sâcid benim mescūd
Benim şâhid benim meşhūd benim ma’bud benim sicân

Benimdür kudret u kuvvet benimdür naşr ile ‘izzet
Kemâlîme zevâl irmez irişmez bâña hiç naksân

Çadîm ü lâ-yezâlim ben hakîm-i bî-zevâlim ben
Ben irden var iden henüz yoğidi daĥi bu bürhân

122b

Benim ol vâhid-i mutlak mekânım yok ‘alel-ıtlâk
Çamu yerde benim hâzır benim fi külli yevme şân

Çamu şeyden ‘ıyânım ben dili gözden nihânım ben
Benim ol dâ’im u bâki ki benden ğayri külli fân

Mukaddesdir benim zâtım nekâyısdan nekâyısdan
Şerîkim yok nazîrim yok benim ol vâhid-i Mennân

Hüvellah aĥd-ı şânım ki Allâhüşşamed vâşfım
Ki lem yelid velem yüled kefum yokdur benim neyyân

Benim ol fâ'il ü mihtâr işimden hiç su'âl olmaz
Benim hikmet-i keremde halk kamusı kaldı ser-gerdân

Muhâbbetdür kamu eşyâ beni tesbih ider dâim
Felekler vü melekler heb baña maḥkumdur ins ü cân

Eger şağrı eger kibri muhîtim cümle mevcûdât
Hezârân biñ kamu yüzde benim her dem iden seyrân **123a**

Muhîtim cümle eşyâyı ki 'arş u kürsime sığmam
Velîkin kalb-i mü'minden tecelli eylerim her ân

Kamuda seyr ider sırrım cihâna tıldı envârim
Ki oldım katrede pinhân gehi deryâ-yı bî-pâyân

Benim evvel benim âhir benim bātın benim zâhir
Benim gâ'ib benim hâzır benim hem giden ü tıran

Kim fazlım kılâm ihsân ider tevhîdime ikrâr
Olur hikmetime 'ârif tolar kalbi anın 'irfân

Hattâ itse eger 'abdım hayâ itse günâhından
'Atâlar kılurım aña ki gâfir u gufrân

Eger kısa 'ibâdetler baña zikrile tã'atler
Edüb cennâtıma edhâl virürem hûr ile gılmân

Nevâfil kurbuna iren kulım ile böyle oldım
Ferâiz kurbına irse benim anda olan güyân

Gelürse bir karış ‘abdım olurum bir denā’ aña
Ezelden sevmişem anı ki yol ayrılmağa imkân

Veli gelmek ü gitmekden münezzeḥ pādişāhım ben
Bana hergiz ‘ukûl irmez irişmez hiç bana ez’ân

Ki ben bir gizli kenz idim ta’ayyin lā ta’ayyünden 123b
Ki ğaybū’l-ğayb idi zātım hüviyyetde idim pinhân

Tekāzā eyledi cimm-i kadem micri gelüb cûşa
Hem-ân-dem vāhiditdin zuhûra geldi heb a’yân

Yaratdım cümleden evvel habîbim Mustafâ nurın
Ki ola vechime mir’ât nazar kılam aña her ân

Yaratdım heb zātımdan mazḥar ola zātıma
Ki sübhân oldu esrâ didem şânında anıñ evlât

Vücûduñ ḥil’atın evvel o giydi müftedâ oldu
Odur bil bâ’iş ü bâdi yaradılmağsa bu eyvân

Anıñ nūrından oldu heb bu ‘arş u kürsî bu eflāk
Eger hal itmesem anı yaratmazdım kamu ekvân

Gelübdür kāfla nundan vücûda cümle mahlûkat
Eger bir kez yok ol dirsem olur fâni bu kün-fekân

Kemâl-i fazl-ı cûdumdan yaratdım Âdemi evvel
Mükerrerem eyledim anı giyürdim ḥilkat-i îmân

Aña nefh eyledim rûhı anı baña muzâf itdim
Ki ola baña aybına ki andan eyleyim lem'ân

Halîfe eyledim anı kamu halka ola dâ'i
Ki ta'lim itdim esmâyı ola ayatma bürhân 124a

Anı cümle melâmından cû kıldım a'lem ü efhem
K ola kiblei 'âlem aña sâcid ola her cân

Kamu bî cem' idüb anda ki em itdim aña secde
Sücûd itdi melâik heb Rabbâ itdi veli şeytân

Ben idim secde emr iden ben idim anda nutk iden
Ben idim anda görinen beni görmedi ol nâdân

Kaçan kim Ademe geldim o dem hamd u şenâ kıldım
Ki anda vechimi gördüm ki bedr oldu mehtâbân

Ki Ademden gelüb Şite kim oldım mağberim hem-dem
Gelüb andan daği Nuha ki virdim kavmine tûfân

Gelib İbrâhim ile hem atıldım nâr-ı Nemrûda
Aña bend-i selâm itdim veli kâfirlere nîrân

Ki İsmâ'y'il ü İshâkı ki zec it diyü emretdim
Bil âmâ oldılar sâbır fedâ itdim ana kurbân

Benim Ya'kûbi ağladan bugün benim hu beyt-i ahzânda
Ki oldım Yûsufa ihvân ki oldım Yûsufa Ken'ân

Gehî Hūd u gehi Yûnus gehi Eyyüb gehi İdris
Süleymân ü gehî Dāvud gehî Hızr u gehî Lokman

Gehî 'İsâyı rûhumla 'urûc itdim semavâta 124b
Çıkub tûr-ı münâcâta ki oldım Mûsa 'ümran

Bu sûretler libâsını gehî berber giyüb geldim
Gehî cümle şifâtımda şoyulub olmuşum 'uryân

'Ammâdan eyleyüb seyrân geçüb cümle 'avâlimden
Gelüb bu 'âlem-i mülke bu rendim sûret-i insân

Ahaddan Ahmede geldim kamuyı anda heb buldım
Muhammedden 'ıyân oldım ki bir şey'i kalmadı pinhân

Anı bana habîbâ itdim kamu derde tabîb itdim
Anî dostluğuna kamu bu kân ile mekân

Nübüvvet hil'atın giydi kamu halka imâm oldı
Bugün taht-ı risâletde odur şâh şe şâhân

Ki irsâl eyledim anı ki kevnine ola dâ'î
Biline vahdetim sırrı ide tevhîd-i mey-i i'lân

Anî Hakkâyatınî inkâr iden münkiirlere haccet
Ki Cibrîl-i emînimle ki enzâl eyledim Kur'ân

Bugün her kim aña uydı hakikatde bana uydı
Ey inkâr iden hergiz doyulmaz cennet-i rızvân

Ebu Bekr ü 'Ömer 'Osmān 'Alîdür menba'ü'l-'irfān
Ki kıldım maḥz-ı fazlımdan ledün 'ilmîñ añā ihsān

125a

Anı halka imām itdim hilāfetle idüb şerîf
Odur esrārıma mahrem odur şimdi şeh-i merdān merdān

İmāmın ü hemāmın geçüben cümle sādātı
Çamusundan gelüb şimdi ki oldım seyyitde mihmān

Benim dilinde söyleyen benim hem işiden ü gören
Ki müşrikdür inanmayan evvel āḥir benim hemān

Cü mülke geldi yaradan bu Seyyid çıkdı āradan
Göründüm cümle eşyādan benim görinen ü gören

Bu tevḥîde şu kim irdi o vahdet sırrını duydu
Ki gayrı yokdurur bildi ki birdür vardan alan

O dem kim vahdete irdim hemān bir 'ıyn-ı dost gördüm
Cü geldim 'ālem-i farka ki oldım Ḥākla yeksān

Cün ayrıldım o yādımdan cüdād u şiddim diyārımdan
Anın vaşlı rifākından dün-i gün eylerim efgān

Beni koma bu gayretde ki yakma nūr-ı firkatde
Yine ol vaşl-ı zātınla ilāhi eylegil ḥandān

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fāilün

El-Kāfiyetü'l-Vav

Ey gönül gel 'aşka uy gayriyi ko

'Aşkla irdi Hakkā cümle ulu

'Aşkla kıl 'akl-ı küllî muktedā

125b

Ki sakın nefse uyub kalma gerü

Nefse uyanlar olur ĥor u zelîl

'Aşka uyanlar 'azîz raġbetlü

'Aşka uy sen gayriyi dilden çıkar

Hak cemālin eyler iseñ arzû

Benliğinden kendüñi şāf eyle var

Yokluk ile şu gibi ol ġıl turu

Varlık ile iremezsiñ menzile

Yokluk ile ilerü gel ilerü

Varlığı ile irmedi kimse Hakkā

Heb cemi' vaslunuñ sözi bu

Varlığı ref' idersen āradan

Göster mahbüb-ı 'ālem saña rû

Kalur ise varlığın bir zerre ger

Olmaya vuşlat müyesser ey 'ümmü

Varlığından imdi kalmasun eŒer
Ger ararlarsa vücūdūn

Varlığın̄ bar ger andur bil saña
Varlığını āb u tevhīd ile yu

Varlığın̄ mahv eyleyüb meydāna gel
Tā ki mürşīd Őora saña bir tolu

Terk idüb külli murādın̄ ol mürīd
Açıla dirsən ma'ārifden kapu

Cevheri hākin it 'ayna tūtüyā
Çeşme-i cisminden akıt āb-ı cū

Āteş-i 'aşkla yandur varlığın̄
İşin̄ çeşmeyle müdām eyle vuzū

Meyl-i māl u mülki terk eyle dilā
Hakkı istersen sivādan ol erū

Şol ki Hākdan ğayriyi eyler taleb
Hergiz ol Şem eylemez Hākdan

'Āşık u sādık olan merdāneler
Ğayrı hākka kılmadılar hiç tapu

İmdi Seyyid sen de vir ğayra fenā
Kalmasun dilde hemān illāki hū

Mefûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

Ey cān iline sālîk olan gel cihānı ko

126a

Cānāna eger 'āşık isen cism ü cānı ko

Dünyā vü ahret süsidür bil nikāb-ı dost

Dîdār-ı Hakkı ister isen gel cinānı ko

'Aşk āletiyle gel bu vücûd hırmenini sür

Cem' it hubûb-ı ma'rifeti sen samānı ko

Terk eyle kibri sıdkla tut meskenet yolun

Çāk it kıbāyı şöhret bu nām-ı nişānı ko

Senlik seninle dost arasında hicāb olur

İmdi bu yolda her ne hicābdur sen anı ko

Qıldı tecellî cümle eşyāda bî ihtilāf

Hak oldu 'ıyān aç gözini bak gümānı ko

Men' eyler ise münker eger ru'yet-i Hakdan

Sābit-kadem ol uyma sakın o şeytānı ko

Sen 'aşkla var cān u gönül 'ālemine git

Gel kalma nefis ilinde bu kevn ü mekānı ko

Gel sen saña gel gayrıyı terk eyle Seyyidā

Geç māzi vü müstakbeli hem ibn ü ānı ko

Müstefilātün / Müstefilātün

Tende cānım cānda cānānım

Her dem sübhānım hû dirüm yā hû

Rūhum teslimde budur dilimde

126b

Ben her hālimde hû dirim yā hû

Aşk ehli zinde ‘azizdür dinde

Karanlık sінде hû dirim yā hû

Kabre vardukda sual oldukda

Cevāb virdikde hû dirim yā hû

Mahşer yerinde mizān önünde

Hak diyü anında hû dirim yā hû

Dār-ı ‘ukbāda serde-i tūbāda

‘Arş-ı a’lāda hû dirim yā hû

Cānım uçdukda şırat geçdikde

Kevşer içdikde hû dirim yā hû

Firdevs bağında rızvān yanında

‘Adn uçağında hû dirüm yā hû

‘Adne girdikde hulle giydikde

Dîdār gördükde hû dirim yā hû

Seyyidiñ cānı hû der îmānı

Ġayri heb fāni hû dirim yā hû

İsm-i zātın hû dirim illā hû
Budur elzem hû dirim illā hû

Senden ey hālik seni ister ‘āşık
Zātına lāyık hû dirim illā hû

Derdim hüsünde hicriñ gamında
Vuslat deminde hû dirim illā hû

Hû der matlûbum hû der maksûdum
Hû der ma’bûdum hû dirim illā hû

Evvel āhir hû bāṭın zāhir hû
Kādür kāhir hû hû dirüm illā hû

‘Alemler kamu huyla tolu
Gördüm cümle hû hû dirim illā hû

Var sen seni ko şirkten elin yu
Varlık kamu hû dirim illā hû

Seyyid sözi kes duymasun herkes
Hû der her nefes hû dirim illā hû 127a

Müstefilün / Müstefilün / Müstefilün / Müstefilün

Gel sofiyā gayrıyı ko cāndan digil Allah hû
Elzem kamudan saña bu cāndan digil Allah hû

‘İbretle bak gel ey sükāt gör hûyile pür-şeş cihāt
İster iseñ fevz ü necāt cāndan digil Allah hû

Hûdur kamu mevcûda bâb hûdan alurlar feyz yâ hû
Budur sana şâfi cevâb cāndan digil Allah hû

İmdi vücûdîñ mû-be-mû hû ile pür eyle kamu
Maksûd budur bil ey ‘ümmü cāndan digil Allah hû

Var gayriden ümîdi kes ayrılma hûdan her nefes
Tâ pâre gence bu kafes-i cāndan digil Allah hû

Niceye dek şugl-ı fenâ yâ nice bu hubb-ı sivâ
Diler isen ‘izz u bekâ cāndan digil Allah hû

Allah hû der ism-i zât müstecmi’ cümle sıfât
Gayrıyı dilden getir at cāndan digil Allah hû

Hû evvel ü âhirdürür hem zâhir ü bâındürür
Hûdan gayri fânidürür cāndan digil Allah hû

Seyyid ola gör yar hû olma sakın ağyâr hû
Tâ keşf ola esrâr-ı hû cāndan digil Allah hû

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün

Geliñ ey sâlikan râh-ı ilahi 127b

Cân u dilden diyelim Bismillâh

Olmayıser bunı diyen gümrâh

Cân u dilden diyelim Bismillâh

İbtidâ besmele olursa kelâm

Hak ider hayr ile anı itmâm

Diler isen civār-ı hakka makām
Cān u dilden diyelim Bismillāh

Bāb-ı Hakka çü Besmele miftāh
Feth ider cümle müşkili Fettāh
Dü cihānda kim isterse felāh
Cān u dilden diyelim Bismillāh

Besmele evvel oldı Kur'āna
Vācib oldı dimek her insāna
Dāimā kuvvet idüb bunı cāna
Cān u dilden diyelim Bismillāh

Besmele sırrına iren merdān
Bunı evrād idin didi her ān
Terk idüb bunı cāhil-i nādān
Cān u dilden diyelim Bismillāh

İnce yoldur cü medd-i Bismillāh
Añā a'mā gözi ider mi nigāh
Dide-i cānını aç ey gümrāh
Cān u dilden diyelim Bismillāh

Lafzatullāh ki ism-i a'zāmdur
Cümle esmādan ol mükerremdür
Bize rahmın ver cism-i ehramdur
Cān u dilden diyelim Bismillāh

Ehl-i kālīñ kelāmını nidelim
Pîrimiz gitdüği yola gidelim

128a

Rûz-ı şeb besmeyleyle zikr idelim
Cân u dilden diyelim Bismillâh

Pîrimiz besmeyleyle kıldı şükür
Cennet-i ‘Adn ola cün ana makarr
Bulmak istersen ol makâmı eger
Cân u dilden diyelim Bismillâh

Feth olursa bu kenz-i Bismilâh
Keşf oliser kaluya ‘ilmullâh
Seyidîñ hâline makâli gü âh
Cân u dilden diyelim Bismillâh

Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
Der pend-i ihvân be-delâ’il-i âyâtü’l- Kur’ân
Evvelâ her işe di Bismillâh
Hem temâmında di Elhamdülillâh

Hem dahi niyyet eylesen bir işe
Sakın terk itme di inşâ’allah

Gaflet olur ise işinde eger
Di dâ’im “Lâ ilâhe illâllah”

Bir hatâ sâdır olsa ger senden
Vird idin her dem estâğfirullah

Kendüne pîşe kıl bumı dâ’im
Ki hem du’ânda di Mâşallah

Bir müsîbet iriŖe sana eger
Dahi ol hûkme di İnnallah

Vir rızā hem kazā ile kadre
Dem-be-dem di tevekkeltü ‘alāllāh

Ėam yeme rızk içün sakın zinhār
Sana kāfidür errızk-ı ‘alāllāh

Olursa hem bir işiñ dūŖvārı
Lā havlu velā kuvvete illā billāh

Hikmet-i Hakka eylesen ta’cîb
Her ‘ucûbetde di Sübhānallah

Her ayāt-ı hadisle Seyyid **128b**
Saña va’az eyledi Allah fillah

Eyler isen bu nush ile ‘amel
Her işiñ rast gele bi ‘avnillāh

Zîrā e’ddînü’n-nāŖiha diyü
Bize emr eyledi Resûlullah

Ėande zikr olsa ol Resûlün adı
Esmā’ itdikde di Sallāllāh

Fāilātün / Fāilātün/ Fāilün
Derde dūŖ ey dil dermānı iste
Derd nidüğin bil Lokmānı iste

Derdin añ ağla cigerin dağla
Su gibi çağla 'ummānı iste

Sālikseñ ey yār bir mürşide var
Rûz-şeb yalvar ihsānı iste

'Aşkla yār ol gayra ağyār ol
Hükmüne rām ol fermānı iste

Geceler kā'im gündüzü sā'im
Kulluk it dāim sultānı iste

Terk eyle 'arı bula gör yārı
Kesüb zünnārı îmānı iste

Yüzünü hāk it sineñ çāk it
Qalbini pāk it mihmānı iste

Al-i ilahi dā'im çü kân-ı zikri 129a
Tob eyle başın meydānı iste

Yandur vücûdun 'aşk ateşine
Bağrın kebāb it büryānı iste

Bezl eyle vārın dostuñ yolunda
Cānını vir de cānānı iste

Kā'be-i dilde nefsi zebh eyle
'İyd-ı ekberdür kurbānı iste

Gönlün önde gayrı koma anda
Heb sür çıkar da sübhānı iste

Men 'aref sirrīn 'ārif ol anla
Nefsini bil de Raḥmānı iste

Esfelde kalma 'urūc it 'ulve
Var lā-mekānda seyrānı iste

Nāsūt ilen ko lāhūta 'azm it
Kuds 'āleminde cevlānı iste

Duydunsa Seyyid bu remzi sen de
Yūnus gibi var 'irfānı iste

Dergāh-ı Hakka 'arz eyle Hālik
'Afv ola cürmün Gufrānı iste 129b

Fāilātūn / Fāilātūn / Fāilūn
Āşinā olmak dilersen ferdle
Gelberü hem-sohbet ol sen merdle

Ola gör merd-i Hudāya āşinā
Hem-dem olma ki sakın nā-merdle

'Aşkla tut dāmenin merdānenin
Hāk-pāy ol yoluna himmet dile

Derd-i 'aşka isteme hergiz devā
Ehl-i derd dermāna irdi derd ile

Ehl-i derdîñ sohbetünden olma dūr
Sohbet itme bir nefes bî-derdle

Bilki sen sohbet-i mü'essirdür āhi
Andan irer nūr-ı kuvvet her dile

Gör ki gel hemāmda korkar gil gibi
Hem-nîşin olmuş meger kim derd ile

Sohbet-i nā-dilindür semm-i katîl
Sohbet-i merdān-ı hayāt cān dile

İmdi Seyyid sohbet-i nādānı ko
Sohbet ile rûz-şeb sen merdle

Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün

Der n'at-ı Resûl

Cemî' enbiyāya pişvāsın yā Resûlullah

Cenāb-ı Hakka mevşil-i reh-nümāsın yā Resûlullah

Sana yüz tutduğunuñ halk-ı 'ālem vechi zāhirdür
Ki sen āyîne-i vech-i Hudāsın yā Resûlullah

Vücûdun künt-i kenzin haznesine feth-i bāb oldu
Bize Hak cānibinden hûş-ı 'atāsın yā Resûlullah

'Ulûm-ı evvelîn ü 'āhirine mazhar-ı gülsün
Anıñcün cümle halka muktedāsın yā Resûlullah

130a

Ne māni' şānına āhırde gelmek 'ālem-i mülke
Ḥakikatde kamuya ibtidāsın yā Resûlullah

Daḥi ḥalk olmadın Ādem nebî idin eyā hātem
Ki sen hem ibtidā hem intihāsın yā Resûlullah

Ḥalîl oldıysa ceddîñ bulmağ ile ḥulle-i ḥalvet
Ḥabîb-i Ḥazret-i Ḥak Mustafāsın yā Resûlullah

'Urûc itdiñ semāvāta irişdiñ Kāb-ı Kavseyne
Enīs-i bezm o ednā lekāsın yā Resûlullah

'Aceb mi olsa maḥfi nûr-ı vechiñ çeşm-i ahvalden
Ki zirā nûr-ı zāt-ı kibriyāsın yā Resûlullah

Kalub mürdeni ihyā ider enfās-ı kudsiyyen
Kamu emrāz-ı 'ışyāna şifāsın yā Resûlullah

Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmān 'Ali kim çār-ı yār gider
Bular necm-i hidāyet sen hüdāsın yā Resûlullah

Ḥasan Ḥaluk Ḥüseyin Kerbelādır kurretü'l-'ıynıñ
Ki cedit al pâki murtazāsın yā Resûlullah

Buları sevmeyen nûr-ı cemālin görmeğe hergiz
İki 'ālemde anlardan cüdāsın yā Resûlullah

Sevenler āl u evlādıñ göriser anda dîdārın
Ezelde bunlar ile āşināsın yā Resûlullah

130b

Tehiyyat u selām olsun saña aşhāb u āline
Hidāyet mürġi anlarsın hümā sen yā Resûlullah

Şefā'at kıl bu Seyyid-i mücrime sen rûz-ı mahşerde
Şefi'ü'l-müznibîn yevmü'l-cezāsın yā Resûlullah

Mef'ûlû / Fā'ilâtûn / Mef'ûlû / Fā'ilâtûn
Hakkı nice bulasın mürşide varmayınca
Erenler eşkine yüzini sürmeyince

Bir mürşide var ahi 'ilm-i ledünni oku
Mūsā bunu bilmedi tā Hızra varmayınca

İmdi Hızr-ı vakte ir sa'y eyle gönüne gir
Kimse Hakkı bulmadı gönle girmeyince

Teslîm ol mürebbiye etsün seni terbiye
Tıfl-ı nefis ıslāh olmaz kulağın burmayınca

Nefsine virme rāhat dūn-gün eyle tā'at
Dāne hāşıl olur mı yüzimi sürmeyince

Tevhîdi eyle pîşe koma gayri endişe
Tevhîdi bulmak maḥāl zünnārı kırmayınca

Mürşide var biçāre derdine ide çāre
'Aşk yarası oñulmaz şeyḥ-i merhem sarmayınca

131a

Delîlsiz yol varılmaz bin yıl yiseñ irilmez
Kendü bilmekle olmaz ehline şormayınca

Eyvān-ı menzil alamaz maksûduna iremez
Nice yıl şeyh kapusın bekleyüb turmayınca

Gir bu yola merdâne vir cānını cānāna
Cānāna iremezsın cānını virmeyince

Nûr-ı cemāl sübhān olmaz saña lem'en
Benliğini aradan tā kim getürmeyince

Gel gönlün serâyında ğayrıyı koma sen de
Pādişāh konmaz anda silüb süpürmeyince

Sür cümle māsivāyı iste 'aşk-ı Hudāyı
'Aşk gelüb kılmaz karār sivāyı sürmeyince

'Aşk bir bahr-i 'ummāndır bî-ḥadd u bî-pāyāndur
Bu bahra girme şakın cān terkin urmayınca

Kimi ef'āle kâil kimi şifāta mā'il
'Āşıkîñ yok karārı zātını görmeyince

Seyyidîñ budur sözi heb görinen dost yüzi
Lîk görmezsın anı tā sinni irmeyince

Kāle 'aleyhisselām veyl lekel 'ālem lem ya'ruf bi-tefsîr-i ebced sûretā

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

İbtidā kıldım kelāma fazl-ı bismillāh ile

131b

Ebcedi şerh itmeğe çün 'avn-ı lütfullāh ile

Ebcedi şerh eylemek ādemīn ḥaddi degil
Ancak aldım bahrden bir kaṭre iznillāh ile

Bil ki yigirmi sekiz ḥarfdür ḥurûf ebcedi
Sırr-ı gaybü'l- gaybı şerh eyler kelāmullah ile

Allah-ı ekber ‘izz u celle şāne
Zāt-ı mutlak lîk mestûrdur sıfātullah ile

Bāsi bismillāhi errahmanerrahîm lā-reybe-fih
Gel bu sırrullāha vākıf ol veliyyullah ile

Nokta-yı sırrımı ir aña vücûd-ı mutlakı
Kim bu ‘ilm-i murtazādur mahrem ol ol şāh ile

Şehr-i ḥikmet gerçi Ahmeddür ‘Alîdür bāb aña
Nûr u vāhiddür ezelde çün Resûlullah ile

Cim Cemāliyle Celālin ma’nisi bir nûrdur
Kahr-ı lütfi bir bilenler āşinā Allah ile

Dālîdür bize delîl ü hādî rāh-ı sedād
Hamdulillah Ḥakka irdiñ bu sebîlullah ile

Hāseniñ içinde maḥfidür hûvallah āyeti **132a**
Vāvî vahdet remzin eyler künt-i kenzullah ile

Zāsîdür erbāb-ı zühde rûz-şeb zārile kuvvet
Kimi zühd ile makayyed kimi ‘aşkullah ile

Hā hayāt sermedi bulur ebed görmez memāt
Tā ʔarīk-i müstakīme ‘azm iden agāh ile

Yā si Yāsīn kalb-i Kur’āndur didi Fahr-i Cihān
Beyt-i kalbīn sāf kıl hubb-ı Habībullah ile

Kāfi kef he ye ayın sad lāmī leyse gayre fih
Mim Ahmed nūn ʔerh eyler kitābullah ile

Sin sa’ādet ehline hāzā sırāt-ı müstekim
‘Aynıdur ‘ayne’l-yakīn dil-i Hākka ir bu rāh ile

Fā ile irdi felāha kim ki bildi ebcedi
Sād sırrın anlasın hem-demsim ehlullāh ile

Sādıku’l kavlü’l-emīn ol Hākka ir bunda bugün
Tā ki yarın haʔır olasın enbiyāullah ile

Kāf vücūduñ Kāfidır ‘Ankādır anda murg-ı cān
Gel vücūduñ eyle fāni sen fenāfillah ile

Rāsi Raḥmānū’r-Rahīm Allah Rabbū’l-ālemīn
Raḥmet isterseñ teḥallük eyle halkullah ile 132b

Lebnū’t-tab’-ı ḥalīm ol tālih olma sālih ol
Zāhidā gavḡayı terk eyle ibādullah ile

ʔın ʔehādet eyledi varlığına külli vücūd
Sen de tevḥīd eyle Hākki evliyāullah ile

Te Te'āla Allah ki sensin lā şerîk velā-şebîh
Kim sıfāt-ı zāt-ı ef'āl cümlesi bir āh ile

Şe şüreyyā vü semāda gösterür envār-ı zāt
'Arş u kürs ü heft eflāk şems-i necm-i mäh ile

Hā hayālidür gönül mülkünde her dem hükm iden
Yol bulunmaz ol yere varmağa gayrullah ile

Zāli zikr ile Hudāyı dir saña her dem be dem
Tā ki tenvir ola kalbîn nûr-ı zikrullah ile

Dād delāletden halās olmak dilersen zāhidā
Kibri terk it şohbet ile 'ālem-i billah ile

Zā zuhûr-ı künt-i kenziñ sırrı çün oldı 'ıyān
Mahrem ol bu sırra sen de 'ārif-i billah ile

Ġaynı ğāfil olma göz dir sırr-ı ebcedden ey yār
Vākıf olmayan bu sırra gitdi āh u vāh ile

Lāmelif sırrına irmez 'akl-ı cüz'ü 'akl-ı küll 133a
Ki anda pervāz itmedi Cibrîl emrullāh ile

Ebcedi şerh eylediyse Seyyidi itme 'aceb
Nefha-i Rahmāna irdi feyz-i rûhullah ile

Ebcediñ 'ilmîñ bilen 'ālimler ile hem-dem ol
Māsivāya bend olub kalma sakın gümrāh ile

Ebcediñ 'ilmini sen de bulmak istersen vusûl
Var yûri hem soĥbet ol bunda ricâlullah ile

Pâk kıl çârûb-ı lâ eyle gönülden gayrını
Kes te'allik ĥaytasın mikrâz-ı illâllah ile

Sadr-ı 'ârif maĥzenidür ebcediñ esrârîmîn
Gir ma'ârif gencini feth eyle seyfullâh ile

Cümle mevcûdı muĥîf Seyyid kılub 'ârifin
Anda seyr it 'arş-ı Rahmânı cemâlullah ile

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Der nâ't-ı Resûl

Gelin ey derde dermân isteyen 'uşşâk oluñ âgâh
Ki her derde devâdur mevlüd-i pâk-i Resûlullah
Şifâ isterseniz sadra okuñ mevlüdini her gâh
Kamu şadra şifâdur mevlüd-i pâk-i Resûlullah

Kaçan kim ol Resûl-i Kibriyânîñ mevlüd okunur
Cemî' kâ'inât ol kevn-i temâmet nûra ġark olur
Kılub 'âşıkın ol dem kamu zevk safâ bulur
'Aceb zevk-i safâdur mevlüd-i pâk-i Resûlullah

133b

Kamu ezvâkı câmi'dir o şâhîñ mevlüd-i pâki
Necât isterisen oddan anîñ mevlüdünü okı
Pür itmişdür ki anîñ nûrı kamu enfle âfâkı
Dü keвне hoş ziyâdur mevlüd-i pâk-i Resûlullah

Bu meclisde çekülür mü'minine çün sübhamı
Bu meclisde içilür şerbet cennāt-ı rûhānî
Bu meclisde irişür 'âşıkına feyz-i Rabbānî
Bize feyz-i a'tādur mevlüd-i pāk-i Resûlullah

Bu meclis ehlinin cümle günāhın 'afv ider ol şāh
Buña şek yokdurur aşlā ki nāyıkdır Resûlullah
Ki anin şānında levlāk buyurdu Hāzret
Kamu medhe sezādur mevlüd-i pāk-i Resûlullāh

Bu meclis ehline her dem irer Hākdan tecelliler
Aninla 'âşıkın cānı bulur dā'im teselliler
Bu meclisde bulunun ehl-i 'aşka zevk-i külliler
Hemān 'ayn-ı lekādur mevlüd-i pāk-i Resûlullah

134a

Eger bulmak dilersen sen dahi bu zevk-i vücūdān
Hulūs-ı kalble gūş eyle gel mevlüd-i sultānı
Bu meclisde dōmilür müznibinin küllî 'ışyānı
Kula fazl-ı Hudādur mevlüd-i pāk-i Resûlullah

Nice vaşf eylesün Seyyid o şāhin mevlüd-i pākīn
Ki anin hürmetine halk oldu 'ālem heb yırak yakın
Umarız dileye Hākdan yarın 'âşilerin suçun
Ki şifā'-i Hudādur mevlid-i pāk-i Resālullah

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün
Hudāya kılmışım çok cürm-i 'ışyān
Dirim her rüz-ı şeb estāğfirullah
Kābül et tövbemi ey Rabb-i Rahmān
Dirim her rüz-ı şeb estāğfirullah

İlāhi gerçi ben kıldım ḥatāya
Senîñ şānına lāyıkdur ‘atāya
Umup afv ile gufrānîñ Ḥudāyā
Dirim her rûz şeb estāğfirullah

Suçum bildim kapuna geldim ey şāh
Zalemnā rabbenā sübbet ilāllāh
Bunu vird eyleyüb dilimde her gāh
Dirim her rûz-şeb estāğfirullah

Ḳılurum her seher feryād-ı zāri
Umarım cürmümi ‘afv ide Bārī
Lisānımda budır her demde çārī
Dirim her rûz-ı şeb estāğfirullah

Bihakkın hubb-ı fahr-i kāinātîñ
Bağışla cürmünü cümle ‘ısānîñ
Budur kefareti çün şeytānîñ
Dirim her rûz-ı şeb estāğfirullah

Bunuñla buldılar fevz ü necāfi 134b
Budur maḥv eyleyen küllî günāhı
Budur çün ehl-i ‘ısyānîñ penāhı
Dirim her rûz-şeb estāğfirullah

Ne denlü kılsa Seyyid cürm-i ‘ısyān
Yine senden umar ‘afv ile gufrān
Ki cūduñ bahrine yok hadd u pāyān
Dirim her rûz-şeb estāğfirullah

Fā'ilātün/ Fā'ilātün / Fā'ilün
Bizi yokdan var iden kādir Allah
Sen 'atā kıl fazlîñile ٲogrı rāh
Biz gedāya 'avn-1 lütfüñdur penāh
Yā İlāhi işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh

Ey kerem-kān-1 ğanī Sultānımız
Dü cihānda sensin ancak şāhımız
N'ola 'afv eyler isen' 'ışyānımız
Yā İlāhi kārımız cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh

Çünkü bizim kārımız 'ısyāndürür
Saña lāyık 'azv ile ğufrāndürür
Cümle maħlūka işin' ihsandürür
Yā İlāhi işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh

Dest-ĝir ol bize sen tut elimiz
Kılmaz pāk ile hıfz it dilimiz
Kıl hidāyet fetħ ola bu yolumuz
Yā İlāhi kārımız cürm ü günāh
Sen bağışla cürmümüz ey pādişāh

Yā ilāhi fazlın' ile reh-nümün
Nefs ü şeytāna bizi kılma zebün
İtme düzāh āteşine ser-nigün
Yā ilāhi işimiz cürm ü günāh
Sen bağışla ħicrimiz ey pādişāh

135a

İş bu nisyanile kaldık biz zelil
Cürm-i 'ısyân ile olmuşuz 'alil
Bize erhemsin kamudan yâ Halil
Yâ İlâhi işimiz cürm ü günâh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişâh

Gece gündüz kârımız tül-ı emel
Kılmadık hiç Hakkâ lâıyk bir 'amel
Gerçi biz olduk ise kahra mehel
Yâ İlâhi işimiz cürm ü günâh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişâh

Bizi yâ Rabb masiyetden şâim it
Rüz-ı şeb hem tâ'atında kâ'im it
Kâlbimizi zikrîñ ile dâ'im it
Yâ ilâhi işimiz cürm ü günâh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişâh

Nür-ı Ahmed hürmetiçün yâ kezim
Bize rahm it fazlîñ ile yâ Rahim
Çünkü 'allmü'l-guyâbsın yâ 'Alim
Yâ ilâhi kârımız cürm ü günâh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişâh

Fazlîñ irmezse eger mücrimlere
Berâdım mümkün mü kimse yalvara
Yâ bu Seyyid gayrı kime yalvara
Yâ ilâhi işimiz cürm ü günâh
Sen bağışla cürmümüz ey pâdişâh

Mefā'ilün/ Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

Bize yā Rabbi ihsān it kerem eyle kerīm Allah

Tarīk-i Hakkı asān it kerem eyle kerīm Allah

Münevver it şerī'atle mutahhar it tarīkatle

Mükemmel it hakīkatle kerem eyle kerīm Allah

135b

Saña cānile 'āşık kıl daḥi yolunda şādık kıl

Bizi vaşlına lāyık kıl kerīm eyle kerīmullah

Geçüb dünyā vü 'ukbādan kamu a'lā vü ednādan

Duyur sırrı o ednādan kerem ile kerīm Allah

Bizi yakma celālīnle tecellī kıl cemālīnle

Tesellī kıl vişālīnle kerem eyle kerīm Allah

Firākīñ nārına yandık iki 'ālemden uşanduk

Aña fazlıñla kıl çāre kerem ile kerīm Allah

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'lātün / Fe'alün

Bugün pīriñ erkānıñ sürdük elhamdülillāh

Zikrile gönül pāsıñ sildik elhamdülillāh

Tuḍduk Hakkıñ emrini iḥyā itdik zikrini

Heb māsivā fikrini sürdük elḥamdülillāh

Hakkıñ 'ināyetle pīrimiz himmetiyle

Cümle maksūdumıza irdik elhamdülillāh

Ärar idin her yeri duymaĝa iş bu Seyyidi
Yakın imiş kamudan bildik elhamdülilläh

Firkat ile zâr idik rûz-şeb aĝlar idik 136a
şimdi işsanlar itdi güldük elhamdülilläh

Çıkdı aradan kâinât mahv oldu külli sıfât
Tulû' itdi şems-i zât gördük elhamdülilläh

Seyyid giderse ne ĝam yokdur aña hiç elem
Biz o levmsiz dirliĝe irdik elhamdülilläh

Bugün pîrim yüzünü gördüm elhamdülilläh
Ayaĝına yüzümü sürdüm elhamdülilläh

Pîrin baña hizmeti dü cihân sa'âdeti
Hizmetile himmeti aldım elhamdülilläh

Her kelâmı 'ârifin ĝidâsıdur 'âşıkın
İşsân eyledi pîrim kandım elhamdülilläh

Bezm-i elestde şâki şundi şerâb şâki
Hıızr elinden o câmı içdik elhamdülilläh

şerî'ât ü tarikat ma'rifet cem' idüb
Hakikat 'ummânına taldık elhamdülilläh

Esfel-i tuzâĝın şaydub a'lâya kaldım saĝır
Yine tecrid-i 'âlemin buldım elhamdülilläh

Ḳodım nāsut ilini geçdim gün ü mekāndan
Otağım lā-mekāna kurdum elhamdülillāh

Cümle ma'nā yüzünden ref' eyledim cihānı
Visāli kā'besine irdim elhamdülillāh

Erenler meclisine bir ders okudum Seyyid
Dört kitabın ma'nāsın bildim elhamdülillāh

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fe'ülün
Çok itdim Yārab günāh tövbe estāğfirullah
Dün-gün iderem āh tövbe estāğfirullah

Gör ki ben baña nitdim nefsim yoluna gitdim
Kendümi oda atdim tövbe estāğfirullah

136b

Yañıldığımı bildim dönüb kapuna geldim
Her ne günah ki kıldım tövbe estāğfirullah

Emr itdi bize Allah didi tövbe ilāllah
Diyelim imdi her gāh tövbe estāğfirullāh

Daħi sürdü Resül tövbeye ol gün 'ucül
Cānla kıldım kabül tövbe estāğfirullah

Sıgındum saña ey şāh didim tebbet ilāllah
Ola kabül-ı dergāh tövbe estāğfirullah

Her kaçan cürmüm aḡam ḥazretine yalvaram
Bunu dirim şubh u şām tövbe estāğfirullah

Günāhım gerçi çokdur rahmete had yokdur
Dāim kapuñ açıkdur tövbe estāğfirulah

Yārab benim pür-kuşūr sensin ‘afv-ı ğafūr
Cümle günahları yur tövbe estāğfirullāh

Dā’im ebed yā aḥad tövbemi eyleme dūr
Bunı idindim sened tövbe estāğfirullah

Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün

Rāh-ı fenā sālikleri ḥalvetiler dirler bize 137a
Zāt-ı Hudā ‘āşıkları ḥalvetiler dirler bize

Dā’im ḥalvetilere giren giceleri kā’im olan
Hem gündüzi sāim olan ḥalvetiler dirler bize

Bu yolda vārından geçen lā-mekān iline göçen
Kevşeri vaḥdetden içen ḥalvetiler dirler bize

Ḥakāyık cehrine talan ma’ārif kânına iren
Nefsini Rabbini bilen ḥalvetiler dirler bize

Dāim dūrür devrānımız ‘arşdan yüce seyrānımız
Seyyid bizim hicrānımız ḥalvetiler dirler bize

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

Āşinā olmak dilersen ferdle
Hidmet eyle rüz-şeb ehl-i dile

Gönlünü rabt eyle gönlüne anıñ 137b
Tā ki şerri duyasin dilden dile

Sıdkla gir bu yola benliği bırak
Benlik ile giresin sen dile

Sādıkım bu yola diyen tālibi
İmtihān it evvel andan derdle

Varlığından zerre kalsa öyle bil
Kaldık işbu bu yolda āh u serdār

Varlığı ile kimse Hakka irmedi
Bu eyler irdi ‘aşk-ı menzile

Gel ta’lik rişnesin ki ‘aşkla
Varamazsun ol ile bu bendle

‘Aşkla gel ‘ilm ü ‘akl u zühdü ko
Hakka iriş terk eyle tecrīd ile

Līk ‘aşk-ı mahż-ı ‘atādur Tenriden
Sanma ola o müyesser her dile

Qalbi şāf itmek gerekdür gayriden
İ’tibār olmaz yalnız bu dile

İmdi Seyyid gönlünü şāf eyle gel
Aşınā olmak dilersen ferdile

Lîk irmezse hidāyet Tenriden
Çāre olmaz aña nuş u pend ile

Müstefilātün / Müstefilātün

İrmek dilersen 'irfān-1 'aşka
Kulluk eyle dā'im merdān-1 'aşka

İbrāhim Edhem terk itdi tahtūn
'Abd-1 mahz oldu sultān-1 'aşka

Manşūr-şeydā cānımı cāna
Görince viridi kurbān-1 'aşka

Mecnūn-1 Leylā Ferhaddur Şirin
Heb boyun viridi fermān-1 'aşka

'Uşşāka İmān 'aşkdur hakikat
Zāhir gelür mi İmān-1 'aşka

Pür-nūr-1 'aşkdur göriben cümle
İkrār idersen bürhān-1 'aşka

Nāmus-1 'āruñ sıgmaz bu yolda
'Arımı bırak gel meydān-1 'aşka

Pervāne gibi külli vücūduñ 138a
Yandur bugün sen gülhān-1 'aşka

Dürr-i ma'ārif bulmak dilersen
Tāl Seyyid ile 'ummān- 'aşka

İrmek dilersen̄ esrār-1 ‘aşka
Tut gūş-1 cānīñ güftār-1 ‘aşka

Terk eyle ‘ārīñ mahveyle vārīñ
Tā kim iresin dīdār-1 ‘aşka

Benlik hayālīñ yık eyle virān
Tağlar tayanmaz bu nār-1 ‘aşka

Varlığı tağīñ kesdi çü Ferhād
Yollar açıldı dildār-1 ‘aşka

Çaldı ene’l-hak tıblını Mansūr
Görince oldu berdār-1 ‘aşka

Cān olur şatar bunda ‘āşıklar
Baş vien gelsün bāzār-1 ‘aşka

Gör ‘Abdürrezzāk terk itdi dīnin
Îmānı vidü zūnnār-1 ‘aşka

Îmān u dīnīñ virdü ‘aşka ‘uşşāk
İtmedi zāhid ikrār-1 ‘aşka

Ṭa’an itme zāhir ‘uşşāka hergiz
‘Aklīñ irişmez eṭvār-1 ‘aşka

‘Aşka irem dirsen̄ ‘aklı ko Seyyid
Duymaz melāik envār-1 ‘aşka

Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilūn

Girdiñ ise evliyānñ silkine

Ḥakkı tevḥīd eyle gel devrān ile

Mālīk olmağa vüçüduñ mülkine

Ḥakkı tevḥīd ile gel devrān ile

Ḥakkı zikr itmek kamu ḥālāt ile

Vācib olmuşdur bize āyāt ile

Āşinā olamak dilersenñ zāt ile

Ḥakkı tevḥīd eyle gel devrān ile

Devrile geldi cihāna ins ü cān **138b**

Devrile olur kamu zāhir nihān

Devrile gelür bahār ile hazān

Ḥakkı tevḥīd ile gel devrān ile

Ey gün yıldızlar ile nüh-felek

'Arşın etrāfinda hem cümle felek

Sālīk-i Ḥak olana devrān gerek

Ḥakkı tevḥīd eyle gel devrān ile

Mekkeyi ḥaccāc ider dāim tavāf

Beyt-i ma'mūrı melāik şāf şāf

Kābe-i dil oldu 'uşşāka muṭāf

Ḥakkı tevḥīd eyle gel Hüdān ile

'Azm idüb gönüllerde devvār olmağa

Lā-mekān ilinde seyyār olmağa

İbn-i Edhem gibi deyyār olmağa

Ḥakkı tevḥīd eyle gel devrān ile

Zāhidīñ bu devri inkārı nedür
Gice gündüz kendü ħod devrāndadur
LİK bilmez gitdi seyrān bundandur
Ĥakkı tevhīd eyle gel devrān ile

Devri der ‘arş-ı kürsü bahr u ber
Çeşm-i nā binā olar görmez meger
Her ne var ‘ālemde heb devrān ider
Ĥakkı tevhīd ile gel devrānla

Evliyāullahdan aldık biz ħaber
Heb erenler devr ile itdi güzer
Anıñün der ki Seyyid devr ider
Ĥakkı tevhīd ile gel devrānla

Çünkü devrān itdiler cümle selef
Tā sen de uy anlara ol hicrū’l-ħalef
K’ey şakın terk itme olma nā ħalef
Ĥakkı tevhīd ile gel devrānla

Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün

Toldur derūnuñ gel şehā izħār-ı hū yā hū ile
Kıl çeşm-i cānıñ rüşenā envār-ı hū yā hū ile

Gel ‘āleme ‘ibretle bak oku ledüniden sebak **139a**
Zāhir kamuda veche Ĥak izħār hū yā hū ile

Tevhīde eyle ilticā tā kim bula kalbiñ safā
Sa’y it ola gör āşinā esrār-ı hū yā hū ile

Kāmillerūñ izle iziñ gūş eyle cān ile söziñ
Bunda açagör cān göziñ ikrār-ı hū yā hū ile

Meydān-ı ‘aşka gel dilā heb varlığına vir fenā
Kalmaya aşlā māsivā efkār-ı hū yā hū ile

Gir rāh-ı ḥakka ey fetā ‘uşşāka eyle iktidā
Olma sakın im āşinā agyār hū yā hū ile

‘Aşk olsa saña reh-nümā maksudını vire Hudā
Dil levḥası zeyn ola tā enhār-ı hū yā hū ile

Bu yolda it vārīñ sebīl taḥsīl kıl ḥalk- cemīl
Ma’mūr ola tā beyt-i dil mi’mār-ı hū yā hū ile

Sıdk ile girsēñ bu yola müşkillerūñ āsān ola
Dil mülki adl ile ilāhi āsār-ı hū yā hū ile

İsī-i vakte hem-dem ol esrār-ı Ḥakka mahrem ol
Cümle cihāna erḥam ol her bār-ı hū yā hū ile

İtme semāvātı makām lāhut iline kıl ḥırām
Böyle sülūk itdi kirām tekrār-ı hū yā hū ile

139b

Hūyla pürdür dü cihān hūdur hemān itme gümān
Zikr it Ḥakkı Seyyid herān ekşār-ı hū yā hū ile

Mefā’ilūn / Mefā’ilūn / Fe’ülūn
Gel ey Ḥak isteyen sālīk ol āgāh
Delālet yolıdur bu gitdüğīñ rāh

Saḥna bu 'ilm ü 'akl-ı zühd ü takmā
Hicāb-ı rāh olubdur anla vallah

Bu 'ilm ü zühd ü takvānā ṭayanma
Seniḥ bu 'ilm ü 'akliḥ oldı kütāh

Bu varlıkdan ṣoyun külli fenā ol
Ki tā kim olasın makbül-i dergāh

Ḳalursa varlıgıḥ bir zerre sende
Varmazsun o dergāha ol āgāh

Ḳo bu benlik yolun yokluk yolun tut
Budur tahkik-i Ḥakka ṭođrı varan rāh

Velī sa'y eylesen biḥ yıl aşıbdur
Saḥna bir mürşid olmayınca hem-rāh

Ki oldur refik ṣoḥra ṭarık bil
Ḥadisinde buyurdı ol yüzi māh

Muḥaṣşıl yola mürşidsiz gidilmez
Budur ṣāfi cevāb vallah billah

Var imdi dāmeniḥ ṭut bir veliḥin
Ki hizmet kıl nice sāl u nice māh

Dime ṣimdi bulunmaz ehl-i irşād
Kesilmez ḥaṣre dek dā'i ilāllāh

Bakub iline de kendün görürsin
İdersin sen gine kendünden ikrāh

Getür pendārîñi Hakkiyle gel bak 140a
Toludur her taraf gör mürşid Allah

Gel it bir pîr-i kāmilden inābet
Nedāmet eyledi tebbet-i sübet ilāllāh

Dün-gün eyle tā'at-ı 'ibādet
Hakkı zikr it di dāim vallah Allah

Figān u zār ile taldur cihānı
Çıkar 'ayyuka āhîñ her seher-gāh

Rızā gözle mürîd-i bî-murād ol
Ki kulluk it Hakka Allah fi Allah

Tazarru'la tezellülle niyāz it
Dem-ā-dem iste andan şey'i vallah

Yüzüñi yerlere sür hāk-i rāh ol
Ola ki rahm ide hāline ol şāh

Cihād-ı ekber it nefsinle dā'im
Şecî' şîr veş gel olma dü-bāh

Taleb senden velî virmek Hudāñi
Hemān sa'y it açıkdur bāb-ı dergāh

Sakın nefse uyub itme tekāsül
Yüri ‘azm it tevekkeltü ‘alāllah

Ḳamudan ‘abdına erhamdur ol Hakk
Seni mahrūm ider mi hāşā Allah

Nice bu ḥāb-ı ğafletde yatarsın
Kanı sende kanı yā ğayretu’l-lāh

Uyan gel ḥāb-ı ğafletden karındaş
Aman virmez ecel irse nāġāh

Adın insan işiñ ‘işyān ‘acebdür
Yā niçün eylemezsün dem-be-dem āh

Niye geldüĝini fikr it cihāna
Seni ‘irfān için ḥalk itdi Allah

Bugün gel eyle taḥsil-i ma’ārif
Ki tā kim dimeyesin yarın eyvāh

Ḳo ḥalkiñ ‘izzetin hor ḥakīr ol
Seni maĝrūr ider bu ‘izzet-i çāh

Bu ḥalkiñ medḥ ü zemminden güzer kıl
Yolunı sed ider bu medh-i efvāh

Ḳo şüret düzmeĝi kalbiñ selīm it
Nef virmez yarın emvāl-i ebnāh

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün

Riyā vü sem'den pāk it derūnuñ
Saña şıdkıñla gel disün Ehlullah

140b

Bu dil beyt-i sivādan eyleñ pāk
Görürsün her cihetten ru'yetullah

Gel imdi beyt-i kalbiñ eyle tathîr
Ki aşla kalmasun 'ummā su-i ullah

Ṭururken bunca evhām-ı hayālet
Nice mümkün şuhūd-ı zāt-ı Mevlāh

Gönül gayriden olmasa Muştafā
Nüzül itmez o kalbe Raḥmet-ullah

Gel imdi Ḥakka tefvîz it umürin
Sığın dergāhına di haşbiyallah

Yeter gezdin bu dünyā içre hayrān
İriş 'ulūh bulagör kurbetullah

Ḥakka tefvîz idersin her umürün
O dem saña irişür nuşretullah

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün

Mesih-āsā ide gör terk-i tecrid
Saña şıklet virür bu bār-ı nigāh

Bırak küllî kesâfâtı ‘urûc it
Civâr-ı hazret ola saña mişvâh

Makâmîñ Kuds-i Lâhûta ramken
Neden oldu yerîñ bu zulmet-i çâh

Yüri kudsîler ile eyle pervâz
Yerîñ degil senîñ iş bu çerâgâh

Saña gelsin saña gelsin karındaş
Ki sensin zât-ı Mevlâya nazargâh

Yeter afâkı gezdîñ dilde iste
Gönüldür bil gönüldür Kâbetullâh

Çalış sa’y eyle tekmîl-i sükût it
Ki seyriñ ola fillah u ma’allâh

Hakka yol var nefesler şâğışınca
Veli heb sendedür var olma gümrâh

Veli olmaz müyesser vuşlat-ı dost
Ki tâ sen olmayınca fâni fillâh

Fenâ-ender-fenâ olsa vücūduñ
Bilürsin kim görürsin kim hūvallah

Bilen nefsiñ bilür Rabbiñ dinildi
Bu söziñ remzini añla ol âgâh

Bu Seyyid ‘abdına Hâk itdi ihsân
Ki ‘ârif kıldı sırra hâle âgâh

141a

Saňa nuş eyledi Mısrî deminden
Eger bu nuşhumı tutmazsañ saňa vah

Tıflsın nūr-ı Seyyide ata cānı
Kamudan saňa atāndur hayır-hāh

Eger bu nuşhla olursan ‘āmil
Tolar kalbiñ seniñ de hikmetullah

Ko Seyyid vāridāta yok nihāyet
Söziñ tuy hemān di Allah Allah

Atādur saňa çün bu ni’metullah
Di dāim hamdulillah şükru’l-lah

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

Bu yola girdünse sâlik şıdkla
Beyt-i kalbiñ rüşen eyle zikr ile
Hakkı zikreyle demādem ‘aşkla
Beyt-i kalbiñ rüşen eyle zikr ile

Aç göziñi hab-ı gafletden uyan
Bir gün irişür ecel virmez aman
Hakkı zikr eyle yüri var sen hemān
Beyt-i kalbiñ rüşen eyle zikr ile

Nice bu ğaflet nice tül-ı emel
Kanı sende Hakkı lāyık bir ‘amel
Fazl-ı Hakkı olmak istersen muhal
Beyt-i kalbîn rüşen eyle zıkr ile

Zıkr ile kalbîn mücellā kıliser
Pāk-i sāfi oluben kalmaz gider
Zıkr-i Hakkıdan ğayriyi ‘āşık nider
Beyt-i kalbîn rüşen eyle zıkr ile

Zıkr ile āyinei kalbini sil
Meza’rif sırrına ir nefsin bil
Hakkı irmeĝe budur toĝrı sebil
Beyt-i kalbîn rüşen eyle zıkr ile

Olmak istersen Hakkıle āşınā
Zıkrile kıl çeşm-i cānîn rüşenā
Tā nümāyan ola nūr-ı kibriyā
Beyt-i kalbîn rüşen eyle zıkr ile

Gelberü katt’ eyle bend ü keşreti **141b**
Tā ki keşretde bulasın vahdeti
Küllü fenā ol dilersen vuşlatı
Beyt-i kalbîn rüşen eyle zıkr ile

Bunda her kim gördi bugün yārını
Gören anlardur yārın dildārını
Görmek istersen Hakkın dīdārını
Beyt-i kalbîn rüşen eyle zıkr ile

Gel te'alluk riştesin zikr eyle kes
Zikr-i Hakkdan ğāfil olma bir nefes
Gūş-i cān ile işit nedür ceres
Beyt-i kalbĩn rūşen eyle zikr ile

Lā ile gel eyle nefy-i māsivā
Zikr-i illā ile vir kalbe şafā
Kālmāsun dilde ebed illā Hūdā
Beyt-i kalbĩn rūşen eyle zikr ile

Zikr-i Hakk bulursa kalbinde devām
Oldım olur cümle noksandan temām
Hakkı zikreyle gel imdi şubh u şām
Beyt-i kalbĩn rūşen eyle zikr ile

Gel yeter dünyāya virme kendini
Ki şakın zehre deĝişme kendini
Sen bu Seyyidden alursañ pendini
Beyt-i kalbĩn rūşen eyle zikr ile

Fā'ilātũn / Fā'ilātũn / Fā'ilātũn / Fā'ilātũn
İstersen vaşl-ı Hakkı tevħid eyle tevħid eyle
Bulmaĝa zāt-ı mutlakı tevħid eyle tevħid eyle

Tevħiddür aşıl uşũl tevħidle olur vuşũl
Tevħid-i sulţandur ĝayri kul tevħid eyle tevħid eyle

Tevħiddür ħablũ'l-metĩn tevħiddür Haşan Hũseyn
Olmak diler isen emĩn tevħid eyle tevħid eyle

Budur ḥakka rūṣen ṭarīk hem budurur ni'me'r-refik 142a

Nūṣ itmek istersen refik tevḥīd ile tevḥīd eyle

Ḳalbiñ kaṣvetin kaldırur 'ilm-i ḥikmetle taldurur

Sāliki Ḥakka irgörür tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Dil āyinesi silmeğe vechini anda görmeğe

Zevk-i viṣāle irmeğe tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Bunuñladur cümle zuḥūr bunuñladur kalbe ḥuzūr

Olmak dilersen maḥz-ı nūr tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Tevḥīde olsuñ āşinā gider gönülde māsivā

Ḳalmaz ebed illā Ḥudā tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Nefy-i vücūduñ lā eyle isbāt kıl illā ieye

Vaşl olmağa Mevlā ile tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Nāşut içre itme ku'ūd lāḥūt iline kıl su'ud

İster isen dāim şuhūd tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Seyyid Muhammed Ḥalveti tevḥīde eyler da'veti

Ḥakka dilersen vuşlatı tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Ey tālib-i zāt-ı kadīm ḥāzā şırāt-ı müstakīm

İsterisen kalb-i selīm tevḥīd eyle tevḥīd eyle

Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün

Nev-na't-ı pāk-i sultānı şakın nādāna gösterme

Kerem kıl her mülevveş bi-ṭahāret cāna gösterme 142b

Muhabbet h nd n-ı Mu taf  olanlara g ster
Sakın etb  [E]bu Cehl-i Yezid merd ne g sterme

Bu ‘ilm-i men led nnid r ta avvuf ehline g ster
Sakın ‘ilmine ma r r m nker-i Kur’ na g sterme

Ta annufdan mur d olan edebd r didi k miller
Sakın her bir edeb bilmez sefih o lana g sterme

H red-mend zevi’l-irf n olan ‘u  aka ‘arz eyle
Sakın b -‘akl u b -idr k olan nobr na g sterme

Bu ‘ilm-i hikmeti h   an derg h-ı Huda a lar
Anı sen c hil   n d n olan c y na g sterme

Bu ma’ni h bların kalbi selim ‘ariflere g ster
Sakın bed-a l bed-a l k olan sekb na g sterme

Ne a lar zift-siret bu ‘ilm-i c vid niden
Bunu ins n olan a lar  akın hayv na g sterme

Bunu m ’min muvahhid k mil iman ehline g ster
Sakın m flis-i m n fik yo s l-ı im na g sterme

 olar kim ol Res l n yoluna c n ba  fed  eyler
Olardur dostu Mevl n n sakın d  m na g sterme

Eger  ıdkile ‘  ıksan sa na nu hum budur Seyyid
Bunu can n gibi hıfz it  akın n d na g sterme

143a

Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlātūn / Fā'īlūn

El-kafiyetü'l-Lām

E's-salā her kim gelür meydān-ı 'aşka e's-salā

Cān u başın terk iden merdān-ı 'aşka e's-salā

Bahtın tād u tahtın koyuben Edhem gibi

Bāb-ı Hakda kul olan sultān-ı 'aşka e's-salā

Rāh-ı Hakda bil ki ninim sözün olur bār-girān

Varlığından şoyunan 'uryān-ı 'aşka e's-salā

'Aşkla bugün 'aklı benden kıranlar kandedür

Gelsün ol dīvāneler dīvān-ı 'aşka e's-salā

Cūş idüb deryā-yı vahdet ğarka vardı kün-fekān

Söyleñüz gelsün beri 'atşān-ı 'aşka e's-şalā

Bahr-i 'aşkıñ bil ki her bir katresi bahr-i muhīt

Nūş idüb hatm eyleyen yārān-ı 'aşka e's-şalā

Zāt-ı mutlak çün tecellī kıldı her bir zerreden

Can nikābın keşf iden rindān-ı 'aşka e's-şalā

Mey-furūş olduk şalādur ehl-i 'aşka kim bugün

Hatm-i vahdetden içen mestān-ı 'aşka e's-şalā

Hakk budur Seyyid hakāyık bahrinin ğavvāsısın

143b

Talsun 'irfān isteyen 'ummān-ı 'aşka e's-şalā

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

El-Kāfiyetü'l-Ye

'Aşkla tola yerler gökler nūr-ı ilāhī

Elbetde görünür āna eşyā-yı gümāhi

Aşkla olursa gönülün zulmeti zāil

Seyrān-gāh olur ol göklere 'arş-ı ilāhī

'Aşkla gönülde toğıcak şems-i hakikat

Bî-zulmet olur dā'im anın cümle māhı

'Aşkla eger olsa gönül derde giriftār

Her şām u seher eyleyiser girye vü āhı

'Aşkle sülük eyleyen abdāl-ı ilāhī

Bir lahza tarik içre yānılmaya o rāhı

Ġark olsa vücūd zenbine bir sālīk-i ilāhī

'Aşkile irişdür o kula hayr u necāhı

'Aşkile eger mevc ura deryā-yı hüviyyet

Sahve irişür ğarkla meşel-i cü māhī

Ġaflet mi kalur bir gönle irse muhabbet

Yemm-i cüş idicek maḥv olıser cümle cāhı

'Aşkile bugün terk ide gör iki cihānı

144a

Makşüd ise bulmak eger ol olu şāhı

Bir bendesine irse eger Hakdan 'ināyet
Fazlından irer ol kuluna dost penāhı

Seyyid kuluña eyle hidāyet rāh-ı Hakda
Cān gözi şuhūd eyleye tanur siyāhı

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün
İlāhı bir kula fazlından irse feyz-i Rabbānı
Tecellı eylese dā'im gönülde sırr-ı sübhānı

Zuhūr-ı kenz-i mahfiden 'ıyān oldı hezār emvāc
O keşretde bulan vahdet bulıserdür o şultānı

Bedenden nüş iden cāmı eylemez tā ebed hergiz
Berrāk vecd ile her dem ider mi'rāc-ı rūhānı

Cemālini gören 'āşık geçer lā ile illādan
İrüb vuşlat makāmına bulur ol cāna cānāmı

Temāşā eyleyen yārın reh ü zülf ü perişānı
Gider 'aklı vü fikri hem düşe āteşlere cānı

Celāliyle anın 'ālem olur geh başına zindān
Cemāliyle gehı 'arşdan olıser 'ālī meydānı

Vücūdın eyleyen ifnā bekāya irişür elbet
Fenāfillah olan 'āşık bulur vücūd-ı hakkānı 144b

Gel ey nāşih ko pendı hal-i 'aşkdan bî-haber sensin
Ki hergiz görmedi huffāş gözi mihr-i dırahşānı

Ki Őret-bîn olur münkir olursañ rü'yet-i Hakkı
'Azâzile olub hem-dem idersin Hakkı tuğyānı

Cemāl-i Hakkı her yüzden temāşā itmek istersenñ
Getür pendārıñ görmek dilersenñ vech-i Rahmānı

Hakikat bahrine ğark ol ma'ārif kenzini bul kim
Ki zırā bunda gelmeden ğaraž bulmakdur 'irfānı

Rumüz-ı 'ilmü'l-esmā beyānı sendedür el-Hak
Bu remzi fehm iden 'ārif-i hakikat bildi ol hānı

Vişāli Kā'besin her kim bulub āna sücüd itmez
Safā vü Merve hakkıçün tavāf itmez o hānānı

Yüzünde yazılan hatlar kamusı vahyī münzeldür
Görenler vechiñ ey maħbüb niderler hūr-ı ğılmānı

Gel ey Seyyid bu eőrārı Şakın keşf itme nādāna
Bunı 'ārif bilür 'ārif ko açma sırr-ı pinhānı

Nefhatü'l-fihī men rūhi iriřdi feyz-i akdesden
Bihamdulillah 'ıyān oldı o demde fażl-ı yezdānı

Bu Seyyid bendeñi Yārab civār-ı kurb-ı hazretde
Enīs-i bezm-i hās eyle cemālīñ ola seyrānı

145a

Müstef'ilātün / Müstef'lātün

Cānımıñ cānı ğöñlümün hānı

Sığmaz 'uküle şerh ü beyānı

Kutb-ı ḥalāyık baḥr-i ḥakāyık
'İlm-i ledünniñ maḥzen ü kânı

Ḥatm-i velāyet kân-ı şehāvet
Ḥalk-ı 'azîmi tıtdı cihānı

Mürşid-i kāmîl 'ilm ile 'āmil
Bilmedi münkir gördi noxsānı

Münkirinñ zirā gözleri a'mā
Bî-başiretdür göremez ānı

Sıdkile gelmez cānına kıymaz
Bes nice bulur cāna cānānı

Sıdkile gelen telkînin alan
Şem'ine yanan oldu nurānı

Küfrünü imān ḥalkını Kur'ān
Bilmeyen nādān bulmaz ol cānı

İrmek dilersenñ vasl-ı ḥabîbe
Varlığınñ maḥv it fāni ol fāni

Ḳapusın bekle sırrını şakla
Feth ide saña bāb-ı 'irfānı

Bilmek dilersenñ kimdür o pîri
Mısr-ı Niyāzî şöhret-i sāni

Raḥmetin anıñ Ḥak mezīd itsün
Sūrile dā'im āyīn-i erkānı

Ḥamd ile Seyyid dāim Ḥudāya
Ḥimmetiñ saña kıldı erzānı

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün
Her kim ölmezden evvel ölüb cismini cān eyledi
Ol cemāl-i muṭlakı her yüzde seyrān eyledi

Ḡonca-i ḥüsnüñ görelden bāğ-ı vaḥdetde gönül
Bülbül-i cāniñ işini zār u efgān eyledi **145b**

Mihr ü meh yüzden görelden itmedü bir dem karār
Gice gündüz ṭurmayub 'aşkile devrān eyledi

Göricek kāşı hilālīñ vechiniñ bayrāmına
'İyd-ı ekberdür deyü cānını kurbān eyledi

Sūret-i zāḥirde kalma gelberü ey bī-ḥaber
Nūr-ı Ḥakkı gör kamu eşyāda tābān eyledi

Görmeyen hizmetde kāşırdur bugün cānānını
Dü cihānda bilki ol kendüye nokşān eyledi

Her kimiñ gönliñ mekān itdi seniñ 'aşkıñ şehā
Yakdı yıkdı varlığı şehriñi vīrān eyledi

Genc-i 'aşkı hıfz iderdi dilde Seyyid bilsün
Cür'a-i cām-ı elestün anı sekrân eyledi

Meffā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün

Elā ey hüsn iliniñ pādişāhı
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilāhi
Ki 'aşkdur anıñ beşt ü penāhı
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilāhi

Gelürse bāşına biñ dürlü miñnet
Bilür 'āşık anı cānına minnet
Bu yolda her ne denlü çekse zañmet
Gönül 'aşkından ayrılmaz İlāhı

Eger Eyyüb gibi derde düşerse
Tenine nice biñ kurdlar üşerse
Yānub büryān olub bağı pişerse
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilāhi

Halīlullāh gibi oda atulursa **146a**
Yūsuf gibi Mısırdā şatulursa
Zekerıyyā gibi ger biçilürse
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilāhi

Yolunda 'āşıkıñ şad-pāre kılañ
Dañi Cerciş gibi cānını alsañ
Eger Yūsuf gibi 'ummāna şalsañ
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilāhi

İşini bülbül-asâ zâr idersen
Vü ger Mecnûn veş pür-nûr idersen
Eger Mansur gibi ber-dâr idersen
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilâhi

Saňa çün 'âşık olmuştur ezelden
Aña mâ'sûk idin sen lem-yezelden
Bu remzi kamu eşyâda sezelden
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilâhi

Ki 'aşkdur 'âşıkî cân u cihânu
Nider 'aşksuz ol hür-ı cinânu
Hemân 'aşkıdürür din ü imâni
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilâhi

Bu 'aşkdan bir nefes irilmez 'âşık
Bu 'aşka cân u bâşın virdi şâdık
Budur iden kulu Mevlâyâ lâ Hâk
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilâhi

Nice etsün neylesün Seyyid ilâhî
Ki 'aşkdan gayri yok hiç âşinâsı
Nice 'aşkıdürür senden ricâsı
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilâhi

Ki 'aşkdur bezm-i lâhûtun hümâsı
Hem 'aşkdür cümle mevcûduñ esâsı
Çün 'aşkdür enbiyânîñ reh-nümâsı
Gönül 'aşkından ayrılmaz ilâhi

Müstef'ilün / Fā'ilün / Müstef'ilün / Fā'ilün

Uyarmağa gel cānı zikr it güzel Allāhı

İstersen̄ o cānānı zikr it güzel Allāhı

Aç göziñi ey nā'im her gice ol kāim 146b

İhlāşla sen dāim zikr it güzel Allāhı

'Aklñ başa yār iken bu dil saña rām iken

Elde fırsat vār iken zikr it güzel Allāhı

Tevhiddin izin irme 'ömrñi telef kılma

Var leyl ü nehhār tırma zikr it güzel Allāhı

Her şām u seher-gāhi 'ayyūka çıkar āhı

Bulmağa o dergāhı zikr it güzel Allāhı

Zikr eyle Hakkı her dem her zaḥma budur merhem

Budur kamudan elzem zikr it güzel Allāhı

Emr itdi bize sübhān buyurdı anı Kur'ān

Terk itme şakın her ān zikr it güzel Allāhı

Nefsini ider taḥīr kalbini ider tenvīr

Göñlüñi ider ta'mīr zikr it güzel Allāhı

Nūr ile tolar kalbñ heb ḥālīs olur kalbñ

Hem şerḥ oliser şadrñ zikr it güzel Allāhı

Allāhñ adın yād it dāim dile mu'tād it

Dil mülküni abād it zikr it güzel Allāhı

Zikr iden anı ölmez maḥşerde ḥesab görmez

Ṭamu oduna yanmaz zikr it güzel Allahu

147a

Cānāna girem dirseñ rızvānı bulam dirseñ

Dīdārı görem dirseñ zikr it güzel Allahu

Seyyid Ḥakkı zikr eyle illāsını fikr eyle

Nu'māsına şükr eyle zikr it güzel Allahu

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

'Aks-i ḥüsnün vech-i dilberden numāyān eyledi

Ol tecelliyle kamu 'uṣṣāka ḥayrān eyledi

Cümle esmā vü şıfāt ile pür oldı heb cihān

Her şıfatdan yine hūb zātını i'lān eyledi

Bunca evşāfdan görinen bir cemaldür gayri yok

Bir cemāl-i kudret ile bunca elvān eyledü

Kendü ḥüsnünü yine kendü temāşā itmeğe

Düzdi bir mir'āt-ı cāmi' adın insān eyledi

Künt-i kenziñ sırrı maḥfi kalmasun diyü aña

Giydirüb kendü libāsın mülke sultān eyledü

Ḥakk yüzi insan yüzünden görünür bî-iştibāh

Bil ki zāt-ı Ḥuda insanı bürhān eyledi

Sen de istersen Hakkı bulmak yüri insāna bak
Gör ki anın şems-i zāt yüzinde rahşān eyledi

Ehl-i keşret nūr-ı vechin görmedi hergiz velī 147b
Vahdet ehli anı her bir yüzde seyrān eyledi

Nice görsün nūr-ı vechin zāhid-i a'mā ki anın
Zerke? gönlünü çün şeytān perişān eyledi

'Ārif olan her nazardan Hakkı gördi bī gümān
Her görüşde Hakk aña bil nice ihsān eyledi

Hakkı hamd eyle yüri Seyyid demādem kim bugün
Bu ma'ārif dūrlerine Hak seni kān eyledi

Kāle 'aleyhisselām ve'l-lekel 'ālemü'l- lem ya'rif tefsir-i ebced

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Gel bu 'ilm-i kāle kalma ey fakı

Mekteb-i 'irfāna gel ebced okı

Görmek istersen cemāl-i mutlakı

Mekteb-i 'irfāna gel ebced okı

Cümle 'ilmün aşı bil ebceddürür

Heb 'ulüm enhār-ı bahr ebceddürür

Hem kelāmın Ahmedi ebceddürür

Mekteb-i 'irfāna gel ebced okı

Çünkü ebced ma'nī-i Kur'an imiş

Her hurūfi Hālīka burhān imiş

Bunda gelmekden ğaraz ‘irfān imiş
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

Ğayr-ı mahlūk bil ħurūf-ı ebcedi
Her biri Ğakka řıfāt-ı ebcedi
Añlayam dirseñ aħadla Ahmedi
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

‘İlm ü eřyā zāhir ü bātın saña
Keşf ola dirseñ eger öñden soña
Ne direm bir ğuş-ı cānı tut baña
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

İstivā sırrını añla ey püser 148a
Feth ola tā sırru şakku’l-kamer
Ğakka vāřıl olmak isterseñ eger
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

Sidreī ‘irfān-ı Ğakka irmeĝe
Ğāb-ı kavseyneñ rumūzuñ duymaĝa
Sırr o ednāyı sende bulmaĝa
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

Kenz-i mahfıneñ ‘ayānı bundadır
‘İlmü’l- esmā beyānı bundadır
Sūre-i seb’ü’l- meřāni bundadır
Mekteb-i ‘irfāna gel ebced okı

Añla nutk-ı Muřtafā ebceddedür
Daħı sırr-ı murtaza ebceddedür

Cümle eşrâr-ı Hudâ ebceddedür
Mekteb-i 'irfâna gel ebced okı

Sanma eşrâr-ı kitâba yazılır
Ya bu zâhir gözi eyle görünür
Bil bu gönülden gönüle virilür
Mekteb-i 'irfâna gel ebced okı

Feth ola dirseñ eger bu beyt-i dil
Kâmile var hizmet eyle ey dil
Terk-i 'âr it -nefsi afâkı bil
Mekteb-i 'irfâna gel içid okı

İste bul var sırra vâkıf bir eri
Yoluna terk eyle cân ile sırrı
'İlm ne mağrûr olub kalma geri
Mekteb-i 'irfâna gel içid okı

İçdiñ ilmiñ bilen 'âlimdürür
İçdi anlamayan câhildürür
Da'vîsi kâl ehliniñ bătıldürür
Mekteb-i 'irfâna gel içid okı

Ehl-i kâlin meclisiniñ terkin ur
Ehl-i hâlin muhabbetden olma devr
'Ârifin her bir kelâmı kalbe nûr
Mekteb-i 'irfâna gel ebced okı

Ebcedi alçak görür erbâb-ı kâl
Ebcedi 'âli görür erbâb-ı kâl

İçdi tefsir ider külli makāl

148b

Mekteb-i 'irfāna gel ebced okı

Cehd kıl fehm idesin ebced sözün

Tā ki saña göstere Kur'ān yüzün

Sa'y idüb bunda açā gör cān gözin

Mekteb-i 'irfāna gel ebced okı

Kim ki bunda açmaz ise cān gözin

Yārın anda görmeğe cānān yüzün

Nutk-ı Hakkdur Seyyidiñ gūş it sözün

Mekteb-i 'irfāna gel ebced okı

Mef'ülü/ Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

Zāhid ne bilür nidüğini hālet-i 'aşkı

A'mā dil olan hiç göre mi şüret-i 'aşkı

Vā'iz baña devr itme diyü itme naşihat

Hiç terk ide mi 'aşık olan ālet-i 'aşkı

Baña şunalı şāhid-i zevk-i sükker-i 'aşkı

Cānımdan uşandum bulalı lezzet-i 'aşkı

Yok itdi kamu varlığını virdi fenāya

Gör nitdi baña neyledi bu devlet-i 'aşkı

Eylemeyiser haşr ola tā rüz-ı kıyāmet

Nüş itdi ise kim ki bugün şerbet-i 'aşkı

Ṭatmaya yarın bil ki o ne'mā-yı cinānı
Her kim yimedi bunda bugün ni'met-i 'aşkı

Bu 'aşkdan ĩbā eyledi çün arz u semāvāt
Gel boynuma sal ben çekmeyim mihnet-i 'aşkı 149a

Vaşfinda bu 'aşkıñ 'urrefād ile çü lāldür
Anlayamadı kimse bu māhiyyet-i 'aşkı

Maḥbūb-ı Hudā ma'nide bil Ḥazret-i 'aşkdur
Zühdünü ko zāhid bulañuz ḥazret-i 'aşkı

Zāhid nice bir kim olasın zühdile me'lūf
Gel 'aşka ulaş tā bulasın ülfet-i 'aşkı

Bülbül gibi feryādı ko gel şam u seher-gāh
Pervāneden öğren yüri var şan'at-ı 'aşkı

Bir kāmili bul şıdkile gir feyżine anıñ
Aç cān gözini kim göresin rüz-ı 'aşkı

İnkārı ko gel aḥsen-i takvime nazar kıl
Gir mekteb-i 'irfāna oku āyet-i 'aşkı

İkrārıñ eger var ise ayāt-ı ḥadīse
Rü'yānı getir göstereyim hikmet-i 'aşkı

Bunda göresin dost yüzini bī men ü bī mā
Cān u dil ile eyler iseñ hizmet-i 'aşkı

Bir demde geçer nüh- feleği kürsile ‘arşı
Gerçek er ile her kim ider şöhet-i ‘aşkı

Bu mes’eleyi kande bilür vā’iz ü nāşih 149b
Gel seyide sor ‘ārī ko keyfiyet-i ‘aşkı

Gel bezm-i niyāzide bu ‘aşk cāmını nūş it
Mahveyle seni tā duyasın vahdet-i ‘aşkı

Müstef’ilün/ Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün
Rāh-ı Hudānıñ rehberi H̄alvetilerdür H̄alveti
Cümle arīkīñ bihteri H̄alvetilerdür H̄alveti

Ger Kādirī ger Celveti birdür h̄akikatde aḥī
Lākin bulan ol h̄azreti H̄alvetilerdür H̄alveti

Ger Bāyezid ger Muhyiddin itdi bular iḥyā-ı dīn
Bil bunları tahkik yakīn H̄alvetilerdür H̄alveti

H̄akka giden rāh-ı kadīm budır arīk-i müstakīm
Bugün bulan kalb-i selīm H̄alvetilerdür H̄alveti

Şol olmazdan evvel olan men ‘aref sırrıñ iren
H̄ak cemālin bunda gören H̄alvetilerdür H̄alveti

H̄akka ulaşmuş canları dünyāda līkin tenleri
Kimdir dir iseñ anları H̄alvetilerdür H̄alveti

Dünyā vü ‘ukbāyı koyan māsivādan elin yuyan
Tevhīd-i zāta hū diyen H̄alvetilerdür H̄alveti

‘Älem-i nāsūtı geçen bir nefesde ‘arşā çıkan
Kevşeri vahdetden içen Hıalvetilerdür Hıalveti 150a

Şerī’atın ālimleri tarikatın kāmilleri
Hakikatın vāsılları Hıalvetilerdür Hıalveti

‘İlm-i ledünnün mähzeni esrār-ı Hakkın mahremi
Hem vāris-i peygamberi Hıalvetilerdür Hıalveti

Bu tarikin ekmelleri İbrāhim Edhemdür biri
Heb tabakat erenleri Hıalvetilerdür Hıalveti

Hakkı dilersen ey kişi ol hıalvetinin dervişi
Tamāmen ir gören işi Hıalvetilerdür Hıalveti

Seyyid Muħammed Halveti KāsıMZāde şöhreti
Bulan bugün bu vuşlatı Hıalvetilerdür Hıalveti

Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün

Dostdan haber şoran baña güş it diyem icmālini
Dosta vāsıl olanların hem sülūki ahvālini

Ol bir mürşide varub cān u dilden teslīm olub
Gece gündüz hizmet kılub gözet anın rızāsını

Bekle kapusın rüz-ı şeb eyle rızāsını taleb
Neñ var ise terk eyle heb tā bulasın ‘irfānını

Kim mürşide teslim olur heb varlığın ifnâ kılır
İmân-ı tahkîki bulur her kim keser zünnârını

Sıdkile bu yola giren makşûdına oldur iren 150b
Virdi olar ol kadem ol dost yolunda cānını

Şunlar ki cāna kıymadı ol dosta vāsıl olmadı
Bes cānını terk itmeyen nice bulur cānānını

Zikr it hakkı gel dāimā hem aşikāre hem hafā
Hem şükriyi eyle edā artura Hak ihsānını

Emr eyledi bize Hudā nefsimizi itdīn fedā
Kabūl eyle yā Rabbenā bu seyidīn kurbānını

Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilūn

Na't-ı Resūl

Kevn dir idim yüzine olsa kevnīn gözi kaşı
Kimdür ol sevmeye bu vechine sen māh-veşi

Halk-ı 'ālem bilür anı ki sen ey fahr-i cihān
Hāşimisin 'Arabisin medenisin Kureyişi

Şeb-i zulmetinde kalurdu dü cihān halkı kamı
Ger ziyā virmese 'ālemlere hüsünün güneşi

Heb seniñ hürmetine oldı bu kevnile mekān
Saña kimdür ki diye vardur o şehiñ

Hiç olurmu ki olasın dürr-i yektāya bedel
Kara cāhildür o kim o şehīn vardur eşi

Gelmedi gelmeyiser 'āleme mişlīn cāna
Ne var olursa eger sen şehīn 'ālem-i adaşı

151a

Kıldı evşāf-ı beşerden seni Hāk pāk ü şaf
Sadırını şerh idüben komadı hiç hār u haşı

Nür-ı Hāk cepheī pākde çü kıldı leme'ān
Görmedi lākin anı kimki saña bakdı şāşı

Hakka irişdi kamu buldı murādına vu şül
Şol ki yoluna kodı şıdkile cānile bāşı

Takdirimdür müznib kuluñ olursa şehā
'Abd-i makbül olıser mişl-i Bilāl Habeşi

'Ālemi zinde ider çün seniñ 'İsā nefesīn
Kıymet-i gevher ider bir nazarīn kara taşı

Bağrıña bağladığın taş Hacerü'l-esved olur
Rüz-ı şeb yüz sürüben halk būs iderler o taşı

Hayli demdür yüzini görmedi bu hasta gönül
Huşk-ı leb-teşne-i ciger olub akar gözi yaşı

Ne kadar teşne-dil olsa dü cihān halkı kamu
Seniñ āb-ı keremiñ def idiser heb 'atşı

Cümle 'âlem saña muhtâc idüğün bildi hemin
Oldı Cibrîl-i Emin maţbahınıñ hayme-keşi 151b

O degil cümle melâik saña hizmetde kamu
Cümlesi ister anı kim ola ravzîñ ferşi

Cümle rindanını çektürdi Üveys el-Karâni
Ol zamânda ki 'adûlar dişine urdı taşu

Seni inkâr iden ol ebter [E]bu Cehl-i la'in
İrmedi aña hidâyet karadur içi tışı

Seng-i hârâyi tutub eli içinde o habîş
Vahyile bildik o mel'ûna didiñ kim ko taşu

Ser-nigün oldı kamu arkaları geldi yere
Kimki tutdı bu cihânda seniñ ile güreşe

İmânı bugün tutmadı şunlar ki ezel
Anlarıñ zehrle zakkum ola nâr içre işi

Kesilür bâşı Ebû Cehl gibi ebter olur
Sen Ebû'l Kâsım ile her kim iderse

Yüzini görmeden onuñ da've tini itdi kabûl
Ol kerem-kân-ı Habeş-i Mâlik Şâh Necâşi

Ėam degil mücrim ü 'âsilere ol gün ki seniñ
Âb-ı lütfünle sunar idi tamunıñ âteşi

Seyidiñ yok saña lâyıķ ‘ameli lîķ hemân
Dâimâ medhiñ okur gel ğadât u ‘aşbî 152a

Fe’ilâtûn / Fe’ilâtûn / Fe’ilâtûn / Fe’ilâtûn
Geldi Ya’kuba bugün Yusuf-ı cānîñ haberi
Virdim ol pâdişehîñ müjdesine cān u seri

‘Ālemi kıldı Nesîmiyle mu’attar ki o dem
Pür-ziyâ oldı cihân kalmadı zûlmet eşeri

Heb cihân halkı o şem’îñ kamu pervānesidür
Kendüye bende idübdür o güneşle kameri

Halk-ı ‘ālem dökeli şanemûñ bendesidür
Oldı şāhān-ı cihân heb o şehûñ abd-i deri

Mā’il olmaz mı o maḥbûba gönül kim cānâ
Yakdurur hergiz anîñ hüsnünûñ aşla enderi

Ḥayli demdür ben anîñ gözleriniñ ḥastasıyım
Ḥamdulilah ki bugün gördüm o nūr-ı başarı

Ḳıble-ġāhım benim anîñ kaşınıñ miḥrābıdur
Çünkü buldım yüzini ġayrıya kılmam nazarı

Şādumānım aña kim oldı müyesser bu gece
Baña pinhānı tebessüm ider oldı o peri

Lutfile geldi bu şeb hānıma itdi teşrîf 152b
Vaşlını kıldı ‘atâ baña çü vakt-i seḫeri

Severem mürşid-i Hakkı olurum kurbānı
Kim anıñ hubbu komaz dilde hiç ašlā kederi

Nice sevmez kişi anı ki sever yār-ı Hudā
Cümle nokşandan olupdur kim anıñ zātı beri

İmdi gel ‘āşık iseñ sev yüri kāmilleri var
Seven anları hemān sevdi o hayrū’l-beşeri

Ḳadrini bil olarıñ fırsatı gel fevt eyleme
Anlarıñ mişli bulunmaz iresiñ bahr u beri

Remzini duydıñ ise gel bu yola eyle sülūk
Ki erenler didiler yolda gerekdür bul eri

Lik bu yola varılmaz yalıñız çekme emek
Kendüñe eyle musāhib yüri var gerçek eri

Şu ki nāsutı kodı irdi bugün lāhūta
Yarın ‘Adn uçmağı içre ola anıñ makarrı

Sidre di geçmedi hergiz ki hıred-mend-i cihān
Cezbe-i Hakkile ‘aşk ehli geçübdür ileri

Yolda kaldı har-ı lāğarla kamu zühd ehli
Menzile irdi o kim ‘aşkile kıldı seferi

Şu kim oldı bu cihānda bu muhabbetden cüdā
Bir şecerdür ona bu dünyada yetmez şemeri

153a

Ehl-i şüret ne bilür ma'nî-i erbâb-ı dili
Bu bir esrâr-ı İlâhidür içerden içerü

Men 'aref'sırrına olmazsa kişi 'ârif eger
Nefsini bilmedi ol kanda bilür hayr u şerr

Dil-i Seyyid bugün ol ma'rifetîñ ma'denidür
Nazm ider anîñ için o saña bunca güheri

Müstef'ilün / Fâ'ilün / Müstef'ilün / Fâ'ilün
Zemâne dervişiniñ şimdi budır türesi
Bir mürşide varmadın ister Hakka iresi

Mürşide varmayınca biñ sa'y idersen olmaz
Sıdkile teslim olur anla heman çâresi

Bir kâmilîñ eyle hizmetîñ cân ile kabül
Heb bilmediklerini ol saña bildiresi

Ol ere teslim olub dâ'im rızâsın alub
Rûz-ı şeb hizmet kılub kapısında tırası

Âça cânîñ gözini bildire kendüzini
Dâ'im istediğini ol saña gösteresi

Kâmilleriñ şöbeti cennet-i 'Adne beñzer
Nâkışlarıñ şöbeti bil cehennem deresi

153b

Bir kâmile var eyle yar derdine ide tîmâr
Şeyh merhem şarmayınca oñulmaz 'aşk yaresi

‘İlmine mağrur olub bir mürşide varmayub
Ol kendü bilişiyile şanma ki yol varası

Vā’izîñ gör hālîni Ḥakka kand-i ravzasını
Dost sende hāzır iken şatar saña viresi

Bāzar-ğānım dir saña şakın inanma aña
Kendi halkdan cerr ider ya saña ne viresi

Kim ki bugün cān gözin uçurmağı ‘ār ider
Yarın Ḥakk cemālîni ol nicesi göresi

Ġāfil olma aç gözin bu tıracak yer degil
Seni bunda ‘avk ider bunuñ ağ u karası

‘Akliñ muktēdā it uyma şakın nefsine
Ḥakdan seni devr ider nefsiniñ emmāresi

Bu cihāniñ nakşına aldanma sen er isēñ
Çok kişiyi aldatdı bu dünyā mekkāresi

Kendü Ḥakkı bilmeden bu halkı da’vet iden
Anlara yarın yeter yüzleriniñ karası

Hānesinden çıkmadan bu yola ‘azm itmeden
Mümkün müdür bir kişi Beytullāha varası

154a

Anadan toğma a’mā mürşid olur mu cānā
Kendü yoluñ görmeyen saña ne gösteresi

Dilinde da'vāsı çok elinde ma'nāsı yok
Hakka doğru gideni yolundan şaşırası

Bilmez nider şerī'at anlamamış tarikat
Bilsem 'aceb anlarıñ medh olacak neresi

Çamı bir kāmīl-i vücūd Hakkı eyleye şühūd
Zikr eyle tevhīd ile heb sivāyı süresi

Dervişlik şimdi hemān tāk ile hırka kaldı
Ma'rifetden bir sebak kim alur kim şorası

Henüz bir harf bilmeyen şimdi kāmīl geçinür
Seyyidiñ bilen bugün böyle dermiş teresi

Seyyid yūri cevheriñ çok yere harc eyleme
Hakkıñ oñarmadığın 'aceb kim oñarası

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Sefer düşdi baña dost illerine
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni
İşmarladım sırrı Hak Hāzretine
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Rabbim da'vet itdi beni giderem
Bu fāni dünyāyı gayrı niderem
Sizden hayr du'ā ricā iderem 154b
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Ben bu yolda terk eyledim 'ārımı
Dosta fedā itdim cümle vārımı
Ḥamdulillah buldum o dildārımı
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Zulmet içre kalmış idim nā-tüvān
Pīrimñ himmeti irişdi hemān
Heb 'ıyān oldu Ḥak kalmadı gümān
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Rehber oldu baña pīriñ himmeti
Himmetiyle buldım 'izz-i rif'atı
Pīr rızāsındadır Ḥak hidāyeti
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Size dāim naşihatler idedim
Cümleñizi Ḥakk yoluna çekerdim
Şeyhimñ elinden Kevser içerdim
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Ben degildim size va'zı eyleyen
Şeyhim idi bu dilimde söyleyen
Anñ içün zevk iderdi dinleyen
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Naşihatim size bu idi dāim
Tevhīd ile her dem oluñ āşinā
Makşūdunuz vire ol Kādir Ḥudā
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Sakın şeyhîñ rızāsından ayrılma
Sıdk ile bu yolda kademin ayırma
Gece gündüz Hakkı zikr eyle tırma
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Hamdulilah müstakîmdür tarîkim
Kur'andürür şimdi benim refikim
Şeyhim Seyyid her nefesde enîsim
Elvedā' kardaşlar unutmañ beni

Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün / Müstef' ilün

İster iseñ rāh-ı Hakkı gel Halveti ol Halveti
Bulmağa vech-i mutlakı gel Halveti ol Halveti 155a

Bu rāhîñ aslı enbiyā hem evliyā hem aşfiyā
Olmak dilersen āşinā gel Halveti ol Halveti

Bil bunlarîñ tahkîk-i rehi 'āliyye olur müntehî
Muhammed cümleñin şāhı gel Halveti ol Halveti

Bunlar severler halveti halkdan iderler 'uzleti
Bulam dirseñ bu haşleti gel Halveti ol Halveti

Bend olma gel bu keşrete iriş sarāy-ı vahdete
İrmek dilersen vuslata gel Halveti ol Halveti

Oldı bularîñ tacı dāl ya'ni bulardur Hakka dāl
Sa'y it bulardan telkin al gel Halveti ol Halveti

Dem-â-dem bunlardadur cûd u kerem bunlardadur
İsm-i A'zam bunlardadur gel H̲alveti ol H̲alveti

Bunlardadur zikr-i devâm gece kıyâm gündüz şıyâm
İsteriseñ dârü's-selâm gel H̲alveti ol H̲alveti

Uşûl seb'a bundadur fûrû'-ı hamse bundadur
Netice mâye bundadur gel H̲alveti ol H̲alveti

Esmâya bunlardur emîn 'ilme'l-yakîn 'ayne'l-yakîn
Bulam dirseñ hakke'l-yakîn gel H̲alveti ol H̲alveti

Bunlardadur kalb-i veled ıfl-ı ma'nî sırr-ı şamed **155b**
Bileyim dirseñ Aḥmed gel H̲alveti ol H̲alveti

Her kim ki oldı ḥalveti dârında buldı 'izzeti
Diler iseñ ol ḥazreti gel H̲alveti ol H̲alveti

Bil bu tarîkiñ ekmeli Ḥazret-i Mıṣrîdür pîri
Seyyid kamunuñ kem-teri gel H̲alveti ol H̲alveti

Bu mersîye Keşkekezâde İbrâhim Ağaniñ maḥdumu Seyyid Aliye söylenmişdür :

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

Cânâna irdi nidâ-yı "irci'i"

'Azm-i cânân eyledi Seyyid 'Ali

Da'vete itdi icâbet ol velî

'Azm-i cânan eyledi Seyyid 'Ali

Ḥakka pervâz eyledi Seyyid 'Ali

Da'vet-i Hakka o dem kıldı sefer
'Aşık olan fāni dünyāyı nider
İş bu dünyāya gelen elbet gider
'Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Bildi fānidür bu dünyā-yı denī
Gözlerini yumdu terk itdi anı
Raḥmetiñ ile ziyāde yā Ğanī
'Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Bunuñ anıñ cānı hakka vuşlatı
Vālideyniñ yakdı nār-ı firkatı
Sabrlar ihsān ide Hak Hāzreti
'Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Böyle imiş çünki takdīr ü kader 156a
Diyelim el-hakemullāhu'l-kebir
Cümlemiziñ hāline oldur başır
'Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Çünkü Hakdandır her iş n'itmek gerek
Enbiyāniñ yoluna gitmak gerek
Mü'min olan kula şabr itmek gerek
'Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Cānib-i Hākdan gelince bir kazā
Mü'min olanlara lāzımdur rızā
Sen şabırlar vir bize yā Rabbenā
'Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Ġāfil olma aç göziñ bir dem uyan
Saña da irer ecel bil nāgehān
Hakka lāyık bir 'amel kıl sen hemān
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Nice bir fāniye raġbet nice bir
Buña bu meyl ü muḥabbet nice bir
Gel yeter senden bu ġaflet nice bir
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Anda giden bir daḡi gelmez inan
Biz aña varmakdayuz her dem her ān
Sözlerim Hākdur şakın itme gümān
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

"Küllü şey'-in Hālik" didi Hudā
Mevt şerābını ićer bāy u gedā
Cümleye asān kıl yā Rabbenā
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

156b

Ne nebî kalur cihanda ne velî
Kaḡı Ebu Bekr ü 'Ömer 'Osman 'Ali
Buña gönül bağlamaz illā deli
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Haḡka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Budurur Yārab ricāmız şubh u şām
Cennet-i Firdevs ola āna makām
Hem şefi' olsun yārın ḡayrū'l-enām
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Haḡka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Kaḡrini Mevlā münevver eylesün
Bākîlerini mu'ammer eylesün
Cümle düşmenîñ müddehir eylesün
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Haḡka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Tıfl iken mu'tād idi āna salāḡ
Açdı anıñçün cānib-i Haḡka cenāh
Sen de sa'y it bulmak istersen felāh
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Haḡka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Kizbi sevmez toḡrı söylerdi sözi
Hiç ḡarāma açmadı aşlā gözi
Haḡka toḡrulmuş idi zîrā özi
Azm-i cānān eyledi Seyyid 'Ali
Haḡka pervāz eyledi Seyyid 'Ali

Gerçi evlad dünyāda çokdur ahī
Līk bunuñ misli yokdur bir daħi
Hem ger mekānı ayrı ol hem saħi
Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid ‘Ali

157a

Hak Te’ālā rahmet etsün cānına
Daħi eslāfına hem ecdādına
Hak selāmet vire bākilerine
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid ‘Ali

Olmak istersen belālardan emīn
Ehl-i zikrīñ meclisine ol yakīn
Anları inkār itmegi şakın
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid ‘Ali

Virdi Seyyid çün size toğrı haber
Her ki mü’mindür anīñ yerin tutar
‘Ākil olan kişiye bir söz yeter
‘Azm-i cānān eyledi Seyyid ‘Ali
Hakka pervāz eyledi Seyyid ‘Ali

Ol kādi-yi hācāt ve mücībū’d-da’vāt Seyyid Muhammed Za’ifīñ münācātıdur :

Mefā’ılün / Mefā’ılün/ Fe’ülün

İlāhī vahdet-i zātīñ hakkiçün

Ḳamu esmā vü evşāfin hakkiçün

Nübüvvet burcunuñ māhi ḥakkiçün
Risālet tahtınıñ şāhi ḥakkiçün

Aña menzīl olan Kur'ān ḥakkiçün
Nübüvvet şıdkına bürhān ḥakkiçün

İlāhi Levhi maḥfūzuñ ḥakkiçün
İlāhī beyt-i ma'mūruñ ḥakkiçün

İlāhi Kā'be-i 'ulyā ḥakkiçün
İlāhī Mescīd-i Aksā ḥakkiçün

Resūlūñ ol münevver merkadı içün
Ḥabībīñ ol mütahhar meşhedi içün

Anıñ aşhāb-ı makbūlü ḥakkiçün
Daḥi evlād-ı maktūli ḥakkiçün

Şu bi'at iden on yāri ḥakkiçün
Olara kıldığın yāri ḥakkiçün

Ḥusūsā kim çehār-yāri ḥakkiçün 157b
Muhācirlerle enşāri ḥakkiçün

İlāhī enbiyānıñ cümleşičün
İlāhī evliyānıñ zümresiçün

Ḳamu 'āşıkların gözi yaşıçün
Daḥi şādıkların bağrı başıçün

Mefāilün / Mefāilün

İlāhi Kādir ü Kayyūm u Settār

Ki sensin Hālik-i dānā-yı esrār

İlāhi pādişahlar pādişāhı

Ṭapuñdur cümle maḥlūkuñ penāhı

Ganī Sultānsın ihsān it fakīriz

Zā'if 'āciz ü ḥor u ḥakīrüz

Bize aç bāb-ı eltāfīñ İlāhī

Ki sensin cümle maḥlūkuñ penāhı

Bize itdīñ gerçi kim cürm ü şenā'et

Sen it fazlīñla sultānım kanā'at

Ḳuluñ işi kamu sehv ü ḥatādur

Saña lāyık olan fazl u 'atādur

Egerçi kullarīñ 'işyānı çokdur

Senīñ eltāfımīñ hiç ḥaddi yokdur

Açıkdur bāb-ı lūtfuñ her fakīre

N'ola ihsān idersenīñ bu ḥakīre

Yer ü gök ehli heb senden umarlar

Ḳamusı ḥazretine yalvarırlar

Selātīn-i cihānīñ ser-firāzı

Ṭapuña 'ac zile eyler niyāzı

Benim dağı g n hım çok elim dar
Ka u a geldim ey Sett r u  aff r

Benim c rm m egere b - um rest
Seni  dery -yı c du  b -ken rest

Neden l  çok ise ‘i y nım amm 
Yine ka ’ eylemem  mm dim a l 

Ki z r  sen ‘ f r u hem Ker msin
 f r u hem Ra f u hem Ra imsin

Ker mi  ‘ deti d im keremd r
Ki ehl-i c rme b bi  m ltezimd r

 lahi sen m yesser kıl mur dım
Ka u a geldim gitmem bir adım

Ne den l  eylese ‘i y nı ‘ s  158a
Kesilmez hiç l tfundan  id s 

Ya ar ni’met zem ne Ra metinden
Toyunca r z- eb yeter dost d  men

Cen bından umar c mle  al yık
Ki sensin c mle ma l ka r zık

Ne den l  çok olursa kulda ‘i y n
Anı ma v idiser bir zerre  ufr n

Hudāya fazlĩn ile eyle imdād
Bu zālīm nefis elinden āh u feryād

Bu nefis itdi emānetde hıyānet
Bağışla cürmünü eyle ‘ināyet

Beni kurtar bu nefis-i şüm elinden
Ki halkı ezdüren budur yolundan

Hudāvendā bize lutf u kerem kıl
Tarık içre bizi tā şābit-kadem kıl

Bu uzak menzile gezdirme besdür
Baña rahm eyle maksūda yetişdür

Hidāyet rehber eyle yā İlāhī
Kamu gümrahā göster toğrı rāhı

Ğarībim ğurbete düşdüm ilimden
Za’ifim nesne gelmez hiç elimden

‘Amelden zerrece yok bende ya’ni
Hemān ancak dilimde kurı da’vā

Şehā dost gelmişem ‘üş hazretine
Beni mutsağrak eyle rahmetine

Bir ednā ‘abd-ı ‘āsiyem Allāha
Kapuñda bir gedāyım pādişāha

Ümîdîmsin iki ‘âlemde ancak
Bilürüm sensin ol ma’bûd-ı mutlak

Dilerim hâzretîne ire âhım
İşüdüb ‘afv idesin heb günâhım

Şolar kim saña itdi i’timâdı
Olur yanında hâsıl her murâdı

Hatâ eylerse ger bîçâre kullar
‘Atâ itsin sevinsün cân-ı diller

Gönüller kalmasun hecrîñle gam-nâk
Bizi eyle visâlîñle ferehnâk

Giriftâr eyleme zenbî vü cûda
Kerem kıl bendenî ir gör şühûda

158b

Tecellîni cemâlîñle vir işrâk
Kuyûdı al bulalım nûr-ı itlâk

Yok ise saña lâyıq nerde hîzmet
Efendim eyle gel fazlîñla rahmet

Velî yokdur saña hiç çâre benden
Yine merhemsin ur çün yâresinden

Kuşûrum her ne var ‘afv it Hudâya
İrer mücrimlere senden ‘atâya

İlāhi sen kabūl eyle du'āmı
Yanında bir degildür ḥass u 'āmmı

Du'ām oldur ki 'afv ola günāhım
Suçum çokdur velī sensin penāhım

Bilür bir reşha Raḥmet oldı kāfī
Cihān cürmine cümle yā İlāhī

Yakīnīñ kıl mukārin şoñ nefesde
Ḥicābı ba'di ref' it bu kafesde

Duḥūl itdürme gil ol demde şeytān
'İnāyetkıl ḥafız-i din ü İmān

Emīn eyle kamu ḥavf itdüğünden
Su'al itme ne idüb nitdüğünden

Tecāvüz it kamusundan İlāhī
Ki senden gayri yok peşt ü penāhı

Ki raḥmet ehl-i 'isyān kulların çün
Müheyyə eyledin ey ferdiçün

Didin "lā taknetū" emn ü Raḥmetullah
Umaruz raḥmetin anınçün ey şāh

Hem itdin müşrikin gayriye va'de
Kılasun ma'rifet yarınki günde

Bihamdülilāh muvahhid ‘abdiz ey Hāk
Umaruz lutfu tām u afv u muṭlak

Kaçan kim şol kıyāmet günü kopar
Bizi siddıkların şafında kopar

Geçür ahvāl-i haşrın cümlesinden
Bizi kıl evliyānın zümresinden

Harīm-i kurbe bizi mahrem eyle
Makām-ı aşfiyāda ekrem eyle

Müyesser eyleyüb bize şuhūdı 159a
‘Atā it sonra Hakkānī vücūdu

Tecellī cemālīn kıl müyesser
Digil bir kerre Yārab bil mükerrer

Ne ‘arz idem seniñ ma’lūmuñ olmaz
Merātib kim buyurduñ kalbe gelmez

Bu Seyyid-i bendeñe vir şol makāmı
İrişe lutf-ı Hak aña temāmı

Rehāsından ziyāde ‘izzet eyle
Kamu eslāfına sen himmet eyle

Du’āmı işidüb kim dirse emīn
Aña kıl mağfired Yārabbi yarın

Müyesser kıl aña cennet u hürin
Görüb setr ide sözümün kusurın

Du'ām bulsun bunuñ ile nihāyet
Cemī' halka Yārabbī hidāyet

RUBAİYAT

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün
Ādeme lāzım olan 'irfān imiş
Vech-i ādem-i Hālīka bürhān imiş
Kim ki bildi nefsini insān imiş
Māzī' müstakbel aña bürrān imiş

Ādeme ikrār iden insān olur
Ādemi inkār iden şeytān olur
Secde eyle Ādeme 'ār eyleme
Kim ki irdi Ādeme sultān olur

Hakkı istersen yūri Ādemde yol
Veche Ādemdendürür bil Hakka yol
Sıdkile girdinse Ādem feyzine
Cümleye sultānsın eşyā saña kul

Ādemi sūret degil ma'nādürür **159b**
Ma'nī yüzün görmeyen a'mādürür
Ehl-i sūret çünkü ma'nā görmedi
Kıl u kāl ile işleri da'vādürür

Ādem-i ma'nāya ir bul bu demi
Ādemi bulmayan olmaz Ādemi
Çün nefahat fihi men rūhī didi
Bil bu sırrı bul seniñle hem-demi

Hizmetinde Ādemīñ Hāk it yüzīñ
Nutkı şuyile yunub pāk it öziñ
Göresin dost yüzini 'ayne'l-yakīn
Tā ki rūşen idesin cānīñ göziñ

Sanma ten gözi görür Ādemi yüzūñ
Görmek istersen̄ açā gör can göziñ
Ādemīñ şöhbete bulsuñ vusūl
Gūş-ı cāna şak anīñ her bir söziñ

Bulmak istersen̄ eger Hākka vuşūl
Sıdk ile bir kāmile var bende ol
Gezme āfākı yeter çekme emek
Sen saña gel sen de iste sen de bul

Dost yüzün görmek dilersen̄ ey şikāt
Cān göziyle bak ki pürdür şeş-cihāt
Feth ola dirsen̄ saña işbu nükād
Aña yerden benliğini getür at

Vaḥdeti keşretde buldı ehl-i hāl
Keşret ehli vaḥdeti bulmak muḥāl
Sırrını nādāna keşf itmek vebāl
Hāl-i Mansūrđan yürü var 'ibret al

160a

Bulanlar Hakkı birlikde bulubdur
İkilikde kalan yolda kalubdur
Gel imdi birlige ir Hakkı aña
Seni Hak bunda anıñçün salıbdur

Cümle 'ālem yaradılmakdan murād
Bil hemān maksūd sensin ğayri ād
Qadrini bil zāyi' itme ānını
Yoħsa kaldıñ dü cihānda nā murād

'Aşkdür peydā kılan bu 'ālemi
Aşkdür güyā kılan her Ādemi
'İlm-i evvel 'ilm-i āhir 'aşk imiş
'Aşka ulaş 'āşık ol bul bu demi

'Ālemi zāhir kılan bu 'aşk imiş
Ādemi bātın kılan bu 'aşk imiş
Çünkü fāni ola küllī māsivā
Hakkile bāki kalan bu 'aşk imiş

'Aşkdur söz söyleden 'āşıklara
'Aşkdur yol gösteren şādıklara
'Aşkla hal itdiler her müşkili
'Aşk rehber oldı heb sālıklere

'Aşk imān oldı 'akl oldı gümān
'Aklını terk eyle istersen imān
Mā-tekaddemden denür bu söz hemān
Bir yere sığmaz yalan ile imān

'Aşk âteş oldu 'akl oldu duhan 160b
'Aşk geldikde 'akl kaçır hemân
Çünkü 'aşka 'akl-ı mahrem olmadı
'Aklı terk it 'aşkla bul cāna cān

Vādī-i 'aşka irişürse bir er
O da ğark olur kılan anda sefer
'Āşık olan imdi pür-âteş gerek
Küllī yanub yola maksūda zafer

'Aşkdan oldu dü cihāna bil nizām
Her ne kim var 'aşkla tutdı kıyām
Çün Habībullāha 'aşk oldu imām
'Aşkdur pinhān u peydā ve'l-İslām

Tā ezel Seyyiddürür 'aşkın kulu
Kim haber virdi saña toĝrı yolu
Ger sözine dir iseñ anıñ beliğ
'Ālem içre ola sen taḥkik velī

Nice yıllar bekler iseñ Ḥalvetī
Bulmayasın bī-delil ol ḥazreti
Pire iriş şıdk ile gir silkine
Ḥalvetī ol Ḥalvetī ol Ḥalvetī

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Fe'ülün
Yine cüş eyledi baḥr-i hüviyyet
Zuhūr itdi aḥaddan vahidiyyet

Beli kenz-i hafidür zāt-ı mutlak
Heman ālāt kemākāndur muḥakkak

Ezel ḥubb-ı veli kıldı tekāzā
O ḥubbile temevvüc itdi deryā

Ki andan bunca envāc oldı zāhir
Zuhūra geldi bi'l-cümle mezāhir

Ki zāhir oldı heb nihān u peydā
Sıfāt-esmā kamu oldı hüveydā

161a

Zuhūra geldi evvel nūr-ı Aḥmed
Yine aḥir doğar nūr-ı Muḥammed

Aniñ nūrı kamu envāra akdem
Mübārek rūhı ervāha mukaddem

Buyurdu Ḥakk aniñ şānında levlāk
Eger sen olmasañ olmazdı eflāk

Muḥammed gelmeseydi 'āleme pes
Yaradılmaz idi 'ālemde hiç kes

Aniñ nūrından oldı cümle 'ālem
Ḥususā kim safiyyullah Ādem

Aniñ nūrından oldı enbiyālar
Daḥi hem evliyālar aşfiyālar

Muḥaṣṣıl cümle mevcūdāt ne kim var
Anıñ nūrından oldılar kamu var

Yaratdı Ādemi evvel emirde
Melāik ideler tā āña secde

Velī emrin Ĥudānıñ şaydı İblis
Abā eyledi Ādemden o telbīs

Civārından anı devr itdi ma'būd
Ki oldı tā ebed maṭrūd-ı merdūd

Didi ben gayrıya itmeme sūcūdı
Ĥicāb oldı āña kendi vücūdı

Yüzünden Ādemiñ görmedi Ĥakkı
İçinde yok idi zīrā ki şıdkı

Gel imdi Ādemi bul Ādemi bil
Sūcūd eyle Ĥakkıñ emriñ kabūl kıl

Sakın itme Ĥakkın gayriye tāpu
Ĥakka kıl secdeni var gayriyi ko

Yüri Ĥakk emrine eyle itā'at
Dün-gün eyle Allaha 'ibādet

Seni göndermeden bu mülke subhān
Ma'ārifle 'ibādetdür bil ey cān

Sakın nefse uyub itme tekāsül
Elinle boynuña tākma selāsil

Ki tā olmayasın soñra peşimān
Yerĩn olmaya yārın anda nĩrān

Yārın biñ āh idersen ref' i yokdur 161b
Bu nefis bendine düşmüş lĩk çokdur

Sen uyma nefse 'aklı muktedā it
Erenler gittiği rāha güzer it

Ṭarĩk-i müstakimden izin irme
Na'im iken yüzini nār kılma

Gönül virme bu zehr-i pür-belāya
İrem dirsen eger yarın şafāya

Ki bunca enbiyālar evliyālar
Daħi hem aşfiyālar etkıyālar

Gönül vermeyenler iş bu ifnāya
Koyub fāniyi irdiler bekāya

Eger sen de irem dirsen Hudāya
Sakın meyl eyleme hiç māsivāya

Ḥalās olmak dilersen māsivādan
'İlācın didim gūş eyle benden

Var bir mürşide cān ile teslīm
Gönül zikrini etsün saña ta'līm

Getür şıdkile ol pīre irādet
Virüb nefsini rūha izdivāc it

Ki hāmīl olasın bāri emānet
Sakın kılma emānetde hıyānet

Doğma kalb-i dilde senden ki ya'ni
Zuhūr eyle yā andan tıfl-ı ma'nī

Nice kere doğub senden 'urūc it
Melekūt-i semāvāta vülūc it

Bu etvār üzre eylerseñ sülūki
Olursan cümle maḥlūkıñ mülūki

Eger irmezsen aşluña dalsın
Ki civāndan daḥi bil hem edalsin

Ki imāndandürür hubbū'l vatan bil
Yüri 'azm eyle aşluña Ḥakkı bul

Delilsiz līk bu yola varılmaz
Nice bil sa'y ider iseñ irilmez

Gerek bu yolda elbet saña rehber
Ki nefsinı tanımuş ola ol er

Şerî'atle tarikatle hakikat
Aña bildirmiş ola Rabbü'l-'izzet

Gel imdi fırsatı fevt itme kardaş 162a
İr aşluña selāmet bula tā baş

İrüb aşluña bulmazsañ selāmet
Nef' virmez yārın yüz biñ nedāmet

Olursañ Seyyidiñ nuşhuyla 'āmil
Olursun şübhesiz insān-ı kāmīl

Bu kasīdeniñ sebeb-i virdi oldur ki şeyh İsmā'il Hakkı Tekfūr tağında va'za çıkub ey
ümme-i Muhammed vākı'a gördüm bu sene bu memleketleri küffār alur Şāma giden
kurtılır evvel Şām ahır Şamdur diyüb cümle esbāb-ı emlakını fūrūht idüb bunda
geldikde ol kelām-ı delālet encāmını yine tekrār te'yid itdikde ba'zı sāde-dil mü'minler
bu kelām-ı dāliyyeye vücūd virüb derdmendler her kitab okuyanı 'ālem zan iderler
nitekim 'ārifler didiler

Beyt bī 'amel ilmle 'ālim geçinen cāhildür kim ki hatt-ı revāh-ı duzāhı hūbāni okur
kāmildür okumağla kişi 'ālim mi olur Lā vallah-ı men 'arefe sırrına her kim ki irer
fāzıldur

Aniñ bu kelām-ı bī-ma'nāsıyla ol derd-mendler kimi esbāb-ı isti'ālin fūrūht itmeğe vü
kimi ehl ü 'ıyālīñ terk itmeğe şürü' itdikleri istimā' olundukda gayret-i Hakk u i'lhām
Cenāb-ı Muṭlak zūhūra gelüb ol derdmend-i biçāreleri bu çāh-ı delāletden necāt ü tarik-i
hidāyete delālet için bilā-garaž bu mezāyih ṭahrir olurdu ṭutan mü'minler ṭutsun
ṭutmayan münāfiklar ve'sselām minetteb'al Hüdā

Fā'ilātün/ Fā'ilātün / Fā'ilün

Hakkıya gel nuşhumı eyle kabül 162b
Olmak istersen Hakkıya mākbül kul

Gitdiğin rāh-ı delāletdür senin
Halkı ızlāl itmeden gel fāriđ ol

Din naşihatdür didi fahr-i cihān
Tutar isen göstereyim toğrı yolu

Enbiyanin rāhına eyle sülük
Gör nice buldı olar Hakka vuşul

İ'tikadin pāk kıl sen evvelā
Emr-i Hakka rāzı ol olma melul

Hakkı hāzır bil kamu halde hemān
Kanda gidersen seninle bile ol

Bil ecel takdir olunmuşdur ezel
Hiç āna tā hayr olur mı ey fuzul

Ehl-i sünnet i'tikadı bu degil
Bu tenāsüh mezhebidür yā hulul

Kadri cebri olub gel itme sen
İ'tikad-ı ehl-i sünnetden nukul

Hayr u şer bil tenridendür şübhesiz
Rāzı ol Hakdan gelene ey hamul

Ger ölmeden korkar isen sen eger
Mevt-i irādeyle ölmekden ön ol

Her ne denlũ yaşasan ahir lũm
'mrũn olmuş şanki nun 'mrũnce tũl

İrdi yaşın elliye yā altmışa
Geçdi bunca ey dil bunca fuźũl

Bil mukadder ne ise elbet olur
Sen gerekse ağla gerek ise gũl

Sũr sivā ařnāmını dilden çıkar 163a
Öyle kalbi eylemez Allah kabũl

Hakka teslĩm tevekkũl eyle var
Kıl te'ennĩ her işe olma 'acũl

İ'tikād-ı halkı ifřād eyleme
Bu levvũnden nedũr bilsem huřũl

Sāde-dil mũ'minleri idlāl idũb
Belki korsun niceniñ ehlini tũl

Kendũni teřhĩr itdiñ 'āleme
Böyle esfeh mi olur řāhib 'ukũl

Sen bu sevdādan ferāęat kıl yũri
Bu seniñ itdũęini itmez tuful

Bu televvũn bu tevesvũs nice bir
Kılb-i nāsa gel yeter virdiñ řuęũl

Nice bir halk ile ülfet nice bir
Kes ta'allük riştesin halkdan ayrül

Gel bu telvinden geçüb temkine ir
Niceye dek bu bulanmak gel türül

Gel yeter gezdiñ cihānı serseri
Maṭlabını gelberü kendiñde bul

Evvel ahir Şām nedür duy remzini
Evveli ahiri zulmet ey cehül

Cennet altında yā üstünde Şāmiñ
Cenneti var zulmetiñ içinde bul

Ak mināre bil vücūdındur seniñ
Ey pāk it tā ide 'İsa nüzül

Hār u hāşāk enāniyyet seniñ
Çeşmini örtmüş şanursun şağ sol

Hakkıñ in'āmına müstağrak iken
Yine virsün baña rikkatdür halka yol

Gözleriñ toymaz seniñ bu hırşla
İster iseñ māl ile Kārūn ol

Nice bu hubb u sivā tül-ı emel
Var yūri şimdengerü 'aşk ile tol

Gel  arık-i mstakmde sbit ol
Gr nice ‘azm itdi bu yola fuhl

Sbit’l-kdam oldu enbiy
Gr gazlarda huss ol Resl

Ktulmasuz cennete girmem didi **163b**
O ger mekn-ı ‘al zevc-i betül

‘İlmine maġrr olma kıl hazer
Perde-i pendr kalubdur ey fuzl

Ġayri nfi’ ilmden itdi hazer
‘lemin fahri Resl-i pr-uşl

Seyyidn ger  utmaz isen nuşnı
Serseri gez ‘lemi t var yorul

 nk *e’ d-dn-i nashatdr* hadis
Şol ki m’mindür ider nuşm kabl

Mef’l / Mef’ln / Mef’l / Mef’ln

Cnna virüb cnı cnn olalım ‘şık
Bu rh-ı hakikatde brhn olalım ‘şık

‘Azm eyleyelim yra bakmayalım aġyra
Gencine-i esrra vrn olalım ‘şık

Terk eyleyelim ğārı candan sevelim yārı
Yolına koyub vārı merdān olalım ‘āşık

‘Arz eyle vakārātı görmeye ‘ayān-ı dostı
Gel sevk-i melāmetde pinhān olalım ‘āşık

‘Aşka olalım bende her dem kılalım ħande
Bülbül gibi gülşende nālān olalım ‘āşık

Dāim kılalım zārı maksūdı vire yārı
Gözden akıdub kanı giryān olalım ‘āşık

Yansa odda pervāne pervāneye pervāne
Gel ‘aşk odına yanub büryān olalım ‘āşık

164a

Tağlar daħi tayanmaz ger meyyitine ‘aşkīñ
Bu āteş-i sūzāna külħan olalım ‘āşık

Sabr itmede Eyyūb ol ğam çekmede Ya’kūb
Yusūf gibi gel Mışra sultān olalım ‘āşık

Sıdkile eger mü’min tıtduñsa bu pendimi
Gel ‘ıyd u şāline kurbān olalım ‘āşık

Bu varlık ile zāhid Ħakka iremez kimse
Gel külli bu varlıktan ‘uryān olalım ‘āşık

Külli olalım fāni kalmasun eşer bizden
Ħüsüne kamu yüzden ħayrān olalım ‘āşık

Hürşide ire zerre deryāya vara katre
Bir katre iken bende ‘ummān olalım ‘āşık

Rūz-ı ezel ol dilber şundı tolı bir sāgar
Ol cām ile tā maḥşer mestān olalım ‘āşık

‘Aşıkile olub zinde Hızrı bulalım dilde
Hikmetle ledünnide Lokmān olalım ‘āşık

Gel kalma bu keşretde bu ḥalveti ḥalvetde
Kāşāne-i vaḥdetde mihmān olalım ‘āşık

Åç gözini ey nāim heb şeb olalım kāim **164b**
Gel gonca gibi dāim ḥandān olalım ‘āşık

Ol Seyyid ile her dem sırrına olub maḥrem
Vuşlat demine her dem şükrān olalım ‘āşık

‘Aşıklar ile dem-sāz ‘ārifler ile hem-rāz
Gel dide-i zühhāda peykān olalım ‘āşık

Zāhidlere efsāne ‘ābidlere bī-gāne
‘Aşıklara şıdk ile imān olalım ‘āşık

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün
Ey gönül dār-ı fenāya itme hergiz iltifāt
Kimseye bāki degildür lā cerem iş bu cihān

Bildi çün māhiyyetĩ anĩ Şerife Sāime
Terk idüben kıldı ‘azm-i şahn-ı gülzār-ı cinān

Rahmetiñ efzün kabrini münevver eyleyüb
'Afv ide cümle günāhımı cenāb-ı müste'an

Nidelim çün *küllî şey'in hālik* didi Hudā
Çāre vü dermān āna şabr tahammüldür hemān

Güş idüb fevtin didiler ... tarihini
Cilvegāhın eylesün bizden behişt-i cāvidān

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

Eyledi şāime bu dār-ı fenādan rihlet 165a

Bahr-i gufrānına ğark ide Hudā-yı 'allām

Gördiğim kimseye bākī degil iş bu 'ālem
'Akıbet eyledi ol gülşen-i firdevse harām

Rahmet-i mağfiretiñ ide ziyāde Mevlā
İlticāmız budürür dergah-i bārīye müdām

Ṭurmayub göçmededür şāh-ı gedā pīr-i civān
Kanı sultān-ı Resul yā kanı aşhāb-ı kirām

Rihlet itdikde didi 'aklī dā'i tārīh
Sāime cennet-i 'Adni ide 'ukbāda makām

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Hasretā Seyyid Muhammed Şeyh Kāsımzāde kim
Mışrī Efendi Hāzreti kılmuşdı ta'līm-i uşul

Post-ārā-yı hilāfetinde nice sāl u şuhūr
Hānkāh-ı fāniden itdi bekā içre duhūl

Müşkilāt ehl-i tevḥīdi iderdi va'zı ḥal
Çok..... hem olmuşdı makbūl-ı fūhūl

Rahmetullāh-ı 'aleyh ol pīr-i şāhib himmete
Ki 'ibādetle mūrūr itmişdi eyyām-ı fūsūl 165b

Pīr olunca ehl-i zikre dest-kīri eyleyüb
Sālikān-ı Ḥakka feth olmuşdu ebvāb-ı ḥuşūl

'İlm-i ta'bīri kerāmet rütbesin iḥrāz idüb
Bī-riyādur hayret-ālūd olduğı ehl-i 'ukūl

Ḥazret-i Eyyübe pīr olmuşdı mihnet çekmede
Ḥak Te'ālā ecriyle ide mücāzātın kabūl

Kurb-ı cedīde behişt-ārā olub ez-lütf-i Rabb
Pertev-i nūr-ı şefā'at bulsun aḥbāba şümūl

Rākım-ı dā'ī didi menkūt ile tāriḥini
Şeyḥ Efendi bezm-i 'Adne hū ile buldı vusūl

Bīn yüz yigirmi sekizde ey hümām
Bir naşihat nāmemiz oldu temām

Sāhibine Ḥakk mübārek eylesün
Bunuñ ile 'āmel olsun şubḥ u Şām

Yā İlāhi kıl belālardan emīn
Devletile ‘ömrü olsun müstedām

Bu fakīri ḥayr ile yād ideler
Her kim okursa bunu ger ḥāss u ‘āmm 166a

Kim añarsa bir du’ā ile beni
Cennet-i Firdevs ola añā makām

Ol Resūlūñ rūḥuna olsun her an
Tengriden yüz biñ vürūd ile selām

Āline evlādına aşḥābına
Raḥmet olsun tā ilā-yevmü’l- kıyām

İhtişār eyle kelāmıñ Seyyidā
Gel yeter şimden gerü temmü’l- kelām

Ḥayre yazsın şerrin anıñ kirāmen kātibīn
Kim du’ā ile añarsa işbu ḥattıñ kātibin

SONUÇ

Bu çalışma, hikemi şiir çizgisinde olduğunu söyleyebileceğimiz Kasımzâde es- Seyyid Muhammed el- Bursevî divânının transkripsiyonlu metni incelenmesi kapsamında yapılmıştır. Çalışmanın eksenini devir- şahsiyet-eser oluşturmaktadır.

Çalışmada Yunus Emre söyleyişine yakın ifâdeler O'nun kendisinden önce yaşamış olan Yunus Emre'den etkilenmiş olduğu fikrine kapılmamıza neden olmuştur.

İçinde tasavvufi temaların ağırlıkta olduğunu gördüğümüz divanda şair tasavvufi görüşlerini ayet ve hadislerden yararlanarak ifade etmiştir.

Böyle bir çalışma yapmış olmamızdaki en büyük etken kültür tarihimizde yer alan böyle bir şahsiyeti günümüz okuyucusuna sunarak bundan sonra yapılacak çalışmalar için olanak sağlama isteğidir. Bunun yanı sıra Halvetîliği benimsemiş olan şairimizin Halvetîlik ile ilgili görüşlerini ve Halvetîlik sistemini aktarmaya çalıştık.

Yapmış olduğumuz çalışmamızda Kasımzâde Dîvânı'nı transkripsiyon harfleri ile günümüz alfabesine aktardık. Eserdeki ses olaylarını hiçbir değişikliğe uğratmadan aktarmaya özen gösterdik. Dil ve şekil özelliklerini yaşadığı dönem ve önceki dönem özelliklerini göz önünde bulundurarak inceledik. Eserde geçen tasavvufi unsurları açıklayarak şairimizin tasavvufi görüşünü aktarmaya çalıştık.

Kasımzâde Dîvânı üzerinde yapmış olduğumuz bu çalışmanın böyle bir şairin varlığını ortaya koymamız açısından Türk Kültür ve Edebiyatı'na önemli katkı sağlayacağı ümidindeyiz.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

BURSEVİ, Kasımzâde es-Seyyid Muhammed, 165vr., Yazma, Talik, 1270H., Bursa
Yazma Eserler Kütüphanesi (744 numaralı kitap)

DEMİRCİ, Mehmet, Tasavvuf ve Tarikatler. Damla Yayınları, İstanbul, 2001

ONAY, Ahmet Talay, Eski Türk Edebiyatı'nda Mazmunlar, Ankara, 1992

LEVEND, Agâh Sırrı, Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve
Mefhumlar, İstanbul, 1980

MENGİ, Mine, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara, 1994

MEMİŞOĞLU, Erdem, Ehl-i Beyt Aşk ve Niyâzi Mısır , İstanbul, 1983

ANSİKLOPEDİLER

AKSU, Hüsamettin, “Hurufilik” Diyanet İslâm Ansiklopedisi, Cilt:8, İstanbul

İslâm Ansiklopedisi, Milli Eğitim Basımevi, Cilt:3, İstanbul, 1988

SÖZLÜKLER

ULUDAĞ, Süleyman, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, İstanbul, 2001

PALA, İskender, Divan Şiiri Sözlüğü, Ankara, 1989

DİLÇİN, Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983

SÂMÎ, Şemseddin, Kâmus-ı Türki, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1989

**DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitapevi
Yayınları, Ankara, 1983**

ÖZGEÇMİŞ

18. 01. 1977'de Kocaeli'de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmit'te tamamladı. 1997'de Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. 2001 yılında Lisansını tamamladı. 2001 yılında Sakarya Üniversitesi Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'na Yüksek Lisans öğrencisi olarak girdi. Aynı sene İzmit Hızır Reis İlköğretim Okulu'na Türkçe öğretmeni olarak atandı. Halen aynı okulda Türkçe öğretmenliği yapmaktadır.

